AKS:n TIE

1 9 3 8

AKS:n TIE

AKATEEMISEN KARJALA-SEURAN VUOSIKIRJA

II

AKS:n TIE

1938

HELSINKI 1938

AKATEEMINEN KARJALA-SEURA

Kirjaa on myös painettu numeroituna erikoispainoksena 200 kappaletta, joista kaksikymmentä — numeroidut yhdestä kahteenkymmeneen — on sidottu nahkakansiin, ollen kappaleen hinta 1 000 markkaa, ja satakahdeksankymmentä — numeroidut kahdestakymmenestäyhdestä kahteensataan — on sidottu kangaskansiin, ollen kappaleen hinta 250 markkaa.

Jakaja: Suomalainen Kirjakauppa, Helsinki.

L U K I J A L L E

Akateemisen Karjala-Seuran ohjelman ja toiminnan keskeisimpiä kohtia on kansallisen herätystyön ja heimotietoisuuden lujittamisen rinnalla ollut Seuran perustamisesta lähtien maanpuolustuskysymys, pyrkimys juurruttaa järkkymätöntä maanpuolustustahtoa sekä nousevaan sivistyneistöön että koko kansaamme sen kaikkia yhteiskuntakerroksia myöten.

Tätä yli viisitoistavuotisen toimintansa traditiota AKS tahtoo seurata julkaisemalla »AKS:n Tien 1938» pääasiallisesti maanpuolustusta ja nimenomaan tulevan sodan, jokaisen kansalaisen elämään syvästi vaikuttavan »totaalisen» sodan aihepiiriä käsittelevänä.

Kirja omistetaan samalla Vapaussodan ja Vienan retken 20-vuotismuistolle.

Seura toivoo, että »AKS:n Tie» omalta osaltaan edistäisi sen päämäärän toteutumista, jonka tulisi olla kaikkien isänmaallisten kansalaisten sitkeän ja hartaan työn kohde, nim. että nyt vielä hajanainen ja puoluemielen pirstoma kansamme kerran — ja toivottavasti ei liian myöhään — kohtalonyhteisyytensä ja kokonaisuuden edun tajuten omaksuu jokaista jäsentään myöten elävän ja voimakkaan maanpuolustushengen.

Helsingissä, helmikuun 22 p:nä 1938.

AKATEEMINEN KARJALA-SEURA

"Vain voimakkaan kansallistunnon kautta kulkee tie sisäiseen sovintoon ja rauhaan ja voimakkaaseen, järkkymättömään, yksimieliseen isänmaan puolustamisen tahtoon."

E. E. Kaila
'Ylioppilaslehdessä' 22.10.25.

TIEMME

Vilho Helanen

»Hukkaan heitetty sivistyneistöpolvi.» Muuan vanha mies antoi eräässä yksityiskeskustelussa tämän nimityksen sille nuorelle suomalaiselle sivistyneistölle, joka on keräytynyt Akateemisen Karjala-Seuran lipun ympärille. Hänen lausunnossaan ei ollut mitään vihaa meitä vastaan, ei liioin vahingoniloista ilkuntaa, sillä hän ei ole mikään puoluemies. Hän on tavallinen, passiivinen pääkaupunkilainen, ja hänen lausuntonsa perustui sanomalehtien antamaan kuvaan nyky-Suomesta.

»Hukkaan heitetty sivistyneistöpolvi.» Hän totesi sen valittaen. Mutta hän kohautti sille olkapäitä, niin kuin auttamattomalle asialle kohautetaan.

Tämä sama väite — vain monin verroin räikeämpänä — kaikuu meitä vastaan viikosta viikkoon kymmenien puoluelehtien pals-

toilta. Monesti sitä on höystetty uhkauksin, että ellemme käänny tieltämme, on meidän turhaa yrittää virkauralla eteenpäin. Ja samaan aikaan on kansan laajoja kerroksia varoitettu, että elleivät ne tarkoin kaihda AKS:n merkkiä kantavia, on maallamme pian virkamiehistö, joka on tyyten vieras ja kylmä kansalle ja kansan asialle.

»Hukkaan heitetty sivistyneistöpolvi» — me? Me tiedämme, että se on nyt vallassa olevan suunnan hartaimpia toiveita, ellei suorastaan hartain. Mutta se ei — yhtä vähän kuin räikeimmätkään uhkaukset — voi horjuttaa meitä siltä tieltä, jonka kulkijoiksi olemme *miehen valallamme* sitoutuneet. AKS:ään nyt suunnatussa ajojahdissa on esitetty vain yksi ainoa väite, joka — jos omatuntomme todistaisi sen oikeaksi — voisi meidät yksilöinä ja järjestönä pysähdyttää. Se on se, että meistä on muka kasvanut ja kasvamassa sivistyneistö, joka on kylmä ja vieras kansallemme ja kansan asialle.

Kansan asia — suurin mitä kansallamme on — on luonnollisesti sen turvallisuus ja menestys. Niillekö vieraaksi meidän ohjelmamme luullaan voitavan todistaa?

Tasan neljätoista vuotta sitten luonnehdin eräässä puheessa AKS:n tietä mm. seuraavin sanoin:

»Voidaan sanoa, että kansaamme pirstovien puolue- ja luokkarajojen kuilut ovat niin leveitä, niin ammottavia, etteivät niiden ylitse mitkään sillat yllä. Voidaan sanoa, että Suomen kansaa ei mikään mahti enää yhdeksi saa.

Voi olla. Mutta me nuoret emme sitä usko emmekä — isänmaamme ja kansamme vuoksi — uskoa saa. Usko siihen olisi samaa kuin usko suomalaisen kansakunnan ennen pitkää koittavaan perikatoon. Me uskomme ja tahdomme uskoa Suomen suureen tulevaisuuteen. Me näemme kyllä, että Suomi pienenä on piankin Venäjän saalis ja että Suomen kansalla orjana ei mitään mahdollisuuksia elämäntehtävänsä täyttämiseen, suuren suomalaisen kulttuurin luomiseen, ole. Mutta juuri siksi me katsommekin ainoaksi oikeaksi kansalliseksi ohjelmaksemme Suur-Suomi-ohjelman. Ja kun emme voi ummistaa silmiämme siltä tosiasialta,

että Suur-Suomen synty ei ilman Suomen kansan eheytymistä mahdollinen ole, on meidän elämämme ja työmme sen eheytymisen eteen uhrattava.

Kansallinen eheytyminen — kas siinä, siinä on juuri se, jota maa ympärillämme odottaa, se, jota oma sisimpämme kaipaa, sillä se ja yksin se on se kalliopohja, jolle rakennettuna tulevaisuuden Suomen ei ikinä tarvitse idän myrskyjä pelätä.

Se on jättiläistyö ja se on vaikea työ. Sillä kansallisen eheytymisemme tiellä seisoo nyt poikkipuolin tosiasia, jota ei kieltää saata. Se, että missä verta on veljien välillä vuotanut ja mihin keskinäisen vihan ja epäluulon siementä viljalti on kylvetty, siellä puhuu turhaan äänensä käheäksi yhteishengen välttämättömyydestä. Siinä tarvitaan väsymätöntä vuosien ja vuosikymmenien työtä, tekoja, jotka epäileville osoittavat, että uudella sivistyneellä polvella on rehellinen tahto ymmärtää kansan syvimpienkin rivien tarpeita ja poistaa puutetta, hätää ja kurjuutta, missä ikinä se sen vallassa on.

Tie on kieltämättä kaita ja siltä horjahtamisen vaara suuri. Mutta sille tielle meidän on uskaltauduttava, sillä ellemme me sitä tee, ei sille tielle astujia nyt ole. Seuraavalle polvelle se taival on vieläkin vaikeampi ja silloin on kenties jo myöhäistäkin. Uskoa ja voimaa sen tien omaksemme ottamaan ja sitä rohkeasti taivaltamaan meille antaa tietoisuus, että sen päässä häämöittää suuri päämäärämme: yhtenäinen Suomen kansa, vankka Suomen valtio, suuri Suomen maa. Mitä merkitsevät, toverit, sellaisen päämäärän rinnalla vaivat, mitä merkitsee sen rinnalla elämämmekään?»

En ole siteerannut tätä v. 1924 pidettyä puhetta sen vuoksi, etteikö näitä samoja ajatuksia olisi AKS:läisten sadoissa myöhemmissä puheissa lausuttu julki selvemminkin ja kauniimmin. Mutta se tosiasia, että tämän kaksi vuotta seuramme perustamisen jälkeen pidetyn puheen pääajatus elää voimakkaana, suorastaan hallitsevana nykyhetkenkin AKS:ssä, osoittaa perättömiksi väitteet Seuran perusohjelman muuttumisesta. Tiemme on tänään sama kuin alkuaikojen AKS:ssä: *kansallisen eheytymisen kautta kansalliseen voimaan ja suuruuteen!*

Sitä tietä ei omatuntomme tule milloinkaan todistamaan vääräksi. Eikä meidän tarvitse siinä suhteessa tyytyä vain oman omantuntomme todistukseen. Me olemme vuodesta vuoteen saaneet nähdä, että taistelevan AKS:n kasvavien rivien julistamana tämä ohjelma on — kaikesta vastustuksesta huolimatta — joka puolella Suomea voittanut sydämiä puolelleen ja antanut monille repivään, paikoillaan polkevaan puoluepolitikointiin tyyten kyllästyneille uskoa kansamme kerran koittavaan parempaan huomeneen.

Sen sanomalehdistön AKS-vastaisella propagandalla, joka nyt julistaa meidät suoralta kädeltä »hukkaan heitetyksi sivistyneistöpolveksi», ei ole mitään todistusarvoa. Sillä sen tuomionsanojen takana on ainoastaan katkeruus siitä, että AKS on — poliittisten puolueiden vanhat ratkaisut perilleviemättömiksi ja arvottomiksi punnittuaan — lähtenyt pitkälle ja vaikealle taipaleelle: etsimään uusia ja parempia ratkaisuja kansamme vaikeimmille probleemeille. Puoluelehdistössä ei nykyisin varmasti herättäisi muuta kuin ivaa ja naurua esim. sellainen puhe kuin edellä siteerattu v. 1924 pidetty. Ennen kuin tuota katkeruutta ja sen taa kätkeyvää pelkoa oli, oli vielä toisin. Silloin puoluelehdistökin saattoi ajoittain arvioida tyynesti ja asiallisesti pyrkimyksiämme, niiden oman, todellisen arvon mukaan. Silloin oli esim. koko se AKS:läispuheen osa, joka edelle on otettu, luettavissa — niin ihmeelliseltä kuin se nyt tuntuukin — »Helsingin Sanomain» pääkirjoituksessa otsakkeenaan »Ainoa perille vievä tie». Ja noista ajatuksista, jotka nyt varmaan leimattaisiin vain »maamme ulkopoliittista asemaa vaarantaviksi», »sotaa lietsoviksi» ja »haihatteleviksi», »Helsingin Sanomat» kirjoitti *silloin* omasta puolestaan m.m.: »On ilahduttavaa todeta isänmaallisen nuorison pyrkimyksissä tällaista tervettä, realiteetteja varteenottavaa ja syvemmälle ytimiin uppoavaa ajattelua, tällaista sen tosiseikan ymmärtämistä, että pyrkimys kansamme eheyttämiseen, sen eri kansankerrosten 'mukaansaamiseen', on välttämätön ehto ja edellytys kansamme menestymiselle, voimistumiselle ja turvallisuudelle. Siitä päästä, kansankerrosten välisten juopain täyttämispyrkimyksestä, eri luokkia lähentämään ja sovittamaan tähtäävästä työstä ja hajoit-

tavain epäkohtain korjaamisesta, siitä todella on lähdettävä, jos mieli kansaamme 'yhteen luoda'. Tämä kuiluja täyttävä, siltoja rakentava työ on epäilemättä vaikeaa, niinkuin nuori juhlapuhuja lausui, vaikeampaakin ehkä kuin hän uskookaan aikana, jolloin pyrkimykset yleensä käyvät eri leirien loitontamiseen, äärimmäisyyksien jyrkentämiseen, mutta se on sittenkin ainoa varma ja mahdollinen tie. Ja varmaksi ja mahdolliseksi se käy varsinkin silloin, jos Suomen nuoriso, sen tulevaisuuden toivo, tämän 'ristinkantotien' merkityksen ymmärtää, ottaa sen päämäärät omikseen ja rohkeasti sille tielle uskaltautuu.»

Nyt, neljätoista vuotta myöhemmin, AKS seisoo monin verroin voimakkaampana ja eheämpänä tämän — saman pääkirjoituksen sanontoja edelleen käyttääkseni — »vallan terveitä ja yleistä kannatusta ansaitsevia mielipiteitä» sisältävän, »voimakasta isänmaallista mieltä uhkuvan», »ajatusrikkaan» puheen luonnehtiman ohjelman takana, täynnä »kansankerrosten välisten juopain täyttämispyrkimystä». Mutta nyt singotaan samalta taholta Seuraa vastaan tuomio: »Hukkaan heitetty sivistyneistöpolvi!» Tällainen saman asian, saman ohjelman jyrkästi vastakkain käyvä arvioiminen kimpoaa meistä kipeästi takaisin arvioitsijoihin itseensä. Neljässätoista vuodessa ei se, mikä oli oikeaa ja kiitettävää, voi muuttua vääräksi ja tuomittavaksi. Se, joka sitä väittää, osoittaa vain olevansa väärämielinen tuomari.

On totta, että se tie, minkä me näemme ainoaksi oikeaksi, perille — välttämättömään kansalliseen eheytymiseen — vieväksi tieksi, poikkeaa täysin niistä, joita nyt vallassa olevat suosittelevat ja kokeilevat. Mutta tämä tosiasia ei riitä osoittamaan meidän tietämme vääräksi ja noita toisia teitä oikeiksi. — Tarkastettakoon tässä hieman niitä.

Jo viime vuosikymmenellä erosi AKS:stä henkilökohtaisista syistä pieni ryhmäkunta. Se perusti oman komeanimisen liittonsa ja otti ohjelmakseen nimenomaan kansan eheyttämisen. Ajatus oli kaunis, mutta miten se aiottiin toteuttaa? Kaikkein helppohintaisimmalla tavalla. Liiton johtoon kutsuttiin yksinkertaisesti vain saman verran huomattavia henkilöitä jokaisesta puolueesta, ruotsalaisista alkaen ja marxilaisiin asti. Naivia hyväuskoisuutta

oli, jos joku alun alkaenkaan vakavissaan kuvitteli, että yksistään tämän kautta noiden johtajien takana olevat, keskinäisellä epäluulolla myrkytetyt, puolue-, luokka- ja kieliryhmäaituuksiinsa tarkasti eristetyt kansalaisryhmät tulisivat askeltakaan toisiaan lähemmäksi. Tämä kokeilu päättyikin varsin pian melko täydelliseen luhistumiseen.

Samoin on käyvä ennen pitkää myös sen kokeilun, jota nykyinen n.s. työläis-talonpoikainen hallitusrintama merkitsee. Sekin on ainoastaan johtajien veljeilyä, joka kestää tarkalleen vain niin kauan kuin he katsovat omista, itsekkäistä syistään viisaimmaksi pysytellä yhdessä. Ja kun se päättyy, saadaan taaskin nähdä, että Suomen työläis- ja talonpoikaisjoukot seisovat yhä peloittavan kaukana toisistaan, kummatkin vanhoissa, luokkavaiston ja luokkaoppien syviksi syövyttämissä jalanjäljissään.

Eikä muuten voi ollakaan. Sillä luokkapuolueiden johtajien tarkoituskaan ei milloinkaan ole ollut eikä — taaskin heidän omista, itsekkäistä syistään ja valtalaskelmistaan johtuen — ole liioin vastedes oleva, että ne kansanluokat, joiden johtoon he ovat asettuneet, lähestyisivät toisiaan ja todella löytäisivät toisensa. Heidän silmämääränsä on yksinomaan heidän oma henkilökohtainen valtansa, sen lujittaminen ja sen lisääminen. Heidän valtansa ei perustu siihen, mitä he todella kykenevät tekemään isänmaan nykyisyyden ja vastaisuuden hyväksi. Se pohjautuu yksinomaan siihen, kuinka suuri pääluvultaan on se kansalaisjoukko, jonka he — luokkavastakohtia kärjistämällä — ovat saaneet uskomaan heidän ja vain heidän voivan ponnella edustaa tuon joukon elinehtoja ja uudistustoiveita kaikkien muiden kansanluokkien muka jyrkästi vastakkaisia ja vihamielisiä pyrkimyksiä vastaan. Valtansa lisäämiseksi luokkapuoluejohtajat erikoisina voimansa tunnun hetkinä myös koettavat vallata käskettävikseen osia sellaisistakin kansanluokista, joita he vielä eilen opettivat omat joukkonsa vihollisina kiroamaan. Siitä ovat nykyisin näytteinä toisaalta marxilaisjohtajien seireenilaulut keskiluokan nopeasti proletarisoituville, mutta hädästään huolimatta vielä isänmaallisilla linjoilla pysytteleville ryhmille ja toisaalta molempien nykyisten »rintamatoverien» nuorelle ja tulevalle virkamies-

kunnalle kilvan osoittamat tunnetut houkuttelut ja uhkailut. Ja kaiken tämän ohessa pyritään luokkien ja ryhmien väliset muurit rakentamaan niin korkeiksi, etteivät niiden keskelle sullotut kansalaiset voisi enää nähdä muuta kuin kaukana yläpuolellaan epäjumalina istuvat puoluejohtajansa, ja nuo muurit niin paksuiksi, että niiden lävitse ei kantaisi yksikään sydämestä sydämeen käyvä sana toisistaan erotettujen ryhmien kesken.

Peruserehdys sillä tiellä, mikä on vienyt valtiollisen elämämme nykyiseen onnettomaan tilanteeseen ja mikä ei voi johtaa muuhun kuin romahdukseen joko koko kansamme tai sitten nykyisen puoluevaltaisuuden osalta, tapahtui kieltämättä silloin, kun n.s. porvaripuolueiden johtajat — henkilökohtaisten valtalaskelmiensa pohjalta lähtien — aloittivat asteittaisen irtisanoutumisensa vapaussodan perinnöstä. Vapaussodan perintöön kuului ennen kaikkea se, että marxilaista luokkavihan lietsontaa, joka juuri oli veljesveren viljalti vuotamisessa kantanut kauhistuttavia hedelmiä, ei olisi saanut maassamme enää milloinkaan sallia. Mutta vaikeiden probleemien eteen joutuneina silloiset vallanpitäjät valitsivat lähimmän ja helppohintaisimman ratkaisun: he sallivat marxilaisjohtajien jälleen aloittaa työväestömme keräämisen punaisten lippujensa alle ja kansainvälisten kiro-oppiensa ympärille. Ja tällöin aloitetulla tiellä on sitten nopeasti luisuttu alaspäin, on totuttu tekemään kompromisseja marxilaisjohtajien kanssa, ja niissä kaupoissa isänmaan asia on jäänyt syrjään tai suorastaan joutunut tappiolle.

Tämän luisun tien kulkijat ovat joskus — hätäpäissään, puolustautuessaan ulkopuolisia tai omantuntonsa syyttelyjä vastaan — viitanneet vapaussodan ylipäällikönkin sanoihin, ettei pidä kysyä, missä kukin oli vuonna 1918, vaan missä hän on nyt. Nuo sanat eivät kuitenkaan puolusta heidän marxilaisjohtajien liehittelyään, vaan päinvastoin tuomitsevat sen. On kyllä jo kauan sitten ollut aika lakata kysymästä, missä kukin yksilö kaksikymmentä vuotta sitten oli ja näkikö hän oikein vai erehtyikö hän. Mutta sitä tiukemmin on kysyttävä, missä kukin on nyt valmis seisomaan. Kääntymätön marxilaisjohtaja on nyt aivan sama kuin vuosina 1917 ja 1918: tämänpäivän »kansan-

valtainen» sosialidemokraatti voi suuremmitta vaikeuksitta muuttua huomispäivän maailmanvallankumoukselliseksi kommunistiksi, jos muodonvaihdos näyttää takaavan hänelle rajattomamman henkilökohtaisen vallan. Verisistä kokemuksistamme huolimatta tätä ei kuitenkaan tahdota myöntää. N.s. porvaripuolueiden johtajat — tarvitessaan siltä taholta tukea horjuvalle henkilökohtaiselle vallalleen — ummistavat silmänsä jopa sen asenteen kieroudellekin, missä ovat punaista luokkavihaa hillittömimmin lietsovat marxilaisuuden herrasjohtajat, jotka itse elävät rikkaudessa ja ylellisyydessä, mutta saarnaavat köyhälistölle »pyhää sotaa» rikkaita ja riistäjiä vastaan — heidän itsensä ohitse, tietysti. Heitä ei kaihdeta, ei, heistä on päinvastoin otettu oppia. Punaisen luokkavihan rinnalle on nostettu vihreän luokkavihan taistelulippu. Ja »miljonääririistettyjen» vierellä kapuaa nyt vallan tikapuita ylöspäin »asfalttitalonpoikain» joukko — molemmat ihmisiä, joilla ei itse asiassa ole mitään yhteistä sen kansanluokan vaikeuksien ja kamppailujen kanssa, minkä tehtävä tässä »kauniissa» näytelmässä supistuu vain siihen, että sen hartiat saavat »kunnian» olla heidän astinlautanaan.

Tätä peliä sanottakoon miksi tahansa, mutta yhtä se ei ainakaan ole: kansan eheyttämistä se ei ole. Tämän pelin jatkuessa kansamme päinvastoin pirstoutuu yhä syvemmälti ja yhä auttamattomammin.

Aivan toisenlainen on se tie, jolle nuori suomalais-kansallinen sivistyneistöpolvi kansaamme ja kaikkia sen kerroksia kutsuu. Sen tien tunnukset ovat: *Me olemme yksi, yhtenäinen ja jakamaton suomalainen kansa! Ja me tunnustamme vain yhden puolueen: Suomen!* Nämä tunnukset kehoittavat ja — kansakunnan pelastuksen nimessä — vaativat kaikkia kansalaisryhmiä hylkäämään tähänastiset luokkapuolue- ja eturyhmätunnukset ja luomaan hartioiltaan sen ikeen, minkä kansaa häikäilemättä riistävät puoluejohtajat ovat niille — vain itseään ajatellen ja maastaan ja kansastaan piittaamatta — laskeneet. Pirstotun kansamme eheytymisen tekee mahdolliseksi vain se, että työmies, talonpoika, keskiluokan jäsen ja virkamies oppivat keskinäisen solidaarisuuden vaikean, mutta samalla myös pelastavan opin.

Me julistamme kokonaisuuden — kansan ja valtakunnan — korkeutta ja pyhyyttä. Kokonaisuuden hyväksi täytyy yksilön pyyteineen alistua, koska vain tällaisena, ehdottomana ja lujana, valtakuntamme voi ulkonaisesti itsenäisenä säilyä ja voi myös jokaisen kansalaisensa ja kansalaisryhmänsä — vähäväkisimpienkin — oikeutetut toiveet sisäisessä elämässämme vastavoimilta turvata. Tuon ehdottomuuden edessä katoaa myös jokainen mahdollisuus kaikkinaiseen kaupankäyntiin kansan ja valtakunnan kokonaisetujen, -tarpeiden ja -kunnian kustannuksella.

Se Suomi, joka tänne täten kerran luodaan, on avoimesti ja tinkimättä lukeva perustakseen vapaussotamme.

On ymmärrettävissä, että vuosi 1918 on yhäti kirvelevänä silloisten punaisten kapinalippujen alle petetyn työväestön mielissä. Mutta on aika tuon kirvelyn ylitse jo nähdä, että *Suomen sarkaarmeija ei taistellut minkään yksityisen kansanluokan, vaan koko kansamme ja kaikkien sen osien, myös harhautetun työväenluokan, pelastamiseksi.* Jokaiselle järkevälle työläisellekin täytyy silmäyksen itärajan taa, sikäläisen suuren kansan ja nimenomaan myös sen vähäosaisten hirvittäviin kärsimyksiin, todistaa, että vuoden 1918 punainen harha päättyi nykyisyyden ja vastaisuuden kannalta katsoen — kaikessa kovuudessaankin — onnellisimmalla mahdollisella tavalla. Erehtyminen on inhimillistä, mutta itsepintainen erehdyksessä kiinnipysyminen ja sen muistojen helliminen on epämiehekästä ja tässä tapauksessa myös kansallisesti tuhoisaa.

Vapaussodan perinnössä hehkuu myös tunnus: »Ei koskaan enää veljessotaa!» Se on meille kaikille vakaa ja vaativa velvoitus järjestämään sisäiset olomme niin, etteivät ne enää toistamiseen tarjoa tunnottomille kiihoittajille mitään aineksia, millä yllyttää maamme vähäväkisiä kansanaineksia kapinan tielle. Meidän kansamme ei ole niin suuri eikä toisaalta maamme niin köyhä, ettemmekö hyvällä tahdolla ja vain oikeutta rehellisesti noudattaen voisi taata kaikille kansalaisille tyydyttäviä elämänehtoja. Sanotaan kenties, että siihen tarvittaisiin syvälle käypiä yhteiskunnallisia uudistuksia. Hyvä on, suoritettakoon ne! Pääasia on, että me kansana ja kokonaisuutena löydämme yhteisen pohjan, jolla

yhteisin ponnistuksin voimme yhteistä isänmaata edelleen rakentaa ja lujittaa.

Meidän on nähtävä, että kaikki työläisemme, talonpoikamme, keskisäätymme jäsenet ja virkamiehemme ovat ennen kaikkea ja yli kaiken *suomalaisia*. Se, mihin kansalaisryhmään itsekukin kuuluu, on tämän rinnalla vaikkapa kuudennen luokan kysymys! Tämän mukaisesti meidän on myös rautaisen kohtaloyhteisyytemme vuoksi opittava veljinä ja toisiamme tukien rinta rinnan seisomaan. Jokainen oppi, joka toista väittää, on kitkettävä kuin myrkkykasvi juurineen maasta.

Ja tämänkö ohjelmamme tähden me olemme muka kansallemme ja kansan asialle vieraita ja »hukkaan heitetty sivistyneistöpolvi»? Jo sen seikan, että kaksituhatta nuorta miestä pysyy nykyisissäkin raskaissa oloissa ja kiron alla tällä etsijäntiellään, pitäisi voida todistaa suomalaisille sydämille yli kaikkien nykyisten kuilujen, että tällä nuorella suomalaisella sivistyneistöllä ei ole oma asia ajettavanaan. Meille kaikille olisi toki helpompaa ja henkilökohtaisesti edullisempaa tyytyä entisiin, hyväksyttyihin ratkaisuihin ja kulkea vanhaa, yksilön kannalta turvallista tietä. Mutta me tunnemme syvästi, että sen kautta haudattaisiin kansamme paremman huomenen toivo — ainakin tämän sukupolven ajaksi. Melkein jokaista AKS:n jäsentä odottaisi varma ja huoleton, monia loistavakin tulevaisuus, jos vain suostuisimme liittymään kansan eheyden ja isänmaan tulevaisuuden yli nyt raskaina vyöryvien puoluevankkurien vetäjiksi. Mutta me emme voi sitä tehdä, sen vuoksi emme, että *rakastamme yli kaiken isänmaatamme* ja *suomalaista kansaamme*.

Vuosisadan takaisesta akateemisesta nuorisosta on todettu, että silloin alkanut kansallinen herätys synnytti siinä halun »päästä varsinaisen rahvaan keskuuteen toisin mielin kuin edellinen sivistyneistöpolvi: ei ylpeän virkavallan edustajina, vaan löytääkseen oman suomalaisen kansansa» ja että tässä hengessä valmistuikin sitten suomalaiselle rahvaalle entisen vain itseään ja omia etujaan ajattelevan virkamiesluokan asemesta nuoria virkamiehiä, »jotka pyrkivät kansaa lähelle sitä todella palvellakseen ja jotka nöyrin

Luja veljesjoukko. Kuvia, jotka eivät kaipaa selitystä.

Salainen.

Arvoisa Kansalainen.

1 Karjalan heimokansan nuoren vapaudenunelman on Idän raakalaisvalta tukahduttanut vereen ja tuleen. Karjalan tulevaisuus näyttää sangen toivottomalta.

Me allekirjoittaneen Akateemisen Karjala-seuran jäsenet kuulumme niihin lujauskoisiin, jotka ovat varmasti vakuutettuja, että Karjalalle koittaa vielä valoisampi tulevaisuus, koittaa vapaus. Karjalan asia ei ole vielä lopussa! Karjala kulkee vapautensa päivää kohden, vaikka sen täytyisi vielä raskaat ahrit antaa, suuret kärsimykset kärsiä ja vaikka tuo suuri päivä toivottoman kaukaiselta näyttäisikin. Suomalainen ja karjalainen, kolmena sotavuonna Karjalan vapauden edestä vuodatettu veri ei voi olla hukkaan vuotanut. Se on verisiteen meidät yhdistänyt onnettomaan, raiskattuun Karjalaan, se huutaa velvoittavana meille ja taleville sukupolville. Hiljaiset hautakummut Venäjän Kemistä Syvärin rannoilla kätkevät paljon nuorta uskoa ja uskallusta. Se usko ei saa kuolla, sen täytyy elää, sen täytyy antaa voimaa taistelaan Karjalan vapauden puolesta.

Tuon uskon elähdyttäminä olemme ryhtyneet toimimaan parhaiksi näkeminemme keinoin Karjalan asian hyväksi ja uskallamme kääntyä puoleenne vakuutettuina siitä, että tämä asia on Teillekin läheinen ja rakas ja että tahdotte tehdä voitavanne sen hyväksi.

Ansellinen toiminta on toisteiseksi katsottu mahdottomaksi Karjalassa. Työn Karjalan hyväksi tulee siis tapahtua rauhan työn merkeissä.

-A.K.S:n aatteiden hyväksi: hanki ympäristösi, semminkin rahvaan, luottamus osoittamalla todellista harrastusta sen pyrinnöille ja harrastuksille. Luottamusta ja harrastusta osoittamalla saat osaksesi luottamusta ja harrastusta esittämillesi aatteille. Sen saavutettuasi käy maaperän muokkaukseen: meidän maamme asema vaatii toisenlaisen maailmankatsomuksen kansamme yksilöiltä kuin sivistyksellisesti turvassa eläviltä kansoilta: yksilön etujen alistaminen kokonaisuuden etujen alle, Kansallistunto, aktiivinen, uhrautuva isänmaanrakkaus, katseen suuntautuminen tulevaisuuteen, heimomme lujittamiseen (Karjalan ja Inkerin kysymys - nykyhän sivistyksellinen työ); puolustustahto, harrastus puolustuslaitosta kohtaan. Älkä koskaan unhoita, että suomalaisen sivistyneistön ja kansan välinen juopa on luotava umpeen! Vain sillä tavalla voidaan toteuttaa eheyttämistyö.- Tärkeänä erikois tehtävänä pidän: suomalaisten ylemmän luokan koulupoikain harrastuksen herättäminen sotilasuralle. Kadettikoulu ei saa läheskään tarpeeksi ~~xxxxxxxxxxx~~ oppilaita. Semminkin suomalaisia kouluunpyrkijöitä on aivan liian vähän. Sillä tavalla emme koskaan saa kansallista, tehtävänsä innostunutta ja siihen pystyvää upseeristoa, emmekä liioin puolustuslaitosta siihen kuntoon, että se tarpeen tullen todella voisi puolustaa maatamme.

Työsi helpoittamiseksi luo ympärillesi kantajoukko! Valitse ja harkitse kauvan tuttaviesi keskuudessa, mutta valittuasi oikeita miehiä, pidä myöskin huolen siitä, että saat heidät asiaan innostumaan!

Odotan Sinulta vastausta. Mutta en odota heti. Kerro huomioitasi ja kokemuksiasi, ja koeta keksiä keinoja työmme menestykseksi ja A.K.S:n tukemiseksi!

2 Parhaimmat tervehdykseni Sinulle työssäsi!

Veljesi ryssän vihassa

K. J. Kaila

kaikesta ilahduttava on sekin, että tällä hetkellä on meitä täällä Narvassa ainakin neljä poikaa, jotka tietävät kuinka heidän pitää esiintyä ja se joukko kasvaa, kasvaa yhtämittaa kokonaiseksi armejaksi, joka voittoisasti taistelee ryssän laumoja vastaan Inkerin vapauden puolesta. Jumala Sallikoon, että minäkin viellä kykenisin silloin ampumaan tykillä tai jos ei enää ampumaan niin sitten käyttämään sitä lahja, jonka veli K. mulle antoi. Samantekevähän se on millä laella, kun vain vihollinen tulee kuristetuksi.

3 Syd. terveisin

Leander Pp.

ja samalla palavin mielin ottivat kansan asian omakseen» sekä että kansan ja uuden sivistyneistöpolven jäsenten omaksensa ottama »yhteinen suuri asia ja yhdessä kestetty pilkka ja vaino kaatoivat heidän väliltään vanhan, yhteiskuntaluokkien välisen raja-aidan».

Tähän pyrkii ja tähän luottaa myös Akateemisen Karjala-Seuran kansallisen taistelulipun ympärille keräytynyt nuori suomalainen sivistyneistöpolvi. Se on saanut tuomionsa puoluejohtajilta ja heidän sanomalehdiltään: hukkaan heitetty. Mutta se tuomio ei voi olla lopullinen — se ei saa olla sitä, ei niinkään paljon meidän tähtemme kuin kansamme tähden. Ja siksi AKS:n jäsenten tie käy nyt vain entistä kiinteämmin suomalaisiin talonpoikaispirtteihin ja työläistupiin! Ratkaisu on siellä.

1. AKS:n ensimmäinen kiertokirje, joka oli osoitettu suurelle joukolle aktivisteja ympäri maan ja jossa pyydetään sijoittamaan töihin Vienan taisteluihin osaaottanutta karjalaista valiojoukkoa. — 2. E. E. Kailan henkilökohtainen kiertokirje AKS:n jäsenille v. 1922. — 3. Leander Reijon kirje eräälle AKS:n toimihenkilölle v. 1926.

KRISTITTY MAANPUOLUSTAJANA

Jussi Kuoppala

Sotaa on aina ollut ja tulee aina olemaan, niin kauan kuin syntinen suku maan päällä asuu. Se on ollut aikoinaan luonnollinen kansojen välisten riitojen ratkaisemiskeino. Se, että sen oikeutuksesta kiistellään, on kristinuskon seuraus. Sodan henki on pedon henki, hävityksen, tuhon ja tappamisen henki, Kristuksen henki on rakkauden henki. Tähän sidottu omatunto kauhistuu sodan töitä ja kieltäytyy niihin suostumasta. Toisaalta juuri samaan rakkauden henkeen sidottu omatunto vaatii osallistumaan sotaan, milloin oma kansa, omat veljet, joihin on sidottu lukemattomin sitein, ovat maahan hyökkäävän, murhaavan ja hävittävän vihollisen jaloissa. Rakkaus kieltää, rakkaus käskee, siitä jännitys.

Tällä kohdalla ovat kristityt kautta aikojen olleet kahdelta taholta tulevien syytösten ristitulessa. Ei ole monta vuotta siitä,

kun meidänkin maassamme ilmestyi kirkon seinään suurin kirjaimin töhritty lause: »Kirkko siunaa sodan.» Kristityitä syytettiin rauhanrakkauden puutteesta. Nämä syytökset tulivat räikeimmässä muodossaan kommunistien taholta, jotka naamioivat toimintansa kristillisyyden verhoon. Sama syytös sisältyy kuitenkin siihenkin aatteelliseen pasifismiin, joka sanoutuu irti kommunismista. Toisaalta on jatkuvasti kuulunut sellaisia ääniä, että kristityillä on liian vähän kansallista mieltä, he ovat liiaksi kiinni tuonpuoleisissa asioissa eivätkä osallistu riittävästi maanpuolustustyöhön.

Mikä on siis kristityn suhde sotaan? Raamattu ei puhu sodasta probleemana. Vanhassa Testamentissa on sota luonnollinen asia. Jeesus puhuu myös sodasta luonnollisena asiana. Hän liikkuu roomalaisten sotilashenkilöiden keskellä niinkuin muidenkin parissa, hän parantaa heidän sairaitaan, mutta missään hän ei sano sanaakaan siihen suuntaan, että heidän olisi luovuttava ammatistaan. Raamatun miehet, Paavali ja Pietari ovat samalla linjalla. Kenestä tuli kristitty hänen sotilaana ollessaan, hän pysyköön säädyssään. Sotilaitten ja sotapalveluksen halveksumista ja häpäisemistä ei Raamatussa ole.

Kaikesta tästä huolimatta syntyi kuitenkin jo ensimmäisinä kristillisyyden vuosisatoina riitakysymys sotapalvelukseen ja sotaan osallistumisesta. Kirkkoisistä oli mm. Tertullianus jyrkästi sotaa vastustavalla kannalla. Vastustavan suunnan miehet saattoivat sanoa, etteivät he mene vaadittaessakaan taistelukentälle, koska heillä on parempi armeija kuin keisarilla: rukouksen armeija. Todellisuudessa oli sotaväen riveissä kuitenkin jatkuvasti kristittyjä sotilaita ja upseereita. Pari vuotta sen jälkeen, kun Konstantinus Suuri oli voittanut ratkaisevan taistelunsa ristin merkeissä, mentiin niin pitkälle toiseen äärimmäisyyteen, että kiellettiin Herran Ehtoollinen jokaiselta, joka ei suostunut asetta kantamaan. Keskiajan ilmiöitä olivat miekkalähetys ja ristiretket. Sodat olivat pyhiä sotia. Luther erotti sodan kirkon tehtävistä esivallan asiaksi. Jatkuvasti ovat kristikunnan piirissä sen jälkeen olleet kaikki asteet edustettuina sodan jyrkästä kieltämisestä sen ehdottomaan myöntämiseen.

Nykyajan kristittyinä on meidän tajuttava rautainen todellisuus sellaisena kuin se on. Maailmansodasta on kulunut pari vuosikym-

mentä. Uusi sota voi syntyä millä hetkellä tahansa. Ne yritykset, joita on tehty riitojen ratkaisemiseksi kansainvälisen oikeuden tietä, ovat onnistuneet huonosti. Luottamus tällaisten ratkaisujen onnistumiseen on heikentynyt. Toisin ei ole voinut käydä, kun on koettu, kuinka suuri on ollut määrättyjen suurvaltojen ja heidän laajan propagandansa vaikutus tähän »oikeuteen».

Kristitty näkee näin ihmisten neuvojen pettävän, ja jos hän jo kuulee uuden sodan kohinan, on se hänelle Jumalan tulevan tuomion ääni. Uusi sota on tulossa ja millainen sota! Se on oleva koko kansan sota. Sen pyörteisiin eivät joudu ainoastaan miehet, vaan myös naiset ja lapset. Ei ole meidänkään maassamme yhtään paikkaa, joka ei olisi ryssän tuhoa ja kuolemaa kylvävien pommikoneitten vaikutuspiirissä. Tuleva sota on konesotaa, materiaalisotaa, missä entisajan miehinen kunto ja hyveet eivät tule ollenkaan samassa määrin kysymykseen kuin ennen. Ne, jotka sen näkevät kauheimpana, pitävät sitä kansojen itsemurhana, suoneniskuna, joka vuodattaa kansojen veren kuiviin, ja nimenomaan juuri parhaan veren. Toteutukootpa tällaiset arvailut tulevan sodan laadusta tai eivät, joka tapauksessa on varmaa, että se tuo mukanaan suunnatonta hävitystä, hengen ja tavaran hukkaa, verta ja kyyneleitä.

Tällaisena on tulevaisuuden sota Kristuksen henkeen sidotulle omalletunnolle kauhistus. Siinä, että pasifistit korostavat tätä, ovat he epäilemättä oikeassa. Mutta heidän johtopäätöksensä tästä ovat tuomittavat. Silloin kun heidän veljensä sodan kauhujen keskellä uhraavat verensä ja henkensä kansansa hyväksi, vetäytyvät he pois palvelemasta sitä kansaa, jonka jäseniksi he ovat Jumalan sallimuksesta syntyneet. He tekevät tämän kristillisen rakkauden nimessä, eikä suinkaan nöyryydessä, vaan suunnattomassa ylpeydessä, selittäen, että vain he ovat oikein käsittäneet evankeliumin. Pasifismin ratkaisu tällä kohdalla, *pako velvollisuuden täyttämisestä*, on rautaiseen todellisuuteen soveltumatonta haaveilua. Se on seuraus käsitteitten sekaannuksesta. Heidän mielilauseensa, johon he vetoavat tässä asiassa, on Jeesuksen sana Pietarille: »Pistä miekkasi takaisin tuppeen; sillä kaikki, jotka miekkaan tarttuvat, ne miekkaan hukkuvat.» Jeesus ei tässä suinkaan käskenyt pistää tuppeen esivallan miekkaa, vaan

yksityisen omankäden oikeuden miekan. Toisaalta vetoavat pasifistit vuorisaarnaan, joka kieltää tekemästä pahalle vastarintaa. Vuorisaarna on kyllä kristityn ihanne ja häntä sitova, mutta vain Jumalan valtakunnan kansalaisena. Valtio ei ole mikään Jumalan valtakunta, eikä vuorisaarna ole valtion laki.

Tässä on juuri asian ydin. Evankelisluterilaisen kristityn ratkaisu tässä kysymyksessä liittyy hänen käsitykseensä alamaisten ja esivallan suhteesta. Esivalta on Jumalan säätämä. Se kantaa miekkaa Jumalan tahdosta rauhan ja oikeuden ylläpitämiseksi. Sen miekka uhkaa sisäänpäin ja ulospäin. Missä esivalta ei yritäkään torjua ulkoapäin uhkaavaa vaaraa, siellä se on pettänyt tehtävänsä. Luterilainen kristitty on kuuliainen esivallalle silloinkin, kun se vaatii häntä ase kädessä puolustamaan kansaa. »Kun esivalta käy oikeaa sotaa maan puolustamiseksi, niin kristitty voi velvollisuutensa mukaisesti ottaa siihen osaa hyvällä omallatunnolla siitä vakuutettuna, että hänen nyrkkinsä on Jumalan nyrkki ja keihäänsä Jumalan keihäs», sanoo Luther. Kristitty näkee sodankin tehtävän ennen kaikkea palvelustehtävänä. Hänen sodankäyntiään kuvaa se, mitä kenraali Vilkama sanoi pari vuotta sitten eräässä haastattelussaan. »Sotilaan ammatti ei ole hengen ottaminen toiselta, vaan henkensä antaminen toisten puolesta. Sodassa hallitsee sotilasvelvollisuus. Miehen henki ei ole hänen omansa, vaan kansan, armeijan. Yksityinen henkilö saa kadota ja kuolla. Kansa taistelee eteenpäin.»

Entä sitten »oikealta» tulevat syytökset kansallisen mielen puutteesta? Missä ne kohdistuvat niitä kristittyjä vastaan, jotka lukeutuvat ehdottoman pasifismin kannattajiin, siinä ne ovat oikeutettuja. Mutta niissä saattaa olla toinenkin sisältö. Suomalainen kristitty kiittää Jumalaa siitä, mitä hän on kansassaan ja sen kautta saanut. Mutta hän ei ole sokea kansansa synneille. Sen tähden hän ottaa vastaan sodan myrskyn, joka kulkee hänen rakkaan kansansa yli, Jumalan tuomiona. Hän ei kovin rohkeasti uskalla etsiä syytä toisista. Hänen täytyy käydä sotaakin Jumalan eteen nöyrtyneenä ylimpänä rukouksenaan: »Tapahtukoon Sinun tahtosi.» Hän on syyllisyydessäkin vastuussa yhdessä veljiensä kanssa. Niitä, joiden sydämen täyttää sodan ihailu ja ihannoi-

minen, ei tällainen kristityn asenne miellytä. Heistä voi näyttää heikkoudelta ja kunniattomuudelta se kristityn käsitys, joka on selvästi julkituotava, että rauha on ihanne, ei sota. Sota on välttämätön, mutta välttämätön paha. Sodan ihannoiminen, jota meidänkin maassamme joskus välähdyksenä esiintyy, on nykyaikana, tulevaisuuden koko kansan sota silmien edessä, yhtä vierasta ja raudankovaan todellisuuteen soveltumatonta kuin pasifismikin.

Kristityn tie maanpuolustuskysymyksessä on se, että hän ei pakene velvollisuuttansa sodan hetkellä, vaan täyttää sen täydellä antaumuksella veljiensä rinnalla, mutta hänen sydämessään on silloinkin rauhantahto, ja hän etsii uusia teitä rauhan aikaan saamiseksi silloin, kun vanhat osottautuvat epäonnistuneiksi. Sota on äärimmäinen keino, silloin kun muut eivät enää auta.

Sama on suhde rauhanaikaiseen maanpuolustustyöhön. Kristitty osallistuu siihen, koska se on hänen tuntonsa vaatimus. Hän torjuu päättävästi ylihengellisen haaveilun. Mutta siinäkin työssä hän joutuu taistelemaan syntiä vastaan ensin omassa itsessään ja sitten ympäristössään. Hän ei jaksa ilman taistelua nähdä sitä, että tähän työhön pesiytyvät niin kovin helposti jo rauhan aikana sotilaan ammattisynnit. Kristitty tuntee, että hänen työnsä maanpuolustajien riveissä rauhankin aikana on työtä Jumalan silmien edessä.

Kun Suomen kirkkokansa kokoontuu sunnuntaisin jumalanpalveluksiinsa, se tuo julki käsityksensä sodasta ja maanpuolustuksesta kirkkorukouksessaan. Se rukoilee rauhaa: »Suojele ja siunaa isänmaatamme ja kansaamme ja koko Suomen heimoa. Yhdistä kaikki maailman kansat yksimielisyyden siteillä. Poista sodat, kapinat ja verityöt. Anna rauhaa maan päälle.» Mutta samalla muistaa se niitä poikiaan, jotka ovat luuta sen luusta ja lihaa sen lihasta ja jotka ovat vuorollaan suorittamassa asevelvollisuuttaan maata ja kansaa uhkaavan pahan päivän varalle. Se rukoilee niille voimaa täyttämään velvollisuutensa ja Jumalan siunausta ja varjelusta, että sekin nuoriso säilyisi puhtaana mieleltään ja vaellukseltaan. Samoin kuin vapaussodan aikana seurasi taistelevaa armeijaa kristityn kansan rukous, samoin seuraa se tämän päivän maanpuolustajia.

Puolustustahto ja rauhantahto rinnan!

KANSALLISHENKI JA MAANPUOLUSTUS

H. Jahnukainen

Ruotsalainen *Rudolf Kjellén* esitti vuosisadan alussa ilmestyneessä teoksessaan »*Suurvallat*» ajatuksen valtakuntien geopoliittisen aseman muuttumisesta »planetaariseksi». Tekniikka on mullistavasti muuttanut kaupan, liikenteen ja tiedoitustoiminnan mittasuhteet, lähentänyt valtakuntia ennen aavistamattomalla tavalla toisiinsa, niin että valtakunnat nyt ovat jokahetkisessä, katkeamattomassa kanssakäymisessä keskenään. Valtakuntien väliset yhteydet ovat niin kiinteät, että jonkin valtakunnan sisäisissäkin oloissa tapahtunut huomattavampi muutos tuntuu välittömästi kaikkialla sivistyneessä maailmassa.

Sotapolitiikka on hyvin läheisessä suhteessa geopolitiikkaan, ja sen vuoksi voidaan valtakuntien sotapoliittistakin asemaa pitää »planetaarisena». Sota kahden valtakunnan välillä, syttyköön se

vaikka sivistyneen maailman äärimmäisillä rajoilla, ei jätä koskematta kaikkien muitten valtakuntien intressejä. Tästä johtuen sodalla on nykyisin aina mahdollisuudet levitä alkuperäisen piirinsä ulkopuolelle. Mitä laajemmalle se leviää, sen suuremmat ja sen useamman valtakunnan intressit tulevat kysymykseen. Muutamassa hetkessä on alkuaan mitätönkin sota siten levinnyt maailmanpaloksi, jonka pyörteisiin vedetään kaikki kansat, tahtoivatpa ne tai ei. Maailmansota ja sen jälkeen käydyt sodat sekä ennen kaikkea maailman nykyinen hermostunut tilanne ovat tämän väitteen kiistattomia todisteita.

Jokainen sodan aloittava kansakunta ottaa sen vuoksi kannettavakseen äärettömän vastuun koko ihmiskunnan historian tuomioistuimen edessä. Että kansakunnat ovat tietoisia tästä vastuusta, ilmenee jo siitäkin, että tuskin missään valtakunnassa puhutaan enää *sota*laitoksesta, vaan käytetään nimitystä *puolustus*laitos. Nimityksen turvin koettaa jokainen ennakolta vähentää vastuutaan. Hyökkäyssota on kansainvälisin päätöksin julistettu rikokseksi, eikä kukaan halua kevytmielisesti ottaa tätä rikosta omalletunnolleen. »Syyllisyyskysymyksen» varjolla kiristettiin maailmansodan jälkeen keskusvallat henkihieveriin. »Syyllisyyskysymys» on edelleenkin hyvin huomattavassa asemassa kansakuntien välisten suhteitten kiristyessä ja sodan syttyessä.

Mutta tulevan sodan luonteeseen ovat vaikuttaneet muutkin tekijät eikä yksin »planetaarinen» asema.

Ranskan vallankumous synnytti yleisen asevelvollisuuden. Kun täten muodostettu armeija ei kvalitatiivisesti voinut vastata palkattua ammattiarmeijaa, sen täytyi pyrkiä voimien tasoitukseen kvantitatiivisesti ja korkeamman moraalinsa — isänmaallinen innostus ja uhrimieli! — turvin. Asevelvollinen armeija voitti, ja pian siirryttiin kaikissa sivistysmaissa yleiseen asevelvollisuuteen. Mutta tämä muutos merkitsi sotaan osallistuvien armeijoiden miesvahvuuden jatkuvaa kasvua, ja maailmansodassa oltiin jo miljoona-armeijoissa.

Kehitys ei ole pysähtynyt tähän, vaan tulevassa sodassa kansakunta osallistuu kokonaisuudessaan, viimeistä jäsentään myöten ja kaikkine resursseineen, sotaan. Puhutaan avoimesti »totaali-

sesta sodasta», jolla tarkoitetaan sitä, että sodan päämääräksi ei aseteta enää vastustajan sotilaallisen voiman murtamista, vaan koko kansan täydellinen alistaminen, sen kaikkien elämisenmahdollisuuksien hävittäminen. Taisteleva ei kohdista toimintaansa vain vastustajan sotavoimia vastaan, vaan häikäilemättä hyökätään rintamantakaisten seutujen, siviiliväestön ja vastustajan elinkeinoelämän kimppuun. Samanaikaisesti tekniikan kaikkia keinoja käyttävä sotapropaganda jakaa lamaannuttavia iskujaan vastustajan henkisen puolustuskuntoisuuden tuhoksi.

»*Sota on väkivaltaa, ja väkivallan käytöllä siinä ei ole rajoja*», lausui *Karl von Clausewitz*. Nämä sanat pitävät nykyisessä sodassa paikkansa sellaisessa laajuudessa, jota niiden lausuja tuskin vielä aavistikaan.

Viime vuosisadan puolivälin »kansalliset vallankumoukset» toivat kansanvaltaisuuden, demokratian, valtiomuotojen perustaksi. Demokratia järjestelmänä, parlamentarismina, on vuosisadassa kulunut loppuun, mutta itse demokraattinen ajatustapa on silti jäljellä. Yksinvaltaisinkaan diktaattori ei voi johtaa kansaansa vastoin kansan tahtoa. Hänen on saatava kansan mielipide puolelleen, hankkikoon hän sen sitten toimintansa kautta kansan vapaaehtoisena tunnustamisena tai häikäilemättömän propagandan avulla. Tämä koskee varsinkin äärimmäistä tapausta, tilannetta, jossa on kysymys sodasta tai rauhasta. Milloin sota ei ole vältettävissä, on kansa itse saatava sotaa tahtomaan. Keinot, joilla tähän päästään, ovat tässä yhteydessä vailla mielenkiintoa; pääasia on, että kansakunta saadaan vakuutetuksi sodan välttämättömyydestä.

Toteamme siis, että

— *jokainen sota voi asianomaisen sitä tahtomattakin levitä maailmanpaloksi, ja sen vuoksi eivät mitkään ennakkolaskelmat ole luotettavia;*

— *tuleva sota on »totaalista sotaa», jossa kansakunnat taistelevat elämästä ja kuolemasta;*

— *kansakunta välillisesti tai välittömästi päättää itse sodasta ja ryhtyy siihen täysin tietoisena sen merkityksestä.*

Koska siis kansakunnan on sotatapauksessa oltava valmis panemaan peliin *kaikkensa* ja tehtävä *itse* päätös sotaan ryhtymisestä, on selvää, että se määrätietoisuus, millä kansakunta valmistautuu sodan varalle, se päättäväisyys, millä sotaan ryhdytään, ja se uhrimieli, millä sodan rasitukset kestetään, on riippuvainen kansakunnan tahdonvoimasta. Yksimielinen, voimakas *puolustustahto* on kaikki kaikessa. Ilman sitä ovat aineelliset puolustusvalmistelut kestämättömät.

Passiivisessa muodossaan puolustustahto on halua voimakeinoihinkin turvautuen puolustaa valtion alueellista koskemattomuutta, turvata kansakunnan elinehdot ja suojata kansakunnan itsenäistä elämää ja saavutuksia. Mitä voimakkaampi kansakunnan aineellinen ja henkinen elämä on, mitä suurempiin saavutuksiin se on pystynyt, sitä aktiivisemmaksi muuttuu puolustustahtokin.

Puolustustahto on siis kansallishengen ilmaus. Mitä voimakkaampi on kansallishenki, sen aktiivisempi on puolustustahtokin. Toisin sanoen: *kansallishengen aktiivisuus on ensimmäinen ja tärkein puolustuskuntoisuuden tekijä.*

Tässä me voimme jo antaa sanoille puolustuskuntoisuus ja puolustustahto laajemman merkityksen, kuin mitä niillä on passiivista käsitettä ilmaisevina. Aktiivinen kansallishenki vaatii kansakunnan sekä aineellisen että henkisen kulttuurin jatkuvaa kehittymistä. Näin kansakunta voi joutua tilanteeseen, jossa sen kehitys ei voi enää jatkua joutumatta ristiriitaan toisen kansakunnan kehityksen kanssa. Silloin tulee ratkaistavaksi, kumman on annettava tietä, — ja tietä antaa heikompi.

J. V. Snellman sanoo »V a l t i o - o p i s s a a n»:

»Vaikka nyt näitä sodan aiheuttajia saattaa olla jos jonkinmoisia, jopa on tahdottu nähdä sellaisiakin syitä kansojen kohtaloihin kuin hansikas- tai saapasparit, niin jokainen järkevä tarkkaaja kuitenkin käsittää, että pohjimmaltaan on aina ollut kysymys kansojen itsenäisyydestä, niiden vallasta ja valtiollisesta vaikutuksesta. Kukin kansakunta on, ja sen pitääkin olla itsekäs, sen tulee työskennellä vain omaa olemassaoloaan varten. Kansakunnalla ei ole muuta tarkoitusta, kuin että se kohoaisi muita kansoja korkeammalle johtamaan ihmiskunnan maailmanhistorial-

lista kehitystä. Mutta sellaisen johdon valtaan ei mikään kansakunta voi hyvällä alistua, sen tähden sodan tulee ratkaista. Ei silti tarvitse uskoa väkivallan maailmaa hallitsevan. Sillä kansakunnan väkevyys ei ole sotakuntoisten miesten luvussa, vaan sen jäsenten isänmaallisuudessa, tavassa ja sivistyksessä, kansallishengessä. Raakalaislaumat voivat kukistaa ainoastaan turmeltuneita kansoja, joista kansallishenki on kuollut. Kansakunnalle valuu voimaa monesta lähteestä, samoin on monta sen rappeutumisen syytä; mutta kaikilla näillä taas on lopullinen perussyynsä kansallishengessä, josta ne johtuvat».

Tästä me siis päättelemme, että mitä vähemmät kansakunnan aineelliset resurssit ovat, sen enemmän sen puolustuskuntoisuudelle merkitsee kansallishengen aktiivisuus ja voimakkuus. Meillä on näin ollen aivan erikoinen syy tarkastella kansallishenkeä maanpuolustuksen näkökulmasta.

Snellman katsoo kansallishengen pohjautuvan isänmaallisuuteen ja sanoo:

»— — — — — — — — — — — Isänmaallisuus taas on siinä, että saman kansan yksilöt luonnollisesti rakastavat sitä, mikä esiisiltä perittynä on ollut heidän ajallisen ja henkisen olemassaolonsa elinehtona: esi-isien kieltä, isien maata, syntymämaan tapoja, lakeja ja laitoksia. — — — — — — Isänmaallisuus, jonka piti olla kansallishengen pohjana ja perustana, edellyttää siis jo kehittynyttä kansallishenkeä, kansakunnalle ominaista yleisinhimillisen sivistyksen muotoa. Saatamme siis vain päätellä, että kansallishenki on yhä jatkuva sivistystapahtumus, joka alkaa kansakunnan alkamishetkenä ja lakkaa isänmaallisuuden sammuessa. Jos sanomme kansallisuudeksi sitä määrättyä tietämystä ja tapaa, mikä kunakin ajankohtana on luonteenomaista kansakunnalle, niin isänmaallisuus on se tahto, joka panee kansallisuuden kehityksen vireille ja ylläpitää sitä määrättynä yleisinhimillisen sivistyksen muotona.»

Kansallishengen aktiivisuus ja voima riippuu isänmaallisuudeksi nimitetyn tunteen voimakkuudesta. Tämä tunne on osaksi yksilön vapaasta tahdosta riippumatonta, koska se on luonnollista kiintymystä esi-isien henkiseen perintöön. Sanoopa Snellman kul-

lakin kansakunnalla olevan määrätyn »heimoluonteen», mikä ilmenee yhtenäisinä piirteinä ajatustavassa, elintavoissa, jopa kasvojen piirteissäkin. Isänmaallisuudesta ei yksilö siis voi koskaan täysin vapautua. Mutta isänmaallisuustunne kohdistuu myös »lakeihin ja laitoksiin», jotka ovat luonteeltaan muuttuvaisia, eikä kiintyminen niihin sen vuoksi ole yhtä »luonnollista». Isänmaallisuustunteessa on siis aste-eroa, ja tämä ero saattaa olla niin suuri, jotta käytännössä voimme puhua täydellisestä isänmaattomuudestakin. Sitä paitsi mielipiteet »laeista ja laitoksista» saattavat käydä siinä määrin ristiin, että sen, mihin kiintymistä toinen yksilö pitää isänmaallisuustunteen vaatimana, toinen yksilö katsoo aivan arvottomaksi. Nykyajan kiihkeä kehitys on omiansa yhä vähentämään kiintymistä »lakeihin ja laitoksiin».

Se vaara, mikä tästä aiheutuu isänmaallisuustunteen voimakkuudelle, on vältettävä pitäytymällä eräisiin *perusehtoihin*. Se, joka luulee saavansa vielä nähdä kansan *ilman muuta* »kaikki koittavan, nälissään, viluissansa», elää vaarallisen paljon ajastaan jäljessä. Isänmaallisuustunteen suurin mahdollinen voimakkuus saavutetaan nähdäksemme ainoastaan,

— jos kansa elävästi tuntee, että lait ja laitokset ovat sen oman vapaan hengen luomuksia;

— jos lait ja laitokset asettavat kaikki kansalaiset samanarvoiseen asemaan;

— elleivät mitkään väärät ja valheelliset maailmankatsomukselliset opit ole saaneet sumentaa kansan tervettä hengenelämää.

Maanpuolustuksen nimessä meidän on vaadittava näiden ehtojen täyttämistä. Tarkastelemme niitä kutakin erikseen.

Sotaan osallistuu kansakunnan jokainen jäsen, kukaan ei jää väkivallan piirin ulkopuolelle. Jokaisen kansalaisen on sen vuoksi oltava voimakkaan isänmaallisuustunteen elähdyttämä. Kaikkien kansalaisten on saatava olla mukana kansakunnan omintakeisen kulttuurin luomistyössä, jotta kaikki tuntisivat sen kulttuurin tuotteet omikseen ja voisivat niihin kehityksen alati jatkuessakin kestävällä rakkaudella kiintyä. Tämä edellyttää *valti-*

ollista vapautta, mutta vapaus ei ole samaa kuin anarkia. Vapauden tulee olla organisoitua, sillä muuten vapaus muuttuu vastakohdakseen. Organisoinnin taas tulee olla tarkoituksenmukaista, jotta se takaisi jokaiselle osallistumisen valtion rakennustyöhön hänen edellytystensä mukaan. Tätä tarkoituksenmukaisuutta ei voida saavuttaa muuten kuin siten, että organisointi suoritetaan kansan *luonnollisen jäsennystymisen* perustalla. Luonnollisen jäsennystymisen syrjäyttäminen tuo mukanaan aina epäoleellisia ja valheellisia tunnusmerkkejä organisoimisperusteisiin. Sen vuoksi on parlamentarismikin muuttunut olemukseltaan epäkansanvaltaiseksi järjestelmäksi, joka estää kansakuntaa kokonaisuudessaan osallistumasta kansallisen kulttuurin luomiseen.

Mutta kun valtiollinen vapaus joko väkivaltaisen alistamisen tai turmeltuneen järjestelmän kahlehtimana lakkaa, silloin alkavat epäoikeudenmukaisuudet rehoittaa myös taloudellisella ja yhteiskunnallisella alalla. Talouselämässä pääsee taloudellisesti vahvempi riistämään heikompaa, kun taas heikompi katkeroituu vahvemmalle ja ryhtyy keinoista lopulta piittaamatta taistelemaan tätä vastaan. Syntyvät luokkapuolueet, ja lopulta kansakunta on täysin rikkinäinen. Yhteiskunnallisella alalla kehitys pysähtyy, ja kansan enemmistö tuntee epäoikeudenmukaisuuden vallitsevan, mutta ei voi ilman valtiollista vaikutusvaltaa panna kehityksen rattaistoa jälleen käyntiinkään.

Näin heikkenee kiintymys »lakeihin ja laitoksiin» ja saattaa muuttua suorastaan vihaksikin niitä kohtaan. Ei voi kansallisen kulttuurin rakennustyöstä syrjään sysätyltä, yhteiskunnallisen vääryyden painamalta ja alituisen puutteen ja taloudellisen sorron kanssa kamppailevalta vaatia enää täyttä isänmaallisuustunteen voimaa. Mutta kun se voima heikkenee, silloin alkaa kansallishengen voimakkuus laskea; puolustustahto jää sanaksi, jolla ei ole käytännössä pätevää merkitystä. Silloin on maaperä valmiiksi muokattu väärille ja valheellisille opeille, jotka kieltävät kansan omintakeisen kulttuurin merkityksen ja asettavat sen tilalle epämääräisen yleisinhimillisyyden, väittävät isänmaallisuustunteen kohdistuvan vain aineelliseen ja neuvovat yksilön tahdosta riippumattoman kiintymyksen esi-isien henkiseen perin-

töön olevan vain harhaa, josta »nykyaikaisen» ihmisen on tietoisesti pyrittävä irroittautumaan. Näin kuolee puolustustahto ja kansallishenki, kansakunta on valmis menettämään itsenäisyytensä.

Vaikka kansakunnan lait ja laitokset ovat joka tapauksessa sen oman kansallishengen luomuksia, ja kansakunta väärään suuntaan tapahtuneesta kehityksestä lopulta saa syyttää ainoastaan itseään, niin on tällä väärällä kehityksellä takaisin kääntyvä vaikutus kansallishengen pohjaan ja perustaan, isänmaallisuuteen, ja siitä taas palautuen kansallishenkeen. Kansallishenki on kansan eri yksilöissä eriasteinen, toisilla se on aktiivisempi, toisilla passiivisempi. Ne, jotka tuntevat aktiivisen kansallishengen vaatimukset sulkujen avaamiseksi kansallishengen jatkuvan voimakkaan kehityksen tieltä, ne tekevät rikoksen kansaansa vastaan, jos eivät kuuntele tätä käskyä, vaan antavat huonojen voimien johtaa kansallista kulttuuria väärään suuntaan. Kansallishengen on viitoitettava tietä eteenpäin ja ylöspäin, ja kykenevien miesten on rohjettava astua taistelun tielle. Heidän on raivattava itselleen tie kansakunnan *johtoon*. Heidän on tartuttava voimakkain käsin kehityksen vauhtipyörään ja säädettävä sen oikea kulkusuunta.

Sanoimme edellä, että mitä pienemmät kansakunnan aineelliset resurssit ovat, sen suuremman merkityksen saa kansallishenki maanpuolustustekijänä. Tämä seikka velvoittaa meitä tarkastelemaan asiaa oman kansamme kohdalta. Joudumme näin yleisistä periaatteista yksityistapauksiin, mutta maanpuolustushan onkin käytännön eikä teorioitten alaa.

Sotapoliittisen asemamme tarkastelu osoittaa,

— *että jo yksin geopoliittisen asemamme vuoksi me voimme erittäin helposti ja milloin tahansa joutua yllättävän hyökkäyksen alaiseksi;*

— *että sotatapauksessa meillä on — olkoon ulkopoliittinen johtomme miten taitava hyvänsä — erittäin pienet mahdollisuudet saada ulkoapäin tehokasta ja nopeaa apua;*

— *että meidän todennäköisin vihollisemme on Venäjä (Neuvostoliitto).*

Joudumme siis tulevassa sodassa todennäköisesti *yksin* taistelemaan meitä monin verroin vahvempaa vihollista vastaan. Ainoa turvamme on kansallishenkemme, jonka tulee olla niin voimakas, että sen avulla me selviydymme suorastaan epätoivoiseltakin näyttävästä tilanteesta.

Mutta miten on tällä hetkellä kansallishenkemme laita?

Tuskinpa on liioittelua vastata tähän, että kansallishenkemme on nyt mahdollisimman heikko. Todistukseksi tarvitsee viitata vain siihen tosiasiaan, että suurin osa kansastamme ei lainkaan tajua alueellisen yhtenäisyytemme välttämättömyyttä. Suurin osa kansastamme pitää aivan luonnollisena sitä, että osa kansamme asumasta alueesta, Itä-Karjala ja Inkeri, ovat vihollisemme ryöstettävinä. Mitä muuta kuin kansallishengen heikkoutta todistaa sekään, että meidän omanarvontuntomme sallii myönnettävän Ahvenanmaan asujamistolle melkeinpä suvereenisen kansakunnan oikeudet? Nämä ovat vain räikeimmät esimerkit, — todistuksia voisi käden käänteessä luetella kymmeniä. On syytä tässä yhteydessä tarkastella eräitä kansallishenkemme heikkouden perussyitä.

Kansallishengen herääminen on verraten nuori ilmiö historiassamme. Sen ensimmäiset heikot ilmaisut todetaan parin sadan vuoden takaa. Voimakkaampi herätys on vasta Snellmanin elämäntyön tulos.

Kuinka tämä on selitettävissä? — J. V. Snellman vastaa:

»Onneksi tietämyksen luonto ei hevin salli toisen kansan väkivaltaisesti kohdella toisen sivistystä. Suoranaisesti tällaista voi tapahtua ainoastaan uskonnollisen vakaumuksen johdosta, koskapa se on uskoon perustuvaa ja kaikille yhteistä tietämistä, joka siis saattaa elähdyttää käännyttäjänä toimivaa kansaa ja jota taas välittömästi voidaan istuttaa kokonaiseen kansakuntaan. Siksipä väkisin toimitetun uskonnollisen käännytyksen tulokseksi jäävätkin ainoastaan todisteet siitä, kuinka turmiollisia pakollisen sivistyksen seuraukset ovat. Kaikki ne kansat esim., jotka miekalla pakotettiin kääntymään islamiin, samoinkuin nekin, joille kristinusko väkisin tuotiin — saksilaiset, vendit, preussilaiset, lättiläiset, suomalaiset, amerikkalaiset — ovat siten

mitkä menettäneet kansallisuutensa, mitkä nähneet sen vuosisadoiksi joutuvan tukahduksiin.»

Tässä on selitys kansallisen kulttuurimme nuoruuteen. Kansallishenkemme ei yksinkertaisesti ole vielä ehtinyt täyteen voimaansa. Kulttuurimme ei ole vielä lähestulkoonkaan vapautunut monivuosisataisesta ruotsalaisuudestaan. *Mutta sotapoliittisen asemamme vakavuus pakottaa meitä kiiruhtamaan tätä vapautumista.* Meidän on tietoisesti raivattava suomalaisen sivistyksen tietä. Omistajan ja isännän oikeudella meidän on käytävä käsiksi ruotsalaisen kulttuurin etuoikeuksiin ja otettava pois niiltä kansakunnan yhteinen taloudellinen tuki. Ruotsalaisen sivistyneistön on valtaosaltaan suomalaistuttava, sillä ruotsalaisen kulttuurin varassa elävänä sen isänmaallisuustunne on laimeata, sen kansallishenki parhaimmassakin tapauksessa passiivista. Suurimman koettelemuksen hetkellä se ei tunne ratkaisevaa kohtalonyhteyttä suomalaisen kansan kanssa. Kuka toisin väittää, hän ei ymmärrä historian opetuksia. Katsokoon, miten kävi Itävallan ja Venäjän keisarikunnille maailmansodassa, tai mitä puuhailivat samaan aikaan irlantilaiset. Jo se seikka, että ruotsalaisten taholta aina vedotaan osallistumiseen vapaussotaan aivan kuin jonakin erikoisansiona, jonakin suomalaiselle kansalle osoitettuna antimena, ja vihjaillaan, että suomalaisten suhtautumisesta ruotsinkielisen kulttuurin etuoikeuksiin riippuu, missä määrin samaa lojaalisuutta voidaan toisella kertaa osoittaa, on varoittava enne.

Venäjää vastaan yksin seisoessaan Suomen kansa tarvitsee mahdollisimman aktiivista kansallishenkeä. Ennen muuta on tätä vaadittava kahtaalta: kansakuntaa johtavalta *sivistyneistöltä* ja kansakunnan aseelliselta voimalta, *puolustusvoimilta.* Sivistyneistön on asetettava ohjeekseen Snellmanin sana: »Kansakunnalla ei ole muuta tarkoitusta, kuin että se kohoaisi muita kansoja korkeammalle johtamaan ihmiskunnan maailmanhistoriallista kehitystä». Puolustusvoimien on kyettävä antamaan tehokas iskunsa, milloin näin viitoitetulle tielle väkivaltainen sulku asettuu.

Mutta sivistyneistömme ei kykene tuollaista päämäärää itselleen asettamaan niin kauan kuin se saa kasvatuksensa yliopistossa, jossa elävästä kansallishengestä ei ole paljoakaan merkkejä. Sel-

1. Jääkäriparaati Vaasan torilla 26. 2. 1918. — 2. Värtsilän valtaukseen v. 1918 osallistunutta Sortavalan suojeluskuntaa. — 3. Lapuan suojeluskunta lähdössä rintamalle.

laisesta yliopistosta tullut nuoriso ei pysty muuhun kuin — kuten sattuvasti on sanottu — »tiedon kirjakaappi selässään» polkemaan vanhoja, valmiiksi tallattuja ja turvallisiksi todettuja polkuja. Siltä puuttuu ennen kaikkea rohkeutta astua johtoon, viitoittaa tietä eteenpäin ja ylöspäin ja aukoa uusia uria kansansa kuljettavaksi. Etevimmätkin tyytyvät vain »tieteen portinvartijan» ulkonaisen rauhan ja mukavan elämän takaavaan asemaan. Kansakunnan johtajiksi jäävät silloin joko sivistyneet tai puolivillaiset kiipijätyypit, ja kehitys on sen mukaista. Talouselämässä ei ole johtajia, jotka rohkenisivat ajatella ja toimia uuden ajan vaatimusten mukaisesti, yhteiskunnassa vallitseviin epäkohtiin ei isketä pelottomasti kiinni, vaan jätetään kaikki puoluejohtajien puoskaroitavaksi, ja valtiollisessa elämässämme rähistään nurkkakunta-asioissa, mutta kansakunnan suurissa elinkysymyksissä kätkeydytään jäniksen tavoin pensaaseen, niin ettei näy muuta kuin pelosta vapajava töpöhäntä.

Yksinomaan suomenkielinen, voimakkaan suomalaiskansallisen hengen lippua kantava yliopisto on saatava luomaan kansallista kulttuuria ja valmistamaan rohkeasti ajattelevia, suurpiirteisesti toimivia *johtajia* kansakunnalle. *Maanpuolustusnäkökohdat vaativat sitä.* Ruotsinkielinen yliopisto-opetus on lakkautettava; missään tapauksessa sitä ei ole annettava valtion kustannuksella, sillä ruotsalaisen kulttuurin omaksunut johtajisto on kansakunnallinen vaara. Jokainen ruotsalaismielinen pikkuvirkamieskin merkitsee ympäristössään turmiota kansallishengelle, siis myös maanpuolustukselle.

Entä puolustusvoimamme?

Kieltämätön tosiasia on, että puolustusvoimiemme korkeimmat johtopaikat on miehitetty kovin ruotsalaisvoittoisesti. Korkeimpia upseerinvirkoja täytettäessä on todettu määrätietoista suomalaisten syrjäyttämistä. Tässä on poliittisella johdolla kuitenkin suurempi osuus kuin puolustusvoimilla itsellään. Poliittinen johto pyrkii yhä enemmän ja enemmän puuttumaan puolustusvoimien sisäisiin asioihin, ja se ei tiedä hyvää kansallishengelle puolustusvoimien piirissä. Päinvastoin.

Ja kuitenkin on aktiivinen kansallishenki se *ainoa* kvalitatiivi-

1. Torniolaisia rintamalle lähdössä. — 2. Mannerheim tervehtii 16. 5. 1918 saksalaisia upseereita senaatintorilla. — 3. Saksalaiset kuljettavat haavoittunutta. — 4. Etuvartioryhmä vapaussodassa.

nen tekijä, joka voi tasoittaa voimasuhteita kvantitatiivisesti monin verroin vahvempaa vihollistamme vastaan taistellessamme. Jos puolustusvoimamme ovat hengeltään passiivisia, mikä sodassa ilmenee haluna turvautua jäykkään puolustukseen, niin me olemme ennakolta tuomitut häviämään. Jäykistyneet rintamat merkitsevät nykyaikaisessa sodassa materiaalitaistelua, ja *siinä* me tulemme aina olemaan vihollistamme heikompia. Mutta jos puolustusvoimat ovat voimakkaan, aktiivisen kansallishengen elähdyttämät, silloin ne raskaimpienkin koettelemusten aikana pyrkivät tempaamaan aloitteen käsiinsä. Niitten sodankäynti on aktiivista, niitten toiminta puolustautuessaankin hyökkäävää. Tämän hengen on ilmettävä jo rauhan aikana laadituista ohjesäännöistäkin; puolustusvoimat on kasvatettava siinä hengessä. Siihen kasvatustehtävään ei pysty hengeltään laimea päällystö. *Sen voi suorittaa ainoastaan sellainen päällystö, jonka ihanteena on kansakunnan suuruus.* Tässä yhteydessä voidaan todeta, kuinka lyhytnäköinen ja epäkansallisen hengen sanelema oli aikoinaan upseereille annettu kielto kuulua AKS:ään. Se kielto annettiin poliittisen johdon vaatimuksesta.

Karl von Clausewitz sanoo: »Sotapäällikön suuria kykyjä täytyy jonkin suuren tunteen elähdyttää, olipa tämä Caesarin kunnianhimoa, Hannibalin vihaa vastustajaa kohtaan taikka Fredrik Suuren ylpeyttä mainehikkaasta perikadosta». Mikä olisi suurempi tunne kuin hehkuva isänmaanrakkaus, katkera viha kansamme ryöstäjää kohtaan ja ylpeä ajatus Suur-Suomen luomisesta? Lastattakoon upseeristomme selkään miten mahtava »tiedon kirjakaappi» tahansa, — jos sille ei anneta evääksi myös voimakasta, aktiivista kansallishenkeä, niin sen keskuudesta ei koskaan nouse todellisia sotapäälliköitä. Rikkailla hengenlahjoilla varustetusta nuorukaisesta voidaan *kouluttamalla* tehdä eteväkin condottieri, — vain oikeassa hengessä tapahtunut *kasvatus* avaa hänelle mahdollisuudet tulla sotapäälliköksi, todelliseksi kansanarmeijan johtajaksi.

Mutta vaikka upseeristomme kasvatus tapahtuisikin oikeassa hengessä, vaikka sotakouluissa elävöittäisikin opetusta aktiivinen kansallishenki, on puolustuslaitoksen piiri kuitenkin liian ahdas

kyetäkseen jatkuvasti ylläpitämään tätä henkeä, ellei se saa tukea ja jatkuvaa virikettä ulkoapäin, kansallishengen elävöittämältä sivistyneistöltä.

Olemme edellä puhuneet kansakunnan johtajistosta, mutta maanpuolustuksessahan tarvitaan jokainen yksilö, ja kansallisen kulttuurinkin luomisessa on jokaisella yksilöllä tehtävänsä. Tätä nykyä on kuitenkin suurimpana heikkoutenamme sivistyneistömme henkinen mataluus. Kansallishenki ei sen keskuudessa ole, kuten pitäisi olla, sen elävämpi kuin kansan syvien rivienkään keskuudessa. Onpa päinvastoin nähty, että kansallishenki esiintyy joskus viimeksimainituissa aktiivisempana kuin sivistyneistössä. Ajatelkaamme vain Lapuan liikettä, jossa sivistyneistö ei saanut juuri muuta aikaan kuin puhtaan kansanliikkeen turmeltumisen. Myös vapaussodassa oli aloite suurelta osaltaan kansan syvien rivien käsissä. Tällainen toteaminen on peloittavaa, muutoksen on tapahduttava! Tietoisella toiminnalla on kansallisesti valveutuneen sivistyneistön nyt vielä suppean piirin sytytettävä isänmaallisuuden pyhä tuli koko sivistyneistömme keskuuteen. Suomen kansan on saatava sivistyneistöstään sellainen johtajisto, joka pystyy viemään sen suuruuteen.

Muistettakoon AKS:n veljespiirissä aina näihin sanoihin sisältyvä totuus ja lupaus:

»*Vielä yksi Snellman, vielä yksi kansallinen herätys, vielä yksi Jääkäripataljoona 27, ja sitten — Pohjolan kulttuurihegemonia on siirtyvä suomalais-ugrilaiselle rodulle!*»

Ilman voimakasta, aktiivista — sanottakoon vielä kerran: *aktiivista* — kansallishenkeä me emme pysty itsenäisyyttämme varjelemaan. Mutta jos kansallishenkemme on elävä, silloin ei ainoastaan itsenäisyytemme varjellu, vaan silloin syntyy myös Suur-Suomi. Sitä eivät luo nahjusmaiset »kirjakaappimiehet» eivätkä hyssyttelevät »tieteen portinvartijat», vaan sen luovat rohkeasti ajattelevat, kansallishengessään väkevät, päämääränsä ja kansakunnan päämäärän korkealle asettaneet työn, sanan ja miekan miehet.

SUOMALAISEN POHJOLAN PUOLESTA VUONNA 1918

Risto Vuorjoki

Suomalaisen Pohjolan vapaus ja yhtenäisyys — siinä aate, jonka puolesta jääkärit nousivat aktiiviseen toimintaan hetkenä, jolloin heimomme tulevaisuuden ongelma oli joutunut ratkaisuvaiheeseen.

Suomen nuoriso vaistosi ajan koittaneen, jolloin oli rikos kansaa ja heimoa vastaan enää tyytyä passiiviseen vastarintaan vuosituhantisen vihollisen otteen puristuessa yhä tiukempaan. Se tunsi, että sen on mahdotonta enää tyytyä näkemään suomalaisella Pohjolalla rajoitettua itsenäisyyttä. Hengeltään ja otteiltaan aktiivisena, vallankumouksellisena, se ei enää tahtonut eikä voinut hyväksyä niiden toimintaa, jotka saarnasivat laillista kuuliaisuutta esivaltaa kohtaan — muodollisesti laillista, mutta pakon alla syntynyttä ja kansallisesti moraalitonta kuuliaisuutta.

Kauaskantoinen ja syvä kansallinen näkemys, aktiivinen, suursuomalainen henki — se oli jääkärihenkeä. Se tahtoi huutaa hereille, vapauttaa ja yhteenliittää koko suomalaisen Pohjolan. Se tahtoi rakentaa muurin tämän ja vuosituhantisten vihollisten väliin, mutta hajoittaa raja-aidat sen sisältä — tämä oli jääkärien päämäärä.

Sankarina kaatunut jääkäri Friedel Jacobson lausui eräässä puheessaan syksyllä v. 1917 m.m.:

> »Suomen kansan rajat eivät ole Suomen valtion nykyisellä itärajalla tyydytetyt, eivät valtiollisessa, kansallisessa, taloudellisessa eivätkä strategisessa suhteessa. — Sinne saakka, Vienan suille ja Kuollan rantamille saakka on Suomen valta ulotettava. Ja sitä ei saa lykätä toiseen kertaan. Nyt se on tehtävä, sillä ajan tilanteen suopeus vaatii meiltä tämän lahjan tuleville polville ja vastaisuuden Suomelle. Emme saa tinkiä emmekä voimaamme tässä suhteessa liian vähäksi arvata. — Kansojen ratkaisevina hetkinä, noina herkkinä ja vaarallisina, jolloin kaikki riippuu vaiston oikeasta osunnasta, pitäisi kaikkien olla siinä mielessä nuoria, että he jaksaisivat noudattaa epäitsekästä, sankaruutta ihailevaa vaistoa. Yksipuolinen järkiperäinen päätteleminen myöhästyy aina auttamattomasti näillä keväimen koiton herkillä asteilla. — Nyt on hetki käsissä, jota vuosisadat ovat ikävöineet ja uudet vuosisadat tulevat joko siunaamaan tai kiroamaan, riippuen siitä, pystymmekö suurta hetkeä kyllin suurina kannattamaan!»

Samana vuonna, jolloin Friedel Jacobson ylläolevin sanoin tulkitsi jääkärihenkeä, laati tulisieluinen jääkäri Toivo Kuisma — joka heimosodissa sai myös sankarikuoleman osakseen — suunnitelman, miten suomalainen Pohjola oli nostettava vapaustaisteluun. Sen mukaan oli muodostettava vapaajoukot Satakunnassa, Hämeessä, Savossa, Karjalan Kannaksella, Raja-Karjalassa, Aunuksessa ja Vienassa.

Kun sitten rinnan vapaussodan kanssa heimosodat puhkesivat leimuten vuosia vapaussodan jälkeenkin, olivat jääkärit niissä

ensimmäisinä miehinä sekä korkeimmissa että alemmissa johtajatehtävissä koko tuolla laajalla Jäämerestä Riianlahteen ulottuvalla rintamalla, joka yritti työntää vainolaisen asettaman rajamuurin kauemmaksi, jottei se enää halkaisisi suomalaisten heimojen asumia alueita.

— — —

Tätä päämäärää ei saavutettu, kansassamme ei ollut sitä jääkärihenkeä, uskoa ja rohkeutta Suomen suuruuteen, joka heimosotureissa eli.

Se vapaudenrakkaus, joka suomalaista Pohjolaa aina on innostanut sankaritekoihin, ei Itä-Karjalan suurten salojen kätköissä asuvasta heimostakaan ollut kadonnut. Tosin oli vieraan vallan valtikka vuosisatoja siellä koettanut juurruttaa uskollisuutta »laillista» esivaltaa kohtaan, tosin oli sortajan käsi koettanut syrjäisilläkin seuduilla kuristaa polvesta polveen periytyneen ja edelleen itävän kansallisen mielen, mutta vapaiden metsien heimo ei ollut koskaan tyystin menettänyt tietoutta omasta kansallisesta erikoisuudestaan. Päinvastoin, monet kovat kokenut suku piti edelleen, kaikista ryssäläistämisyrityksistä huolimatta, sitkeästi kiinni omista tavoistaan ja tarinoistaan, kielestään ja suomalaisesta mielestään.

Tämä kansallistunto tosin oli vuosisadat enemmän vaistomaista, veriin imeytynyttä ja piilevää, kuin tietoista voimaa. Mutta historiallisen vääjäämättömän kehityksen pakosta se vähitellen alkoi muuttua miesten mielessä todelliseksi, tietoiseksi kansallistunnoksi, voimaksi, joka pyrki tekoihin ja kohdistui oman kansan olojen kohottamiseen kansallisella pohjalla, sortajan vääryyksien torjumiseen.

Tähän kehitykseen oli varsin suuressa määrin vaikuttamassa yhä tiiviimpi yhteys rajan ylitse länteen, suomalaiseen veljeskansaan. Pitkin viime vuosisataa tämä vuorovaikutus vilkastui ja vuosisatamme alussa kylvö alkoi jo orastaa.

Vuoden 1917 vallankumous antoi lopullisen sysäyksen Itä-Karjalan kansallisten pyrkimysten muuttumiseen aktiiviseksi toiminnaksi.

Uhtua oli aina ollut Vienan vankimpia asutuskeskuksia ja oli

myös vähitellen tullut kansallisten pyrkimysten keskuspaikaksi. Heinäkuussa 1917 pidettiin siellä Vienan-Karjalan kuntien edustajakokous, joka muodostui kansallisen Itä-Karjalan historiassa merkkitapaukseksi. Tässä kokouksessa nimittäin hyväksyttiin ehdotus autonomisen Karjalan sisäiseksi hallintojärjestelmäksi. Vielä ei siis kuitenkaan mieliala ollut kypsä täydellisen eron vaatimiseen Venäjästä. Tapaukset alkoivat kuitenkin kehittyä sellaisella nopeudella, että jo seuraavana vuonna johtohenkilöiden vakaa mielipide oli muuttunut viimeksimainitun vaatimuksen kannalle. Marraskuussa tapahtunut bolševikkivallankumous luonnollisesti vaikutti tähän varsin huomattavasti. Karjalaiset jäivät aluksi odottamaan, olisiko uuden hallituksen lupauksiin Venäjän alaisten kansojen itsemääräämisoikeuden toteuttamisesta luottamista. Mutta olojen nopeasti huonontuessa ja sorron vain käydessä entistä ankarammaksi kypsyi karjalaisten mieli nopeasti uuteen vaatimukseen: on päästävä kokonaan ryssästä irti.

Näissä merkeissä pidettiin tammikuun 27 p:nä 1918, siis Suomen vapaussodan alkamisen aattona, Uhtualla uusi kansalaiskokous, jossa päätettiin erota Venäjästä ja muodostaa oma, riippumaton Karjalan tasavalta. Kokouksesta lähetettiin Venäjän neuvostohallitukselle päätöslauselma, jossa sanottiin,

> »*että Vienan, Arkangelin, Aunuksen ja Olonetsin karjalaisista, lappalaisista ja vepsäläisistä osista on muodostettava oma itsenäinen valtakunta, jonka rajoina ovat Venäjää vastaan ne rajat, jotka entisinäkin aikoina ovat rajoina olleet ja että Kuollan niemimaa tulisi kuulumaan tähän valtakuntaan, koska se on muinaisinakin aikoina kuulunut karjalaisille ja koska siellä vieläkin asuu pääasiallisesti karjalaisheimoisia lappalaisia ja suomalaisia.*»

Samoihin aikoihin pitivät aunukselaiset suuren edustajakokouksen Poventsan kaupungissa päättäen kannattaa autonomisen Karjalan itsehallintoalueen perustamista.

Suomen tapaukset saivat kuitenkin aikaan sen, että Itä-Karjalan väestö kevättalvella 1918 alkoi taipua Suomeen liittymisen kannalle. Uhtualla pidettiin maaliskuun 17 päivänä kokous, jonka

päätöksiin useissa kymmenissä kokouksissa pitkin Itä-Karjalaa yhdyttiin. Suomen hallitukselle jätettiin edustajien kautta kirjelmä, jossa ehdotettiin Vienan-Karjalan liittämistä Suomeen. Mutta tällöin oli Suomen vapausarmeijan päämajan taholta jo ryhdytty tekoihin, jotka vastasivat rajan takaa tulleita toivomuksia.

Näin sekä jääkärien että karjalaisten oma tahto suomalaisen Pohjolan kohtalonhetkenä kulki väkevästi samaa valtauomaa päämääränä Suur-Suomi.

— — —

Mutta tällöin jo oli myös eri tahoilla Suomea toisistaan riippumatta ilmennyt sekä mielipiteen ilmaisuja että toimintaa, joka tähtäsi Itä-Karjalan vapauttamiseen. Muistettakoon vain esim. jo v. 1917 Suomussalmella pidettyä suurta kansalaiskokousta. Yksityisten heimoystävien toimesta oli myös perustettu n.s. Vienan-Karjalan toimikunta, joka vapaussodan alussa suunnitteli Kuusamon taholta itään tehtävää sotaretkeä.

Mutta kaiken tämän lisäksi tuli vapaussodan Suomessa ankarimmillaan riehuessa vielä eräs tekijä, joka ratkaisevasti vaikutti tahdon, pyyntöjen ja suunnitelmien muuttumiseen tositoiminnaksi, retkikunnan lähettämiseksi itärajan taakse karjalaisia vapauttamaan.

Valkoisen armeijan päämajassa oli saatu tietää, että Suomen ja Venäjän bolševikkihallitusten välillä oli laadittu sopimus, jossa punaiselle Suomelle oli luvattu koko Itä-Karjala, s.t.s., mikäli kommunistit täällä olisivat perineet voiton, olisi muodostettu eräänlainen Neuvosto-suur-Suomi. Tiedettiin, että punaiset olivat ryhtyneet heti vapaussodan alussa keräämään voimia Itä-Karjalaan ja samalla järjestämään sieltä hyökkäystä valkoisten sivustaan ja selkään. Tämä oli sitäkin vaarallisempaa, kun Pohjois-Suomessa oli runsaasti punaista väestöä, joka saattoi idästä hyökkääviin yhtyä, ja edelleen, kun Pohjois-Ruotsi ja -Norja helposti saattoivat tähän pohjoisesta ja idästä rynnistävään bolševikkiarmeijaan liittyä. Näin saattoi koko valkoisen armeijan tukialue äkkiä tulla vaarannetuksi ja vapausarmeija joutua kahden tulen väliin.

Jo helmikuussa v. 1918 vapausarmeijan päämaja kiinnitti huomiota sekä ylläkuvattuun uhkaavaan vaaraan että Itä-Karjalan vapauspyrkimykseen. Päämajassa tehtiinkin, heti kun tarkat tiedot tilanteesta idässä oli saatu, päätös, että Itä-Karjala on vapautettava asevoimin ja samalla siten torjuttava vapausarmeijan selkäpuolta uhkaava vaara.

Maaliskuun alussa päämajassa laadittiin »yleinen ohje», jossa Itä-Karjalan valtauksen toimeenpano pääpiirteittäin oli suunniteltu. Sen mukaan oli järjestettävä kiireellisesti kolme eri retkikuntaa, joista kunkin oli hyökättävä itärajan ylitse. Kokoontumispaikoiksi näille määrättiin Sortavala, Kuhmoniemi ja Kuusamo. Kunkin tehtävät olivat seuraavat.

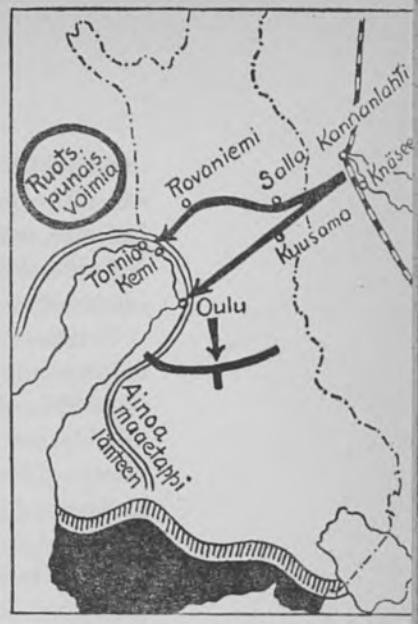

Punaisten suunnitelma.

Eteläisimmän vapaajoukon tuli Sortavalasta edetä Aunukseen, valloittaa Petroskoi ja edelleen koko Aunus etelässä Syväriin saakka ja pohjoisessa linjalle Porajärvi—Mäntyselkä—Poventsa. Retkikunnan johtajaksi määrättiin ratsumestari Kuula.

Keskimmäisen vapaajoukon tehtäväksi annettiin everstiluutnantti Malmin johdolla edetä Rukajärven kautta Muurmannin radalle, vallata siellä Šuojun, Sorokan ja Suman paikkakunnat sekä eteläinen Viena linjalle Kontokki—Jyskyjärvi pohjoisessa. Retkikunnan vahvuus määrättiin noin 300:ksi mieheksi.

Pohjoisen vapaajoukon johtajaksi nimitettiin jääkäriluutnantti K. M. Wallenius ja vahvuudeksi määrättiin 300 miestä. Tämän retkikunnan tuli yhtyneenä Kuusamoon keräytyneisiin vapaaehtoisiin edetä Muurmannin radalle Kemin ja Kannanlahden välillä sekä sitten levittäytyen vallata koko Pohjois-Viena.

Kaikkien vapaajoukkojen tuli olla kiinteässä yhteydessä vapausarmeijan päämajan kanssa ja sen alaisia. Kenraali Mannerheim piti tätä suunnitelmaa »mahtavan, suuren Suomen luomiseksi», kuten hän itse sanoi, mitä tärkeimpänä ja hän m.m. lausui 10. 3.: »asiassa ei saa kitsastella, varoja on annettava niin paljon kuin tarvitaan».

Maaliskuun 15 päivänä kenraali Mannerheim antoi määräyksen retkikuntien etenemisestä Itä-Karjalaan. Tätä päätöstä ei muut-

tanut sekään seikka, että oli saatu tietää liittolaisvaltojen lähettävän sotavoimia Kuollaan. Uskottiin, että suhteet niihin voitaisiin järjestää neuvottelutietä, ja retkikunnat saivat määräyksen kohdella liittolaisvoimia ystävällisesti, ei vihollisina, ja selvittää niille suomalaisten vapaajoukkojen päämäärät.

Retkikuntien toiminta muodostui heti alussa kuitenkin suunnitellusta huomattavasti poikkeavaksi. Koska Suomen Karjalan rintamalla tilanne oli muodostunut varsin kriitilliseksi ja lisävoimia kipeästi kaivattiin, komennettiin ratsumestari Kuulan joukko tänne. Näin tyrehtyi aiottu Aunuksen valtaus alkuunsa. Walleniuksen vapaajoukko torjui Kuolajärven—Kuusamon suunnalla ylivoimaisen vihollisen hyökkäykset ja teki itse useita hyökkäyksiä rajan toiselle puolen. Punaisten aikeet saatiin sillä taholla näin estetyiksi, mutta varusteitten, aseitten y.m. puutteessa ei sen sijaan saatu alkuperäistä suunnitelmaa Pohjois-Vienan valtaamiseksi toteutetuksi. Malmin retkikunnankin kohdalta jouduttiin alkuperäistä toimintasuunnitelmaa muuttamaan sikäli, että sen määräksi annettiin edetä aluksi Uhtualle ja sieltä Vienan Kemiä kohden, eikä Rukajärven kautta Muurmannin radalle.

— — — —

Maaliskuun alussa alkoi vapaaehtoisten värväys suunniteltuun n.s. Malmin retkeen. Kuopion Teollisuuskoulun ovilla oli ilmoituksia, joissa sanottiin, että halukkaat voivat siellä vapaajoukon riveihin ilmoittautua. Tulijoita oli runsaanpuoleisesti, ei kuitenkaan niin paljon, kuin ehkä oli odotettu. Tähän luonnollisesti vaikutti sekin, että Suomen vapaussota kiihkeimmillään riehui. Pian oli kuitenkin yksi komppania kolmesta suunnitellusta koossa. Komppania sai nyt viikon päivät ankarasti harjoitella.

Maaliskuun 16 päivänä tämä »Vienan Karjalan Retkikunnan» 1. komppania kokoontui Kuopionlahden kansakoululle. Paikalle oli jo saapunut retkikunnan johtaja, everstiluutnantti Malm. Miehiä oli alun toistasataa sekä sen lisäksi ambulanssi — ylilääkärinä tohtori G. Becker — ja kuormasto. Everstiluutnantti Malm otti miehiltä sotilasvalan ja sen jälkeen tuo pieni vapaajoukko liehuvin leijonalipuin marssi kaupungin halki asemalle. Juna lähti pohjoista kohti.

Maaliskuun 18 p:nä retkikunta lähti hiihtäen Kajaanista koillista kohti. 20. 3. jäi taakse Suomussalmen kirkonkylä, ja yöpyminen tapahtui Raatteessa, joka on viimeinen Suomen puoleinen kylä.

Maaliskuun 21 päivänä ylitettiin raja ja saman päivän iltana saavuttiin Latvajärven kylään. Täältä jatkettiin seuraavana aamuna matkaa Vuokkiniemelle, jossa viivyttiin kaksi yötä.

Vuokkiniemellä järjestettiin kokoustilaisuus, jossa karjalaisille selostettiin retken tarkoitusta. Valveutuneemmat luonnollisesti ilolla tervehtivät retkikunnan saapumista, mutta oli joukossa sellaisiakin, joihin bolševikkien myrkynkylvö jo oli ennättänyt vaikuttaa ja jotka näin ollen eivät suopeasti retkeläisiin suhtautuneet.

Vuokkiniemi jätettiin taakse 24. 3. ja hiihdettiin yhtämittaa Jyvöälahden kautta Uhtualle. Tänne jäätiin viikon päiviksi voimia kokoamaan ja sotatemppuja harjoittelemaan. Komppanian nimeksi annettiin nyt virallisesti »Vienan Karjalan 1. komppania». Eräitä koroituksia ja järjestelyjä suoritettiin.

Uhtualaiset, Vienan valtapitäjän asukkaat, olivat retkikunnan saapuessa suuren innostuksen vallassa ja kaikin tavoin valmiita sen toimintaa tukemaan.

Tähän saakka ei vihollisesta ollut näkynyt jälkeäkään. Erilaisia huhuja tosin kuultiin ryssien ja suomalaisten punaisten liikehtimisestä, mutta varmuudella ei voitu sanoa, missä lähin vastus oli odotettavissa.

Maaliskuun 29 päivänä uhtualaiset pitivät kokouksen, jossa valitsivat talonpojat Leo Pankkosen, Aleksi Varpasaaren ja Pekka Jekusen vienalaisten Suomeen lähtevään lähetystöön.

Näihin aikoihin perustettiin Uhtualle Vienan-Karjalan ensimmäinen suojeluskunta.

Maaliskuun 31 päivänä lähti Hugo Piipon johtama 1. joukkue hiihtäen etenemään Vienan Paanajärveä kohti. Miesten mieliala oli reipas ja rohkea, olihan tarkoitus lähteä ratkaisevaan rynnistykseen, kohti Muurmannin rataa ja Kemin kaupunkia. Tosin eivät 2. ja 3. komppania vielä olleet saapuneet, mutta tiedettiin niiden olevan jo Suomesta matkalla ja pian yhtyvän muuhun retkikuntaan. Näin ollen oli varmaa, että lähipäivinä päästäisiin asein mittelemään voimia vihollisen kanssa.

1. joukkue hiihti etelää kohti koko päivän. Miehillä oli niin kiire ryssää vastaan, että matkanteko muodostui kilpahiihdoksi. Illalla saavuttiin Nurmilahdelle, johon yövyttiin. Huhtikuun 1. päivänä joukkue eteni Posan kautta itää kohti Suopassalmelle saakka. Seuraavana aamuna muut joukkueet saapuivat Suopassalmelle hiihdettyään yhtä mittaa täysissä varusteissa ja huonolla kelillä noin 90 kilometriä. Väsymyksestä huolimatta olivat mielet virkeät, varsinkin kun oli saapunut tieto, että saksalaiset olisivat valloittaneet — Pietarin!

Huhtikuun 2 päivänä lähti 1. joukkue edelleen kärkenä etenemään ja saapui puolenpäivän jälkeen Paanajärvelle. Täältä lähetettiin urhea heimosoturi, maanmittausinsinööri Urho Kainuvaara tiedusteluretkelle Kemiin, mutta tältä matkalta hän ei koskaan elävänä palannut.

Paanajärven johtomiehiä oli harras Suomi-ystävä ja Suur-Suomi-henkinen vienalainen kauppias Stepan Teppo. Saman päivän illaksi, jolloin 1. joukkue oli saapunut kylään, hän kutsui kokoon paanajärveläisiä tilanteen johdosta keskustelemaan. Osanottajia oli runsaasti, ja voimakas kansallinen henki vallitsi tilaisuudessa. Kokous päätti tunnustaa everstiluutnantti Malmin »ylimmäksi päällikökseen» ja lausui toivomuksen, että Itä-Karjala liitettäisiin Suomeen. Samalla perustettiin »Vienan Paanajärven suojeluskunta», ja sen päälliköksi valittiin Stepan Teppo. Suojeluskuntaan liittyi heti 33 miestä. Suomalaisilta se sai 15 kivääriä ja 200 patruunaa kivääriä kohti.

1. komppanian muut joukkueet saapuivat Paanajärvelle 4 ja 5 päivinä huhtikuuta. Samoihin aikoihin saapui sinne myös retkikunnan johtaja esikuntineen sekä kauan odotettu 2. komppania, jonka päällikkönä oli jääkärikapteeni Toivo Kuisma.

Esikunta oli vähää aikaisemmin poikennut Jyskyjärvelle, jossa, samoin kuin matkan varrella Suopaissalmella, oli pitänyt valistustilaisuuden. Tällainen pidettiin Paanajärvelläkin yleisen innostuksen vallitessa. Kokouksesta valittiin ennenmainittuun Suomenlähetystöön edustajiksi Stepan Teppo ja Stepan Saarinen.

Huhtikuun 6 päivänä alkoi jälleen eteneminen. Vieläkään ei vihollista ollut näkynyt eikä kuulunut. 1. komppanian 1. joukkue

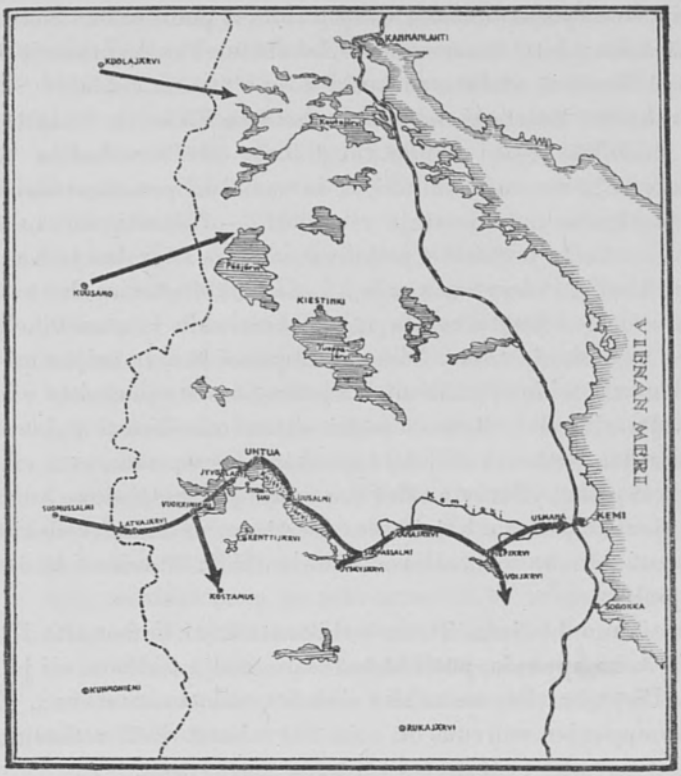

oli jälleen kärkenä hiihtäen päivän kuluessa Vermasjärven kautta Piepäjärvelle. Välillä erotettiin Kainuvaaran ryhmän tähde parilla miehellä vahvistettuna — kaikkiaan 8 miestä — etelään, Voijärvelle, pitämään sieltä silmällä vihollisen liikkeitä. Voijärveltä olivatkin punaiset vasta edellisenä päivänä paenneet kuultuaan retkikunnan lähenevän. Ryhmä piti tarkkaa vartiota ja sai pidättämältään mieheltä kuulla Kemissä olevan voimakkaan vihollisjoukon.

8. 4. pääjoukko saapui Usmanaan. Siellä kohdattiin ensimmäisen kerran vihollisjoukko — punainen tiedustelupartio —, joka lyhyen taistelun jälkeen ajettiin pakosalle. Saaliina saatiin joitakin kiväärejä, ammuksia ja elintarpeita. Vihollinen menetti 4 kaatunutta.

Voijärven ryhmä oli tällä välin toiminut pontevasti. Saatuaan määräyksen edetä Muurmannin radalle saakka kymmeniä kilometrejä Kemistä etelään se kulki Kippojärven, Hilon ja Suikujärven kylien kautta tiedustellen vihollisen liikkeitä. Pidättämiltään miehiltä se sai kuulla, että 5. 4. oli Petroskoista tuotu Sorokkaan 20 rautatievaunullista suomalaisia punakaartilaisia ja että Sorokassa majaili satoja vihollisia. — Niikanavaaraan jäi 4 miestä vartioon, ja toiset 4 jatkoivat matkaa Kiprolan ja Kangasvaaran kautta Fokan aseman luo, jossa tarkoituksena oli hävittää rautatiesilta. Tästä aikeesta täytyi kuitenkin luopua vihollisen tarkan vartioinnin takia. Olihan sitä paitsi turhaa neljän miehen antautua taisteluun 90 kilometrin päässä omista joukoista vihollisen valta-alueella! Ryhmä pääsi sitten onnellisesti palaamaan Voijärvelle. Retkestä oli joka tapauksessa se seuraus, että vihollinen alkoi pelätä yllätystä tältä suunnalta ja lähetti sinne huomattavia joukkoja näin hajoittaen voimiaan. Suikujärvellekin oli saapunut ryhmän vielä ollessa paluumatkalla 80 miestä käsittävä punajoukko.

Huhtikuun 8 päivän iltana retkikunta lähti Usmanasta Kemiä kohti. 3. komppania, päällikkönä isännöitsijä Larsson, oli jo saapunut Piepäjärvelle, mutta sitä ei ehditty odottaa matkaan. Kahden komppanian vahvuus oli noin 200 miestä. Eräs retkeen osallistunut kuvailee syntynyttä taistelua seuraavasti:

> »Huhtikuun 9 päivän iltana noin klo 11 aikaan alkoi retkikunta edetä Usmanalasta hiihtäen Kemiä kohti. — Kun oli hiihdetty ehkä noin 15 kilometriä, jolloin oltiin noin 1 kilometrin päässä Kemin asemalta, mistä on vielä kolmisen kilometriä itse kaupunkiin, oli kello noin 2 yöllä huhtikuun 10 päivää vasten. Edettiin ketjussa hiihtäen. 1. komppania oli oikealla siivellä. Ketju oli 2 kilometrin pituinen. Oikea siipi oli aivan aukealla suolla, suurin osa muusta ketjusta metsäisellä ylängöllä, kun noin puoli kolmen seuduissa vihollinen avaa äkkiarvaamatta ankaran konekivääri- ja kivääritulen aukealla suolla etenevää ketjua kohti. Vihollinen oli yön aikana salaa varustautunut ja

yllätti retkeläiset. Se ampui kukkuloilta ja sillä oli valmistetut juoksuhaudat suolla lumessa. 1. komppania jäi pian kahden tulen väliin. Ankaraa ammuntaa kesti molemmilta puolin. — Vihollinen teki 1. komppanian äärimmäisellä oikealla siivellä pistinhyökkäyksen. Hyökkääjiä oli n. 60 miestä. — Heitä kaatui paljon luodeistamme ja vihollinen alkoi peräytyä. Tällöin osa 1. komppanian miehistä eteni kukkuloille. Kaikkiaan lienee vihollisia ollut taistelussa 600 miestä, mutta klo 10 seudulla aamulla alkoi Kemistä päin tulla sille tavattoman paljon lisäjoukkoja. — Klo 11 aamulla komennettiin komppaniat peräytymään Usmanalaan, jonne mentäessä alkoi Kemistä käsin kuulua tykkien jyskettä. — 2. komppania oli kapteeni Kuisman johdolla tarmokkaasti ahdistanut vihollista, mutta se, niinkuin 1. komppaniakin, joutui lopulta oudossa seudussa epäjärjestykseen, niin että ketju katkesi j.n.e., mikä ei ole ollenkaan ihmettä, sillä miehethän olivat aivan harjaantumattomia sotaliikkeisiin ja retkenteosta ja valvonnasta aivan väsyksissä jo yllättävän taistelun alkaessakin. Everstiluutnantti Malm otti itse persoonallisesti osaa taisteluun ampuen ankarasti sotarinnassa ja osoittaen suurta mieskohtaista urhoollisuutta.»

Taistelu jäi siis ratkaisematta, mutta tavallaan se kuitenkin muodostui ratkaisevaksi käänteeksi retkikunnan vaiheissa. Oli osoittautunut mahdottomaksi retkikunnan vähäisillä voimilla vallata Kemin kaupunkia, saati sitten koko Vienaa. Ja vaikka Kemi olisikin saatu vallatuksi, niin miten olisi ollut mahdollista sitä kauaakaan puolustaa, kun bolševikit saattoivat etelästä lähettää rajattomasti lisäjoukkoja? Etappiyhteyttä Suomeen ei myöskään olisi voitu ylläpitää. Ympärysvaltainkin joukot olivat uhkaamassa Itä-Karjalaa, ja koko retkikunta olisi ilmeisesti joutunut saarretuksi umpikujaan. Suomestakaan ei ollut lisävoimia odotettavissa. Retkikunnan ainoa mahdollisuus oli siis lähteä peräytymään, aluksi Usmanalle ja sieltä vielä samana iltana Piepäjärvelle. 11. 4. saavuttiin Paanajärvelle. Levännyt 3. komp-

pania vartioi peräytymistä. Usmanan ottivat bolševikit haltuunsa, mutta siihen heidän etenemisensä pitkäksi ajaksi pysähtyi. Retkikunta jatkoi peräytymistään Paanajärveltä 14. 4. ja saapui Uhtualle kelirikkoisen taipaleen jälkeen 18. 4. Vaikka Kemin retki olikin tällä tavoin päättynyt, oli se kuitenkin pahasti säikähdyttänyt ryssää, tehnyt tyhjäksi punaisten hyökkäyssuunnitelman ja hajoittanut näiden voimia, sekä suuresti helpoittanut Walleniuksen pohjoisempana taistelevien joukkojen asemaa.

Retkikunnan keskuspaikaksi muodostui nyt Uhtua. 3. komppania yhdistettiin toiseen, ja 1. komppanian päälliköksi nimitettiin luutnantti Markkanen. Toiminta oli tästä alkaen pääasiallisesti vartiopalvelusta ja harjoituksia. Tiedusteluretkiä tehtiin myös milloin lähemmäs, milloin kauemmas. Eri kyliä pidettiin pidemmän tahi lyhyemmän aikaa miehitettyinä. Vakinaisesti miehitettiin Vuokkiniemi, Latvajärvi ja Kostamus, joksikin aikaa myös Jouhkola. Karjalaisten keskuuteen alettiin perustaa suojeluskuntia. Tähän saakka olivat toimineet ainoastaan Uhtuan ja Paanajärven suojeluskunnat, nyt niitä syntyi muuallekin, m.m. Vuokkiniemelle. Uhtuan suojeluskunnan päällikkönä toimi innokas Suomen-ystävä Oskari Tikkanen, mutta hän kuoli toukokuun lopulla.

Valistustoimintaa harjoitettiin vienalaisten keskuudessa suhteellisen runsaasti. Julkisia kansalaiskokouksia ja ohjelmallisia valistustilaisuuksia järjestettiin, lapsille annettiin suomenkielistä kansakouluopetusta j.n.e. — Erilaisia työtilaisuuksia järjestettiin karjalaisille, varsinkin tietöitä, joihin suomalaisetkin osallistuivat. Postiyhteys Suomeen oli kaksi kertaa viikossa, joten saatiin jonkin verran tietoja muunkin maailman tapahtumista. Näin kului aika kevääseen.

Sekä Walleniuksen että Malmin vapaajoukot olivat menestyksellä täyttäneet sen tehtävän, joka Suomen vapaussodan menestymiselle oli niin tärkeä: *punaisten hyökkäys vapausarmeijan selkäpuolelle oli ehkäisty*. Mutta pääasiallinen tarkoitus, Itä-Karjalan vapauttaminen ryssän vallasta, oli vielä saavuttamatta ja alkoi näyttää yhä toivottomammalta tällä kertaa tavoittaa tätä päämäärää.

Karjalan retkeltä v. 1918.

1. Rajapaalu siirretään. — 2. Halki salojen kohti Vienan Kemiä. — 3. Retkikunnan osanottajia Uhtualla vappuna v. 1918. — 4. Nuori vienankävijä. — 5. Vienan Paanajärvellä huhtikuussa v. 1918.

1

2

3

4

5

KARJALANASIA
ONHENKENIX
ARVOINEN
XVIII
IV
XII
MDCCCXCIX
MCMXXI

Ympärysvallat olivat alkaneet pelätä saksalaisten ulottavan toimintansa Itä-Karjalaan ja Kuollaan ja olivat tästä syystä päättäneet itse miehittää nämä alueet. Englantilaisia joukkoja oli kevään mittaan saapunut Muurmannille, ja näiden ylipäällikkö kenraali Maynard oli läheisessä yhteydessä venäläisten emigranttijoukkojen kanssa, jotka myöskin olivat valinneet Itä-Karjalan toimintansa kohteeksi. Malmin retkikunta oli siis vaarassa joutua useammalta taholta uhatuksi: englantilaisten, valkoryssien, punaryssien sekä suomalaisten ja karjalaisten punakaartilaisten. Tilanne oli sitäkin synkempi, kun kenraali Maynard osasi taitavin keinoin, lupauksin, houkutuksin ja valhein, taivutella karjalaisia suomalaista retkikuntaa vastaan. Valveutuneempi osa karjalaisia pysyi uljaasti retkikunnan apuna, mutta monillakin seuduilla muuttui osa väestöä yhä epäluotettavammaksi. Osittain tämä johtui tilanteen tavattomasta sekavuudesta englantilaisten ja valkoryssien ilmestyttyä näyttämölle. Se seikka, että karjalaisia siksikin vähän osallistui retkikunnan toimintaan ja taisteluihin, on myös selitettävissä. Karjalastahan oli parhaat asekuntoiset miehet viety jo aikaisemmin maailmansotaan ryssän rintamalle, ja kotikonnuilla ei paljonkaan omia miehiä ollut. Ja ryssän hävitystyö Karjalan kylissä oli kylläkin ennättänyt olla melkoisen perusteellista.

Tilanne oli siis vähäiselle suomalaisjoukolle jo toukokuun lopulla varsin synkältä näyttävä. Tästä huolimatta ei aloitettua tahdottu jättää kesken. Varsinkin voidaan paitsi Kuismaa luetella lukuisia jääkäreitä, jotka innolla olivat työtä jatkamassa, Karjalan vapautta luomassa. Suomessa koetettiin värvätä lisää joukkoja. Malm itse lähti tässä tarkoituksessa Suomeen toukokuussa palaten takaisin kesäkuun alussa. Välillä toimi ylipäällikkönä Kuisma. Miehistö oli kuitenkin jo melkoisen väsynyttä, ja moniakin odottivat kotona vapaassa Suomessa koti- ja kevättyöt. Yhdelle toisensa jälkeen myönnettiin lomaa, eikä näistä monikaan enää rajan taakse palannut. Pitkin alkukesää miehistö näin hupeni. Onneksi ei vihollinenkaan ryhtynyt minkäänlaisiin sotatoimiin.

Vihdoin toukokuun 30 päivänä Malm ilmoitti, että kaikki maaliskuussa retkelle lähteneet vapautetaan palveluksesta. Tällöin

Alpo Sailon muovailema Bobi Sivén'in kuolinnaamio, joka on AKS:n toimistohuoneen seinäsyvennyksessä oheisen reliefin sisässä.

oli jo uutta miehistöä Suomesta saatu. Miehitetyt alueet voitiin siis toistaiseksi näillä joukoilla yhdessä karjalaisten suojeluskuntien kanssa pitää retkikunnan hallussa.

— — —

Malmin retkikunnan jouduttua näin hajoamistilaan oli jääkärikapteeni Kuisma saanut luvan ryhtyä värväämään, kuten mainittu, uutta miehistöä. Ensimmäisinä saapui kesäkuun 18 päivänä Kajaaniin 31 miestä, joista 12 heti jatkoi matkaa Uhtualle ilmoittamaan lisäjoukkojen olevan tulossa. Uusien miesten komppanianpäällikkönä toimi lakitieteen kandidaatti Harry Brotherus. Näistä miehistä lähetettiin Uhtualta Kostamuksen kylän vartiostoksi 9 ja Vuokkiniemeen 4 miestä. Noin viikkoa myöhemmin saapui lisää miehiä ja taasen viikon kuluttua kolmattakymmentä Vöyrin koululaista. Petrunpäivään mennessä oli uusia miehiä jo noin 80. Tällöin pidettiin Uhtualla suuret heimojuhlat. Juhlien aikana saapui paikalle eräs karjalainen, jonka englantilaiset olivat lähettäneet käsipommeilla varustettuna tuhoamaan esikunnan ja räjäyttämään kasarmit ilmaan. Se oli englantilaisten ensimmäinen tervehdys, jonka mies toi kylläkin perille mutta liittyen retkikuntaan.

Samana päivänä everstiluutnantti Malm, jonka terveys oli pahasti kärsinyt, lähti Suomeen, ja v.t. ylipäälliköksi nimitettiin Kuisman tuloon saakka — hän kun oli parhaillaan Suomessa käymässä — 1. komppanian päällikkö Harry Brotherus, hänen tilalleen taasen v.t. komppanianpäälliköksi joukkuepäällikkö Paananen.

Jyskyjärvelle, joka strategisesti oli erinomaisen tärkeä paikka, sen kautta kun haarautui useammalle taholle ainoa Kemistä Uhtualle johtava tie, ja se kun myös hallitsi Kemijoen suuta, lähetettiin nyt kolme ryhmää etuvartiostoksi kahden konekiväärin kanssa. Etäisin vartiopaikka oli Suopaissalmella, mutta Paanajärvelläkin käytiin toisinaan tiedusteluretkillä. Kiestinki yritettiin myös miehittää pohjoisessa, mutta siellä oli englantilaisten vaikutus jo liian tuntuva.

Uhtuan suojeluskunnan miesluku oli kasvanut noin 120 mieheksi, ja syyspuolella siihen kuului jo noin 200 miestä. Vuokki-

niemellä oli 90 miestä suojeluskunnassa, mutta sen toiminta oli heikompaa. Innokkaimmin toimi Pirttilahden suojeluskunta, mutta sen miesluku oli vain parikymmentä.

Jääkäreitä alkoi keskikesällä ilmestyä retkikunnan riveihin yhä runsaammin. Paitsi kapteeni Kuismaa mainittakoon näistä tässä vain seuraavat: luutnantti Vuorisalo, vääpeli Ahlqvist, vääpeli Sanaksenaho, vänrikki Kauppinen, luutnantti Sairio, vääpeli Dahlman, vänrikki Isopuro, kapteeni Wegelius, vääpeli Heikkilä, vääpeli Ollikka ja ennen kaikkea »Pikku-Jussi», vänrikki Jussi Väisänen. Etappipäälliköksi nimitettiin taiteilija Alpo Sailo. Pitkin kesää pidettiin harjoituksia, suoritettiin vartiopalvelusta ja tehtiin tiedusteluretkiä. Valistustoimintaa y.m. »siviilitöitä» myös harrastettiin.

Elokuun lopulla alkoivat vihdoin taistelut. Jyskyjärven osaston johtajana toimi luutnantti Parva apunaan vänrikki Salonius. Parvan joukot oli sijoitettu siten, että Suopasvaaralla oli 8 miestä, Suopassalmella 2, Paanajärvellä tiedustelumatkalla 5, Suopasvaaralle menevän tien varressa vartiossa 3 ja Jyskyjärven kirkolla 10 miestä. Päällikkönä toimi Salonius Parvan ollessa 4 miehen kanssa käymässä päämajassa.

Vihollinen oli äkkiä lähtenyt etenemään ja pääsi aluksi täydellisesti yllättämään Suopasvaaran, Suopassalmen ja Paanajärven miehet. Elokuun 27 päivän aamuna klo 8 noin 200 miehen vahvuinen vihollisjoukko marssi Jyskyjärven kylään noustuaan veneillä Kemijokea ylös. Suomalaiset katsoivat ylivoiman liian suureksi ja koettivat vetäytyä Luusalmelle päin veneillä. Toista rantaa lähestyessään he saivat sieltäkin tulen vastaansa, mutta nousivat maihin ja rynnistivät saarroksen läpi. Kaiken kaikkiaan oli retkikunnan noin 200 miehestä tämän jälkeen 19 kateissa, kaksi konekivääriä menetetty ja Jyskyjärvi, »Vienan Lukko», vihollisen hallussa. Hyökkääjät olivat karjalaisia punaisia mutta toimivat englantilaisten johdon alaisina.

Nyt lähetettiin nopeasti Luusalmelle 2 ryhmää ja 2 konekivääriä vänrikki Isopuron johdolla, Jouhkolaan ja Kostamukseen tieto tapahtuneesta, Vuokkiniemen ryhmälle käsky lähteä Enonsuuhun ja »Pikku-Jussi» pioneerijoukkoineen jalkaväeksi »muutettuna»

Kenttijärvelle vihollista vastaan. Suomeen lähetettiin pyyntö saada lisävoimia. Uhtualla varustauduttiin ankarasti, ja lähelle Tsiksan kylää kaivettiin juoksuhautoja. Kostamuksen ryhmä liittyi pian Kenttijärven miehiin.

Karjalaisista suojeluskunnista jotkut alkoivat horjua, mielet alkoivat masentua. Sen sijaan esim. Paanajärven suojeluskunta oli sankarillisesti taistellut ylivoimaista vihollista vastaan. Sen päällikkö Stepan Teppo, joka oli ollut Suomessakin lähetystön mukana, oli kaatunut kotinsa portailla omaa kontuaan puolustaessaan. Myöskin Pirttilahden suojeluskunnassa vallitsi reipas henki. Uhtuan suojeluskunta järjestettiin uudelleen, mutta sen miesluku oli nyt huomattavasti vähentynyt.

Pian tuli uusi turmanviesti: Jouhkolassa olevan ryhmän oli vihollinen tuhonnut. Nyt oltiin joka hetki varuillaan. Vuorokaudet läpeensä makasivat vartiot ketjussa vihollisen hyökkäystä odottaen. Oli olemassa sekin vaara, että vihollinen katkaisisi paluutien Suomeen. Syyskuun 8 päivän iltana saapui tieto, että viitisenkymmentä miestä on Suomesta tulossa avuksi. Mutta samana iltana kuultiin myös, että vihollinen oli pakottanut Luusalmella olleet miehet peräytymään. Taistelu oli ollut lyhyt, yllätys tapahtunut. Retkikunnalla oli nyt miehiä vähän vaille 200 ja konekivääreitä kaikkiaan 3. Odoteltuja apujoukkoja ei saapunut. Suomen hallitus ei sekaantunut peliin.

Yöllä syyskuun 9 päivää vasten retkikunta alkoi vetäytyä Uhtualta Suomea kohti. Luutnantti Elja Rihtniemi jäi 9 miehen kanssa tarkkailemaan vihollisen liikkeitä viikon päiviksi Uhtuan lähistölle. Vihollinen saapui Uhtualle kymmenentenä päivänä.

Enonsuu ja Jyvöälahti valmistettiin nyt puolustuskuntoon, kuormasto ja ambulanssi siirrettiin Vuokkiniemeen. Harjoituksia pidettiin ahkerasti. Uusia miehiä saapui Suomesta vielä parikymmentä.

17. 9. tuli tieto, että vihollinen on vallannut Kenttijärven. Pääjoukko siirtyi nyt Jyvöälahdesta Vuokkiniemeen. 2. komppania lähetettiin Kenttijärvelle ja 1. komppania Akonlahteen, joka saapuneen tiedon mukaan myös oli joutunut vihollisen haltuun.

Perille ei kuitenkaan ehditty päästä, ennen kuin tuli paluukäsky: vihollinen oli hyökännyt Vuokkiniemeen. Komppaniain saavuttua takaisin olivat täällä olevat parikymmentä sairasta miestä torjuneet ylivoimaisen vihollisen.

Syyskuun 21 päivänä saapui sanantuoja Kostamuksesta ilmoittaen, että jääkäriluutnantti Jussi Väisänen miehineen oli yllätetty ja koko joukko, kolmea haavoittunutta ja yhtä eheänä säilynyttä lukuunottamatta, tuhottu. »Pikku-Jussi» oli joukkoineen noin kolmen viikon ajan kierrellyt Kenttijärven-Kostamuksen seutuja viipymättä koskaan yhdessä paikassa kahta päivää kauempaa. 19 päivän iltana he olivat yöpyneet Kostamuksen pohjoisrannalla olevalle niemelle kansakouluun. Klo 4.45 aamulla vihollisketju, joka oli päässyt hiipimään aivan talon lähelle, oli avannut kiivaan tulen. Miehet syöksyivät veneille osan jäädessä peräytymistä suojaamaan. Kolme venettä ennätti rannasta lähteä, yhdessä 5, toisessa 2 miestä ja kolmannessa »Pikku-Jussi» yksin. Tarkoituksena näillä oli kiertää vihollisen taakse, rannalle jääneiden avuksi. Veneissä olevista vain yksi pääsi eheänä toiselle rannalle, yksi haavoittui, muut kaatuivat. »Pikku-Jussi», satojen sankaritarujen mies, ampui viimeiseen saakka vihollista, lopulta seisaalleen veneessään nousten, kunnes vihollisen kuulasade hänet vihdoin lävisti.

Kolme ryhmää määrättiin valtaamaan takaisin Kostamusta, mutta ylivoima oli liian suuri.

29 päivänä saapui vihollinen Vuokkiniemen liepeille ammuskellen joen takaa, mutta ei uskaltanut vielä hyökätä. 2. komppania jääkärivänrikki Isopuron johdolla lähti Tollonjoelle estämään vihollisen lähestymistä siltä taholta. Vuokkiniemeen jäävän kk.-komppanian päälliköksi nimitettiin jääkäriluutnantti Sairio.

30 päivänä oli retkikunnan määrä lähteä peräytymään, ja yksi ryhmä määrättiin tarkkailemaan tietä. Kun tämä ryhmä palasi takaisin vasta illalla, lykkäytyi lähtö seuraavaan aamuun.

Lokakuun 1 päivän aamuna klo 4 retkikunta, s.t.s. kk.- komppania ja suojeluskuntalaiset, järjestäytyi lähtöön. Jääkärikapteenit Kuisma ja Wegelius olivat parhaillaan joukkoja tarkastamassa, kun vihollinen, joka salaa oli joka puolelta päässyt saartamaan

retkikunnan, aloitti kauhean ammunnan. Retkikunnalla oli vain 2 konekiväärią ja niihin 14 nauhaa, muut oli jo lastattu veneisiin. Miehet komennettiin ketjuihin. Näytti selvältä, ettei kukaan pääsisi leikistä elävänä. Parin tunnin kuluttua oli enemmän kuin puolet nauhoista ammuttu. Taistelevien väliä oli 300—400 metriä, suomalaiset eräällä harjulla. Äkkiä alkoi vihollisen ketjun takaa kuulua ammuntaa: Isopuro oli saapunut apuun! Suomalaisten ammunta kiihtyi, vihollisen ketjut murtuivat ja pyrkivät pienissä ryhmissä pakosalle. Suomalaiset ajoivat takaa, ammunta loppui. Retken viimeinen taistelu oli voitettu.

Taistelu loppui n. klo 11. Kaatuneita ja haavoittuneita oli paljon. M.m. urhea jääkäriluutnantti Jussi Sairio sai kuolettavan haavan. Vihollisia oli taisteluun osallistunut n. 350 miestä.

Nyt lähdettiin nopeasti vetäytymään Suomeen. 2. komppania, josta vain pari ryhmää oli joutunut taisteluun osallistumaan— näiden täytyi konekiväärin jouduttua epäkuntoon peräytyä muihin suomalaisiin yhteyttä saamatta — ehti ennen 1. komppaniaa Kivijärvelle. Lokakuun 2. päivänä kuljettiin rajan ylitse Suomeen. Rajaa sai Vienan Karjalan Retkikunta vartioida lokakuun lopulle saakka, jolloin se pääsi Kajaaniin. Marraskuun lopulla retkikunta hajoitettiin lopullisesti.

Taistelu oli pääasiallisesti ollut sissisotaa. Päällystö — pääasiallisesti jääkäreitä — oli hyvä, joukkojen henki hyvä ja väki taistelukelpoista, mutta paikallistuntemus oli huono ja vihollisen ylivoima kymmenkertainen. Varusteet olivat sitä paitsi huonot, eikä Suomesta saatu odotettua apua. Yleispoliittinen tilanne oli myöskin retkelle varsin epäsuotuisa. Vihollista johtamassa oli englantilaisia upseereita ja Muurmannilla englantilaisia joukkoja. Karjalaisista oli huomattava osa urheasti ja epätoivoisissakin tilanteissa järkkymättä taistellut vapautensa puolesta, mutta heidänkin joukossaan oli englantilaisten ja bolševikkien pettämiä, jotka sotivat maansa vapauttamista vastaan. Onhan kuvaavaa, että v. 1918 englantilaisten riveissä taistellut n.s. karjalainen punainen legioona jo v:n 1919 alussa kutsui koolle kansalaiskokouksen, joka huolimatta kenraali Maynardin uhkauksista vaati maalleen vapautta ja eroa Venäjästä.

Vaikka siis Malmin ja Kuisman retkikunnat eivät varsinaista päämääräänsä saavuttaneetkaan, muodostui näiden vapaajoukkojen merkitys kuitenkin varsin huomattavaksi. Aikaisemmin on jo mainittu niiden merkitys Suomen itsenäisyyden saavuttamiselle. Huomattava on edelleen, että niiden ansiosta Itä-Karjalan kysymys suomalaisena intressikysymyksenä tuli jo vuonna 1918 kansainvälisen käsittelyn alaiseksi. On myöskin tosi, että vuoden 1918 tapahtumat olivat omiaan herättämään karjalaisen heimon keskuudessa kysymyksen omasta kansallisuudesta ja vahvistamaan sen heimotunteita. Tämä heimo joutui vaihtelevien sotatapausten tiimellyksessä jakautumaan moniin eri leireihin, milloin suomalaisten punaisten, milloin liittolaisten, monarkistivenäläisten, bolševikkien ja suomalaisten vapaaehtoisten riveihin. Seurauksena oli loppumattomia kärsimyksiä ja sisäisiä ristiriitoja, jotka taas olivat omiaan avaamaan silmät ja johdattamaan hajanaista heimoa yhä suurempaa käsitteiden selkiytymistä ja väkevämpää heimokokonaisuustunnetta kohti, vahvistamaan tietoutta kansallisuuden- ja kohtalonyhteydestä Suomeen. Heimosotien myöhemmistä vaiheista voidaan todeta karjalaisen heimon ikään kuin kiirastulen läpikäytyään löytäneen itsensä ja yhteytensä suursuomalaiseen kokonaisuuteen. Näin oli Malmin ja Kuisman retkikunnilla oma kauaskantava kansallinen merkityksensä sekä karjalaiselle heimolle että myös Itä-Karjalan kysymykselle yleensä.

MITÄ SOTA EDELLYTTÄÄ MAATALOUDELTAMME?

Aatos Tavaila

Maailmansota osoitti maatalouden aivan ensiluokkaisen tärkeäksi tekijäksi maanpuolustuskysymyksessä. Maatalouden merkitys onkin jokaiselle selvä, kun otetaan huomioon, että sodan aikana liikenneyhteydet ulkomaille vaikeutuvat tai voivatpa ne kokonaan katketakin. Tavaroiden tuonti muualta estyy tai keskeytyy joksikin aikaa, ja kansakunnan on tultava toimeen mahdollisimman paljon omalla tuotannollaan ja rauhan aikana keräämillään tavara- ja tuotevarastoilla. Siksipä olisikin maanpuolustuskysymyksen yhteydessä aina otettava huomioon myös maatalous ja sen kehittäminen ja ohjaaminen.

Selvitettäessä, miten Suomen maatalous juuri maanpuolustuskysymystä silmälläpitäen on kehittynyt ja mitä tässä mielessä

olisi tehtävä, on aluksi luotava lyhyt silmäys maatalousolojemme kehitykseen.

Suomi oli 19. vuosisadan loppupuolelle asti miltei puhdas maatalousmaa. *Maatalousväestön osuus koko väestöstä oli v. 1875 vielä 78* %, mutta teollisuusväestön vain 5 % sekä kauppa- ja liikenneväestön 2 %. Tämän ajankohdan jälkeen kansantaloutemme maatalousvaltainen luonne alkoi kuitenkin saada yhä enemmän metsätalous- ja teollisuuspiirteitä. Puunjalostustuotteiden kysyntä Euroopan teollisuusmaissa kasvoi. Metsän arvo alkoi kohota. Samalla varttui kotimarkkinateollisuus väestön lukumäärän, elintason ja kulutuskyvyn noustessa. Myöskin Venäjän markkinoilla alettiin kysyä teollisuus- ja karjataloustuotteita, mikä seikka oli omiaan jouduttamaan kansantaloutemme teollistumista. Niinpä maatalousväestön suhteellinen määrä koko väkiluvustamme oli v. 1900 enää vain 68 %. Vuonna 1920 oli maatalousväestön %-osuus pienentynyt jo 65 %:iin ja *v. 1930 59.6* %:iin.

Kun viljanviljelys Suomessa Venäjän vallan aikana jäi vuodesta 1864 alkaen tullisuojaa vaille ja kun karjataloustuotteille tuli suuri kysyntä kotimaassa, Venäjällä ja muualla Euroopassa, lisääntyi niiden menekki ja hinnat paranivat. Siksi suuntautuikin varsinainen maatalous yhä enemmän rehukasvien viljelyyn ja edelleen maitokarjatalouteen. Meijeritalous alkoi kehittyä ja viljanviljelys taantua.

Se suunta, mikä talouselämällämme, eritoten maataloudella, oli 19. vuosisadan lopulla, jatkui 20. vuosisadalla aina itsenäisyytemme ensi vuosiin saakka. Silloin alettiin harjoittaa kansallista suojeluspolitiikkaa ja pyrkiä saattamaan maa niin monella alalla kuin suinkin omavaraiseksi. Tällöin saatettiin myös maatalous sekä kansantaloudellisista että maanpuolustussyistä teollisuuden rinnalla osalliseksi m.m. tullisuojeluksesta.

Itsenäisyytemme aikana on maataloutemme yhä enemmän omavaraistunut. Ennen maailmansotaa, keskim. vv. 1911—13, kansamme kulutti *ruoka-aineita* viljayksiköissä laskien (1 vy vastaa 1 kiloa ruisjauhoja eli noin 3,500 kaloriaa) 1,150.5 milj. vy. Tästä oli *kotimaista* 675.8 milj. vy, eli *58.7* % ja *ulkomaista* 474.7 milj. vy,

eli *41.3* %. *Viljaomavaraisuus* oli kuitenkin tätä pienempi, sillä syömäviljaa tuotiin ulkomailta 61.1 %, joten omavaraisuus oli vain *38.9* %. Omavaraisuus kulutuksessa oli tällöin: vehnässä 2.1 %, rukiissa 43.8 % ja ohrassa 88.8 %. *Perunaomavaraisuus oli sen sijaan 97.6* %, mutta perunajauhot tuotiin kaikki ulkomailta. Samoin tuotiin myöskin sokeri ulkoa. Kulutetuista kasvisruoka-aineista oli samaan aikaan kotimaista vain 44.8 %. *Animaalisten* eli eläimistä peräisin olevain ruoka-aineiden kulutuksesta, 332.6 milj. vy:stä, oli sen sijaan *kotimaista* 309.5 milj. vy eli *93.1* %. Sillä oli kuitenkin se heikkous, että munaomavaraisuus oli vain 61.9 ja sianlihaomavaraisuus 90.3 %.

Itsenäisyyden ajalla ovat edellä luetellut seikat melkoisesti parantuneet. Kulutuskautena 1/9.1933—31/8. 1934 oli ruoka-aineiden kulutusmäärä kaikkiaan 1301.8 milj. vy. Tästä oli *kotimaista* 965.2 milj. vy, *74.2* % ja *ulkomaista* 336.3 milj. vy eli *25.8* %. *Ruokaomavaraisuus on siis noussut 74.2* %*:iin*, jota meikäläisissä oloissa täytyy pitää varsin hyvänä saavutuksena. *Viljatuotteista oli kotimaista 74.7* %. Vehnäomavaraisuutemme oli silloin 32.4 % aikaisemman 2.1 %:n sijasta, ruisomavaraisuutemme 87.2 % 43.8 %:n sijasta ja ohraomavaraisuutemme 98.9 % 88.8 %:n sijasta. *Perunaomavaraisuutemme oli noussut 97.6:sta 99.6* %*:iin*. Lisäksi oli kotimainen perunajauhoteollisuus jo saatu alulle, joten kotimaisten perunajauhojen osuus koko kulutuksesta oli jo 43.4 %. Sokeriakin tuotettiin jo Suomessa ollen sokeriomavaraisuutemme 7.6 %. Kasvisruoka-aineiden kokonaiskulutuksesta oli v. 1934 kotimaista 71.0 %, 44.8 %:n sijasta vv. 1911—13. Animaalisten ruoka-aineiden kulutuksessa on sen sijaan omavaraisuutemme pienentynyt. Kulutuskautena 1933—34 se oli vain 80.7 %, 93.1 %:n sijasta vv. 1911—13. Tämä on johtunut lähinnä väkirehujen ja kasvis- y.m. rasvojen lisääntyneestä tuonnista, mitkä seikat tilastoja laskettaessa on eläinkunnan tuotteiksi muunnettuina otettu huomioon omavaraisuuttamme vähentävinä tekijöinä.

Edellisistä numerotiedoista näemme, että valtakuntamme viljaomavaraisuus on viime vuosina nopeasti lisääntynyt. Tämä on johtunut paitsi peltoalan huomattavasta laajentumisesta myös

siitä, että ojitusta, muokkausta, lannoitusta ja hoitotoimenpiteitä on suuresti parannettu ja että jalostettuja viljakasvilaatuja on entistä yleisemmin otettu käytäntöön. Niinikään on maatalous koneellistunut ja samalla järkiperäistynyt.

Peltoalan lisäykseen taasen ovat vaikuttaneet m.m. viimeaikainen uudisviljelystoiminta ja jo viime vuosisadan lopulla aloitettu asutustoiminta. Oma merkityksensä on niinikään ollut vuokra-alueiden itsenäistyttämisellä ja vapaalla maan osituksella. Nämä viimeksimainitut seikat ovat aikaansaaneet, että maa on tullut laajojen kansankerrosten omaisuudeksi. Tämä taasen on kohottanut maankäytön voimaperäisyyttä ja aikaansaanut uusien viljelysmaitten raivaamista.

Voidaankin sanoa, että maamme on yhä enemmän muuttumassa pienviljelysmaaksi. Se taasen näyttää johtavan maataloudessa yhä suurempaan omavaraistumiseen.

Maanviljelystuoton nousuun ovat huomattavasti vaikuttaneet myös maatalouden koe- ja tutkimustoiminta sekä vuosi vuodelta lisääntynyt maa- ja kotitalousopetus. Oma varsin tärkeä vaikutuksensa on ollut maataloudellisilla yleisneuvontajärjestöillä ja erikoisyhdistyksillä sekä kotitalousjärjestöillä ja maatalouskerhotoiminnalla.

Edellä esitettyjen numerotietojen lisäksi on syytä esittää vielä seuraavat tiedot Suomen peltoalan käytöstä vv. 1901, 1920, 1929 ja 1933.

Käyttölaji	V. 1901		V. 1920		V. 1929		V. 1933	
	1000 ha	%	1000 ha	%	1000 ha	%	1000 ha	%
Leipävilja	396.8	25.3	357.7	17.8	337.8	14.8	399.1	16.5
Rehuvilja	308.2	19.7	413.9	20.5	455.8	20.0	482.5	20.0
Peruna	62.2	4.0	71.3	3.5	71.3	3.1	80.5	3.3
Juurikasvit	4.0	0.2	12.1	0.6	30.5	1.3	25.3	1.1
Kehruukasvit	7.7	0.5	6.5	0.3	3.2	0.2	4.5	0.2
Heinä ja vih. rehu	499.0	31.8	929.7	46.1	1196.2	52.5	1246.5	51.6
Muut kasvit	—	—	0.7	(0.0)	16.7	0.7	19.2	0.8
Kesanto	290.0	18.5	223.4	11.2	168.3	7.4	158.1	6.5

Näemme, että leipäviljan viljelysala on 1930-luvulla huomattavasti lisääntynyt. Rehuviljan — etupäässä kauran — viljelysala on niinikään jatkuvasti laajentunut. Perunanviljelys, joka pysyi pitkän aikaa miltei samana, on nyt laajentunut, kun sitä on ryhdytty viljelemään myös tärkkelys- ja polttimoteollisuutta varten. Heinänviljelysala on noussut jatkuvasti. Vuonna 1931 sen osuus peltoalastamme oli 51.6 %.

Peltoviljelyksemme voimaperäistymistä osoittaa taasen täysikesannon jatkuva supistuminen. Vielä v. 1901 oli sillä 18.5 % peltoalasta, mutta v. 1933 enää vain 6.5 %.

Näiden tietojen lisäksi on huomattava, että viljelyskasviemme hehtaarisadot ovat jatkuvasti vuosi vuodelta suurentuneet.

Omavaraisuuttamme selvittävissä tiedoissa herätti varmasti ihmetystä, miksi kotieläintuoteomavaraisuutemme on viime vuosina pienentynyt. Siihen on vaikuttanut ennen muuta vuosi 1928 ja n.s. pula-aika, jolloin kotieläintuotteiden hinnat laskivat alle tuotantokustannusten. Mutta vaikkakin edelläesitetyistä numerotiedoista päätellen näyttää tässä suhteessa tapahtuneen huomattavaa heikentymistä, on aivan viime vuosina ollut taas havaittavissa tuotannon lisääntymistä. Tätä on ollut omiaan parantamaan väkirehukulutuksemme omavaraistuminen ja laidunviljelyksemme yleistyminen. Etenkin sen jälkeen, kun maassamme pääsi vauhtiin A.I.V.-rehumenetelmä tuoreen rehun säiliöimiseksi, jolla tavalla saadaan talletetuksi kotoista valkuaisrikasta rehua, on ostoväkirehujen ulkomailta tuontia voitu vähentää ja kotieläinten ruokintaamme omavaraistaa. Runsas rehunviljelyksemme tekee tämän suuntautumisen mahdolliseksi.

Kotieläinhoidolla on Suomessa erittäin suuri merkitys siksi, että luonnonsuhteet pakottavat maatalouden maamme pohjoisosissa erikoistumaan lähinnä vain rehukasvien viljelyyn. Luminen talvi ja tiettömät metsätaipaleet edellyttävät niinikään hevostyövoimaa. Kylmä ilmasto vaatii myös ihmisravinnossa runsaasti eläinkunnasta saatavia tuotteita, lähinnä rasvoja, voita ja silavaa.

Mutta vaikkakin kotieläinten merkitys on erittäin suuri, täytyy meidän todeta, että viime vuosien kotieläintuotteiden hintavaihtelut ovat johtaneet siihen, että kotieläinkantamme on, nauta-

yksiköissä laskien, pysynyt koko itsenäisyytemme ajan jokseenkin samansuuruisena. Hevoskanta on hieman laskenut. Nykyiset hevosten hyvät hinnat johtanevat kuitenkin toivottavasti jo lähivuosina hevosten lukumäärän lisääntymiseen. Nautakanta on niinikään kokonaisuudessaan vähän pienentynyt, mutta lehmien luku on jatkuvasti kasvanut. Lammaskanta on aivan viimeisimpiin vuosiin saakka laskenut erittäin suuresti, n. 40 %:lla. Sikojen ja etenkin siipikarjan luku on jonkin verran noussut, samoin mehiläisyhteiskuntien.

Täysikasvuisten kotieläinten luku vv. 1901, 1929 ja 1933 oli seuraava:

Kotieläinlaji	V. 1901		V. 1929		V. 1933	
	Kaikkiaan	100 pelto ha kohti	Kaikkiaan	100 pelto ha kohti	Kaikkiaan	100 pelto ha kohti
Hevosia (yli 3 v.) ..	286,194	18,9	329,662	14,8	320,949	13,3
Lehmiä	1,108,352	70,7	1,219,845	54,6	1,266 391	52,4
Lampaita (yli 1 v) ..	980,448	62,5	629,172	28,2	614,184	25,4
Sikoja (yli 6 kk.) ..	195,170	12,4	205,590	9,2	197,226	8,2

Huolimatta muusta maataloutemme kehittymisestä on kotieläinkantamme luku pysynyt viime vuosikymmenenä siis miltei entisellään. Kotieläintemme tuotanto on kuitenkin lisääntymässä ja niiden kasvu käymässä entistä nopeammaksi. Tämä johtuu tehokkaasta kotieläinjalostuksesta sekä yhä paranevasta ruokinnasta ja hoidosta. Esimerkkinä voidaan mainita, että maidon tuoton on arvioitu olleen Suomessa v. 1910 1632 milj. kiloa, 1920 1533 milj. kiloa, 1930 2278 milj. kiloa ja v. 1933 2323 milj. kiloa. Kananmunia tuotettiin v. 1920 3.7 milj. kiloa ja 1933 19.0 milj. kiloa. Lihan tuotanto, ilman hevosenlihaa, oli keskimäärin vv. 1924—28 94.3 milj. kiloa ja vv. 1929—33 n. 110.0 milj. kiloa.

Maataloustuotantoamme ja sen eri tuotantoaloille suuntautumista huomioitaessa on edellisten seikkojen lisäksi mainittava näiden tuotteiden vienti ulkomaille. Viennin osuus maatalouden kokonaistuotosta nousee nykyisin vain 9 à 10 %:iin, ja se on pääasiassa karjataloustuotteita. V. 1935 vietiin Suomesta

voita 10.2 milj. kiloa, juustoa 4.2 milj. kiloa, kananmunia 8.7 milj. kiloa, sianlihaa 2.6 milj. kiloa, muuta lihaa 3.1 milj. kiloa ja valmistamattomia vuotia 3.8 milj. kiloa.

Jos sitten edellä tarkastamiemme tietojen perusteella harkitsemme, mitä maataloudessamme eristystapauksessa, esim. sodan aikana, olisi lähinnä tehtävä, huomaamme, että *leipäviljaja yleensäkin maataloustuotantoamme olisi silloin lisättävä.* Omavaraisuuttamme olisi suurennettava ja eritoten leipä- ja eläinrasvatuotantoamme kohotettava.

Onko tämä eristystapauksessa mahdollista? Myönteinen vastaus riippuu aivan ratkaisevasti siitä, miten maatalouttamme rauhan aikana kehitetään ja missä määrin siinä silloin voidaan ottaa huomioon eristystapauksen asettamia vaatimuksia.

Maanviljelyksemme suurimpia heikkouksia on ollut peltojemme puutteellinen lannoittaminen. Väkilannoitteiden käyttäminen on ollut vähäistä, ja kun karjanlannan hoidossa ja käyttämisessä on yleensä ollut paljon toivomisen varaa, on kasviravintoaineiden puute tai niukkuus tavallisimmin vaikuttanut satojemme pienuuteen. Siksi olisikin entistä parempi kotoisten lantavarojen talteenottaminen ja hoitaminen viivyttelemättä saatava aikaan mahdollisesti sattuvan eristystapauksen varalle. On myöhäistä ryhtyä vasta silloin korjailemaan puutteellisuuksia ja laiminlyöntejä näissä seikoissa. Tulokset tehdyistä parannuksista saadaan vasta vuosien perästä. Lannoituskysymys on meillä senkin vuoksi erikoisen tärkeä, että olemme väkilannoitteissa miltei kokonaan riippuvaisia ulkomaista. Rikkihappo- ja Superfosfaattitehtaamme kykenee kylläkin valmistamaan meille fosfaattilannoitteet, mutta niihin tarvittava raaka-fosfaatti on tuotettava ulkomailta. Typpi- ja kalilannoitteissa olemme kokonaan riippuvaisia ulkomaista. — Jossakin määrin voidaan väkilannoitteita varastoida, mutta sitä rajoittaa se seikka, että ne tahtovat säilytettäessä kovettua ja syövyttää pakkauksensa.

Väkilannoitteiden entistä runsaampaa käyttämistä vaatii myöskin se seikka, että ulkolaisten valkuaisrikkaiden väkirehujen käyttäminen on A.I.V.-rehun ansiosta viime vuosina vähentynyt. Karjanlannan kasviravintoainepitoisuus on siksi pienentynyt, ja

tämä vähennys olisi myös jotenkin korvattava. Tässä yhteydessä on niinikään korostettava palkokasvien viljelemisen tärkeyttä. Niiden avulla voisimme kartuttaa peltojemme typpivarastoja.

Edellä esitettyjen seikkojen ohella olisi muuhunkin maatalous-tuotantoamme kohottavaan toimintaan kiinnitettävä jo rauhan aikana huomiota. Miten tärkeää tämä on, ymmärrämme, kun toteamme, että sodan aikana maatalous tulee kärsimään ammattitaitoisen työvoiman puutetta. Lisäksi häiritsee vihollisen toiminta sen normaalista kulkua. Voipa sattua niinkin ikävästi, että viljelysalamme silloin pienenee vihollisen maahamme tunkeutumisen vuoksi. Ja kuitenkin vaaditaan maataloudelta jopa rauhanaikaista suurempaa tuotantoa!

Menestyksellinen maanviljelys edellyttää kunnollista kylvösiementä. Ei riitä, että se on hyvin puhdistettu ja lajiteltu, sen täytyy olla varmaa, hyväksi todettua laatua. Viljakasvien siemenissä olemme kylläkin omavaraisia, mutta juurikasvien ja vihannesten siemenet tuodaan ulkomailta, osaksi myöskin apilan ja timotein siemenet. Tämä on valitettava epäkohta, sillä eristystapauksessa saattaisi olla tarpeen esim. sokerijuurikkaan tai vihannesten viljelyksen lisääminen. Puutteellinen omavaraisuutemme siemenkysymyksessä on vaikeasti ratkaistava seikka senkin vuoksi, ettei siemeniä yleensä voida varastoida useiksi vuosiksi. Toiset siemenet menettävät itävyytensä jo vuoden, parin perästä, toiset taasen säilyttävät sen kolme tai neljäkin vuotta.

Kehittyneessä maataloudessa tarvitaan myöskin koneita. Maataloutemme onkin viime aikoina huomattavasti koneellistunut. Osa maatalouskoneista on kylläkin sellaisia, jotka tuodaan ulkomailta, mutta maassamme tultaneen silti toimeen jonkin aikaa entisillä kone- ja työkaluvarastoilla sekä kotoisen teollisuuden tuotannolla, vaikkapa teollisuus joutuisikin työskentelemään etupäässä sotatarvikkeitten valmistuksessa. Tässä yhteydessä täytyy jälleen todeta vaikea pulma. Me olemme aivan kokonaan riippuvaisia ulkomaista paloöljyn, bentsiinin ja voiteluöljyjen suhteen. Näitä tuotteitahan, samoin kuin ulkomailta tuotavia kivihiiliä ja täältä saatavia halkoja, voidaan kylläkin jossakin määrin varastoida, mutta ensiksimainittujen kulutus on sodassa niin suuri,

ettei niitä todennäköisesti liikene maataloudessa käytettäviksi. Siksi onkin maatalouden tultava toimeen lähinnä ihmis- ja hevostyövoimalla sekä sähköllä.

Tärkeimpiä kysymyksiä, mitkä sodan aikana tulevat maatalouden ratkaistaviksi, on työkysymys. Emme taida mitään sille, että maatalous joutuu silloin menettämään hyvin huomattavan osan vakituisesta työvoimastaan. Tätä puutetta voidaan osaksi kylläkin korvata siten, että miesten paikalle otetaan naistyövoimaa. Niinikään voidaan nuorempaa polvea käyttää aikuisten töissä. Mutta jos eristystapaus, sota, sattuu keväällä, juuri silloin, kun kylvötyöt on suoritettava, tai syksyllä elonkorjuun aikana, eivät edelläesitetyt keinot ole riittäviä. Työkulutusta laskettaessa on nimittäin tällöin huomattava, että suuri osa maataloudessa käytettävistä kuljetusneuvoista ja hevosista tarvitaan armeijan käyttöön. Oman esteensä nuorten ja naisten työhön käyttämiselle asettaa niinikään se, ettei heillä useinkaan ole tottumusta koneiden hoitoon, eikä riittävästi voimia raskaimpien töiden suorittamiseen. Tämän vuoksi tuntuisikin välttämättömältä, että sodan aikana siviiliväelle tulisi erikoinen työvelvollisuus. Pahan päivän varalta olisi niinikään jo rauhan aikana tätä väestön osaa harjaannutettava tärkeimpiin maataloustöihin ja maatalouskoneiden hoitamiseen.

Edellä esitettyjen kotieläintuotantoamme valaisevien numerotietojen yhteydessä tuli jo mainituksi, että kotieläinjalostus ja entistä tarkoituksenmukaisempi ruokinta ovat lisänneet tämän alan tuotantoa. Karjataloudessa tuskin voitaneen ajatella eristystapauksessakaan mitään erikoisia toimenpiteitä. Tärkeintä on, että edellämainituilla tavoilla koetamme jo etukäteen kehittää karjamme korkeatuottoiseksi ja oloihimme sopeutuvaksi. Niinikään olisi pyrittävä säilyttämään kaikki kotieläintuotantomme eri tuotantosuunnat. Silloin meillä on eristystapauksessa mahdollisuuksia olojen vaatimiin tuotannon kehittämisiin ja suuntaamisiin.

Entisaikaan oli sota lähinnä armeijoiden välistä voimanmittelyä. Nykyään joutuu koko kansa tavalla tai toisella taistelemaan armeijansa mukana sodan sytyttyä. Viimeksimainittu

Vapaussodan ja nykyisten aselajien vertailua.
1. Inon pattereita ryssien toimeenpanemien räjäytyksien jälkeen. — 2. Suomen nykyisen armeijan raskas kenttäkanuuna. — 3. Ensimmäisiä vapaussodassa ryssiltä vallattuja sota-aluksia Reposaaren satamassa. — 4. Suomen nykyistä rannikkolaivastoa.

P.J.N.º 15.

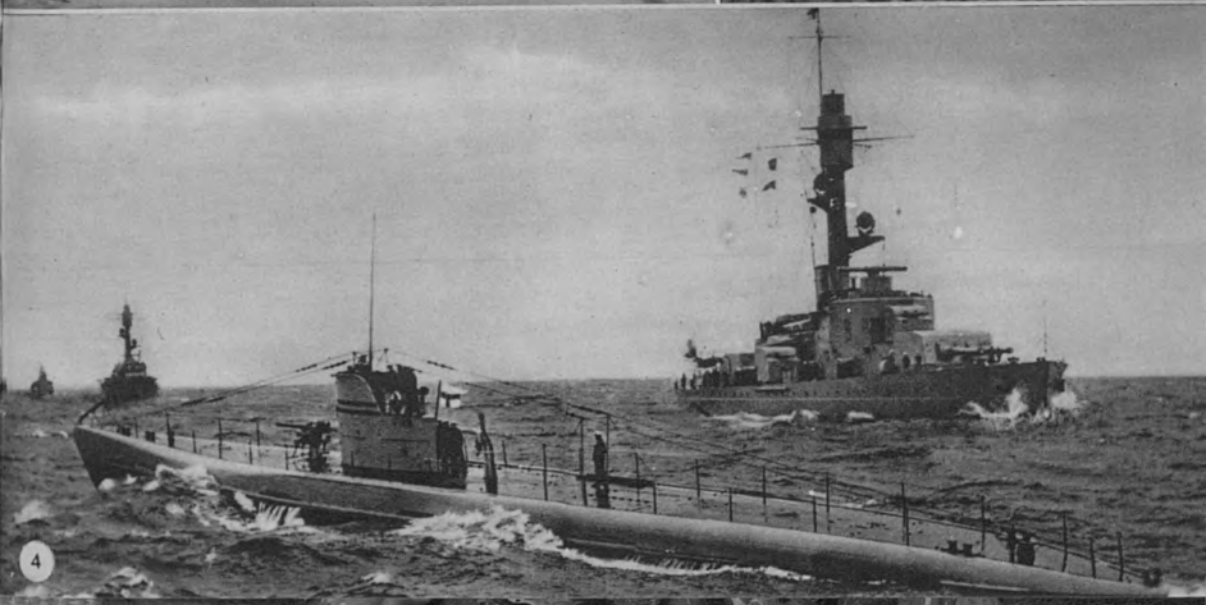

1
2
3
4
5

seikka asettaakin kansakunnalle paljon velvollisuuksia, raskaita velvollisuuksia. Kansakunnan on ponnistettava kaikki voimansa. Sen on huolehdittava armeijastaan, tämän tarpeista ja täydennyksestä. Mutta samalla on koetettava pitää elinkeinoelämää toiminnassa jopa niinkin, että olosuhteiden mukaan harjoitetaan vientiäkin, jos liikenneolot sen sallivat. Sota vaatii suunnattomia rahamääriä. Siksi on rahaa koetettava saada m.m. ulkomaankaupalla, jos vain kuljetusmahdollisuudet sen sallivat.

Juuri se seikka, että sota tempaa koko kansakunnan mukaansa, aiheuttaa, että meidän on jo rauhan aikana ryhdyttävä tarpeellisiin varokeinoihin ja valmisteluihin. On luonnollista, että maataloutemme kansamme pääelinkeinona ja m.m. elintarvikkeita ja rehuja tuottavana tuotantoalana joutuu silloin erikoisesti vastuulliseen asemaan. Siksi olisikin kaikki maataloutta harjoittavat saatava ymmärtämään ja huomaamaan, miten tärkeää on, että kukin kohdaltaan tekee kaikkensa, jotta olisimme valmiit »pahan päivän» varalta.

Kuten aluksi esitetyistä tiedoista kävi selville, on maamme maataloudella, lähinnä pohjoisesta asemastamme johtuen, varsin vaikea tehtävä eristystapauksessa. Maataloustuotantomme on yksipuolista ja lisäksi se on varsin määräävästi riippuvainen ulkomaista. Tästä kaikesta johtuu, että meidän olisi mahdollisuuksiemme mukaan järkiperäistettävä ja monipuolistettava maatalouttamme. Tällöin olisi kiinnitettävä erityisesti huomiota maa- ja kotitaloudellisen neuvonnan ja opetuksen kehittämiseen. Tämä neuvonta olisi lisäksi saatava yleistetyksi kaikkia kansankerroksia käsittäväksi, sillä meistä ei kukaan tiedä rauhan aikana varmuudella, millaiseen työhön ja toimintaan sota itse kunkin asettaa. Teollistuva ja pienviljelystyvä maamme vaatii nykyiseltä ja lähivuosien maa- ja kotitaloudelliselta neuvonnalta erittäin paljon, sillä vieroittaahan vuosi vuodelta lisääntyvä pako maalta kaupunkeihin ja liikekeskuksiin varsinkin nuoremman polven miltei tyystin maataloudesta. Ja samaan tulokseen on omiaan johtamaan nykyinen opetusjärjestyksemme tietopuolisia seikkoja tehostavana ja käytäntöä vieroksuvana.

Vapaussodan ja nykyisten aselajien vertailua:
1. Nykyistä suojeluskunnan ratsuväkeä. — 2. Vapaussodan tykistöä. 3. Tulikomentoa odottava tykki Perkjärven leirillä. — 4. Ratsuväkiosasto vapaussodassa. — 5. Nykyisen armeijan ratsuväkeä harjoituksissa Lappeenrannan muistorikkaalla harjoituskentällä.

KANSAN TAISTELUKUNNON PSYKOLOGISIA ONGELMIA

Kai von Fieandt

»Nykyajan tai tulevaisuuden sodassa eivät taistele toisiaan vastaan vain sotaakäyvien maiden armeijat, siinä taistelevat koko kansakunnat». Tämä ajatus, jonka kuulemme yhä useammin esitettävän, pohjautuu jo maailmansodan aikana saatuihin kokemuksiin ja on useitten asiantuntijain korostamana vähitellen syöpynyt maanpuolustuskysymystä ajavien mieliin selviönä, jonka paikkansapitävyyttä kukaan ei epäile. Nykyajan tällaisten koko sodankäynnin luonteelle tuottamien muutosten tajuaminen merkitsee luonnollisesti myös aivan uusien vaatimusten asettamista rauhan aikana tapahtuvalle valmennus- ja kasvatustoiminnalle. Ei riitä, että on olemassa riittävän suuri ja mahdollisimman huolellisesti koulutettu armeija, että huolehditaan sen mahdollisimman ajanmukaisesta aseistuksesta ja muusta varustamisesta.

Maanpuolustustehtävien edellyttämä kasvatus ja valmennus on lisäksi ulotettava myös varsinaiseen siviiliväestöön, sen kaikkia yksilöitä myöten. On osattava sovelluttaa tämä ennakkokoulutus sen aseman mukaisesti, johon eri yksilöt sodan syttyessä joutuvat, niin että he sitten vaaran hetkellä täyttävät tehtävänsä sillä paikalla, mihin yhteiskunta heidät asettaa, juuri tähän asemaan liittyvien edellytysten mukaisesti, täsmällisesti ja oikealla tavalla.

Eräässä merkityksessä tällaista toimintaa jo harjoitetaan hyvin laajassa mittakaavassa. Tarkoitan ilma- ja väestösuojelutyötä. Siinähän siviiliväestöä vähitellen koulutetaan oikealla tavalla suhtautumaan ilmahyökkäyksiin ja samalla huolehditaan sen turvaamisesta kaasupuolustuslaitteiden y.m. avulla. — Jos toistaiseksi pysymme tällaisen pelkästään *passiivisen* maanpuolustusvalmennuksen piirissä, on sitäkin luonnollisesti voitava vähitellen laajentaa monipuolisemmaksi. On yritettävä kehittää siviiliväestöä yllätystenkin sattuessa tarkoituksenmukaisesti ja määrätyn suunnitelman mukaan toimivaksi yksiköksi, joka ei sokealla päättömyydellä tärvele vain taistelevien vaan kaiken lisäksi omaakin asemaa. T.s., on kaikin mahdollisin keinoin pyrittävä jo ennakolta ehkäisemään hämmingin ja pakokauhun syntymistä jossakin vaikeassa yllättävässä tilanteessa. Tämän saavuttamiseksi tarvitaan valistustyötä tällaisten sotatilanteiden oleellisista ja epäoleellisista puolista, tarvitaan määräsuuruista, jo rauhan aikana perin pohjin koulutettua osaa siviiliväestöstä, joka hallitsee tilanteen, tietää suunnitelman miten menetellä ja osaa väestön valtaosan johdattaa oikeisiin toimintauomiin. Mutta ennen kaikkea tarvitaan runsaita, yhä uudelleen ja uudelleen toistuvia koulutustilaisuuksia eri paikkakuntien väestöille, joissa tilaisuuksissa kerrataan paniikkitilanteisiin sopivat ja tarkoituksenmukaiset toiminnat niin useasti, että ne lopulta ikään kuin »menevät vereen».

Edelläsanotusta jo selviää, että tällaiseen koko kansakunnan mahdollisimman tehokkaaseen puolustautumiseen tähtäävä koulutus on mahdollinen vain sitä ennen suoritetun psykologisen tutkimuksen jälkeen, jolla tutkimuksella on selvitetty sotatilanteissa tyypillisen reagoimisen lait ja reaktiotavan muuttumisen edellytykset. Esim. siviiliväestön valmennustyötä varten on tunnettava

n.s. paniikkilait, edellytykset, joissa pakokauhua syntyy ja keinot, joilla se voidaan asettaa. Tämän kaiken oivaltaen on eräitten suurten sivistyskansojen sotatieteellinen tutkimus liittänyt nyttemmin piiriinsä myöskin *psykologian*, tämän vasta lapsenkengistään astuneen itsenäisen tieteen, jolla kuitenkin näyttää olevan jo paljon valaistusta annettavana useisiin elämänilmiöihin. Samoin kuin tieteen viimeisiä saavutuksia kaikilla muillakin aloilla pyritään sovelluttamaan maanpuolustustusta varten sille tärkeissä uudistuksissa ja taisteluvälineitten kehittämisessä, samoin on nyt myöskin psykologia alistettu palvelemaan taisteluvalmennusta ja koulutustyötä. Sillä kaikista sodankäyntivälineistä on joka tapauksessa edelleenkin ja nyt ehkä vielä ratkaisevammin kuin ennen elävä ihmismateriaali tärkein ja merkittävin. — Saksalla on jo kauan ollut »armeijapsykologinsa», »sotapsykologiset laitoksensa» j.n.e. Vireätä toimintaa tässä suhteessa on viime aikoina osoittanut myöskin Puola, jonka sotatieteellisessä akatemiassa näyttää toimivan erikoinen sotapsykologian osasto. Se on äskettäin herättänyt huomiota julkaisemalla laajan sotapsykologisen hakuteoksen ranskan kielellä. — Meillä on parin viime vuoden aikana alettu virallisella taholla kiinnittää huomiota yhteistyön merkitykseen suojeluskuntajärjestön ja tämän tieteen akateemisten edustajain välillä. Eräitä tutkimuksia on tässä mielessä pantu alulle, ja tulokset näyttävät tulevaisuuteen nähden lupaavilta.

Tämän kirjoituksen tarkoituksena on viitata muutamiin niistä ongelmista, joihin tämänlaatuinen »sovellettu psykologia» joutuu syventymään ja siten pyrkiä osoittamaan tällaisen tutkimustyön suurta merkitystä kaikelle käytännölliselle maanpuolustustyölle. — Palatkaamme lähtökohdaksi ottamaamme kysymykseen. Mihin pohjautuu siviiliväestön reagoiminen heidän kohdalleen sattuvassa yllättävässä sotatilanteessa? Ensinnäkin voimme jo maailmansodasta tunnettujen tapausten nojalla todeta, että pelkkä sotatilan vallitseminen tekee mielet ikään kuin herkemmiksi, vastaanottavaisemmiksi. Yksilöt kiihtyvät, menettävät tasapainonsa, arvostelukykynsä ja joskus ehkä koko itsehillintänsä varsin pienistä ja näköjään mitättömistä ulkonaisista syistä, jotka normaaliolojen vallitessa eivät näytä olevan minkään sellai-

sen reaktion »arvoiset». Maailmansodan aikana Amerikan Yhdysvalloissa kierteli asiamiehiä, jotka näyttivät »valokuvia saksalaisten julmuuksista» sekä kertoivat amerikkalaisille, että saksalaiset hyökkäisivät heidän kimppuunsa; kun sota vielä raivosi, voisivat he saksalaisia vastaan vielä sotia, mutta jos liittolaiset lyötäisiin, olisivat myöskin Amerikan päivät luetut. Tavallisissa oloissa tällaisille merimiesjutuille naurettaisiin tai kohautettaisiin olkapäitä. Mutta sodan aikana nämä, kuten niin monet muutkin huhut ja itsessään mitättömät ilmiöt, pienessä ajassa saivat vallalle kiihtymyksen, joka selvästi oli epäsuhteessa esiintyviin aiheisiin. Varsin pian kävi siten satamiljoonaisen kansan kiihdyttäminen maailmansodan osanottajaksi. Mainitun reaktioherkkyyden esiintymisessä on siis kaikkinaisella sotapropagandalla otollinen maaperä. Palaammekin tähän puoleen myöhemmin. — Miten nykyaikainen psykologinen tutkimus selittää tuon poikkeuksellisissa tilanteissa esiintyvän suuren vastaanottavaisuuden ja epäsuhteen ärsykkeen ja reaktion välillä? Se pitää sitä erikoistapauksena eräästä varsin yleisestä ilmiöstä, n. s. *perusaffektiivisuudesta*, jonka synnyllä on aivan erikoiset edellytykset.

»Perusaffektiivisuuden» ymmärtämiseksi on muistettava, että nykyisen tieteellisen käsityksen mukaan nähdään kaiken ulkonaisen toimintamme takana eräänlainen kokonaisuus, eräs yhtenäinen tapahtuminen, jonka voimakentässä esiintyvät eri voimien yhteistoiminnan lait aiheuttavat ulospäin tapahtumasarjoja. Noita voimia, jotka määräävät kaikkea toimintaamme ja aiheuttavat sen monet erilaiset ilmenemismuodot, ovat ihmisen *tarpeet*. — Ihmisessä vaikuttaa tietysti mitä moninaisimpia tarpeita. On alemmanasteisia, ihmiselle ja eläimille yhteisiä (ravinnontarve, sukupuolitarve, itsetehostus j.n.e.), sekä vain ihmisellä tavattavia korkea-asteisia tarpeita (uskonnollisen vakaumuksen tarve). Normaalille täysikasvuiselle ihmiselle on ominaista, että alemmanasteisia tarpeita ei pyritä tyydyttämään suoraan ja välittömästi, kuten eläimet tekevät. Koko kasvatuksensa aikana kulttuuriihminen pakottuu tottumaan siihen, että alemmanasteisia tarpeita väliaikaisesti ehkäistään ja kontrolloidaan. Jokaisella tarpeella on kylläkin oma luontainen purkautumistiensä, jonka muodostaa se

toiminta, joka nopeimmin johtaa tuon tarpeen tyydyttämiseen. Tätä lyhintä tietä joutuu ihminen käyttämään alemmanasteisille tarpeilleen kuitenkin vain poikkeustapauksissa. Yleensä alemmanasteisten tarpeitten energia joutuu kulkemaan kiertoteitä, »pitkien jännitysvälien kautta», kuten sanotaan, tyydyttymistä kohti, ja se käyttää silloin samoja purkautumisteitä kuin ylemmänasteiset tarpeet. — Vain poikkeustapauksissa, silloin kun syystä tai toisesta tuo pitkä kiertotie tulee ylivoimaisen raskaaksi, kun vallitsee hyvin voimakas tarvepatoutuma tai yleensä rajat persoonallisuuden eri kerrostumien välillä hämääntyvät, tapahtuu alimpien tarpeitten purkautuminen suoraan, lyhintä tietä.

»Perusaffektiivisuuden» pohjana on aina eri suuntiin vaikuttavien tarpeiden synnyttämä ristiriita. Hyvin usein elämässä on sellaisia tilanteita, että eräs tietty, sanokaamme alemmanasteinen tarve vaikuttaa määrättyyn suuntaan, ja sitä vastassa on toinen, korkeampi tarve, joka vaikuttaa päinvastaiseen suuntaan. Seurauksena on jännitystilan synty. Ajateltakoon esim. tapausta, jossa yksilö on joutunut johonkin hänelle vastenmieliseen tilanteeseen. Alkeellinen tarve on silloin pyrkiä poispäin tuosta tilanteesta. Reagoimista tähän suuntaan ehkäisevät kuitenkin korkeammanasteiset tarpeet, sanottakoon esim. perinnäiset seuratavat, yhteiskunnalliset soveliaisuuskäsitykset j.n.e. Ne muodostavat alemman tarpeen suoralle purkautumiselle ikään kuin ulkopuolisen sulun, sulkukehän voimakentän ympärille. Ne vaikuttavat päinvastaiseen suuntaan kuin alkeellinen tarve, kehästä sisäänpäin. Yksilö on tällä tavoin kuin suljettuna voimakenttään, jonka piirissä vastakkaisten tarpeitten jännitystila yhä kasvaa.

Useimmissa yksilöissä muodostuu sodan poikkeuksellisten olojen vallitessa tällainen jännitystila. Kotikaupunki voi odottaa lentohyökkäystä milloin tahansa. Aina voi tapahtua jotakin odottamatonta. Tämä ainainen odotus synnyttää alkeellisen tarpeen: luikkia tiehensä niin pian ja niin kauas kuin mahdollista. Alkeellinen, animaalinen pelko alkaa vaikuttaa. Se ehkäistään häpeällisenä, useilla se ehkä ei ehdi tulla selvästi tietoiseksikaan. Sen ympäröi joka puolelta kuin patona velvollisuudentunnon ja

kunnian vaatimus. Alemmat ja ylemmät persoonallisuuden voimat jännittyvät vastakkain. Yksilön on vallannut jännitystila, perusaffektiivisuus.

Kuten jo näimme, perusaffektiivisuuden synnyttyä riittää verrattain pieni ja mitätön ulkonainen ärsyke, kiihtymisen aihe, joka tavallisissa oloissa jäisi vaikutusta vaille, tuottamaan tuhoisan seurauksen. Jännitys kasvaa voimakentässä niin suureksi, että pato murtuu väkivaltaisesti ja alemmanasteinen tarve pääsee tyydyttymään välittömästi. Tätä sanotaan »oikosulkureaktioksi», ja nyt puheenaolevissa sotatilanteissa se siis ilmenee älyttömänä pakokauhuna, kiihtymisenä ja tasapainon menettämisenä. — On hämmästyttävää, miten pieni »lisäpaine» usein saa perusaffektiivisuuden purkautumaan. »Malja on kukkuroitunut» — vain pieni pisara lisää, ja se »vuotaa yli». Jokapäiväisessä elämässä näemme tästä usein esimerkkejä. Velvollisuutemme kannalta välttämätön, mutta meille ehkä henkilökohtaisesti vastenmielinen virkatoimi on sisimmässämme harmittanut meitä koko päivän, vaikka olemme voineet sen hyvin hillitä. Tällaisen tunnelman vallitessa tarvitaan vain, että esim. myöhästymme raitiovaunusta, joka lähtee aivan »nenän edestä», niin itsehillintämme jo murtuu; — tavallisissa oloissa ehkä raitiovaunutapauskin jättäisi meidät melko kylmiksi. — Kaikissa sodissa tapahtuu paljon kummallisia oikosulkureaktioita. *Frank Thiess* kertoo kiintoisassa romaanissaan venäläis-japanilaisesta sodasta, miten n.s. 2. Tyynenmerenlaivaston lähtiessä Itämereltä sen upseeriston ja miehistön keskuudessa vallitsi monien ristiriitojen synnyttämä »perusaffektiivisuus». Kansa ja saattajat osoittivat voitonriemua, lähtijät tunsivat laivaston monet puutteet, huonon ja hätäisen harjoituksen vaarat j.n.e. Matkan alussa jännitystila vain paheni. Huhuiltiin vihollisen torpeedoveneistä jo Itämeren salmissa, monina öinä oltiin hälyytysvalmiina, miehet nukkuivat tykkien ääressä j.n.e. Näissä olosuhteissa tarvittiin vain jokin tarkistamaton lennätintieto japanilaisten torpeedoveneistä, tarvittiin vain jonkin epäilyttävän maston näkeminen kalastuslaivojen takana aiheuttamaan pommituksen alkamisen ja kuuluisan *Doggerbankin* skandaalin, jossa venäläiset paitsi eräitten englantilaisten kalastusalusten

upottamista ampuivat erääseen omaan risteilijäänsä neljä osumaa ja sen savutorvet seulaksi . . .

Jokaisen toiminnan menestyksellistä suorittamista ehkäisee ja häiritsee oikosulunluontoinen tasapainon menetys. Toiminnan suunnitelmallisuus heikkenee, ja koko esiintyminen saa alkeellisen leiman muuttuen hämmentymisen kulloinkin saamasta suunnasta riippuvaiseksi. Jos sodan aikana määrättyjä tehtäviä osakseen saanut siviiliväestö jonkin hyökkäyksen, tai vaikkapa vain yksinäisen pommin tai huhun ja propagandan vaikutuksesta joutuu oikosulkureaktioitten valtaan, on tämä luonnollisesti pahinta, mitä voi tapahtua, ei ainoastaan mainittujen tehtävien täsmällisen hoitamisen, vaan myös kirjoituksen alussa koskettelemamme siviiliväestön tarkoituksenmukaisen turvaamisen kannalta hyökkäyksen sattuessa. Siitä huolimatta juuri tällaisia oikosulkureaktioita esiintyy yhtä mittaa kaikissa sodissa. Tilanteen tasalla pysyvien organisoimisyrityksille tuottaa haittaa sitä paitsi joukkopsykologiasta tunnettu »affektitartunta». Jos jotkut yksilöt joutuvat kiihtymistilaan, leviää tämä sangen nopeasti järjestymättömässä joukossa. Toisaalta koulutettujen organisaattorien puolella on suuri etukin: esimerkin suggeroiva vaikutus. Rauhallisuus vaikuttaa yleensä hillitsevästi oikosulkureaktioon. Heidän tulee vain ensin kyetä kiinnittämään huomiota käytökseensä.

Mihin tulee nyt siis tämän jälkeen väestön puolustusvalmennukseen tähtäävän psykologisen tutkimustyön kohdistua, saatuaan selville »perusaffektiivisuuden» ja »oikosulun» tosiasiat? Mistä löytyy tie perusaffektiivisuuden valvonnalle ja oikosulkureaktioitten ehkäisylle? Toistaiseksi voimme vain viitata seuraaviin tieteen toteamuksiin. Se lisäpaineen määrä, joka vallitsevaan perusaffektiivisuuteen on lisättävä, että syntyisi oikosulkureaktio, vaihtelee henkilöstä toiseen. Tämän mukaisesti puhutaan jokaiselle henkilölle ominaisesta *toleranssirajasta*. Kuta pienempi lisäpaine tarvitaan kiihtymyksen aikaansaamiseksi, sitä alempana on toleranssiraja, kuta suurempi lisäpaine tarvitaan, sitä ylempänä on toleranssiraja. Kuta korkeammalla toleranssiraja siis yksilöissä ja kansassa kulkee, sitä paremmin se sotatilanteitten vallitessa »henkisesti kestää». Kun sanomme nykyaikaisen sodan menestyksen

suurelta osalta riippuvan juuri koko kansan vastustuskyvystä, voimmekin katsoa kysymystä toleranssirajasta kansan taistelukunnon keskeisimmäksi psykologiseksi ongelmaksi.

Vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestö, kuten meidän suojeluskuntajärjestömme, tarvitsee tietysti ennen kaikkea jokaisen miehensä toimintavaikuttimien ymmärtämistä. Sen tulee tietää, millainen on suomalainen rivimies, mitkä ovat hänen hyvät ja huonot puolensa. Juuri vapaaehtoisessa järjestössä ovat koulutusolot toisenlaiset kuin armeijassa — se on *siviiliväestön kouluttamista sotilastehtäviä varten* ja juuri sen vuoksi kaikkien esittämieni näkökohtien kannalta niin ensiarvoisen tärkeätä työtä. Jo rauhanaikaiselle työlle on sen vuoksi *vapaaehtoisuuteen* perustuvan miehistön perusluonteen mukainen käsittely tärkeätä. Mutta vielä tärkeämpää se on sotatoiminnan kannalta. Muuttunut sodankäyntitapa edellyttää sotilaalta nimenomaan *yksilönä* enemmän kuin ennen. Nykyäänhän ei enää käydä vihollista vastaan suurina suljettuina rivistöinä, jollaisilla sotapäälliköt ennen pelasivat kuin šakkinappuloilla. Ratkaisevaksi muodostuu nykyisin useasti se, miten yksilöt suoriutuvat, huomio kiintyy sotilailta ihmisinä vaadittuihin voimanponnistuksiin, rasituksiin ja — toleranssirajaan. Mielestäni voidaan hyvin pitää jokaisessa sotilaassa muodostunutta tarvejännitystä yllä esitetyn kaavan mukaisena. Ajateltakoon niitä alempia tarpeita ja voimia, jotka sotilaassa alkavat vaikuttaa, kun sodan kauhut hänelle selvästi ilmenevät, kun useat vastenmieliset elämykset alkavat saada ylivallan korkeammista luonteen voimista. Helposti saavat tietysti juuri sodan kauhutilanteet sietämättömien tilanteiden luonteen, ja syntyy alkeellinen tarve pyrkiä niistä poispäin, tarve, jota vastaan useasti lujimmatkin sotilasluonteet saavat voimaperäisesti taistella säilyttääkseen mielensä tasapainon. Hillitsevästi ja ehkäisevästi vaikuttavina tarpeina, »ulkopuolisena patona», on näiden miesten voimakentissä *velvollisuudentunto*, *sotilaskurin* ja *kunnian* vaatimus. Mutta jännitystilan kasvaessa ylen voimakkaaksi voi käydä niin, ettei ulkopuolinen pato kestä. Sotilas menettää malttinsa, tapahtuu oikosulkureaktio. Se tapahtuu tavallisesti juuri tässä määritellyn ulkopuolisen padon väkevänä murtumisena, yksilö on voimakkaan

kiihtymistilan vallassa ja tahtoo sokeasti, silmittömästi paeta. *Sherriff* on kuuluisassa näytelmässään »Matkan pää» oivallisesti kuvannut erään länsirintaman ampumahaudoissa vuosikausia koetellun kurjan raukan erinomaisen voimakkaan oikosulkureaktion, jolloin hän henkisesti täysin lysähtää kokoon. Silmitön sokea pakokauhu on siis sotilasalalla alkeellisin oikosulkureaktio, »pakeneminen voimakentästä». — Esiintyy kuitenkin myös toisarvoisempia oikosulun muotoja, kun jännitys vastakkaisten tarpeitten välillä sietämättömissä tilanteissa alkaa käydä ylivoimaiseksi. Kirjassaan »Länsirintamalta ei mitään uutta» *Remarque* esittää lukuisia esimerkkejä siitä, miten tämänkaltaisia toimintoja alkoi esiintyä saksalaisissa sotilaissa maailmansodan loppupuolella. Kuri alkoi höltyä, alettiin avoimesti arvostella kaikkia järjestelytoimenpiteitä ja suhtautua vihamielisesti itse sotaan ja korkeimpaan johtoon sekä halvennettiin esimiehiä. Helposti tavattavia piirteitä ovat myös uhmailu ja selvä määräysten rikkominen. Nämä kaikki ovat merkkinä siitä, että ollaan ylittämässä toleranssirajaa.

Erääksi antoisaksi kokeelliseksi tehtäväksi nimenomaan suomalaisen suojeluskuntamiehistön luonteentutkimuksessa muodostuu siis toleranssirajan määrääminen useilla yksilöillä. Psykologisessa laitoksessa tällainen koe on suuremmitta vaikeuksitta järjestettävissä, jos vain onnistutaan luomaan keinotekoisia tilanteita, jotka ovat omansa aiheuttamaan tarpeiden ristiriitaa ja synnyttämään perusaffektiivisuutta. Ulkomailla oikosulkureaktioita saavutettiin antamalla koehenkilölle tehtäviä, joiden onnistunut suorittaminen ulkoapäin aina estettiin. Sotatilanteita vastaavissa kokeissa tulisi kaikkeen vielä liittyä *vaaran* tunne. Eräille sodan kiihtymisilmiöille löydetään vastaavaisuutta koetilanteista, joissa koehenkilöä alinomaa häiritään. Mehän kiihdymme kaikki suhteellisen helposti ollessamme jossakin hieman epämieluisessa työssä, jossa meitä alinomaa häiritään, niin ettemme pääse edistymään, emme saa valmista aikaan. Syntyy *paikallaanpolkemisen* tunne, joka helposti vie oikosulkureaktioon. — Tämän edellytyksen aiheuttama oikosulkureaktio tunnetaan myös sotilasalalla. Vanhastaan tunnettu on se moraalisesti heikentävä vaikutus mie-

histöön, joka on varovaisella, taistelua viime hetkessä karttelevalla sotapäälliköllä. Tahtoessaan »säästää sotavoimaansa otollisempaa hetkeä varten» hän siten itse asiassa usein vaarantaa sitä enemmän psykologista tietä, kuin mitä päättäväinen taistelu olisi tehnyt. Mieliala sotilaissa käy otolliseksi oikosulkureaktioille. Tästä esittää *Thiess* kauniita esimerkkejä kuvatessaan venäläisten merisodan johtoa Kaukaisessa Idässä.

Kansan »henkinen taistelukunto» on siis riippuvainen toleranssirajan korkeudesta. Herää kysymys, voidaanko tämän rajan korkeutta minkäänlaisin psykologisin keinoin säännöstellä. Onko sen kohoaminen saavutettavissa minkäänlaisin kasvatus- tai valmennustoimenpitein? Vain yhdelle varmalta näyttävälle tosiseikalle voidaan tässä suhteessa rakentaa. Toleranssirajan korkeus näyttää olevan suoraan verrannollinen siihen *yleiseen henkiseen kehitystasoon*, jolla asianomainen yksilö tai kansa on. *Eino Kaila* sanoo »Persoonallisuus»-kirjassaan m.m. näin: »Eräs saavutetun henkisen kehitystason merkkejä on, missä tuo toleranssiraja kulkee, paljonko ihminen sietää, ennen kuin primitiivireaktion räjähdys tapahtuu. Ihmeteltävällä tavalla voi persoonallisuuden organisaatio tässä kompensoida suuren somaattisen haurauden. Korkeanasteinen hentokin ihminen saattaa »pää selvänä» kestää 40° kuumetta viikkokausia, kunnes sydän väsyy lyömään ja mies menee kirkkailla aivoilla kuolemaan; mutta maalta tullut roteva palvelustyttö, jonka pään suurkaupungin »kulttuurielämä» on pannut pyörälle, saa influensasta hysteerisen hämärätilan ja täytyy toimittaa mielisairaalaan.» — On huomautettu siitä, että Euroopan vanhat sivistyskansat kestivät maailmansodan kovat koetukset olosuhteisiin nähden odottamattoman hyvin. Tämä tuli erikoisen selvästi ilmi verrattaessa alkuasukasjoukkojen käyttäytymistä varsinaisiin eurooppalaisiin osastoihin. Sotatilanteitten hiemankin vaikeutuessa pääsi alkuasukasjoukoissa helposti vallalle hämminkiä, kiihtymystä ja tasapainottomuutta. Vielä niinkin myöhäiseltä ajalta kuin 1918, jolloin rintamat kaikkialla murtuivat, on olemassa *Lawrencen* kertomus saksalaisten osastojen ihailtavasta mielenmaltin säilyttämisestä Palestiinan rintamalla tilanteessa, joka oli saattanut alkuasukasjoukot täyteen kaaokseen.

Kaikkia toimenpiteitä, jotka pyrkivät kansamme yleisen kehitysasteen kohottamiseen, on siis syytä tukea ja edistää kaikin tavoin, sillä nämä toimenpiteet palvelevat välillisesti puolustuskuntomme paranemista. Rauhanaikaisen valmennustyön tuleekin juuri ensi sijassa huolehtia koko väestömme henkisestä kohottamisesta, sen saattamisesta sivistyskansaksi sanan parhaassa ja täydellisimmässä merkityksessä. Arvaamaton merkitys on myös kaikella sillä valistustoiminnalla, joka tukee *voimakkaan ihannemuodostuksen* syntymistä, sellaisen, joka asetettuna alkeellisempia tarvejännityksiä vastaan kykenee voittamaan vahvatkin hetken yllykkeet.

Helpompaa kuin pyrkiä kehittämään toleranssirajaa korkeaksi on ehkä keskittää huomiota riittävän ajoissa perusaffektiivisuuteen ja etsiä keinoja, joilla sen muodostuminen saataisiin lykkääntymään mahdollisimman myöhäiseksi. Hidastuttavasti perusaffektiivisuuden muodostumiseen vaikuttaa todennäköisesti niitten olosuhteitten riittävä ennakkotuntemus, jotka sodan aikana ovat odotettavissa. On sen vuoksi pyrittävä laajentamaan valistustyötä näissä asioissa *aktiivisemmaksi* kuin tähän saakka. Tosiasiain tuntemus ja tilanteen hallinta auttavat paljon. Siviiliväestöä olisi yritettävä perehdyttää siihen, mitkä vihollisen eleet ovat epäoleellisia, miten niihin on suhtauduttava, sekä missä piilee todellista vaaraa. Kaikki outo ja tuntematon, mistä emme ennakolta ole saaneet mitään tietoja emmekä oppineet omaksumaan mitään varmaa asennetta, myötävaikuttaa helposti perusaffektiivisuuden muodostumiseen. Tähän valistustyöhön tulisi myös kuulua vihollispropagandan keinojen ja päämäärän selvittely, niin että propagandaakin opittaisiin »ymmärtämään» siltä kannalta, joka sen torjumiseksi on välttämätöntä. Mutta sotatilan sattuessa ei tietysti tähän ole tyydyttävä. Alusta alkaen ja voimakkaan määrätietoisesti on organisoitava propagandan torjumista ja tehokasta vastapropagandaa myös oman siviiliväestön keskuudessa. Tähän yhteyteen kuuluu myös työ sanomalehdistön kehittämiseksi ymmärtämään vastuunsa ja yhteisen edun vaatimukset suuremmiksi kuin oman lehden sensaatioarvo, sekä milloin tämä ei riitä, armoton sotasensuuri. Julkaisemalla tiheään kuvia ja selos-

tuksia oman maan sotavarusteluista *sodan kestäessä* useat Venäjän lehdet Japanin sodan aikana menettelivät sanalla sanoen maanpetoksellisesti. Kuten *Thiess* huomauttaa, oli tämä eräs huomattava piirre koko siinä venäläisten leväperäisyydessä, joka sitten johti musertavaan tappioon. Meillä on ainakin rauhan aikana ollut lehdistössä havaittavissa taipumusta samantapaiseen.

Toleranssirajan korkeuden yleensä riippuessa siitä henkisestä kehitysasteesta, jolla asianomainen kansa on, ei tietysti ole unohdettava myös jokaisen kansan erikoislaadun, sille synnynnäisenä piirteenä ehkä kuuluvan »sitkeyden», vaikutusta toleranssirajaan. Tässä joudumme toistaiseksi miltei täysin tutkimattomille alueille. Pyrkimyksissä toleranssirajan kehittämiseen mahdollisimman korkeaksi, siis perusaffektiivisuuteen »lisättävän» ärsykkeen saattamiseen mahdollisimman suureksi ja hitaasti vaikuttavaksi, Suomen kansan kohdalta saadaan voimakasta apua siitä atleetikon luonteelle ominaisesta alentuneesta ja hitaasta psyykillisestä ärtyväisyydestä, joka mainitun luonnetyypin runsauden vuoksi näyttää olevan meille niin ominaista. Suomalainen kansanmies ei näytä kiihtyvän eikä innostuvan vähästä, mutta kun sitten reaktio syntyy, on se usein hyvin perinpohjainen eikä helposti taas uusilla ärsykkeillä »johdettavissa». Tarvitaan todella jotakin vakavaa, jotakin epäämättömästi hälyttävää panemaan suomalaiselle perikuvallinen temperamentti liikkeelle, tarvitaan kommunistien esiintymistä ryssän kokardeissa ja punaisissa paidoissa, ennen kuin kiihtymys nousee. Mutta kun reaktio sitten alkaa, se jatkaa toimintaansa häiriytymättä loppuun, kohti asetettua päämäärää, kunnes kommunismi julkisesta elämästä on pyyhitty menemään. Onko kansanomaisella puhetavalla »suomalaisesta sisusta» pyritty ilmaisemaan juuri tätä atleetikon luonteelle ominaista alentunutta ärtyväisyyttä ja sitten vihdoin syntyneen reaktion hellittämätöntä jatkumista, joka saa tällaisen tyypin juoksuradalla esim. painelemaan monotoonisesti kerran asetettuun päämäärään, niiden kaikkien uusien ärsykkeitten ja vaikuttimien häiritsemättä, jotka toiminnan jatkuessa sukeltavat esiin pyrkien muuttamaan reaktion suuntaa ja saaden monet jättämään kesken? Näillä sanoilla »suomalainen sisu» voidaan tietysti esittämiämme

piirteitä kansanomaisesti luonnehtia, kun vain silloin, niitä tässä merkityksessä käyttäen, varotaan niillä kuvaamasta jotakin muka meidän kansaamme rajoittuvaa aivan erikoista »kykyä», vaikka piirre todellisuudessa on ilmaus vain erään luonnetyypin erikoisesta runsaudesta väestössä.

Lopuksi eräs yleisluontoinen huomautus. Nykyisin asetetaan puhtaasti tieteellisellekin tutkimukselle vaatimus, että sen on palveltava nimenomaan kansallisia näkökohtia. Pelkkä »totuuden etsiminen» ei enää voi olla mikään itsetarkoitus, sanotaan. Sikäli kun tieteellisen tutkimuksen katsotaan saavan olemassaolon oikeutuksensa vain siitä, että se palvelee kansallisia arvoja, ovat yleensä humanistiset aineet joutuneet muihin nähden helpompaan asemaan. On helppoa rajoittaa historiankirjoitus tutkimaan ensi sijassa »kansallisia kysymyksiä», samoin taloustieteen ja valtiooppin tosiasioita voi melko vaivattomasti katsella »kansallisesta näkökulmasta». Filosofia voi myös ryhtyä tulkitsemaan ilmiöitä enemmän kuin ennen tässä valossa. Mutta biologisten tieteitten ryhmässä, joihin myös psykologia kuuluu, näyttävät nämä vaatimukset kohtaavan suurempia vaikeuksia. Nämä tutkimushaarat ovat koko olemukseltaan niin arvovapaita. Tosiasiat ovat kerta kaikkiaan sellaisia kuin ovat, ja niitä on objektiivisesti kuvattava. Vain milloin tällaisten tieteitten *tulokset* voivat hyödyttää nimenomaan kansallisesti suuria asioita, voitaneen tuossa vaatimuksessa pysyä, ja tällaiset tapaukset tuntuvat kieltämättä usein keinotekoisilta. — Psykologian tulosten sovelluttaminen sillä tavoin, kuin tässä on koetettu selostaa, yleiseen sotatieteelliseen tutkimukseen, on sen vuoksi, jos mikään, juuri *kansallista* tiedettä.

VOITTO-PUOLUSTUKSEN AINOA PÄÄMÄÄRÄ

B. Heimolainen

J. W. Snellman:

Kansakunnan on kaikissa vaiheissaan luotettava vain itseensä.

YLEISTÄ.

Ne varat, jotka kansakunta voi uhrata puolustukseensa, ovat aina rajoitetut, olkoonpa kysymyksessä mikä maa tahansa. Niiden varojen suuruuden perimmäisenä rajana on kansakunnan taloudellinen kantokyky. Taloudellista kantokykyä emme ole koskaan nähneet julkisissa esityksissä tarkemmin määriteltävän. Omasta kohdastamme käsittäisimme edelläsanotun niin, että niin kauan kuin puolustukseen uhratut varat eivät ole vaikuttaneet alentavasti kansan kohtuulliseksi katsottavaan elintasoon tai haitallisesti elinkeinoelämän eri haarojen kehitykseen eivätkä olleet esteenä tarpeelliseksi katsottavan yleisen sivistyksen kehitykselle, ei myöskään taloudellisen kantokyvyn rajaa ole ylitetty. Varojen

absoluuttinen suuruus jää näin ollen riippuvaksi paitsi maan yleisestä varallisuudesta ennen kaikkea edellämainitusta kahdesta tulkinnan- tai arvioinninalaisesta käsitteestä: *kohtuullinen elintaso* ja *tarpeellinen yleinen sivistys*. Näiden kahden käsitteen erilaisten arviointien pohjalla saatetaan huomattavassa määrässä joko vähentää tai lisätä puolustukseen uhrattavien varojen määrää.

Tahtomatta tässä sen enempää kosketella tuota epämääräistä käsitettä 'taloudellinen kantokyky' voidaan huomauttaa, että pienet, vaaranalaisessa asemassa olevat kansakunnat ovat pakoitetut uhraamaan suhteellisesti enemmän varoja puolustukseensa kuin suuret, ja ne joutuvat silloin pakostakin tinkimään edellämainitussa kahdessa asiassa, ellei maa satu omaamaan suuria luonnollisia varallisuuslähteitä.

Tulevassa sodassa eivät enää taistele yksin jonkin maan taisteluvoimat, vaan sota tulee liikuttamaan kansakuntia kokonaisuudessaan kaikkine inhimillisen elämän toimintoineen. Tämän saa aikaan ennen kaikkea ilma-ase, ja näin on asianlaita varsinkin jonkin suuremman valtion hyökätessä pienen ja heikosti varustetun maan kimppuun. Sota on saatava nopeasti päättymään, ja siihen antaa mahdollisuuden ilma-ase. Kohdistamalla sotatoimet koko kansakuntaa vastaan, mikä voidaan aikaansaada ilma-aseen avulla, kyetään myös murtamaan kansakunnan henkinen ja aineellinen vastarinta nopeammin kuin mitä olisi mahdollista entisiä sodankäyntitapoja noudattamalla.

Kun näin ollen *kansakunta kokonaisuudessaan joutuu sotatoimien kohteeksi*, ja kun toiselta puolen ne varat, jotka se voi puolustukseensa uhrata, ovat rajoitetut, on luonnollista ja kansakunnan intressien mukaista, että näitä varoja käytetään parhaimmalla teholla, t.s. niin, että kaikki ne puolustustoimenpiteet, joihin näitä varoja käytetään, yhdessä antavat suurimman tuloksen eli toisin sanoen johtavat siihen päämäärään, joka puolustuksen saavutettavaksi on asetettu.

Yleisesti hyväksytyn periaatteen mukaisesti sodan päämääränä on voitto. Tähän päämäärään pyrkii kansakunta taisteluvoimiensa avulla. Taisteluvoimat muodostuvat varsinaisesti kolmesta eri osasta: maavoimista, merivoimista ja ilmavoimista.

Suomen armeijan lentokonetyyppien kehitystä kuvissa:
1. Morane-Parasol, ensimmäinen suomalainen sotilaslentokone v. 1918. — 2. Friedrichshafen-meritiedustelukone, käyt. sotalennoilla 1919. — 3. Breguet-tiedustelukone, käyt. sotalennoilla 1919. — 4. Gourdon-Lescurre-hävittäjä, käyt. v:sta. 1923 alkaen Utissa.

1

2

3

4

1

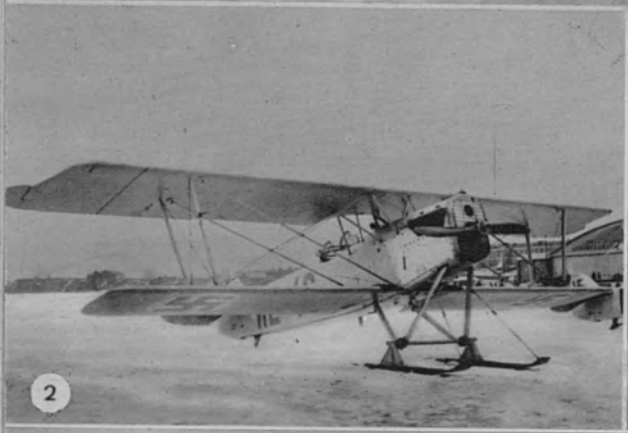

2

3

4

Niinkuin sota on vastaisuudessa yksi kokonaisuus, niin myöskin tulee näiden kolmen eri osan muodostaa yksi kokonaisuus, jota niiden päällikkö, taisteluvoimien ylipäällikkö, käyttää sodan päämäärän, voiton, saavuttamiseksi. Voitto on saavutettu, kun vastustajan aineellinen ja henkinen vastarinta on murrettu. Tämä voi tapahtua välillisesti sen kautta, että murskataan vastustajan taisteluvoimat ja vallataan samalla vastustajan alueita. Se voi tapahtua myöskin kohdistamalla sotatoimet vastustajan koko kansakuntaa ja kaikkea inhimillistä toimintaa vastaan. Tämän suorittavat ilmavoimat. Maanpinnalla toimivat taisteluvoimat, siis maa- ja merivoimat, eivät siihen kykene. Myöskään ne eivät voi sitä estää, koska ilmavoimat 'hyppäävät' niiden ylitse. Tällöin tulee esille uusi haara puolustustoimenpiteitä: *kotialueen puolustus ilmasta käsin uhkaavaa vaaraa vastaan.* Koska ilmavaara uhkaa itse asiassa poikkeuksetta kansakunnan kaikkia yksilöitä, tulee jokaisen, t.s. koko kansan, osallistua myöskin tavalla tai toisella kotialueen puolustukseen tai sen aiheuttamiin toimenpiteisiin.

Siirtyäksemme oman maamme oloihin antaa edellä esitetty yleispiirteinen läpileikkaus sodan päämäärästä ja sen saavuttamistavoista aiheen tutkia, voidaanko näitä yleisesti hyväksyttyjä periaatteita sovelluttaa meidän puolustuskysymykseemme. Myöskin antaa edellä esitetty aiheen tutkia puolustusvoimiemme yleisorganisatiota, nähdäksemme, tulevatko kansamme puolustukseensa uhraamat varat käytetyiksi niiden parhaimmalla teholla. Tarkemmin jaoteltuna sisältää tämä tutkielma seuraavat kolme kohdetta: *puolustuksemme päämäärä, taisteluvoimiemme käyttö, taisteluvoimiemme organisointi ja varustaminen.*

I. PUOLUSTUKSEMME PÄÄMÄÄRÄ.

Edellä on sanottu, että sodan päämääränä on voitto. Onko tämä asetettu sen sodan päämääräksi, joka meidän puolustuksemme joskus on esim. itäistä naapuriamme vastaan käytävä? Nähdäksemme näin ei ole asianlaita. Tosin ei tätä päämäärää liene tarkoin missään määritelty, ja se peittyneekin jonkinlaiseen hämärään, sillä tuskinpa sitä kukaan tarkalleen tietääkään. On

Suomen armeijan lentokonetyyppien kehitystä kuvissa:
1. IL eli »Hansa», ensimmäinen suom. valmistetta oleva lentokone. Palveluskoneena 1922—36. — 2. Aero-maatiedustelukone, vieläkin harj.koneena käytännössä. — 3. Gloster »Gamocock»-hävittäjä eli »Kukko». — 4. Bristoll »Bulldogg»-hävittäjä, jatkuvasti palveluskoneena käytännössä.

tosin esiintynyt mainintoja erinäisissä tilaisuuksissa pidetyissä puolustustamme koskevissa esitelmissä, juhlapuheissa ja joissakin kirjallisissa julkaisuissa siihen suuntaan, että puolustuksemme tehtävänä olisi estää ryssä tunkeutumasta maahamme. Tämä tunkeutuminen esitetään tapahtuvaksi pääasiassa Suomenlahden ja Laatokan välisen kannaksen, Karjalan kannaksen, kautta. Tunkeutumisen estävät meidän maavoimamme, jota avustavat ilmavoimat. Onko asia tosiaankin näin yksinkertainen? Voidaanko tosiaankin ajatella suurin piirtein niin, että suuntaamalla pääosa maavoimistamme Karjalan kannakselle voitamme sen sodan, joka puolustuksemme itää vastaan joskus on käytävä? Voivatko maavoimamme Karjalan kannaksella murskata vihollisemme taisteluvoimat ja sen kautta murtaa vastustajamme aineellisen ja henkisen vastarinnan siinä määrin, että se luopuu enemmistä hyökkäystoiminnoista? Tuskinpa asia on näin yksinkertainen, ja tuskinpa ne, jotka asian näin esittävät, uskovat itsekään sen niin olevan. Ja kuitenkin tapahtuu sotaan varustautumisemme käsittääksemme ylläesitetynlaista toimintaa silmälläpitäen.

Nyt voidaan tietysti sanoa, että olemme siinä määrin heikkoja sekä elävään että aineelliseen voimaan nähden, ettemme yksinkertaisesti voikaan puolustukseksemme käytävän sodan päämääräksi ottaa voittoa, vaan ainoastaan ratkaisun viivytyksen, siksi kunnes olemme saaneet apua jostakin. Mutta mistä tämä apu tulee silloin, kun sen saamisesta ei etukäteen ole sitovalla tavalla huolehdittu? Vai luullaanko, että skandinaavisella orientoitumisella avunsaanti yleensä ja erikoisesti kylliksi ajoissa on taattu? Varmasti tyhjä haave. Joka siihen luottaa, on verrattavissa mieheen, joka rakentaa talonsa hiekalle. Skandinaaviseen apuun emme nyt emmekä vasta voi luottaa. Sama on asianlaita kaikkeen muuhunkin ulkoapäin odotettavaan apuun nähden, sillä mitään päteviä sitoumuksia ei meillä hyväksemme ole olemassa. Joku voi tuoda vielä esille kansainliiton, mutta voidaan kysyä, ketä kansainliitto on koskaan auttanut? Tosiasia näin ollen on, että puolustussuunnitelmia tehdessämme me emme voi ottaa huomioon muuta kuin itsemme, toisin sanoen meidän on luotettava vain itseemme, niinkuin kansakunnan kaikissa vaiheissaan on tehtäväkin. Me emme

saa tuudittautua uskoon ulkoapäin tulevasta avusta silloin, kun tämä avunsaanti ei perustu mihinkään realiteetteihin. Joka tällaista julistaa tietäen tai tietämättään, toimii vihollisen hyväksi, sillä tämä julistus heikentää kansakunnan omaa tahtoa kaikkien voimiensa jännittämiseksi jo rauhan aikana puolustuksen sellaista järjestelyä varten, että tämä puolustus voi ottaa itselleen sen ainoan päämäärän, joka kansakunnan puolustuksella voi olla, voiton.

Viivytys ei voi olla sodan päämääränä, sillä se ei saa aikaan mitään ratkaisua. Jos kansakunnan voimat arvioidaan kerta kaikkiaan niin heikoiksi, ettei niiden perusteella kansakunnan puolustus voi ottaa muuta päämäärää kuin viivytyksen, *joka on itse asiassa sama kuin etukäteen tunnustettu häviö*, niin silloin on rikollista käyttää kansakunnan varoja ja työtä puolustuslaitoksen ylläpitämiseksi, sillä onhan tämän tarkoituksena joskus ryhtyä sotaan, joka sota etukäteen myönnetään hävityksi. Vielä rikollisempaa on, olkoot olosuhteet sillä hetkellä mitkä tahansa, itse tuohon sotaan ryhtyminen, jos sellainen tulos, joka edellä on esitetty, etukäteen katsotaan selviöksi, sillä tietäähän sota aina aineellista tuhoa, ihmishenkien menetystä, kärsimystä ja kurjuutta. Kansakunta, joka vastaisuudessa päättää ryhtyä sotaan, tekee sen varmasti siinä mielessä, että se pitää sotaa ja sen mukanaan tuomia kärsimyksiä pienempänä pahana kuin joutumista vihollisen ikeeseen, mutta se tekee myöskin sen siinä mielessä, että kaikki sen puolustuksensa vuoksi uhraamat varat ovat niin käytetyt ja puolustus niin suunniteltu ja järjestetty, että *voitto, puolustuksen ainoa päämäärä*, voidaan saavuttaa. Ryhtyessään sotaan kansakunta tietää, että on kysymys elämästä tai kuolemasta ja että kansakunnan vastainen elämä on saavutettavissa vain sen kuoleman kautta, jota sota aina tuo mukanaan. Ei liene syytä epäillä, etteikö meidänkin kansamme uhratessaan varojaan puolustukseensa tekisi sitä juuri näillä edellytyksillä. Ei voitane otaksua varoja myönnettäväksi puolustuslaitoksen ylläpitämiseksi vain sen itsensä vuoksi, vain jonkinlaisena välttämättömänä pahana, jonka täytyy olla olemassa, mutta jolla ei itse asiassa ole mitään merkitystä. Totta kai kansakunta odottaa näitä varoja

käytettäväksi niin, että ne puolustus- eli taisteluvoimat, jotka niiden avulla muodostetaan tai saadaan muodostetuiksi, voivat ottaa itselleen vastaisessa sodassa päämääräksi voiton, voitto käsitettynä siten, että *maamme suvereenisuus ja valtakuntamme alueellinen kokonaisuus sodan päätyttyä ovat ainakin samat kuin ennen sotaa.*

II. PUOLUSTUSVOIMIEMME KÄYTTÖ.

Voiton reseptiä eli kaavaa ei ole olemassa. Pyrkiä voittoon, sodan päämäärään, on samaa kuin pyrkiä lannistamaan vastustajan aineellinen ja henkinen vastarinta samalla kun koettaa säilyttää oman vastarinnan murtumattomana. Nämä molemmat toimenpiteet kuuluvat ensi kädessä puolustus- eli taisteluvoimille, mutta erikoisesti jälkimmäinen, huomioonottaen vastaisen sodan, myös poikkeuksetta koko kansalle. Näiden toimenpiteiden onnistuminen riippuu toiselta puolen taisteluvoimien käytöstä ja toiselta puolen siitä, miten kansakunta kokonaisuudessaan on organisoitu ja valmennettu kestämään sotaa. Taisteluvoimien käytössä on pyrittävä niiden suurimpaan tehoon, t.s. kutakin taisteluvoimalajia on niin käytettävä, että se parhaimmalla tavalla edistää yhteisen päämäärän, voiton, saavuttamista.

Taisteluvoimat ovat, kuten aikaisemmin jo on tuotu esiin, varsinaisesti kolmea lajia: maavoimat, merivoimat, ilmavoimat. Näistä maavoimat voivat toimia pääasiassa vihollisen maavoimia vastaan. Vihollisen merivoimia vastaan kohdistuu niiden toiminta vain rajoitetussa määrässä ja etupäässä silloin, kun vihollinen yrittää maihinnousua. Samoin vihollisen ilmavoimia vastaan kohdistuu niiden toiminta pääasiassa vain silloin, kun vihollisen ilmavoimat käyvät niiden kimppuun. — Merivoimien pääasiallisin toiminta kohdistuu vihollisen merivoimiin. Vihollisen maavoimia vastaan niiden toiminta kohdistuu vain harvoissa tapauksissa ja vihollisen ilmavoimia vastaan silloin, kun vihollisen ilmavoimat käyvät niiden kimppuun. — Ilmavoimat voivat käydä vihollisen maavoimien, merivoimien ja ilmavoimien kimppuun. Sitä paitsi ne voivat hyökätä koko vihollismaata ja -kansaa vas-

taan pommittamalla kaikkia tälle tärkeitä elinkeskuksia ja laitteita. Vihollisen maa- ja merivoimat voivat vaikuttaa niiden toimintaan vain silloin, kun ne hyökkäävät näiden kimppuun.

Näin ollen maa- ja merivoimat voivat kuluttaa vastustajan henkistä ja aineellista vastarintaa vain sikäli kuin ne pystyvät aiheuttamaan riittävästi tappioita sen maa- ja merivoimille. Ilmavoimat sen sijaan voivat kuluttaa ja murtaa tätä vastarintaa hyökkäämällä suoraan viholliskansaa ja sen laitteita, siis itse tämän vastarinnan lähteitä vastaan. Kolmesta eri taisteluvoimalajista ilmavoimat omaavat siis moninaisimmat toimintamahdollisuudet.

Näistä taisteluvoimalajien eri toimintamahdollisuuksista on kullekin johdettava käyttö, joka takaa sen työskentelystä suurimmat tulokset sodan kokonaispäämäärää, voittoa, silmälläpitäen. Tämä tarkoittaa sitä, että *taisteluvoimia ei ole varustettava ja käytettävä esim. vain maavoimien voittoa silmälläpitäen, vaan sodan voittamista silmälläpitäen.* Sillä maavoimien voitosta huolimatta voidaan sota hävitä. Siitä on elävänä esimerkkinä Saksa maailmansodassa. Huolimatta loistavista voitoistaan maalla Saksa hävisi sodan sen takia, että sen taisteluvoimien varustaminen ja käyttö ei vastannut sodan kokonaisuutta. Saksalla oli merivoimat ja niillä vedenalainen ase. Mutta ensiksikään merivoimia ei oltu varustettu riittävästi tällä aseella, ja toisekseen niitä ei käytetty niiden parhaimmalla teholla, t.s. häikäilemättömään vedenalaiseen sotaan. Ja kuitenkin oli merivoimien käsissä sodan ratkaisu, niinkuin jäljestäpäin on voitu todeta. Tämä on varoittavana esimerkkinä siitä, kuinka tärkeätä on ajoissa, ilman ennakkoluuloja, harkita kunkin taisteluvoimalajin ja sen käytettävissä olevien välineiden mahdollisuuksia sodan kokonaispäämäärän, voiton, saavuttamiseksi, ja kuinka tärkeätä sen jälkeen on, että kukin taisteluvoimalaji muodostetaan ja varustetaan mahdollisuuksiaan vastaavalla tavalla.

Kun ottaa huomioon, että varat, jotka taisteluvoimien varustamiseen ovat käytettävissä, ovat aina rajoitetut, johtaa tämä taisteluvoimien mahdollisuuksien arvostelussa samalla myöskin niiden suhteellisen tärkeyden määrittelyyn. On selvää, että tärkeim-

mäksi arvostellun taisteluvoimalajin on saatava suhteellisesti eniten käytettävänä olevista varoista. Tärkeimmäksi on katsottava se taisteluvoimalaji, jonka toimintaa pidetään ratkaisevana voiton saavuttamisessa, t.s., jonka toiminta painaa eniten vaa'assa. Kaikkia taisteluvoimalajeja ei nimittäin voida pitää ratkaisevina eikä varustaa suhteellisesti samalla tavalla, sillä se olisi vastoin sodankäynnin ikuisesti voimassaolevaa periaatetta: *on oltava voimakas ratkaisevassa pisteessä*, eli sovellettuna: *on oltava voimakas ratkaisevassa taisteluvoimalajissa.*

Nähdäksemme, mitä taisteluvoimalajia esim. meidän tulisi pyrkiä käyttämään ratkaisuun eniten vaikuttavana ja siis sen mukaisesti varustamaan, on käsittääkseni ensiksi koetettava luoda yleiskuva siitä sodasta, joka puolustuksemme kestettäväksi joskus itäisen naapurimme taholta alkaa. Selvää on, että sota alkaa ilman sellaisia diplomaattisia muodollisuuksia kuin sodanjulistus, ja se alkaa ilmavoimien yhtäaikaisella hyökkäyksellä kaikilta tai ainakin useilta niiltä lentoasemilta, joita ryssällä itäisen rajamme takana on. Näiden ilmavoimien hyökkäyksien jälkeen tai ehkä jo samanaikaisesti maavoimat ryhtyvät etenemään ylittämällä rajamme useammasta eri kohdasta. Tämä ylitys tapahtuu ainakin yhtä suurin voimin Laatokan ja Jäämeren kuin Suomenlahden ja Laatokan välisellä rajaosalla. Jos toisin olisi, jos t.s. pääosa rynnistäisi Suomenlahden—Laatokan väliltä, niin olisi se tietysti meidän onnemme. Myöskin merivoimat voivat liittyä yleiseen liikehtimiseen riippuen vuodenajasta.

On ilman muuta selvää, että puolustautuakseen tällaista hyökkäystä vastaan on omattava paitsi välinettä myöskin aloite. Välineinä ovat hyökkäämään kykenevät ilmavoimat ja puolustukseen pystyvät maa- ja merivoimat. Nämä voidaan aikaansaada. Epävarmaa sen sijaan on aloitteen ottaminen, koska se tuo mukanaan edesvastuun raskaan taakan. Mutta kun on kysymys kansakunnan elämästä tai kuolemasta, silloin on uskallettava.

Ylläesitetty tuo jo osaltaan esille ne asenteet, jotka meidän eri taisteluvoimalajeillemme sotatapauksessa on annettava. Tämä saa vahvistusta vielä, jos tarkastelemme asiaa muilta puolilta. Strategisessa mielessä voidaan kullekin taisteluvoimalajille antaa

joko hyökkäys- tai puolustustehtävä. Hyökkäys maanpinnalla, maalla ja merellä on nykyaikana vaikeata, mikäli puolustaja vähänkään on varustettu nykyisen tekniikan tarjoamilla välineillä. Tämä on maailmansodan opetus. Sodan ratkaisuun pyrkivä strateginen hyökkäys maanpinnalla vaatii hyökkääjältä monin verroin enemmän voimia ja välineitä kuin puolustus. Strateginen puolustus maanpinnalla on suhteellisen helppoa. Se käyttää taktillisella toiminta-alueella hyväkseen sekä hyökkäystä että puolustusta tilanteiden mukaan. Strateginen puolustus maanpinnalla ei johda sodan päämäärään, voittoon, mutta se on helpoin asenne maanpinnalla toimiville voimille. Ajatellessamme oman maamme olosuhteita on ilmeistä, ettemme me vähäisine elävävoima- ja materiaalivarastoinemme voi antaa maavoimillemme enempää kuin merivoimillemmekaan muuta kuin strategisen puolustustehtävän.

Ilmatoiminta-alueella on hyökkäys helppoa, puolustus vaikeata. Ilmassa ei puolustaja voi lisätä aseittensa tehoa asettumalla asemiin, jotka ovat suojatut esteillä tai miinakentillä. Ilmassa taktillisessa mielessä ei voi eroittaa hyökkäystä ja puolustusta toisistaan. Ilmassa ovat olemassa vain strateginen hyökkäys- ja puolustusasenne. Näistä strateginen hyökkäys on helppo ja tuottaa aina tuloksia, jos se suoritetaan ilmavoimien massalla. Se, joka on valinnut toimintamuodokseen strategisen puolustuksen ilmassa, jää aina alakynteen, sillä hän ei ole koskaan tilaisuudessa asettamaan ilmavoimiensa massaa hyökkääjää vastaan siksi, että hän aina myöhään saa lopullisesti selville hyökkääjän päämäärän ja pääsee keskittämään voimansa sitä vastaan. Puolustaakseen menestyksellisesti itseään ilmassa puolustajan täytyy tosiasiallisesti ilmavoimiin nähden olla voimakkaampi kuin hyökkääjän. Sitä paitsi luopuu puolustaja kokonaan suoranaisesta toiminnasta vihollismaata ja -kansaa vastaan, jolla toiminnalla voitaisiin kuluttaa suoraan vihollisen henkistä ja aineellista vastarintaa. Sillä puolustuslentokoneet, hävittäjät, eivät pysty pommittamaan t.s. hyökkäämään vihollismaata vastaan. Ilmasta käsin voi hyökätä aina niin kauan kuin vastustaja ei ole onnistunut valtaamaan ilman herruutta, joka tarkoittaa sitä, että vastustaja on onnistu-

nut hävittämään meidän ilmavoimamme siinä määrin, ettemme pysty enää lentäen suorittamaan mitään sotilaallista merkitystä omaavaa tehtävää. Välttyäkseen tästä on ennätettävä vastustajan edelle. On hyökättävä vastustajan ilmavoimia vastaan, mutta ei ilmassa, sillä sieltä ei vastustajaa löydä, jos se haluaa olla näkymättömissä, vaan vastustajan ilmatukikohtia, lentokonetehtaita y.m. vastaan. Mikäli näitä ei saavuteta, voidaan aina samalla matkalla hyökätä vastustajan elinkeskuksia vastaan. Oikein varustettujen ja käytettyjen ilmavoimien toiminta voi näin ollen saavuttaa ratkaisevan merkityksen sodan päämäärään, voittoon, pyrittäessä.

Nähdäkseni tulee asianlaita olemaan näin juuri meillä. Edellä on jo tuotu esille, että maanpinnalla toimiville voimillemme emme voi ajatellakaan muuta kuin strategisen puolustuksen, joka asenne itse asiassa antaa näiden voimien käytöstä parhaan tuloksen sodan kokonaisuuden puitteissa. Mutta koska puolustus ei johda ratkaisuun, on jossakin pyrittävä hyökkäämään, ja *näin ollen tulee ilma olemaan se toiminta-alue, missä on hyökättävä.* Ja koska hyökkäys on aina tehtävä voimalla, on ilmavoimia käytettävä massana. Tämä edellyttää sitä, että kaikki käytettävinä olevat ilmavälineet on keskitettävä yhtenäiseksi homogeeniseksi muodostelmaksi, »ilma-armeijaksi», jota ilma-armeijaa käytetään itsenäiseen, ratkaisua tavoittelevaan hyökkäystoimintaan. Tämä edellyttää myöskin sitä, että maa- ja merivoimat saavat olla vailla niitä pieniä ilmavoimaryhmiä, joita niille yleisesti osoitetaan, sillä nämä pienet ryhmät heikentävät hyökkäyksiä suorittavaa ilmavoimien massaa ja vähentävät sen mahdollisuuksia ratkaisevien tulosten saavuttamiseen. Samoin on itsestään selvää, että kotialueen ilmapuolustukselle ei anneta ilmavälineitä, sillä ne olisivat välineitä, jotka toimisivat strategisessa ilmapuolustuksessa, minkä arvo edellä jo on esitetty.

Lyhyesti tulisi puolustus- eli taisteluvoimiemme käytön olla seuraavan:

1) *maavoimat käytettäisiin strategiseen puolustukseen*, tehtävänään estää vihollisen tunkeutuminen maahamme, tapahtuipa se missä tahansa;

2) *merivoimat käytettäisiin samoin strategiseen puolustukseen*, tehtävänään estää vihollisen maihinnousut rannikoillamme;

3) *ilmavoimat käytettäisiin strategiseen hyökkäykseen*, jonka tarkoituksena on kohdistumalla ennen kaikkea vihollisen maassa olevia ilmavoimia ja elinkeskuksia vastaan vaikuttaa ratkaisevasti vihollisen aineellisen ja henkisen vastarinnan lannistamiseksi.

III. PUOLUSTUSVOIMIEMME ORGANISOINTI JA VARUSTAMINEN.

Kun puolustusvoimien käytölle on osoitettu yleiset suuntaviivat, on sen jälkeen annettava samanlaiset suuntaviivat niiden organisoinnista ja varustamisesta, jotta nämä vastaisivat ajateltua käyttöä. Tehtävänä on siis esittää ne yleiset suuntaviivat, joita edelläesitetynlainen puolustusvoimiemme käyttö edellyttäisi niiden organisointiin ja varustamiseen nähden.

1. Maavoimat.

Maavoimien tehtävä on strateginen puolustus. Tämä luonnollisesti määrää niiden organisoinnin ja varustamisen. Molempien tulee olla sellaiset, että maavoimat pystyvät tehtävänsä ehdottomasti suorittamaan. Toiselta puolen on vältettävä kaikkea sellaista, mitä ne tehtävänsä suorittamiseksi eivät välttämättä tarvitse. Sillä meidän on muistettava, että rajoitettujen varojen suhteellisesti suurin osa on varattava ratkaisua tavoittelemaan tarkoitetun taisteluvoimalajin varustamiseksi mahdollisimman voimakkaaksi.

Puolustettavana olevan maarintaman pituus on otettava huomioon vaikuttavana tekijänä niin hyvin yksikköjen lukumäärään kuin kokoonpanoonkin nähden, samoin kuin se on otettava huomioon jo rauhanaikaisten joukkojen sijoituksessa. Mikäli joukkojen lukumäärä ei ole riittävä kylliksi tehokkaan puolustuksen järjestämiseksi kaikkiin tarvittaviin kohtiin, on puute korvattava lisäämällä joukkojen strategista liikkuvuutta varaamalla riittävästi esim. moottorikulkuneuvoja ja aikaansaamalla rintaman-

suuntaisia teitä. Nämä ovat toimenpiteitä, jotka eivät saa kuitenkaan kuluttaa puolustusvoimien rauhanaikaiseen kehittämiseen osoitettuja varoja.

Aseistukseen ja taisteluvälineisiin nähden on etusija annettava niille, jotka lisäävät puolustuksen voimaa. Näin ollen tulee joukot varustaa runsaasti pienikaliiperisilla automaattituliaseilla ja riittävällä määrällä torjunta-aseita motomekanisoitujen joukkojen panssarivälineitä vastaan. Näiden aseiden runsaus ei ole esteenä puolustuksen aktiiviselle suoritukselle, jollaista strategisen puolustuksen ennen kaikkea tulee olla. Tykistöä on korvattava halvemmilla ja vähemmän elävää voimaa vaativilla kranaatinheittimillä. Yleensä on aseistuksessa pyrittävä tehtävän edellyttämään tehoon.

Sellaiset muodostelmat kuin motomekanisoidut joukot kalliine välineineen ovat tarpeettomia, sillä ne eivät lisää suoranaisesti puolustuksen voimaa. Ne taktillisessa mielessä tehtävät hyökkäykset, joita puolustus edellyttää, voidaan suorittaa ilman niitä.

Lyhyesti maavoimien organisaatio käsittäisi pääasiassa runsailla kevyillä automaattiaseilla ja kranaatinheittimillä varustettuja, nopeasti liikkumaan pystyviä jalkaväkimuodostelmia, tykistöä sen verran kuin taktillisten hyökkäysten suorittaminen edellyttää, samoin ratsuväkeä yleistä tehtävää vastaavan taktillisen toiminnan edellyttämä pienin määrä. Pioneereja, viesti- y.m. apumuodostelmia tulee olla taktillisen toiminnan edellyttämä riittävä määrä.

2. Merivoimat.

Merivoimien tehtävänä on myöskin strateginen puolustus, joka tarkemmin määriteltynä rajoittuu vihollisen maihinnousujen estämiseen rannikoillamme.

Tämän tehtävän suorittaminen edellyttää paitsi riittävää määrää kiinteitä rannikkopattereita, myöskin liikkuvaa kalustoa, laivastoa. Koska laivaston tehtävänäkään ei olisi strateginen hyökkäys, vaan puolustus, jossa hyökkäykset taktillisessa mielessä kyllä tulevat kysymykseen, on tämä nähdäkseni katsottava mää-

rääväksi tekijäksi laivaston laivojen laadulle ja aseistukselle. Vallitsevana tyyppinä tulisi käsittääkseni olla kevyitten, nopeakulkuisten, pääasiassa torpeedoaseistuksella varustettujen hävittäjien, vedenalaisten ja moottoritorpeedoveneitten. Näitä tulisi olla pienin välttämättä tarvittava määrä.

3. *Ilmavoimat.*

Ilmavoimien käyttämisellä hyökkäykseen tahdotaan vaikuttaa ratkaisevasti vihollisen tahdon lannistamiseen. Tätä varten on ilmavoimat varustettava ja järjestettävä, t.s. koottava niin, että niillä on mahdollisuus aikaansaada tarkoitettu vaikutus.

Ilmavoimien päävälineenä tulee olla yleistaistelukoneen. Se on kone, joka kykenee hyökkäämään vihollismaata vastaan ja taistelemaan ilmassa. Sitten tarvitsevat ilmavoimat vielä tiedustelukoneita. Hävittäjiä ilmavoimat sen sijaan eivät tarvitse. Puolustusvälineinä ne vähentävät ilmavoimien hyökkäysvoimaa. Ne edustavat kuollutta massaa, ellei vihollinen näyttäydy. Vihollisen näyttäytyessäkin ne saavuttavat menestystä vain sikäli kuin ne kykenevät tavoittamaan sen, t.s., jos ne ovat nopeampia kuin vihollinen. Koskaan ei kuitenkaan voi olla vakuuttunut siitä, että on nopeampi kuin vihollinen. Se edellyttäisi, että jokaisen nopeutta lisäävän parannuksen jälkeen uusittaisiin koko hävittäjäaseistus, joka käytännössä on mahdotonta.

Ilmavoimien taistelukyky ei riipu niin paljon koneiden kokonaislukumäärästä kuin niiden laadusta. Laadun tulee olla sellainen, että se sallii homogeenisen hyökkäysmassan muodostamisen. Kaikki se, joka on esteenä tälle, on ilmavoimien organisoinnissa ja varustamisessa hyljättävä.

4. *Kotialueen ilmapuolustus.*

Vaikkakaan kotialueen ilmapuolustukseen, kuten edelläesitetystä selviää, ei ole tarkoitus käyttää mitään varsinaisia taisteluvoimia, on sen järjestely ja varustaminen huomioitava koko puo-

lustuksen järjestelyn yhteydessä, joskin se muodostaa oman organisaationsa.

Kotialueen ilmapuolustuksessa on huomattava, että tehokasta yli koko maan ulottuvaa torjuntaa on mahdoton aikaansaada. Kotialueen ilmapuolustuksenkin tehokkain väline on mahdollisimman voimakas, hyökkäyskykyinen ilma-armeija. Tärkeimmät elinkeskukset on sen lisäksi varustettava riittävällä määrällä aktiivisia torjunta-aseita: tykistöä ja konekivääreitä. On korostettava erikoisesti sanaa riittävä. Käytettävissä olevien torjunta-aseiden hajoittaminen merkitsee, että ei kyetä suojaamaan mitään. Jo aikaisemmin esitetyistä syistä ei kotialueen ilmapuolustukselle anneta hävittäjälentokoneita.

Kotialueen tärkeimmän osan muodostavat passiiviset toimenpiteet. Ne ovat toimenpiteet, joiden tarkoituksena on valmentaa koko kansa kestämään ilmahyökkäyksiä. Niiden pääosan muodostaa väestön suojelu. Näiden toimenpiteiden intensiivisyydestä ja tarkoituksenmukaisuudesta riippuu kansan henkisen vastarinnan lujuus.

Kotialueen ilmapuolustustoimenpiteiden onnistuminen perustuu tarkoituksenmukaisesti järjestettyyn ja tehokkaasti toimivaan tähystys- ja viestipalvelukseen. Menestymisen ehtona on myöskin koko kansan osanotto. Tätä ei saada ilman lainsäädännöllisiä toimenpiteitä toteutetuksi.

5. *Ylin johto.*

Jotta taisteluvoimien eri osien toiminta suuntautuisi yhtenäisesti yhteiseen päämäärään, sodan voittamiseen, edellyttää tämä yhtenäistä johtoa, t.s. yhtä taisteluvoimien ylipäällikköä, jonka alaisina toimivat maavoimat, merivoimat ja ilmavoimat, joilla kullakin on komentajansa. Ylipäällikkö on vastuunalainen hallitukselle. Suoraan hallituksen alaisena on myöskin kotialueen ilmapuolustuksen komentaja. Voitaisiin ajatella myös, että kotialueen ilmapuolustuksen komentaja olisi taisteluvoimien ylipäällikön alaisena. Ottaen kuitenkin huomioon, että kotialueen ilmapuolustus ei vaikuta suoranaisesti taistelutoimiin ja lisäksi sen,

että mitä enemmän yhdellä on komennettavia, sitä vaikeammaksi hänen tehtävänsä käy, lienee edullisempaa, että kotialueen ilmapuolustuksen komentaja on suoraan hallituksen alaisena.

LOPPUSANAT.

Joskin edelläesitetyt suuntaviivat puolustuksemme päämäärästä, puolustusvoimiemme käytöstä sekä puolustusvoimiemme organisoinnista ja varustamisesta ovat ylimalkaiset, antanevat ne lukijalle kuitenkin kuvan siitä, mistä puolustuksessamme oikeastaan on kysymys ja mitä tämän kysymyksen ratkaisu itse asiassa edellyttää. Valmistautua puolustamaan on samaa kuin valmistautua sotaan. Ja sota on aina sotaa, johon on valmistauduttava ja jota on käytävä sodan ikuisten periaatteiden mukaan. On määriteltävä ratkaiseva toiminta-alue ja valmistauduttava lyömään vihollinen tällä ratkaisevalla toiminta-alueella. Tämä on se periaate ja punainen lanka, jota on järkähtämättä seurattava puolustusvoimien rauhanaikaisessa järjestelyssä ja kehittelyssä. Sillä vain se takaa, että tarvittaessa olemme kylliksi voimakkaita ratkaisevalla toiminta-alueella. Poikkeaminen tästä periaatteesta merkitsee haparointia ja kaiken alttiiksi antamista, se merkitsee purjehtimista sumussa ilman päämäärää ja ilman tehtävästään tietoista johtoa.

Sotahistoria osoittaa, että entisajan suuret sotapäälliköt loivat itse itselleen välineen, sotajoukon, jolla kävivät voitolliset sotansa. Nyt ei asianlaita enää ole niin. Nyt luovat välineen itse kansat. Siksi tulee kansakunnan jokaisella yksilöllä olla myöskin käsitys niistä perusteista, joille tämä väline on luotava, voidakseen omakohtaisesti käsittää ja arvostella niiden uhrausten määrän, joita välineen, puolustusvoimien, luominen vaatii. Uhrausten määrässä kuvastuu sitten kansakunnan elinvoima, sen tahto selviytyä voittajana kuoleman kamppailusta ja sen tahto elää omaa vapaata elämäänsä.

PROPAGANDAMME KOKEMUKSIA JA HUOMIOITA

U. Peltoniemi

Viedäksemme voittoon AKS:n omaksumat aatteet on meidän saatava niitten taakse mahdollisimman suuri osa kansastamme, sillä vain kansa kokonaisuudessaan, eikä akateemisten kansalaisten suljettu piiri, voi ne toteuttaa. Suuren yleisön kannatuksen me voimme kuitenkin saada vain siten, että teemme asiamme ja aatteemme tunnetuksi sen keskuudessa eli siis suorittamalla aatteellista propagandaa. Sitä onkin tehty uutterasti seuramme alkuajoista asti. Kymmenissä lentolehtisissä, sadoissa sanomalehtikirjoituksissa ja tuhansissa puheissa on jo esitetty AKS:läistä maailmankatsomusta, ja työ ei suinkaan ole mennyt hukkaan, sillä aatteemme voittavat vuosi vuodelta uusia uskollisia kannattajia kaikista yhteiskuntaluokista. Me emme kuitenkaan saa koskaan olla tyytyväisiä saavutuksiimme, vaan meidän on aina pyrittävä eteen- ja ylöspäin:

meidän on väsymättä harjoitettava itsekritiikkiä, etsittävä työmme virheet ja heikkoudet ja korjattava ne. Vain sitä tietä kulkien meillä on mahdollisuus menestyä työssämme.

Jotta voisimme löytää oikean propagandamuodon, on meidän ensin tutustuttava yleisömme *psykologiaan*, sen mielipiteisiin, vastaanottokykyyn ja reagointitapaan. Luulen, että tässä suhteessa olemme tehneet runsaimmin erehdyksiä, ja syy on ollut siinä, että me olemme tottuneet puhumaan ja kirjoittamaan ylioppilaille, emmekä ole kiinnittäneet huomiota siihen, että se, mikä tehoaa nuoriin akateemisiin kansalaisiin, on useinkin liiaksi tunnepitoista tai vaikeatajuista suurelle yleisölle. On helppo puhua ja kirjoittaa yleisölle, jolla on samat perustiedot ja samanlainen, määrättyjen ikävuosien mukainen tunne-elämä. Tällaiselle ihanneyleisölle me kuitenkin saamme vain harvoin esittää ajatuksiamme. Useimmiten me voimme puhetilaisuuksissa yleisöä silmäillessämme nähdä sen joukossa sekaisin koululapsia ja vanhuksia, työmiehiä ja paikkakunnan sivistyneistöä, siis sekä iän että sivistystason puolesta mahdollisimman sekalaista seurakuntaa. Tuollaisen joukon eteen joutuessaan tuntee jokainen puhuja, joka todella tahtoo jotakin kuulijoillensa antaa, itsensä avuttomaksi. Jos kohdistaa sanansa jollekin ikäluokalle tai määrätyllä sivistystasolla oleville, niin muille on esitys joko liian vaikeatajuista tai yksinkertaista. Sama pulma on jokaisen kirjoittajan edessä, vaikkakin sen niin helposti unohdamme, koska kirjoittaessamme emme puhujan tavoin näe yleisöämme.

Niin erilaisia kuin kuulijamme ja lukijamme ovatkin, on kaikkien luonteessa kuitenkin jotakin yhteistä: *kaikilla on jotakin suomalaisten yhteisestä perusluonteesta.* Voidaksemme oikein suhtautua yleisöömme on meidän ehdottomasti opittava tuntemaan tuo suomalainen perusluonne ja sovellutettava propagandamme sen mukaiseksi. Lyhyen kirjoitelman puitteissa ei ole mahdollista ruveta pohtimaan tätä kysymystä sen koko laajuudessa, eikä se tässä yhteydessä ole tarpeellistakaan. Riittää, kunhan vain tarkastelemme, missä suhteessa mahdollisesti olemme tehneet virheitä.

Suomalaisen luonteen tunnusmerkillisiä ominaisuuksia on *tai-*

pumus mietiskelyyn — tästä voisi hyvänä esimerkkinä mainita viime aikoina ilmestyneet, tavallisten kansanmiesten kirjoittamat filosofiset tutkielmat. Meidän on propagandassamme ehdottomasti otettava tämä taipumus huomioon. Siksi *me emme saa koskaan ruveta tyrkyttämään valmiita mielipiteitä*, vaan meidän on kuulijoillemme ja lukijoillemme vain tarjottava ne perustiedot ja totuudet, joista he voivat itse rakentaa maailmankatsomuksensa. Vain pikku lapsille me voimme antaa valmiita ajatuksia ja mielipiteitä, sillä heidän iässään uskotaan enemmän kuin ajatellaan. Kun tarjoamme yleisöllemme niitä rakennusaineita, joista itse kerran olemme muodostaneet maailmankatsomuksemme, voimme toivoa, että he päätyvät samaan tulokseen kuin mekin.

Tässä tekee nuori akateeminen kansalainen useimmiten virheitä. Omassa toveripiirissään hän on tottunut yleisöön, johon vaikutetaan parhaiten *tunteisiin* vetoamalla ja jonka voi paatoksella, rohkeilla ajatuksilla ja loistavalla tyylillä saada puolelleen. Tällaiset puheet ja kirjoitukset tehoavat toisiin nuoriin, joskus vastustajiinkin, sekä sellaisiin vanhempiin kansalaisiin, jotka ovat samaa mieltä esittäjän kanssa, mutta muuhun yleisöön ne eivät tehoa. Me emme siis niillä pääse päämääräämme, sillä propagandamme tarkoituksenahan on ennen kaikkea voittaa epäilevät ja vastustajat puolellemme. (Lienee syytä huomauttaa, että tässä kirjoituksessa käsitellään vain propagandaa, joten tämän ulkopuolelle jäävät esim. oman seuran tilaisuudet, jäsenlehdet j.n.e., joitten puheitten ja kirjoitusten tarkoituksena on *vahvistaa uskoa* eikä käännyttää, kuten propagandamme).

Kun me puhumme tai kirjoitamme suurelle yleisölle, on esityksen oltava *asiallista, vakuuttavaa ja rauhallista.* Tämä ei millään tavoin pakota meitä kuivuuteen ja mietouteen, vaan meidän on päinvastoin aina saatava esitykseemme riittävästi lennokkuutta ja muodon sekä sisällön kauneutta, niin että myös tunneihmisetkin saavat siitä osansa. Vaikka kiellämmekin paatoksen, pitää sanoistamme kuitenkin aina heijastua omaa uskoamme ja rakkauttamme, sillä vain se, joka uskoo itse, voi siirtää muihinkin uskonsa.

Jos valmistamme erinomaisen kauniin ja sujuvan kirjoituksen tai puheen, johon yleisömmekin suhtautuu ihastuksella, ei sillä

AKS:n maanpuolustuspropagandaa:
1. Kesäinen valistustilaisuus. — 2. Lipunlasku AKS:n maanpuolustusleirillä. — 3. Teltta leirialueella. — 4. Puhetilaisuus siviili- ja sotilasyleisölle. — 5. Kohti seuraavaa etappia!

1

2

3

4

5

kuitenkaan ole mitään propaganda-arvoa, ellei siitä ole jäänyt joitakin ajatuksia tai kysymyksiä askarruttamaan mieliä. Tämän vuoksi on paikallaan, että me esim. juhlapuheisiimme sisällytämme riittävästi asioita ja esitämme ne sellaisena johdonmukaisesti kehiteltynä kokonaisuutena, että kuulijamme jälkeenkinpäin muistavat puheen ydinajatuksen ja voivat rauhassa harkita sitä. Tämän harkinnan tuloksena voi olla ajatuksemme hyväksyminen, ja silloin olemme saaneet yhden kannattajan lisää. Jos olemme vedonneet vain kuulijoittemme tunteisiin, niin seuraavana päivänä ne ovat jo haihtuneet, ja esityksestämme ei ole ollut mitään pysyvää hyötyä.

Edellä jo mainitsimme suomalaisten taipumuksesta mietiskelyyn. Tähän ominaisuuteen tavallaan liittyy *varovaisuus kaiken uuden suhteen.* Eräs virolainen professori luonnehti kerran molempien heimokansojen eroavaisuutta seuraavalla esimerkillä. Kun virolainen näkee ulkomailla jotakin uutta, omaksuu hän sen suoraa päätä, mutta suomalainen sen sijaan jää aprikoimaan, onko syytä ruveta uudistuksiin. Tästä on seurauksena, että Virossa tehdään paljon uudistuksia, joista on myöhemmin pakko luopua, mutta Suomessa ovat uudistukset miltei poikkeuksetta pysyviä.

Meidän on propagandassamme ehdottomasti otettava tämä varovaisuus ja epäluuloisuus huomioon. Meidän on aina johdonmukaisesti ja tosiasioihin vedoten *todistettava aatteemme oikeutus* ja sen toteuttamismahdollisuudet. Emme saa tehdä väitteitä, joita emme pysty perustelemaan, sillä liioittelemalla tai epäjohdonmukaisuuksilla me varmimmin herätämme yleisössä epäluuloja asiaamme kohtaan. Me emme saa koskaan väheksyä yleisömme harkitsemiskykyä, vaan esim. syrjäseutujen asukkaille ja lapsillekin on selitettävä, minkä vuoksi asian pitäisi olla näin tai missä suhteessa vastustajamme ovat erehtyneet. Luonnollisesti selitysten on näissä tapauksissa oltava yksinkertaisia, sillä perusteellisuus hidastuttaa esitystä, ja kehittymätön kuulija tai lukija voi vielä arvella, ettei esittäjä itsekään ole oikein varma asiastaan. (Ehdoton varmuus herättää kehittymättömässä yleisössä aina ihailua ja luottamusta — kehittyneessä sen sijaan vastenmielisyyttä ja vastustushalua).

Vertailua vapaussodan ja nykyisten aselajien välillä:
1. Nykyistä jalkaväkeä: eteneminen hyökkäysvalmiusasemiin. — 2. Reserviläisiä marssilla. — 3. Vapaussodan jalkaväkeä: lepohetki marssin välissä. — 4. Suojeluskunnan taisteluharjoituksesta. — 5. Nykyistä armeijaa: konekivääripesäke. — 6. Vapaussodan aikaisen konekivääriryhmän harjoitus. — 7. Suojeluskuntalaisia ampumakilpailuissa.

Vielä on syytä kiinnittää huomiota erääseen seikkaan, joka asettaa omat rajoituksensa propagandallemme: kansamme *sivistystasoon*. Yleensä me yliarvioimme sen, luultavastikin sen vuoksi, että me niin paljon olemme kuulleet sen ylistelyä, sekä omaamme että muitten. Se, että meillä on koulupakko, ei vielä merkitse sitä, että tavallinen kansanmies tai -nainen tietäisi historian tai maantiedon alkeet, puhumattakaan siitä, että tunnettaisiin ajan tapahtumat. Se mikä koulussa on opittu, unohdetaan pian, kun asioita ei sen jälkeen harrasteta. (Tästä esimerkiksi voisin ottaa Sinut, arvoisa lukijani. Vieläkö osaat todistaa Pythagoraan teoreeman tai selittää suomen kielen astevaihtelun, jotka kummatkin asiat vielä joitakin vuosia sitten tiesit?) Siitä, miten vähän meidän paljon kehuttu kansamme todellisuudessa tietää, ovat ällistyttävinä näytteinä asevelvollisillemme järjestetyt kokeet, joitten tuloksia on julkaistu silloin tällöin lehdissäkin. Ei tiedetä, mitä valtakuntia meillä on naapureina, kuka on presidentti j.n.e. Monille myöskin tuottaa suuria vaikeuksia ymmärtää omaa äidinkieltään, varsinkin abstraktisiin käsitteisiin liittyviä sanoja. Esim. kerran eräs luutnantti tuskitteli sitä, että hänen oli tavattoman vaikea pitää alokkaille oppituntia sotilasvalasta, kun useimmat pojat eivät ymmärtäneet sanojen merkitystä. M.m. oli sana »velvollisuudentunto» mennyt yli ymmärryksen.

Propagandassamme joudumme rakentamaan sille, mitä kuulijamme tai lukijamme entuudestaan tietävät. Käyttämämme kielen ymmärtäminen on ehdoton edellytys työmme menestymiselle. Kaikesta tästä johtuen meidän on päästävä selville yleisömme kehitys- ja sivistystasosta. Yleisenä sääntönä voi pitää sitä, että mitä syrjäisempi seutu, sitä yksinkertaisemmin siellä on asiat esitettävä ja sitä tarkemmin valittava sanat. Kaupungeissa ei tässä suhteessa ole suurtakaan hätää, sillä kaupunkilaistyömiehet seuraavat yleensä tarkasti sanomalehtiä, ja monet ovat niitten sekä lainakirjastojen, työväenopistojen j.n.e. välityksellä saaneet kerätyksi itselleen kunnioitettavan laajat tiedot.

Paras tapa ihmisten tietojen, kehitystason ja reagointitavan selvillesaamiseksi on *keskustelu* heidän kanssaan. Seurustelemalla eri yhteiskuntaluokkiin ja heimoihin kuuluvien henkilöiden kanssa

voi vähitellen muodostaa itselleen kuvan koko kansastamme, ja silloin myöskin alkaa kirkastua, miten millekin yleisölle on puhuttava ja kirjoitettava. Erikoisen tärkeätä on seurustelu vastustajien ja horjuvalla kannalla olevien kanssa. Edellisiltä saamme tietää, mistä he meitä syyttävät tai millä perustein he meitä vastustavat. Kun propagandassakin on hyökkäys parasta puolustusta, on meidän puheissamme ja kirjoituksissamme käsiteltävä näitä kysymyksiä ja ennätettävä siten riistämään aseet vastustajien käsistä. Horjuvalla kannalla olevilta me taasen kuulemme, minkä vuoksi he epäilevät ja epäröivät, ja nämä kysymykset meidän on propagandallamme selvitettävä. Keskustelu on vielä muistakin syistä hyödyllistä. Sen avulla me voimme suorittaa henkilökohtaista propagandaa, joka on tehokkainta kaikista, ja samalla totumme esittämään mielipiteitämme ja kumoamaan vastaväitteitä. Kaikista näistä syistä on myös erilaisissa kokouksissa, esim. osakunnissa, esiintyminen erittäin kehittävää tuleville propagandantekijöille. Varsinkin niille, jotka haluavat oppia vapaasti puhumaan, ovat kokouksissa suoritettavat keskustelut oivallista harjoitusta, koska niissä saa puhua yleisön joukosta eikä sen edessä, mikä on aloittelevalle puhujalle monta vertaa vaikeampaa.

Koska propagandamme vielä toistaiseksi on pääasiassa puheitten ja esitelmien pitämistä, on kaiketi syytä puuttua myöskin siihen, *miten me puhumme*.

Edellä olemme jo korostaneet sitä, että esityksemme on oltava asiallista ja rauhallista. Tämä koskee myös puhumista. Meillä on tullut kovin yleiseksi tavaksi, kaiketi »ulkolaisten esikuvien mukaan», huutaa ja elehtiä puhuttaessa. Tämä on suomalaiselle kansanluonteelle kuitenkin vierasta, siksipä tuollainen esitystapa voi herättää ihastusta vain määrätyissä piireissä, mutta kansamme valtaosan keskuudessa se herättää vastenmielisyyttä — ellei suorastaan hilpeyttä. Jos esittämämme asiat eivät huuda, niin turha meidän on itse ruveta sitä tekemään, emme me sillä kuitenkaan voi ketään pakottaa omaksumaan mielipiteitämme. Suurella huudolla ja mahtipontisilla eleillä ei ketään suomalaista käännytetä. Hän tekee tuollaisesta esiintymistavasta vain sen johtopäätöksen, että

puhuja on joko itse narri tai pitää kuulijoitaan narreina, ja kummassakin tapauksessa on tulos luonnollisesti yhtä kielteinen. Äänen käytönkin on oltava asiallista: on puhuttava niin, että jokainen normaalilla kuulolla varustettu kuulija voi vaivatta seurata esitystä. Joissakin kohdissa voi puheen sisältö vaatia äänen koventamista, mutta »suora huuto» kuuluu vain vappuhumuun eikä mihinkään vakavaan puhetilaisuuteen. Liiallinen huutaminen tekee esityksen yksitoikkoiseksi, sillä eihän se jätä mahdollisuutta äänen sävyn ja voimakkuuden vaihteluun, joilla suuresti voi elävöittää esitystä ja myöskin tehdä puheen helpommin ymmärrettäväksi. Tämä varoituksemme huitomisesta ei suinkaan tarkoita sitä, että puhujan pitäisi olla jäykkä, päinvastoin hänen on jonkin verran muuteltava ruumiin asentoa, käännyttävä eri puolille j.n.e. Puhuja, joka sanoo asiansa varmalla ja riittävän voimakkaalla äänellä ja joka osaa esiintyä vapaasti mutta hillitysti, herättää eniten luottamusta ja myötätuntoa suomalaisessa yleisössä.

Esiintymistapamme ollessa puheena on syytä samalla puuttua erääseen seikkaan, johon olisi jo aika saada parannus: *papereitten käyttöön*. Ylioppilasnuorisomme on tässä suhteessa kovin vähään tyytyvää, mikä johtunee siitä, että korkeakouluissamme heidän on pakko päivästä päivään kuunnella hyvinkin avuttomia esiintyjiä, joista kaikki eivät pysty edes kunnolla lukemaan paperista. Akateeminen maailmamme pitää aivan luonnollisena asiana, että puhuja lukee sanottavansa paperista, mutta kansa pitää sellaista avuttomuuden merkkinä. Oikealla kansanpuhujalla ei saa olla edes muistiinpanoliuskaa (ellei ole kysymyksessä pitempien sitaattien esittäminen), vaan hänen on koko ajan katsottava kuulijoihinsa, ikäänkuin keskusteltava heidän kanssaan. Tällöin syntyy se välitön suhde puhujan ja kuulijain välille, joka inspiroi puhujan ja joka pitää kuulijat mukana. Puhuja ikäänkuin suggeroi katseillaan kuulijansa, ja samalla hän voi heidän ilmeitään tarkkailemalla päästä selville, miten yleisö reagoi. Tämä on puhujan kannalta aivan välttämätöntä, sillä vain tällöin hän voi sovittaa sanansa oikein. Jos esim. jotkut näyttävät epäilevän, voi heti perustella väitettään, tai jos yleisö alkaa osoittaa väsymystä, on heti kiireh-

dittävä lopettamaan. Puhujaa, joka orjallisesti seuraa muistiinpanojaan, voisi verrata johtajaan, joka laatii tarkan hyökkäyssuunnitelman ja johtaa sitten hyökkäyksen järkkymättä sitä noudattaen. Kun hän ei ota huomioon tilanteessa tapahtuvia muutoksia, on seurauksena useimmiten tappio.

Papereitta puhumiseen pystyvät jotkut ilman muuta, mutta useimpien on sille tasolle noustakseen tehtävä lujasti työtä. Useimmissa tapauksissa lienee kehitys seuraava. Ensinnä luetaan vavahtelevalla äänellä paperista. Kun on voitettu yleisönpelko, uskalletaan joka lauseen kohdalla jo vilkaista kuulijoihin. Seuraava kehitysaste on se, että puhutaan papereitten turvin, t.s. koko puhe on edelleen kirjoitettuna mukana, mutta sen lauseita ei enää seurata orjallisesti. Kun tällä tavoin on puhuttu jonkin aikaa, käy käsikirjoitus tarpeettomaksi, ja puheen jäsennyksen sisältävä muistilista riittää. Tälle asteelle kehittyneen puhujan ei enää tarvitse tehdä muuta kuin painaa muistilista mieleensä, niin hän voi jättää senkin pois, ja silloin hänellä on mahdollisuudet kansanpuhujaksi. (On kuitenkin aina muistettava, ettei vielä riitä se, että on hyvä »ulosanti», pitää myöskin olla mitä antaa). Siirtyminen käsikirjoituksesta muistilistaan on vaikeinta, ja siinä vaiheessa on eduksi, että ensimmäisillä kerroilla lukee puheensa ulkoa. Erikoisesti on painettava mieleen jokaisen uuden kappaleen ensimmäinen lause, sillä silloin ei tule kiusallisia taukoja ja aina pääsee oikeasta kohdasta asiaan kiinni. Kun huomaa voivansa vapaasti muutella puheensa sisällystä, voi ulkoluvusta luopua.

Aloittelevan, asiaansa innostuneen puhujan on aina varottava, ettei hän yliarvioi puhetaitoansa. Ei ole mitään piinallisempaa kuin kuunnella epävarmaa ja änkyttävää puhujaa, joka joutuu tämän tästä ottamaan sanansa takaisin, ja jolle siitä huolimatta syntyy hermostuttavia taukoja. Tuollaiseen puhujaan yleisö suhtautuu joko säälien tai vahingonilolla, riippuen kunkin kannasta puhujan asian suhteen, ja kummassakaan tapauksessa ei puheesta ole muuta kuin vahinkoa asialle. Puhe on aina esitettävä *reippaasti*, usein on eduksi hiukan kiihdyttääkin tempoa, jotta yleisön olisi pakko koko ajan seurata puhujan ajatuksenjuoksua. Jos nimittäin puhuu niin verkalleen, että yleisölle jää esityksen kestäessä run-

saasti ajattelemisen aikaa, käy useimmiten niin, että nuo ajatukset livahtavat muihin asioihin, ja puhuja saa silloin esitellä aatteitaan kuuroille korville. Ken ei pysty ilman papereita puhumaan varmasti ja reippaasti, hän ottakoon kaikin mokomin ne mukaansa. Yleisö antaa ennemmin anteeksi paperit kuin avuttoman esiintymisen.

Sellaisenkin puhujan, joka ei enää tarvitse papereita, on aina kuitenkin syytä kirjoittaa puheensa. Valmistamatta puhuessa on aina se vaara, että viehättyy puhumaan jostakin sivuasiasta niin pitkään, ettei pääasian esittelyyn enää riitä kylliksi aikaa. Myöskin voi vasta puheen loppupuolella tulla mieleen ajatus, joka olisi erinomaisesti sopinut johonkin jo käsiteltyyn kohtaan, tai sitten muistaa asian, joka valaisisi mainiosti esitystä, mutta josta ei ole aivan varma ja jota ei sen vuoksi uskalla käyttää. Kun kirjoittaa puheen, joutuu pakosta ajattelemaan asian alusta loppuun, jolloin itse saa siitä selvän ja täydellisen kuvan ja jolloin voi kaikki yksityiskohdat tarkistaa ja asettaa oikealle kohdalleen. Kaikesta tästä on seurauksena, että puheesta voi syntyä harkitun sopusuhtainen ja täydellinen, jollaisena sillä luonnollisesti on suurin propaganda-arvo.

Ryhtyessämme propagandatyöhön, on meidän suhtauduttava vakavasti tehtäväämme, sillä jokaisella kirjoituksella ja puheella me *joko* edistämme *tai* vahingoitamme asiaamme. Kolmatta mahdollisuutta ei ole. Yleisömme määrittelee aina kantansa esityksemme suhteen, se on joko tyytyväistä tai tyytymätöntä, ja sen mukaisesti se useimmiten suhtautuu myös asiaamme. Sekä puhujien että kirjoittajien on aina huolella valmistauduttava tehtäväänsä ja suoritettava se mahdollisimman hyvin. Kirjoittajien sen vuoksi, että painettu sana pääsee vaikuttamaan paljon laajemmalti ja kauemmin kuin puhuttu. Siihen voivat myös lukijat syventyä kriitillisemmin, ja sen erehdyksiä ja heikkouksia vastustajat käyttävät hyväkseen vielä vuosien takaa. Puhujien on taasen muistettava, että tilaisuuteen saapuminen on aiheuttanut kuulijoille vaivoja ja ajanhukkaa, jonka vuoksi he aivan oikeutetusti odottavat niistä korvausta. Jos me huolimattomuutemme vuoksi emme yritä parastamme, niin petämme sekä yleisöämme että

asiamme, ja me emme menetä vain tilaisuutta, vaan monesti myös vastaisetkin mahdollisuudet. Kaikukoon jokaisen propagandantekijän korvissa velvoittavana vanha, mutta sitä todempi iskulause: *Vain paras on kyllin hyvää!*

On niitä, jotka kuvittelevat, että Suomi taisteli v. 1918 viimeisen kerran itsenäisyytensä ja olemassaolonsa puolesta. Mutta he tuntevat huonosti isänmaansa historian.

Vilho Helanen »Suomen Heimossa» 1931.

MAASEUDUN TULEVAISUUS

Jaakko Jaakonpoika

Tämän vuoden alkupäivinä sanomalehdissä julkaistut tiedot Suomen pitäjien väkiluvun muutoksista vuoden 1936 aikana olivat erittäin kuvaavia: vain aniharvassa maalaispitäjässä oli väkiluku kasvanut, miltei sääntönä oli väkiluvun väheneminen ainakin muutamalla kymmenellä hengellä. Kaupunkien ja erittäinkin teollisuuskeskusten väkiluku sen sijaan kasvoi yleensä sangen huomattavasti. Ei ole epäilemistäkään, että kaupunkien suhteellinen osuus maamme väkiluvusta on viime vuosien aikana lisääntynyt tuntuvammin kuin aikaisemmin. Kun kaupungeissamme v. 1900 asui vain 12.4 % maamme asukkaista, oli vastaava prosenttiluku v. 1920 16.2 %, v. 1930 18.3 % ja v. 1936 20.9 %.

Kaupunkien kasvu tapahtuu ilmeisesti maaseudun kustannuksella. V. 1930 oli kaupunkilaisista syntynyt siinä kaupungissa,

missä heidät kirjoitettiin hengille, vain 39.6 %, maaseutulaisista asuinpitäjässään sen sijaan 75.8 %.

Ilman maaseudulta tapahtuvaa jatkuvaa ja voimakasta muuttoliikettä kaupunkeihin eivät kaupunkimme kykenisi lainkaan kasvamaan, sillä niissä on syntyväisyys miltei poikkeuksetta pienempi kuin kuolleisuus. Samoin saavat maaseudun suuret, viime vuosina entistä lukuisammiksi käyneet teollisuuskeskukset väkensä niitä ympäröivältä maaseudulta, jopa kauempaa. Esim. miltei amerikkalaisella vauhdilla teollistunut Vuoksenlaakso on muutamassa vuodessa »imenyt» muualta maastamme kymmenien tuhansien suuruisen väestömäärän.

Myös tavallisissa maatalouspitäjissäkin on tapahtunut muuttoliikettä syrjäkylistä kirkonkylään tai muihin keskuspaikkoihin. Monet kirkonkylät tai asemaseudut ovat itsenäisyysaikana muuttuneet tiheään asutuiksi väestökeskuksiksi. Kauppapuoteja, kahviloita, auto- ja polkupyöräverstaita, kaikenlaisia toimistoja — harvemmin käsityöläisten asumuksia — on noussut vieri viereen. Maataloudesta välittömästi elävän kansanaineksen suhteellinen osuus koko maan väestöstä näyttää olevan nopeasti vähenemässä. V. 1910 oli maamme asukkaista maatalousväkeä 66.3 %, v. 1930 59.6 %. 1930-luvun valtavan teollistumisen vaikutuksesta väestörakenteeseen ei valitettavasti vielä ole tilastonumeroita saatavissa, mutta, kuten edellä on osoitettu, maatalousväestön suhteellinen osuus koko väestöstä on tuntuvasti laskenut.

Todennäköistä on, että maataloudessa tekemästään työstä eläviä on jo alle 50 % Suomen kansasta. Se merkitsee, ettei maatalous enää olekaan maamme »pääelinkeino» siinä mielessä, että se elättäisi kansamme enemmistön. Väestörakenteen viimeaikaisella muuttumisella on oleva kauaskantavat seuraukset.

Maaseudun ja nimenomaan talonpoikaisväestön yhteiskunnallinen merkitys kansakunnan voimanlähteenä, sen väestönkasvun aiheuttajana, isiltä perittyjen tapojen vaalijana ja oloihimme soveltumattomain vieraiden maailmanparannusteorioiden vastustajana on siksi suuri, että jo näistä syistä on vakavasti harkittava, onko ja minkälaisia keinoja, joiden avulla maatalous-

väestömme suhteellista vähenemistä jarrutetaan. Sille on suotava mahdollisuudet yhä edelleen kannattavasti raivata uusiakin peltoja, perustaa uusia viljelmiä ja kaikin tavoin kehittää omaa elinkeinoaan. Valtiovallan toimesta, lähinnä kai maalaisliittolaisten hallitusmiesten aloitteesta, on asetettu komitea tutkimaan »maaltapaon», s.o. maataloudesta luopumisen syitä sekä miettimään keinoja tämän syystä epäterveenä pidetyn yhteiskunnallisen kehitysilmiön estämiseksi. Siinä lie todistus siitä, että ainakin maalaisliittolaisissa piireissä ymmärretään kyseessä olevan vakavan asian, ellei »pakoa maalta» pidetä pahana vain siksi, että se kallistaa maatyöväen palkat ja saa aikaan työvoiman puutetta.

Mutta tämä »maaltapaon» ilmiö on välittömässä yhteydessä maamme viimeaikaisen taloudellisen kehityksen kanssa. Kun esim. valitetaan oikean maahengen puuttumista kasvavan maalaisnuorison keskuudessa, ei osata läheskään asian ytimeen, yhtä vähän kuin väitettäessä, että houkuttimena maalta kaupunkiin tai muuhun keskukseen ovat elokuvat ja ravintolat. Näitä motiiveja tärkeämpiä ovat nimenomaan nousukauden tarjoamat hyvät ansiomahdollisuudet, halu saada helpompaa työtä ja lyhempi työpäivä, paremmat asunto-olot j.n.e. Maaseutu ei kykene niitä järjestämään. Kun muuttoliike alkaa, jatkuu se myös tartuntana, ilman syvempää henkilökohtaista motivointia.

Itsenäisyysaikanamme on teollisuuden palveluksessa olevan väestön lukumäärä kaksinkertaistunut. Väestönlisäys tänä aikana on ollut vajaa 20 %. Tuotantotekniikan kehitys eri aloilla on ollut tavattoman nopea. Teollisuuden tuotanto on runsaasti kolminkertaistunut, mutta myöskin maatalouden tuotanto on kasvanut miltei vastaavasti. Maamme vienti on kolminkertaistunut, kun taas tuonti, josta varsin tuntuva osa on ollut koneilla ja muilla tuotantoelämän tarvikkeilla, on kaksi kertaa suurempi kuin Venäjän vallan aikana. Nimenomaan maatalouden alalla saavutettu melko täydellinen omavaraistuminen on saavutus, jollaista asiantuntijatkaan eivät vielä muutama vuosi sitten osanneet odottaa.

Maataloustuotteidemme vientimahdollisuudet ovat sangen rajoitetut. Viljan vientiä emme voi vakavissamme ajatellakaan.

Karjataloustuotteiden vienti on ollut mahdollista vain aika ajoin sangen tuntuvien vientipalkkioiden varassa ja maihin, jotka ovat tarkoin kiintiöineet vientimme. Vientimahdollisuuksien puutteessa on hallitusvallan täytynyt ryhtyä sellaisiinkin toimenpiteisiin, joiden nimenomaisena tarkoituksena on ollut estää tuotantoa lisääntymästä. (Kieltämättä nurinkurinen on tilanne, kun rikkaille englantilaisille varataan tilaisuus ostaa parasta, ankarat laatuvaatimukset täyttävää voita tai juustoa hintaan, joka saattaa olla 5—6 markkaa halvempi kuin kotimaassa tarjottavan ja laadullisesti heikomman tavaran.)

Maataloustuotantomme kehittämiseen on — menekkimahdollisuuksia ajattelematta — vielä huomattavia mahdollisuuksia. Maankäytöstä ovat viimeiset numerotiedot vuodelta 1929, jolloin maamme pinta-alasta oli peltoa ja puutarhaa 6.55 %, niittyä ja laidunta 2.74 %, metsämaata 76.1 % sekä jouto- y.m. maata 14.62 %. Joskin vuoden 1929 jälkeen on asutustoimintaa harrastettu melko laajassa mittakaavassa sekä, huolimatta maatalouden eräässä mielessä keinotekoisesta kannattavuudesta, yhä raivattu uutta peltoa muidenkin kuin pientilain tarpeiksi, ei pellon osuus koko maamme pinta-alasta liene erikoisen huomattavasti kasvanut. Peltoviljelyksen lisäämiseen meillä siis yhä on käytännöllisesti katsoen miltei rajattomat mahdollisuudet. Niin ikään karjatalouden kehittämisen mahdollisuudet ovat erittäin suuret. Maatalouden voimaperäistämisessä olemme vielä alkutaipaleella.

Mutta asia erikseen on, missä määrin meillä on syytä käydä maataloustuotantoamme nykyisestään tuntuvasti lisäämään. Ylituotannon vaara näet on ilmeinen. Ylituotanto sotkee markkinat, pilaa terveen hinnanmuodostuksen ja pitää tuotannon aivan kannattamattomana. Maataloustuotteiden varastoiminen käy päinsä vain viljaan nähden, ja silloinkin se kysyy huomattavia sekä rakentamis- että muita kustannuksia. Varastoimalla ei missään tapauksessa voida välttyä kuin tilapäisistä esim. tavallista suurempien satojen johdosta aiheutuvista markkinoimisvaikeuksista, silloinkin koko kansantaloutta rasittavin kustannuksin.

On sangen ihmeellistä, miten vähän meillä tähän mennessä on kiinnitetty huomiota maataloustuotannon kotimaisen kulutuksen lisäämiseen. Eräänlaista propagandaa maidon ja juuston kulutuksen lisäämiseksi tosin on tehty. Maassamme on seutuja, joissa nuorukaisia jatkuvasti hylätään kutsunnoissa vain sen takia, että he ravinnon puutteessa ovat vajaakasvuisia. Maataloustuotteiden vuotuinen kulutus henkeä kohden on meidän maassamme yleensä paljoa pienempi kuin monissa tyypillisissä teollisuusmaissa. Voin syöminen on monin paikoin maaseutua ylellisyyttä. Siksi on »rasvakysymys» kiusallinen, kansanterveyden kannalta haitallinen pulma. Hallitusvallan säännöstelytoimenpiteiden takia se on pikemmin pahentunut kuin parantunut.

Maataloustuotteiden käyttäminen teollisuuden raaka-aineena käynee entistä enemmän päinsä. Mutta sen kannattavuutta kotimaan markkinat tuskin takaavat. Ulkolaisten markkinain valtaaminen nykyoloissa on sitkeän ja vaikean työn takana. Mutta suurin vaikeus tällaisen teollisuuden kehittämiselle on niissä taloudellisissa käsityksissä, jotka eri tahoilla ja eri perustein ovat valtion tukemaa maataloustuotteiden jalostustoimintaa vastaan. Ja ilman valtion tukea ei kukaan yksityinen uskalla sijoittaa pääomiaan niin epävarmaan yritykseen kuin maataloustuotteiden tehdasmainen jalostaminen yleensä on. Raakasokerinvalmistuksen ja perunajauhoteollisuuden edellytysten epävarmuus on tästä todisteena. Ei ole mieluista todeta, että sekä maatalouden että kansantalouden teolliset intressit meillä löytävät toisensa vain viinatehtaissa ja olutpanimoissa — meijeritkin kun täytyy voin ja juuston vientipalkkioiden takia sulkea pois tästä synnillisestä seurasta.

Miksi sitten tämä maataloustuotantomme kehittämisen kannalta perin tärkeä kysymys — tuotteiden kulutuksen lisääminen — on jätetty kuin tuuliajolle? Nähtävästi siihen läheisesti liittyvät sosiaaliset kysymykset ovat peloittaneet maalaisliittoa, joka on halunnut hoitaa maataloutta koskevat asiat ikään kuin monopolinaan, käymästä toden teolla siihen käsiksi. Mutta kuitenkin on *maataloutemme tuotteiden kotimaisen kulutuksen tuntuva lisääminen juuri maalaisväestön kannalta erinomaisen tärkeä*

asia. Vain sen kautta käy mahdolliseksi maamme maatalouden etujen pysyvä varmentaminen. Kulutuksen lisääminen ei tarkoita vain sen volyymin kasvamista, vaan myös entistä suurempien laatuvaatimusten yleistymistä, koska se nostaa työn osuutta tuotteen hinnassa.

Mutta viime vuosien kehitys on paljastanut eräitä suuria vaikeuksia, joita maataloudellamme on voitettavanaan. Tuotantokustannukset ovat liian suuret, jos vertailukohteiksi otetaan tarjottujen ulkolaisten tuotteiden hinnat. Sittenkään ei maatalous työnantajana voi tarjota läheskään samoja etuja työntekijälle kuin teollisuus. Sosiaalidemokraattisen puolueemme on onnistunut tehdä sosiaalinen kysymys pääasiassa tehdastyöväen kysymykseksi. Maalaisliitto ei ole osannut hoitaa köyhän asiaa, josta sen piirissä Alkion vakavan muistutuksen perusteella kuitenkin alinomaa puhutaan, riittävän kaukonäköisesti. Esim. äsken suoritettu asuntotutkimus paljasti maaseudun asuntooloista surullisia tosiasioita. Ken on voinut verrata maaseudun pieneläjien elintasoa kaupunkien työväen elintasoon, ei ole voinut olla havaitsematta suurta silminnähtävää eroa jälkimmäisen eduksi. Tilattoman väestön maannälkä, milloin sitä on esiintynyt, on sammutettu maalaisliiton omien miesten huippuun kehittämällä asiapaperi- ja muodollisuusjärjestelmällä, lex Kalliota ei tietääksemme niiden vuoksi ole voitu käyttää ainoassakaan tapauksessa.

Asutustoiminnan elvyttäminen olisi monista syistä suotava asia. Siinä suhteessa on aivan viime aikoina ryhdytty otteisiin, jotka lupaavat hyvää. Omavaraisen pienviljelijäluokan kasvattaminen ja kehittäminen tähän maahan on mitä parhainta tulevaisuuden työtä. Oma kontu takaa varmuutta elämään, se kiinnittää mielen maahan ja isänmaahan. Pienviljelystalous, jonka tuotanto suurin piirtein kulutetaan omassa piirissä, ei ole lisäämässä ylituotannon vaaraa kuten suurempi maatalous. Toiselta puolen se lisää tehtaittemme tuotteiden kysyntää ja vilkastuttaa siten kotimarkkinoitamme. Sen piiristä liikenee työvoimaa talvella metsiin, keväällä ja kesällä kiireellisimpiin maatalouden töihin.

Maamme väkiluvun kasvun tyrehtyminen on yhtä arveluttava ilmiö taloudellisen kehityksen kuin puolustusnäkökohtienkin kannalta. Harvaan asutun maan liikennöimisen perustamis- ja ylläpitokustannukset ovat tarpeettoman suuret, pieni väkiluku vaikeuttaa teollisuustuotannon kannattavaa monipuolistumista. Kulttuurin kehittämisen kannalta tarjoaa suuri väkiluku paljon enemmän mahdollisuuksia kuin vähäinen. *Ainoastaan tehokkaan asutuspolitiikan avulla meillä voidaan nykyoloissa huolehtia siitä, että kansamme lukumäärän karttumiselle on suotuisia edellytyksiä.* Tämän vuoksi on mitä jyrkimmin vastustettava niitä sekä korkeasti oppineita että omatekoisia talous- ja yhteiskuntateoreetikkoja, jotka opettavat, että asutustoiminnan aika tässä maassa on jo auttamattomasti ohitse. He pohjautuvat sellaisiin liberalistisiin talouskäsityksiin, joiden noudattaminen monessa muussakin kohden on meidän kansallemme suuri onnettomuus, niin kylmän loogillisesti kuin he niitä, osaksi edellä esitettyihin numerotietoihin nojaten, perustelevatkin.

Kasvavat väestökeskukset, niistä ennen muita pääkaupunki, tulevat myös olemaan entistä enemmän Suomen nousevan sivistyneistön lähtökohtana. Niiden lapsilla on oppikoulu lähellä. Nuorison parasta tarkoittava lainsäädäntö on tuominnut niiden varttuvan nuorison toimettomuuteen, joten ymmärtäväiset vanhemmat jo sen takia toimittavat lapsensa oppikouluun, vaikkei kouluttamisen edellytyksiä erikoisesti olisikaan. Ovathan lapset koulua käydessään poissa joutilaisuuden vaaroista. Maaseudulla yhä kiristyvä työvoiman puute taas pakottaa turvautumaan entistä enemmän omien perheenjäsenten työvoimaan. Lahjakkaatkaan lapset eivät jouda enää koulutielle siellä, missä siihen varoja ja halua riittäisi. Tietoisuus opillisen uran vaikeuksista ja odotettavasta epävarmasta toimeentulosta ei tällaisessa tilanteessa kehoita koulutielle.

On valitettavaa, että kehitystä on ohjattu juuri maaseudun omien edustajien taholta ja toimesta maaseutuakin koskevassa sityneistöasiassa virheelliseen suuntaan. Virkamiehistön palkkauspolitiikka ja yleensä suhde n.s. sivistyneistöön on nyt jo johtamassa tuloksiin, joita ei ennakolta ole osattu aavistaa. Helsingin

korkeakoulujen oppilaista on nykyään 34 % pääkaupunkilaisten kotien lapsia, joiden kannattaa valmistua papeiksi, tuomareiksi, lääkäreiksi, opettajiksi j.n.e. vain siitä syystä, että he säästävät huomattavasti opiskelukustannuksia voidessaan asua kotonaan opiskeluajan. Vuosisadan alussa vastaava suhdeluku oli 13 %, vaikka maaseudulla silloin oli oppikouluja vähän. Maaseudun lasten opin tie edellyttää nykyään runsaita kotoisia varoja, kun velaksi opiskeleminen on muodostunut kannattamattomaksi ja epävarmaksi sijoitukseksi. On siis odotettavissa, että virkamiehistö tulevaisuudessa entistä enemmän vieraantuu maaseudusta. Nimenomaan korkeamman kulttuurin vaaliminen näyttää meillä jäävän joko varakkaitten kotien tai yliopistokaupunkien lasten yksinoikeudeksi.

Näyttää siis, että lähestymme samanlaista sivistys- ja yhteiskuntakriisiä kuin oli aikana, jolloin kirjallisuushistoriaamme kuuluvat »talonpoikaisylioppilaat» ilmestyivät näyttämölle. Tuleva kriisi tuskin tarjonnee kaunokirjallisuudelle yhtä herkullisia aiheita, siksi vakava se on oleva.

Kriisiä vaikeuttaa sen nopeus. Kansanvaltainen järjestelmä, jossa 51 %:n ja 49 %:n välillä on kerrassaan mullistavan suuri ero, kiristää sitä. On vielä muistettava, että maaseutuun kriitillisimmin ja taitamattomimmin yleensä suhtautuu se sukupolvi, joka tahallisesti tai olosuhteiden pakosta on vieraantunut maasta ja sen viljelemisestä. Sille on jäänyt mieleen lapsuuden muistona kuva maalaiselämän rauhasta ja hyvästä olosta. Kaupunkilaistuminen vaatii sielullista mukautumista. Taloudellisissa vaikeuksissa, työttömyyden uhatessa siinä kehittyy ehkä tajuton kademieli talonpoikaiselämään jääneitä sukulaisia kohtaan, joilla muka kaikki on hyvin ja joita valtiovallan säännöstelytoimin muun kansan kustannuksella yhä rikastutetaan. Kaipuu lapsuuden kadotettuun paratiisiin sumentaa näkökulman.

Kun oleellinen mullistus nimenomaan sivistyneistömme kokoonpanossa tapahtuu suunnilleen samoihin aikoihin, jolloin maataloudesta elävän väestön suhteellinen lukumäärä painuu ratkaisevasti alle tuon psykologisesti niin merkitsevän 50 %, niin sen merkitys maaseudun tulevaisuudelle on oleva kohtalokas.

Eivät silloin enää välitä maaseudusta ne nuoret kulttuurihenkilöt, jotka korkealla tornissa herkkupöytien ääressä ihastelevat toinen toisensa neroutta sekä ratkaisevat maalaisliiton Helsingin paikallisosastoon liittymällä kuvittelemansa kulttuurikriisin yhtä helposti kuin samaan kriisiin kuuluneen kysymyksen kananmunan kostukkeeksi eurooppalaisen tavan mukaan kelpaavasta viinistä. Vakavasti puhuen: maaseutu on jäävä unohduksiin. Sen poliittinen merkitys on raukeava, kiitos sen lyhytnäköisen ja tietoisesti marxilaismallisen luokkapuolueajatuksen, joka on leimannut maalaisliiton toimintaa. Se on kieltämättä merkinnyt sille suurta voimanlähdettä niin kauan kuin luokka, maatalousväki, on ollut riittävän voimakas. Maalaisliitolla tuskin on toiveita päästä poliittiseksi vaa'ankieleksi, jollainen edistyspuolue, jonka virkamiesluokka-ajatus pienensi, nyt on. Juuri tämä luokkahenkisyys kasvattaa raja-aitoja sen ja niitten kansanryhmien väliin, jotka syövät vientipalkkioiden kallistamaa voita ja tuontitullien alaista viljaa. Luokkahenki johtaa aina eristäytymiseen. Kun tulee aika, jolloin eristäytyminen ei enää merkitse voimaa, silloin on todellisten, pysyvien ystävien saaminen vaikeata. Tuskinpa sitten enää yhteistyö esim. sosialistien kanssa tapahtuu niillä ehdoilla kuin nykyään, vaan se tapahtuu silloin niissä merkeissä kuin viime vuosina Ruotsissa tai Tanskassa tai Norjassa.

On käyvä monin tavoin toteen sana: Mitä kylvää, sitä niittää.

Mitä sitten olisi tehtävä? Edellä on jo suositeltu asutuspolitiikan jatkamista, sitäkin suuremmalla syyllä, kun tässäkin asiassa jo on opittu, että sen hoitamiseksi tarvitaan muutakin kuin »tavallisen miehen» järkeä. Samoin on edellä kiinnitetty huomiota maalaisliiton sivistyneistöpolitiikkaan ja sen tuhoisuuteen. Edelleen on huomautettu, että maalaisliitto »kokoaviin» luokkatunnuksiinsa sokeasti luottaen vie umpikujaan itsensäkin. Muutama viittaus maaseudun kysymyksiin on vielä paikallaan.

»Tavallisen miehen» kultista, jolla on niin paljon demagogiaa harjoitettu, olisi aika tehdä loppu. Sehän merkitsee keskinkertaisuuden asettamista periaatteen vuoksi kunniapaikalle. Se opettaa sellaisia nuoria miehiä kiipijöiksi, jotka oivaltavat, että

Soturihahmoja vapaus- ja heimosotien ajoilta:
1. Onni Kokko, vapaussodan sotilaspoika. — 2. Valkoinen sankarivainaja. — 3. Heimosotien rintamamies. — 4. Vienankävijäryhmä Kiestingissä. v. 1918. — 5. Aunuksen poikia taistelun tiellä v. 1919.

1

2

3

4

5

1

2

4

3

5

asiantuntemuksen hankkiminen on vaivalloista ja myöskin hyödytöntä, koska joukkojen itsehyväisyyttä miellyttämällä joka tapauksessa pääsee paremmin eteenpäin. »Tavallisen miehen» kultti on ollut kuin kaksiteräinen miekka. Se on monen kunnollisen talonpojan mielessä herättänyt levottomuutta, sumentanut ennen pyhää kutsumustietoisuutta, tehnyt heistä monipuuhaisia »yhteiskunnallisia toimihenkilöitä» tai »liikemiehiä». Vaativa maataloustyö on käytännössä tullut heille sivuseikaksi. He saattavat olla esikuvia, mutta sellaisia, joista muutkin näkevät, ettei maatalous kannata ilman sivuharrastuksia, ettei se olekaan ensisijaisen harrastuksen ja huolenpidon arvoinen. Heidän jäljissään kulkee nuoren miehen mieli syrjäkylästä kirkonkylään, maalaispitäjästä kaupunkiin, vakavaa työtä kenties alitajuisesti halveksien, koska se ei ole kelvannut niille, joille »yhteiskunta» antaa kunnian ja kiitoksen.

Tästä »tavallisen» miehen kultista voi kyllä eräältä osaltaan tulla piankin loppu. Väestökeskuksien kahvila-, työväentalo-, kansalais- ja työväenopisto-, urheilukenttä- j.n.e. silauksen 8-tuntisten työpäivien jälkeen saanut luokkatietoinen väki tekee jälleen talonpojasta moukan. Tai on tehnyt jo, mistä seurauksena on monen maalaisnuoren halu pois maalta, »oikeitten ihmisten» seuraan, vapauteen, virkistykseen ja nautintoon. »Tavallisen miehen» kultti ei ole kunniassa sosiaalidemokraattisessa puolueessa. Siellä ovat kunniassa kyvyt, riippumatta lainkaan siitä, miten nämä kyvyt ovat saaneet tarpeellisen kehitysavun.

Maaseudun parasta harrastavilla idealisteilla, lähinnä nuorisoseuraväellä, on kyllä valmis ohje, jota seuraamalla »pako maalta» muka saadaan loppumaan. Se on: *maaseutu viihtyisäksi!* Viihtyisyys saadaan aikaan antamalla maaseudulle entistä enemmän sivistysharrastuksia. On vain valitettavaa, että teatterikiertueet ja maaseutulaisten kaupunkimatkat ovat nostaneet vaatimukset kovin korkealle. Amatööritaso ei enää riitä. Jos muuhun ei kyetä, niin harrastukset jäävät useimmiten mataliksi. Kyläkahvilat, renkitupien korttipöydät ja raitilla vetelehtiminen ne tyydyttää, paremman puutteessa. Mutta silti tähän ohjeeseen kannattaa kiinnittää huomiota. Maaseudun viihtyistämisellä ei

Heimosotien sankarihahmoja:
1. Inkerin vapaustaistelusta tammi-helmikuussa 1920: konekiväärikomppania lähdössä rintamalle. — 2. Vienan vapaustaistelun päätyttyä: metsäsissejä Suomessa v. 1922. — 3. Suomalaisten karoliinien voittoisia jälkeläisiä Narvassa v. 1919. — 4. Hevosmies »Tuhma-Jukka» Vienan retkellä vv.1921—22. — 5. Metsäsissien esikunta Vuonnisissa helmikuun alussa v. 1922.

saada ihmeitä aikaan. Voipa ajatella, että eräitten nuorisoseuralaisreseptien seuraaminen vain kiihoittaa kaipuuta päästä sinne, missä näytellään enemmän ja paremmin, missä on joka ilta tarjolla musiikkia, kirjallisuutta ja samanikäisten seuraa.

Maaseudun sivistystyötä olisi tuntuvasti voimaperäistettävä ja syvennettävä. Eikö kansanopistolle vielä voisi yleisessä tietoisuudessa saada sitä sädekehää, mikä sillä kerran oli? Kansanopistoissamme kasvatetaan maahenkeä, kutsumustietoisuutta. Se tapahtuu vielä tänä päivänä sellaisin tuloksin, että vastaaviin pystyy tuskin mikään muu kasvatustekijä. Käsittääkseni juuri kansanopisto ja sen ympärille keskittyvä määrätietoisesti ja pätevästi — pois taaskin »tavallisen miehen» palvonta — johdettu sivistystyö on sellainen tekijä, johon odottavat katseet voidaan kääntää. Ja toinen merkkitekijä on maatalouskerhotyö, voimaperäinen nuorten kasvattaja ja innostaja. Maatalouskerhotyön merkitys on nyt jo näkyvissä.

Tietysti myös maaseudun elämän ulkonaisten kehysten paranemisella on oleva merkityksensä. Sähkövalot, siistit asunnot, kotitalouden tason nouseminen, liikenneyhteyksien paraneminen j.n.e. varmaan tuntuvasti helpottavat maaseudun kysymysten hoitamista.

Mutta kaksi sosiaalista seikkaa on ennen muuta mainittava. Maatalouden työoloissa on koetettava saada korjausta aikaan. Kun esim. pystyvät karjakot lähtevät tehtaantyöläisiksi, eivät he palkassa voita, vaan tuntuvasti häviävät. Samoin käy muille palkollisille. Mutta varsinkin eräänä ikäkautena pidetäänkin vapautta tärkeämpänä kuin palkkaa. Työpäivä maataloudessa on pitkä ja raskas, työn laadulle nyrpistävät »herrasväet» herkästi nenäänsä, asunto-olot ovat monesti alkeelliset. Palkollisten kohtelussakin voi olla toivomisen varaa. Mahdollista on, että maaseudun jättävillä on palkkausasiasta harhakäsitys, sillä maalaisväestö harvoin osaa antaa luontoiseduilleen sitä arvoa, mikä niille tosiasiallisesti on annettava. Ei ymmärretä, mitä elämä maksaa silloin, kun kaikesta, asunnosta, ruoasta, jopa vedestäkin on maksettava, vapaa-aikojen huveista puhumattakaan. Valistustyötä tässäkin suhteessa olisi syytä tehdä, katkerien

pettymyksien välttämiseksi. Toimeentulo kaupungissa ei ole niin hyvä, miksi sitä kuvitellaan. Päinvastoin se maaseudulla voi olla tuntuvastikin parempi ja ennen kaikkea varmempi kuin mitä muualle muutettaessa saadaan.

Maataloustyöntekijän palkkaedut eivät kasva hänen kokemuksensa kasvaessa. Hän on riuskimmillaan siinä iässä, jolloin perhettä ei vielä ole tai se on pieni. Ammattitaito ja kokemus, jotka teollisuusalalla saattavat johtaa tuntipalkan nousemiseen vielä senkin jälkeen, kun fyysillisesti parhain ikä on mennyt ohitse, eivät merkitse maataloustyöläiselle suuria, sillä isännästähän riippuu, mitä tehdään ja miten tehdään. Tästä syystä on lapsirikkaiden mökkiläisperheiden toimeentulo usein sangen vaikea. Liioittelematta voikin sanoa, että jos Suomessa jossakin tavataan kurjuutta ja puutetta, niin sitä tavataan maaseudun mökeissä sekä vähäisimpien pientilallisten perheissä. Sosialistitkin ovat luokkaetuja ajaessaan heidät kokonaan unohtaneet, vaaliaikojen lupaukset kun ovat olleet vain lupauksia. Muitten puolueitten, varsinkin maalaisliiton, jonka keskuudessa asia parhaiten tunnetaan, sosiaalinen ymmärtämys on ollut liian pieni koituakseen tämän yhteiskuntaluokan parhaaksi. Maalaispolitiikan ohjeena on voinut olla 1700-luvun loppupuolen oppi, jonka mukaan köyhä väestö on kansakunnan rikkaus, koska se takaa halvan työvoiman. Jos meillä ei olisi muuttovapautta, voisi tämä oppi jotenkin vielä soveltua käytäntöön, niin epäsosiaalinen kuin se onkin.

Minkälaisen tulevaisuuden sitten teollisuus tarjoaa niille tuhansille, jotka maataloudesta siirtyvät sen palvelukseen? Edellä on jo viitattu työttömyyden uhkaan ja palkan kuviteltua pienempään merkitykseen. Maamme teollisuuden rakenne on kieltämättä yksipuolinen. Se on valtavalta osalta puunjalostusteollisuutta. Juuri tämän alalla on kehitys viime aikoina ollut äkkijyrkin. Julkisuudessa on epäilty puunjalostustuotteiden, paperin ja selluloosan, menekkilaskelmain luotettavuutta. Oli miten oli, vientiteollisuuden tunnettu riippuvaisuus ulkomaisista suhdanteista on luomassa epävarmuutta erikoisesti niiden elämään, jotka viimeksi, ilman ammattitaitoa, ovat siirtyneet sen palvelukseen. Mutta suhdanteiden kiristyessä joutuu ammattitaitoista-

kin työväkeä työttömäksi, kotimaiset kulutusmarkkinat siitä heikkenevät, kotimarkkinateollisuus lamaantuu ja »paluu maalle» alkaa, tosin vaatimattomassa mittakaavassa. Maaseudunhan on täytynyt mukautua työvoiman puutteeseen, hankkia työtäsäästäviä koneita ja vähentää työtä kysyviä tuotannontekijöitä. Esim. karjataloudessa voidaan jälkimmäistä menettelytapaa noudattaen nopeasti vapautua työvoiman tarpeesta, mutta sen sijaan siinä vie tuotannon tekijäin jälleen lisääminen aikaa.

Työmarkkinoidemme tulevaisuutta parantamassa ja maalta paon houkutuksia lisäämässä ovat ne mahdollisuudet, joita tällä hetkellä näyttää olevan laajan vuoriteollisuuden alkamiseen. Sen seurauksena taas on oleva moninainen metallinjalostusteollisuus. Täten on teollisella tuotantoelämällä maassamme ilmeisesti suuret mahdollisuudet monipuolistua ja voimistua. Niiden käyttämiseen onkin pyrittävä, sillä siten varmistuu kansantaloutemme pohja. Mutta juuri nämä teollisuutemme tulevaisuusmahdollisuudet viittaavat siihen, että nykyinen kehityssuunta, jonka merkitys maaseudullemme on oleva kohtalokas, tulee jatkumaan.

On toivottavaa, että esim. sellaisilla toimenpiteillä, joita edellä on mainittu, estettäisiin kehityksen liiallista kiihkeyttä. Silloin olisi kriisi helpommin hoidettavissa siellä, missä se ilmenee. Teollisuusseutujen sosiaalipolitiikan kannalta olisi sangen suotavaa, ettei »pako maalta» tapahtuisi nopeammassa tahdissa kuin mitä teollisuuden välttämätön työvoimantarve edellyttää. Teollisuutemme johtomiehet välttyisivät vaaralta tehdä kannattavuuslaskelmia liikatarjonnan alentaman, muutenkin jo alhaisen palkkatason perusteella.

Maaseutu ansaitsisi isien perinteiden vaalijana, kansamme voiman varastona ja tärkeimmän elinkeinomme suorittajana paremman kohtalon, kuin minkä tulevaisuuden enteet sille lupaavat. Traagillinen puolensa on sillä, että juuri demokratian voimatekijät ovat nousemassa sitä vastaan, kuten edellä on perusteltu. Maaseudun edustajien yhteisymmärrys voi joutua koetukselle jo ennen kuin heidän yhteenlaskettu vaikutusvaltansa on käynyt nykyistä tuntuvasti pienemmäksi. Pohjois-Suomen maaseudun etunäkökohtien poikkeaminen varsinaisen viljelys-Suomen edelly-

tyksien mukaisista on jo johtanut sen edustajia kiinteään yhteistyöhön maataloudelle ja maaseudullekin nurjamielisen sosialistisen puolueen kanssa. Ministeri Uuno Hannulan päätoimittamassa lehdessä lausuttuna on ajatus yksimielisestä maalaisliitosta, jolle riittäisi vain 30 kansanedustajaa, merkki siitä, että hajaannuksen edellytykset ovat jo tuntuvissa.

Korporatiivisen valtion perusajatusten mukaisesti olisi maatalous tasaveroinen kvantitatiivisesti sitä merkitsevämmän teollisuuden kanssa. Siksi sellaiseen pyrkiminen on parhainta maalaispolitiikkaa ja sellaisen vastustaminen lyhytnäköisintä maalaispolitiikkaa.

Vauras, tervepohjainen maaseutu on aina kansakunnan vankin perustus. Sellaisen elinkysymysten hoitajana luokkapuolueinen demokratia on kaikissa teollisuusmaissa ollut surkean taitamaton.

Paitsi ruumiilliseen kuntoon, vaikuttavat yhteiskunnalliset epäkohdat heikentävästi myöskin kansamme puolustustahtoon, ja nykyaikainen sotahan on koko kansan sotaa toista kansaa vastaan, ja se vaatii kansalta nimenomaan juuri henkistä voimaa, siveellistä ryhtiä. Ja sitä taas on vain sellaisella väestöllä, jota eivät paina ilmeiset yhteiskunnalliset epäkohdat ja joka siten voi saavuttaa sen kehitysasteen, jolloin kansa enemmän ajattelee isänmaata kuin itseään, omaksuu toisin sanoen uhrimielisen suhtautumisen isänmaahansa ja kansaansa.

R. G. Kallia, »Isänmaa vaarassa» 1936.

MAANPUOLUSTUKSEMME KOLMAS RINTAMA

Matti Kuusi

I. AIKAMME TÄRKEIN ILMIÖ.

Aikakautemme keskeisin, mullistavin ja kauaskantoisin ilmiö ei ole psykoanalyysi, ei ryhmäherätysliike, ei urheilu, ei edes korporatiivinen talousjärjestelmä. Aikamme kulttuurifilosofinen ja käytännöllispoliittinen ongelma n:o 1 on *totaalinen sota*.

»Sotahistoria tuntee ainoastaan yhden vertauskohdan tulevaisuuden totaaliselle sodalle, sellaisena kuin se olosuhteiden pakosta tulee puhkeamaan: primitiivisten heimojen sotaretket, jotka niinikään olivat sekä subjektiivisesti että objektiivisesti totaalisia, s.o. niihin osallistui koko heimo, myöskin naiset ja lapset, ja niiden päämääränä oli vihollisheimon täydellinen tuhoaminen.»

Sanat ovat prof. Paul Schmitthennerin, erään nykyajan arvossapidetyimmän sotahistorioitsijan. Ne ajat, jolloin sota, v. Clau-

sewitzin sanaa käyttäen, oli »politiikan väline», ovat peruuttamattomasti ohitse. Vielä 1800-luvulla hallitus voi lähettää sotajoukon toisen hallituksen sotajoukkoa vastaan tietäen, että taistelun tulos ratkaisi sodan. Nykyaikainen sota on luonnontapahtuma, jota poliitikon on yhtä mahdoton 'hallita' kuin laivurin pyörremyrskyä. Totaalinen sota ei pääty rauhantekoon, vaan toisen taistelijan sielulliseen luhistumiseen.

Kalevalassa on kuvattuna se totaalisen sodan varhaiskantainen alkumuoto, johon Schmitthenner viittasi: Untamon heimo samoaa »pienet pojat piikki vyöllä, kaunot kassara olalla» sotatielle ja tuhoaa Kalervon heimon niin tarkoin, että vain pikku Kullervo äitineen jää jäljelle. Uudenaikainen sota on perusluonteeltaan yhtäläinen, mittasuhteet vain ovat huimaavasti suuremmat.

Ken rakastaa ylimaallisten asiain pohdiskelua, voi hyvin kuvitella, että kulttuurimme ylettömässä eteenpäinmenossa koneenkäyttäjänä on toiminut — paholainen. Ei ole ainoatakaan länsimaisen kulttuurin nerokasta keksintöä, joka ei osaltaan joutuisi myötävaikuttamaan totaalisen sodan kammottavan-suurenmoisessa näytelmässä.

Liberalismin esitaistelijat tekivät aikanaan kaikkensa kristillisten ja moraalisten ennakkoluulojen horjuttamiseksi. He voivat olla tyytyväisiä aikaansaannokseensa: totaalinen sota on täysin 'ennakkoluuloton'. Taisteleva valtio tunnustaa vain yhden oikeusperiaatteen: mikä on edullista, on oikein. Taisteleva valtio ei kavahda ainoatakaan keinoa, oli se miten jumalaton ja siveetön tahansa, joka vie sen lähemmäksi lopullista päämäärää: voittoa. Jos taistelevat puolet luopuvat esim. myrkkykaasujen käytöstä, kuten Espanjan paikallissodassa, ei syynä ole asianosaisten omantunnonarkuus, vaan se, että tällainen ase tuottaisi käyttäjälleen suurempia propagandistisia tappioita kuin aseellisia voittoja. Maailmansodassa, josta puolueeton katselijakunta puuttuisi, puuttuisi myöskin Espanjassa ja Abessiniassa ilmennyt häveliäisyys.

Totaalinen sota on länsimaiden teknillisen kehityksen korkein synteesi ja huipentuma. Yleensä on kiinnitetty huomiota vain asetekniikan uusimpiin saavutuksiin, mutta aseellinen rintama

ei ole suinkaan ainoa totaalisen sodan näyttämö. Nälkä, tulipalot, kulkutaudit, kaikki »pahan äkkikuoleman» muodot osallistuvat taisteluun, sekä tietoisesti ohjattuna hyökkäysaseena että vihollisena, jota vastaan on käytävä kamppailua sekä tulilinjoilla että satoja kilometrejä niitten takana.

Tässä kirjoitelmassa on tarkoitus käsitellä totaalisen sodan kenties oudointa ja pirullisinta taistelumuotoa: *propagandasotaa.*

II. KOLME RINTAMAA.

Totaalinen sota ratkaistaan kolmella rintamalla: *aseellisella, taloudellisella ja psyykillisellä.*

Enin osa ihmiskuntaa kuvittelee yhä, että nykyaikaisessa sodassa tarvitaan etupäässä urhoollisia sotamiehiä ja paljon sekalaisia tappovälineitä. Eivätkä asiantuntijatkaan kernaasti myönnä leivälle ja paperille tasa-arvoista sijaa konepistoolien, ilmatorjuntatykkien ja hyökkäysvaunujen rinnalla.

Eräs seikka on ilmeinen: liikuntasota väistyy asemasodan tieltä. Rykmentin keskimääräinen tuliaseteho on nyt viisikymmentä kertaa suurempi kuin v. 1914. Saartoliikkeet ja ratkaisevat läpimurrot ovat tuskin mahdollisia sodassa, missä kilometrien syvyiset, moninkertaisin estevyöhykkein ja massatuliasein varustetut rintamalinjat juoksevat merestä mereen. Nykyaikaista sotaa ei ratkaista parissa viikossa, kuten varsinkin eräät ilmasotateoreetikot ovat kuvitelleet. Maailmansota ja nykyinen Espanjan sota osoittavat, että taistelevain puolten ollessa edes osapuilleen tasavertaisia sota välttämättömästi kehittyy — siviilikielellä lausuttuna — jarrutusistunnoksi.

Aikaisemmasta sotahistoriasta tarjoutuu näin syntyneelle olotilalle oikeastaan vain eräs vertauskohta: lujasti varustettujen linnain ja kaupunkien piiritykset. Niihinkin sisältyy kahakointia ja laukaustenvaihtoa. Mutta varsinaiset ratkaisut tapahtuvat toisilla rintamilla. Ne sisältyvät kahteen polttavaan kysymykseen »kuinka kauan riittää ruuti ja muonavarat?» ja »kuinka kauan riittää puolustajain sisu?»

Voitaisiin väittää, että kaikki kolme rintamaa itse asiassa ovat erottamattomasti yhtä. Totaalinen sota päättyy aina siihen, että toiselta taistelijalta loppuu sisu. Ja sisu loppuu tavallisesti yht'-aikaa leivän tai raudan kanssa tai sitten ankaran aseellisen koettelemussarjan murrettua kansan sielullisen vastustuskyvyn.

Todellisuudessa asia on monisärmäisempi. Maailmansota oli ensimmäinen sota, jossa kokonaiset kansat joutuivat piiritettyjen linnain varusväeksi. Tulos oli sangen yllättävä. Ensimmäisenä (maaliskuussa 1917) nosti punaisen lipun (joka täysin vastaa entisaikojen valkeaa) jättiläismäinen Venäjä. Seuraavana olisi tullut vuoro Italian (syksyllä 1917), mutta englantilais-ranskalainen väliintulo pysähdytti sikäläisen vallankumouksen alkuunsa. Ilman Clemenceaun rautaista kättä olisi svaboda puhjennut Ranskassakin jo alkuvuodesta 1918. Saman vuoden syyskuussa oli Bulgarian hetki lyönyt, lokakuussa Turkin ja marraskuussa Itävalta-Unkarin ja Saksan.

Mihin nämä valtiot kukistuivat? Aseellisiin tappioihinsa? Tuskinpa. Venäjän nujertaminen oli sata vuotta aiemmin ylivoimainen urakka Napoleonille. Saksan asema ei syksyllä 1918 ollut lähestulkoonkaan toivoton. Ympärysvaltain sotilasjohto oli valmistunut siihen, että sota kestäisi vuoteen 1920.

Vai taloudelliseen ahdinkoonko? Venäjän sisäinen sekasorto johtui epäilemättä osaltaan taloudellisistakin epäkohdista. Saksassa oli elintarvepula murtumisen tapahtuessa vieläkin kireämpi. Se ei kuitenkaan ollut niin kireä, ettei Saksan kansa olisi voinut kestää vielä moniaita kalliita kuukausia. Mutta Saksan kansa ei tahtonut.

Piiritetyssä linnassa puhkesi kapina. Kaikki pasifistinen raukkamaisuus, egoismi, ryhmäitsekkyys, tyytymättömyys ja kurittomuus ryöstäytyi valloilleen; svaboda ja vallankumous musersivat »nykyisen johdon ja nykyisen järjestelmän», s.o. kansan elämäntahtoa ylläpitävän taistelevan organisaation. Venäjällä omat koirat söivät keisarinsa. Saksassa keisari myytiin viholliselle. Abessiniassa keisari pakeni.

Totaalinen sota loppuu psyykillisen eli moraalisen rintaman luhistumiseen.

III. SANAT JA TEOT.

»Sanat ovat savua», kuulee väitettävän. 'Teot' ne yksin muka sodassa jylläävät.

Väinämöinen ja Napoleon olivat toista mieltä. »Mielipide ja moraali merkitsevät sodassa puolta todellisuudesta», on jälkimmäinen lausunut.

Tämän kirjoittaja joutui alkutalvesta syventymään Mäntyharjun — Savon Ahvolan — vaiheisiin talvella 1918. Verratessaan muistitietojen nojalla saamaansa käsitystä siihen kuvaan, minkä johtavat sotahistorioitsijat antavat asiasta, hän johtui sangen kriitillisiin mietelmiin. 'Teot' — komennot, joukkojen liikkeet, voitot ja tappiot — kuvataan kiitettävän täsmällisesti. 'Sanoista', joita puhuttiin ja mielialasta, joka vallitsi ennen tekoja ja niiden lomassa, ei hiiskuta tuon taivaallista. Robottilaumana joukot perääntyvät ja etenevät, ampuvat ja tulevat ammutuiksi. »Psyykillinen rintama» ja kaikki siihen vaikuttavat seikat jätetään juttukirjailijain sepitettäväksi. »Ei sotamiehellä ole sielua», tuntuvat herrat sodanpäämiehet arvelleen.

Viipykäämme hetkinen Mäntyharjun esimerkissä. Maallikkonakin uskallamme väittää, että tapahtumain todellisista syistä vain ani harvoin pääsee jyvälle kirjallisuuden avulla. Erästä voittoa ei tuonut valkoisten sankaruus vaan hirvittävä pakkanen. Erään häviön syynä ei ollut miesten arkuus vaan rykmentinkomentajan humala. Erästä peräytymistä eivät aiheuttaneet punaisten šrapnellit vaan täit. Kahdessa tapauksessa partioretken päättyminen pakokauhuun on selitetty taktillisesta virheestä, kun todellisena syynä oli, ettei johtaja osannut sanaakaan suomea. Sotahistorioitsijat ovat uskomattoman tahdikasta väkeä!

Eräitä mäntyharjulaisia tosiasioita, jotka vakuuttavasti osoittavat, ovatko sanat sodassa »savua»:

1) *Propaganda ennen sotaa.* Tulee etelän miehiä töihin, joukossa erinomainen puhuja nimeltä Lempinen. Kokouksia pidetään, mieliala kiihtyy, punakaarti perustetaan. Valkoinen väki hajallaan, ymmällään ja peloissaan. Vain syrjäisessä Jäniskylässä toinen henki. Siellä on opettajana nuori Toivo Lehtoranta, intohi-

moinen ryssän vihaaja, joka talosta taloon kiertäen sanoillaan sytyttää Jäniskylän varovaiset miehet. Suojeluskunta järjestyy.

2) *Huhut.* Punaisilla ylivoima pitäjässä. Mutta hurjien patterityöläisten sakihengen musertaa huhu, että lahtarikaartissa on 300 miestä (todellisuudessa 30). Suojeluskunta vangitsee punaisten johtajat. — Hämäränä, usvaisena iltana leviää Mäntyharjun miehitysjoukkojen keskuuteen huhu, että metsänlaidassa on punaisia. Hetken kuluttua: koko Mäntyharju on saarettu! Villi pakokauhu. Suinpäin junilla Mikkeliin. Rautatiesilta ilmaan. Perillä selviää: 'punaiset' omia joukkoja! — Punainen terrori vallitsee. Mutta Jäniskylän isännättömiin taloihin ei ryöstöretkikuntaa ilmaannu. Syy? Pitäjällä huhutaan, että Jäniskylään on piiloitettu kuularuisku!

3) *Propaganda sodan aikana.* Punaiset lupaavat pitäjäläisille omaisuuden tasanjaon ja kahden tunnin työpäivän. Mökinäijät myhäilevät . . . Punajohto pelottelee kansaa puolelleen kuvailemalla lahtarien hirmuisuutta. Seuraus: yleinen pelkopsykoosi. — Valkoiset levittävät juttuja kidutusmurhista, kirkkojen häpäisyistä j.n.e. — Asemasodassa rintamalinjat liki toisiaan, ääni kantaa hyvin yli. Punaiset rivimiehet valittavat, etteivät saa oikeita tietoja sodan kulusta ja lähettävät pienen pojan vaihtamaan sanomalehtiä. Tieto Tampereen valloituksesta tehoaa väkevästi. — »Seitsemäs ja kahdeksas komppania kaartavat oikealta», huutaa komppanianpäällikkö Lehtoranta († 29.4.1918) mäntyharjulaisten hyökätessä. Pakokauhu valtaa lohjalaiset punaiskurit. »Lahtarien hirmuisuus», »Tampereen menetys» ja »kahdeksan komppanian hyökkäys» ovat liikaa heidänkin hermoilleen. Mielipide ja moraali ratkaisevat sodan.

IV. MODERNI LOITSURUNOUS.

Propaganda ei ole eilisen teiren poikia. Taloudelliset järjestöt ovat aina »mainostaneet», uskonnolliset yhdyskunnat »käännyttäneet», poliittiset rintamat harjoittaneet vaalivalistusta. Mutta vasta 20. vuosisadalla propagandasta on kehittynyt ase, joka vai-

kutuksiltaan on täysin verrattavissa rumputuleen tahi nälkäsaartoon.

Syitä voitaisiin esittää useitakin. Eräs sellainen on joukkosielutieteen kehitys. Gustave Le Bon on v. 1895 ilmestyneessä teoksessaan jo lausunut kaikki tärkeimmät periaatteet, jotka propagandistin, suurten joukkojen 'sielunhoitajan' on tunnettava.

Edelleen on yleinen teknillinen kehitys mahdollistanut propagandatekniikan kehittämisen ennalta aavistamattomiin muotoihin ja mittoihin.

Tärkein syy on kuitenkin ihmisaineksen muuttuminen. Tämän muuttumisen edellytykset ja suunta, sen poliittiset, taloudelliset ja sivistykselliset ilmaukset ja sen maailmanhistoriallinen mieli (»Sinn») eivät ole muutamalla sivulla selvitettävissä. On tyydyttävä pariin karkeasti yleistävään huomioon.

Le Bon, jonka »Joukkosielu» yhä edelleen lyö ajankohtaisuudessaan laudalta Gassetit, Huizingat, Carrelit ja muut maailmanrauhasta määkyvät »oman aikamme filosofit», toteaa syvällisen eron toisaalta erillään ja toisaalta n.s. psykologisen joukon jäsenenä olevan yksilön välillä. (Psykologisia joukkoja: itkevä teatteriyleisö, fukseille ulvova osakuntalaislauma, tri Goebbelsiä kuunteleva NSDAP, Hakkapeliittain yön katuyleisö, kolme junasta myöhästynyttä miestä ja sotaakäyvä kansakunta naapuristoineen.) Laumassa oleva yksilö eroaa normaalista ennen muuta suggestioherkkyytensä kautta. Älyllinen vajaakykyisyys, verraton herkkäuskoisuus, äärimmäisyyksiin häilähtelevä kiihoittuvaisuus, jyrkkä suvaitsemattomuus, taipumus harkitsemattomiin tekoihin — sekä sankarillisiin että rikollisiin — ja yleinen epäyksilöllisyys ovat laumaihmisen silmiinpistävimpiä ominaisuuksia.

Nykyajan merkittävimpiä tendenssejä on suuntaus individuaalisista elämänmuodoista kollektiivisiin. Voisi väittää, että laumassa-olo on nykyaikaisen ihmisen normaali olotila. Asutuksen tihentyminen ja etenkin suurkaupunkien synty vaikuttavat tähän. Radio, elokuvat, sanomalehdistö, puhelin, sähkölennätin ja mielikuvituksellisesti kehittyneet liikenneyhteydet tihentävät maailman miltei yhtenäiseksi suurkaupungiksi, jossa kaikki tiedetään, nähdään ja kuullaan kaikkialla ja jossa välimatka Roo-

masta Petsamoon on lyhempi kuin taannoin Oulusta Tukholmaan. Joukkopsykoosien ja suggestioiden tartuntamahdollisuudet ovat kymmenkertaistuneet.

Nykyajan monesti mainittu 'levottomuus' onkin alinomaisten ihmisyhteisöissä liikkuvain suggestio- ja sensaatioaaltojen vaikutusta. Laumaihminen muistuttaa eräiltä kyvyiltään jumalolentoa, toisilta ominaisuuksiltaan villi-ihmistä ja lasta. Sano sormensa loukanneelle pikkulapselle: »Nyt sattui kovasti!» niin se parahtaa hirveään itkuun, sano: »Ei sattunut yhtään!» ja puhalla kipeää kohtaa, niin se on oitis terve.

Valistunut nykyaika hymähtelee ylimielisesti luonnonkansojen taikatempuille ja loitsuluvuille. Mutta valistunut nykyaika uhraa vuosittain miljaardeja puntia ja suomenniukkasia moderniin loitsurunouteen nimeltä propaganda. Valistunut nykyaika syö vaikka rautanauloja, jos sille riittävän kauan uskotellaan, että rautanauloissa on hormooneja. Valistunut nykyaika kääntyisi hartevalaisuuteen, jos hartevalaisille myönnettäisiin propagandanharjoituksen yksinoikeus. Vuosisatoihin ei noituudella ole ollut sellaista valtaa ihmisten sieluihin kuin vuonna 20 jälkeen ensimmäisen maailmanpalon.

V. SOTA JA n.s. RAUHA.

Elämme nykyisin »rauhallisissa oloissa». Mutta totaalisen sodan ja »jakamattoman rauhan» ero on pelkkä aste-ero. Kilpavarustelut, valtioiden neli- ja viisivuotissuunnitelmat, sanomalehdistön yhdensuuntaistaminen ynnä monet muut yksilön vapautta rajoittavat toimenpiteet kuuluvat sodankäyntiin yhtä oleellisesti kuin vauhdinotto pituushyppyyn. Demokraattisista valtioista eräät kuvittelevat tulevansa toimeen vauhdittakin, toiset — esim. Englanti — ottavat vauhtia aseellisella ja taloudellisella rintamalla ja huolehtivat, että psyykillinen liikekannallepano ajan tullen sujuu hankauksitta. Muistettava onkin, että Northcliffen johtama englantilainen propaganda maailmansodassa osoittautui ylivoimaisesti tehokkaimmaksi.

Totaalinen sota on *taistelevain organisaatioitten sotaa*. Kamppailevana yksikkönä voi näennäisesti esiintyä »Saksan kansa» kuten myös »Espanjan työväenluokka», »suomalainen ylioppilasnuoriso» tai »Rauman vakavamielinen kansanaines». Asioita lähemmin tunteva tietää, että liikkeellepanevana voimana ani harvoin on mikään 'aines', mutta sitä useammin 'yhdistys', 'puolue' tai 'valtio' sejase. Totaalinen sota on »kansojen sotaa» siinä mielessä, että taistelun pyörteeseen tempautuu koko kansa; varsinaisesti sodankäynti on taistelevain organisaatioitten varassa, haarniskoitujen jättiläisten, joitten tehtävänä on pakottaa 'kansa' iskemään, kestämään ja voittamaan — vaikkapa vastoin omaa tahtoaan.

Huomattakoon: totaalinen sota riehuu nyt jo kaikkialla ja herkeämättä. »Sisäpolitiikka» on monessa tapauksessa vain vaimennettua sisällissotaa, maailmanpolitiikka vaimennettua maailmansotaa. Itsekuriin kykenemätöntä laumaihmistä voidaan hallita vain suggeroimalla hänet kestävään joukkopsykoosiin; joukkopsykoosin ylläpitäjinä ovat taistelevat organisaatiot — ja kääntäen.

Pohjoismaat ovat — tuonnempana pohdittavista syistä — paljon ajastaan jäljessä. Mutta organisaatioitten taistelua käydään Suomessakin, joskin monin verroin hillitymmissä muodoissa kuin esim. Saksassa ja Venäjällä. Valtio, kirkko, suojeluskuntajärjestö, työväenjärjestöt, Svenska Folkpartiet, IKL, AKS, Ylioppilaiden Keskustoimikunta — siinä taistelujärjestöjä, joiden suhteet ovat mitä mutkikkaimmat ja vaihtelevimmat. On aseellisia, taloudellisia ja aatteellis-uskonnollisia taistelujärjestöjä ja niiden liittoutumia. Voimakkaimmat viimeksimainituista muodostavat todellisia valtioita valtiossa — ajateltakoon esim. työväenjärjestöjen rintamaa nuoriso-osastoineen, teattereineen, osuusliikkeineen, urheiluliittoineen, kirjapainoineen, vakuutusyhtiöineen ja satoine paikallisine ja ammatillisine alayhdistyksineen. Jokaisen järjestön piirissä on oma sisäinen dynamiikkansa, omat salaiset vastavoimansa — työtaistelujen, kielitaistelujen ja vaalitaistelujen aikana ne voivat välähtää selkeinä näkyviin.

Taistelua 'kansasta', s.o., järjestymättömistä joukoista, käydään siis 'rauhankin' aikana kiihkeästi ja taukoamatta. Aseina

ovat propaganda, solutus ja taloudelliset pakotteet — sodan syttyessä liittyvät niihin konekiväärit ja sukellusveneet. Totaaliseen sotaan kuuluu erottamattomasti sotapsykoosi; se merkitsee, että laumaihmisen alttius päättömille kuvitteluille ja uskotteluille, t.s. suggestioherkkyys, moninkertaistuu. Välttämättömänä seurauksena on, että propagandan vaikutusmahdollisuudet lisääntyvät samassa suhteessa ja että yhä paksumpi pajunköysi käy tarkoituksenmukaiseksi.

Kansa on lapsi, jota totaalisessa sodassa yhtäältä itketetään, toisaalta koetaan viihdyttää. Edellistä taikuuden muotoa nimitämme hyökkäyspropagandaksi, jälkimmäistä propagandatorjunnaksi. Propagandahyökkäyksen tarkoituksena on lamaannuttaa vihollisen puolustustahto, propagandatorjunnan tarkoituksena ylläpitää ja nostattaa omien joukkojen taisteluintoa. Samoin kuin lääkärit tulevaisuuden sodassa ponnistelevat rajoittaakseen tautien leviämistä omassa maassa ja edistääkseen sitä vihollisen keskuudessa, samoin propagandan kaksinaisena tehtävänä on yhtäällä tehostaa kuria, toisaalla lietsoa kurittomuutta. Kolmaskin työala on muistettava: mielipiteiden muokkaus puolueettomissa maissa.

Mäntyharjun taisteluista poimimamme psyykillisen sodankäynnin esimerkit olivat alkeellisia mutta tyypillisiä. Kapteeni Olavi Huhtala on tutkinut maailmansodan psyykillistä rintamaa. Hänen loppupäätelmänsä on jyrkkä ja ytimekäs:

»Tulevaisuuden sota ratkaistaan yhtä hyvin sanan kuin aseiden voimalla, yhtä suuressa määrin rintaman takana kuin rintamalla. Hyvin hoidettu propaganda voi korvata moniaita divisioonia, terävä kynä kukistaa kokonaisia sotajoukkoja.»

VI. KUN MOSKOVA HYÖKKÄÄ.

»Achtung! Achtung! Hier spricht Moskau. Wir informieren Sie jetzt über den japanisch-fascistischen Räuberkrieg in China . . .» Venäläisen sotapropagandan tyylistä pääsee perille kuuntelemalla parina iltana moskoviittien radiosaarnaa, tekstinä Espanja ja Kiina.

Neuvostojuutalainen F. Blumenthal luettelee hyökkäyspropagandan sodanaikaisia tehtäviä:

»Vihollisarmeijan suhteen tulee

— pyrkiä kaikin keinoin tutustuttamaan vihollisen joukko-osastot sodan todellisiin syihin, meidän päämääriimme, punaisen armeijan ja neuvostovallan poliittiseen olemukseen;
— herättää poliittisella työllä työtä tekevän väestön keskuudesta tulleiden sotilaiden luokkatietoisuus;
— saada vihollisen joukko-osastot suhtautumaan kielteisesti päällystöönsä ja esiintymään aktiivisesti sitä vastaan (tottelemattomuus, siirtyminen puolellemme, kapinat y.m.) ja vetää ne samalla yhteiseen taisteluun kanssamme.

Vihollisväestöön nähden taas tulee

— saada väestö ymmärtämään sodan syyt, tunnuslauseemme, armeijamme poliittinen luonne, neuvostojärjestys j.n.e.
— saada apua taistelussamme;
— saada väestö vaikuttamaan vihollisen armeijaan, niin että tämä liittyy porvaristoa vastaan järjestettävään taisteluun;
— valmistaa väestö odottamaan saapumistamme ja omaksumaan uusi valtiojärjestys.»

Totaalinen sota on elämykselliseltä puoleltaan uskonsotaa. Viholliskansa käsitetään »pakanaraukoiksi», jotka on pelastettava oikeaan uskoon ja järjestelmään saatanallisten villitsijöittensä pauloista. Epämiellyttävä mutta kiertämätön tosiasia on, että kyynilliset propagandistit tulevassa sodassa vetoavat parhaasta päästä joukkojen uskonnollisiin tunteisiin. Propagandan tehtävänä on luoda ja särkeä uskonkappaleita. Hitler on jumala tai antikristus; taistelu tullaan käymään näiden vaihtoehtojen välillä. Jokainen voitto on hänen ansiotaan, jokainen vastoinkäyminen juutalaisten syytä (propagandatorjunta) tai Hitlerin syytä (vihollispropaganda). Saksan- ja venäjänvastainen propaganda tulee tärkeältä osalta olemaan kristillistä julistusta.

Propagandahyökkäys toistaa väsymättömästi paria kolmea yksinkertaista johtoaihetta. Suomi on provosoinut sodan, Suomi käy imperialistista hyökkäyssotaa, Tanner on fascistien kätyri,

Ryssiä:
Vartiomies Inkerin rajalla. — Puna-armeijaa. — Propagandaa.

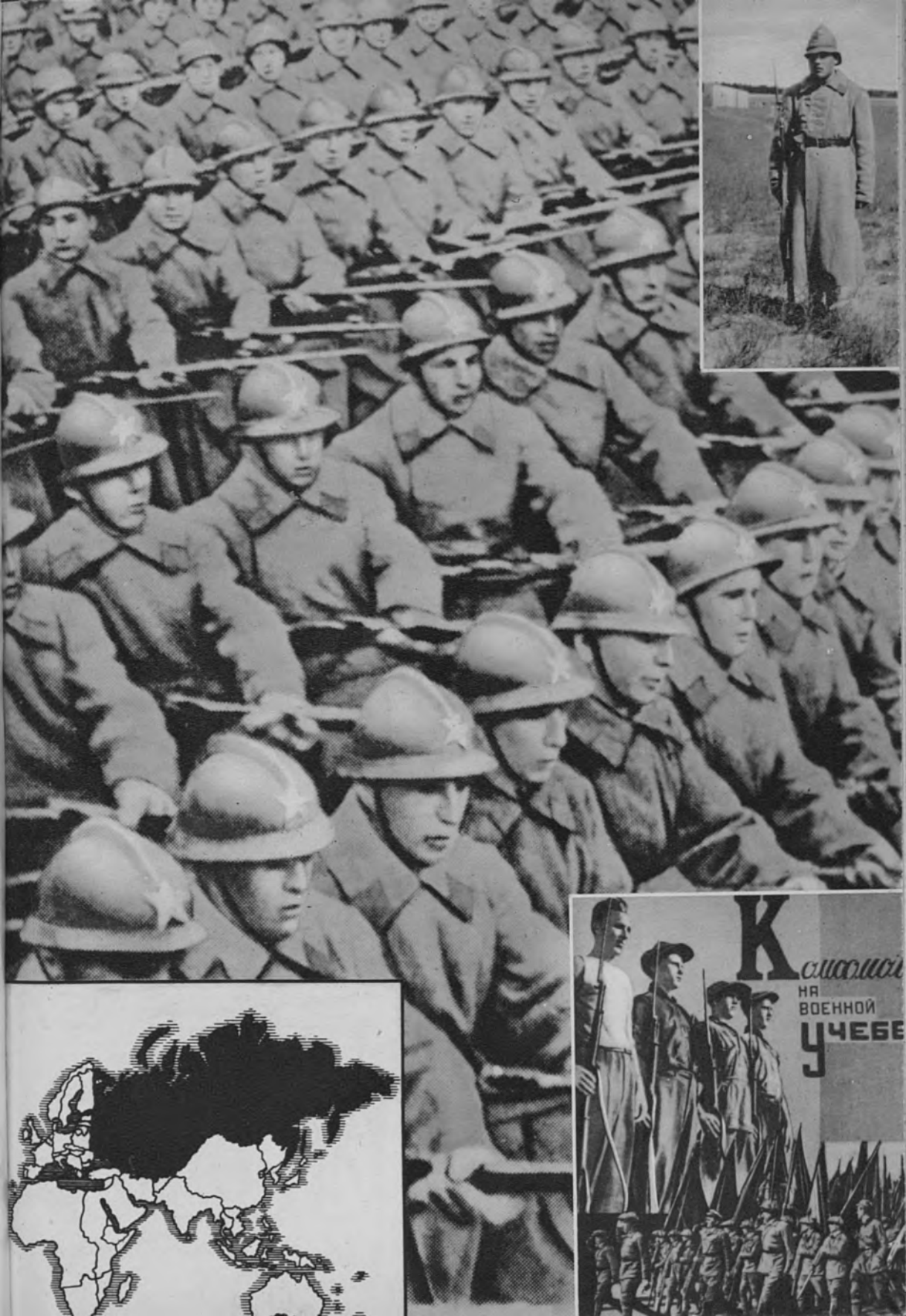
К
на
военной
учебе

1

2

3

4

5

teidän johtajanne pettävät kansaa, älkää uskoko kapitalistilehtien valheita, puna-armeija taistelee rauhan, kulttuurin ja kansanvaltaisen vapauden puolesta, ylös proletariaatti taantumushallitusta vastaan», j.n.e. »Teidän on huonosti, meidän on hyvin, jonkun täytyy olla syypää, että teidän on huonosti, nykyinen johto ja nykyinen järjestelmä ovat syypäitä, olot eivät parane, ennen kuin nykyinen johto on kukistettu, nykyinen järjestelmä kumottu.» »Neuvostoliitto tahtoo rauhaa, Suomen militaristit jatkavat mieletöntä rikostaan, kansan on saatava itse ratkaista, jatketaanko sotaa, sota on rikos ihmiskuntaa vastaan, eduskunta on kutsuttava koolle, kansanäänestys toimeenpantava, kansa tahtoo rauhaa, alas murhaajahallitus, j.n.e.

Sävy vaihtelee, sovitelmia on lukemattomia. Rintamantakaisiin tehoavat toiset keinot kuin rintamalla oleviin; varallisuus, yhteiskuntaluokka, sivistystaso, paikalliset olosuhteet ja kansanluonne on otettava huomioon, samoin ikä, sukupuoli ja aatteellis-poliittis-uskonnolliset vakaumukset. Jokaiselle jotakin! Valtasävelenä on tietenkin herraviha, kolmilehmäisten kauna viisilehmäisiä kohtaan, vähemmistön kauna enemmistöä ja yleensä huonompiosaisten katkeruus parempiosaisia kohtaan: ressentimentti kaikissa muodoissaan. Taloudelliset epäkohdat vedetään esiin kaikkialla: ne on korjattava — heti ja viipymättä! Puoluehengen hiiliin puhalletaan yötä ja päivää. Maalaisten ja kaupunkilaisten keskinäistä karsautta käytetään hyväksi, samoin rahvaan yleistä epäluuloa: »lait pettää, hallitukset sortaa . . .»

Neuvostopropagandan jokapäiväisenä leipänä on bolševismi. Mutta ei ainoana! Uskovaisten mieliin teroitetaan viidettä käskyä, kirkkokansalle lähettävät tuntemattomat »kirkon ystävät» kummallisia epistoloita. Aitosuomalaisia yllytetään puhdistamaan johto »epäkansallisista aineksista». Huikeita juttuja levitetään »nykyisen johdon» ja sen näkyvimpien jäsenten yksityiselämästä, moraalista, vääryyksistä ja puolueellisuuksista. Syvä myötätunto petettyä ja sorrettua 'kansaa' kohtaan uhkuu kaikista näistä vuodatuksista. Päämäärään pyritään tosiaan »kaikin keinoin». Kateus, tyytymättömyys, hallittavien kauna hallitsevia kohtaan on ladattava räjähdyspisteeseen. Taistelevan organi-

Nuorison alkeisvalmennusta »diktatuurin» ja »demokratian» maissa:
1. Italian balilla-järjestön meriväkeä marssilla. — 2. Puolan nuorison marssirytmiä. — 3. Englantilainen koululaispataljoona lähdössä taisteluharjoituksiin. — 4. Ryssäläisen »teknikumin» tärkein oppitunti. — 5. Nousevaa »Reinin vahtia» Ranskan puolella. — Kuinka meillä?

saation elinhermo on johdon keskitys ja kuri: kansalaisten kyky käskeä ja totella. Kuria ja keskitystä vailla taisteleva yhteisö on teuraskarjaa. Maa-, meri- ja ilmavoimat ilman voitontahtoista valtiota ovat kuollutta metallia, lahja ensimmäiselle valloittajalle. Moskova hyökkää. Valvovatko vartijat?

VII. MITEN KANSA TUHOTAAN.

Miten tavoittaa tämä sinnikäs valistustyö yleisönsä, piiritetyn linnan puolustajat?

Painotuotteita toimitetaan perille salakuljettamalla, lentokoneitten ja pienten ilmapallojen avulla, tykkien erikoisammuksissa, kivääri- ja käsikranaateissa, raketeissa, miinanheittimillä sekä partiotoiminnan yhteydessä. Syyskuussa 1918 väitetään keskusvaltoihin toimitetun päivittäin toista miljoonaa lentolehtistä. Venäläisen hiihtävän joukko-osaston varusteihin kuuluu 300—400 kg propagandavälineitä. Painotuotteiden joukossa ansaitsevat erikoista huomiota kuvat, erityisesti pilapiirrokset, joitten teho on tavaton. Vihollismaan omien lehtien väärennykset osoittautuivat maailmansodassa edulliseksi propagandamuodoksi.

Sodan syttyessä voidaan valmistua siihen, että vihollinen tulee käyttämään Lahden aaltopituutta ja hukuttamaan radiokuuntelijat neuvostopropagandaan. Kapt. Huhtala arvelee yleisradion muodostuvan propagandahyökkäyksen tärkeimmäksi välineeksi. Maailmansodan aikana harjoitettu äänilevyjen salakuljetus tähtäsi samaan päämäärään: propagandahyökkäykseen puhutun sanan ja musiikin voimalla.

Suomen oloissa on pelättävä, että henkilökohtainen propaganda vihollisen hyväksi tulee saavuttamaan kohtalokkaat mittasuhteet. Organisaatioitten sota on solutussotaa; jo rauhan aikana valtiot huolehtivat salaisista tukikohdistaan vihollismaassa. Pala palalta salaisten asiamiesten myyräntyö murentaa kansan vastustuskyvyn; tuhopoltot, joukkomyrkytykset, siltojen räjäytykset ja muut paniikkia aiheuttavat tekoset järjestetään heidän avullaan; ja ratkaisun lähetessä, aseellisen tappion tai elintarvepulan kärjistettyä yleistilan soveliaaksi, on salaisten asiamiesten

verkosto se taistelevan organisaation alkio, jonka johtoon kaikki 'opposition' voimat voivat keskittyä. Upseerimurhat alkavat, jossakin puhkeaa lakkoja ja kapinoita, ja lopputuloksena on kansalaissota, svaboda ja vallankumous: psyykillisen rintaman luhistuminen.

Entäpä sitten? Joudumme taas alusmaaksi ja tilaisuuden tullen kapinoimme itsemme vapaaksi?

Mitä jyrkimmin on torjuttava tällaiset kuvitelmat. Kansa, joka tulevaisuuden sodassa joutuu tappiolle, lakkaa olemasta. Maailmansota ei vielä ollut tyypillinen totaalinen sota eikä Versaillesin rauha tyypillinen totaalisen sodan rauha. On turha haaveilla, että wilsonilainen idealismi toistamiseen saisi varata hävinneille valloille uuden nousun mahdollisuudet. Ken on tutustunut vaikkapa nykysaksalaiseen mentaliteettiin, ei epäile, että esim. puheilla Ranskan kansan likvidoimisesta tai Itä-Euroopan tyhjentämisestä kaasun tai sterilisaation avulla tarkoitetaan veristä totta. Viholliskansan tuhoamiseksi on kuitenkin muitakin keinoja kuin sen jäsenten fyysillinen likvidointi. Neuvostovenäläinen Karjalan-politiikka, italialainen Tyrolin-politiikka, ranskalainen Elsass-Lothringenin-politiikka ja tšekkiläinen Sudeettialueen-politiikka ovat kaunopuheisia esimerkkejä. Nykyaikaisen propagandatekniikan avulla voidaan kansasta, jonka kädet on sidottu ja selkäranka katkaistu, vaikeudetta »kasvattaa» vakaumuksellisia stalinisteja, hitleristejä t.m.s. — ilman väestönsiirtojakin. Omasta puolestani uskon, että siirtyminen sodanaikaisesta vankityöstä rauhanaikaiseen orjatyöhön on ratkaiseva monen häviölle joutuneen kansan vastaisuuden. Suurvaltain »hajoita ja hallitse»-politiikka voinee myös johtaa uusien, nimellisesti itsenäisten provinssivaltioiden syntymiseen esim. Itä-Euroopassa. Joka tapauksessa: *uuden Versaillesin ehdot sanelee hra Chauvin.*

Vain yksi tunnus on tulevaisuuden sodassa mahdollinen: *voittoon tai kuolemaan!*

VIII. SUURIN VAARA: ALUSMAA-AJATTELU.

Mutta pohjoismaiden ainoana päämääränähän on puolueettomuuden turvaaminen?

On epäröimättä sanottava, että Suomelle olisi verraton onni, jos valtiomiehemme tosiaan saisivat seuraavan maailmanpalon pysytetyksi rajojemme ulkopuolella.

Olisi mitä toivottavinta, että »kun ne vaikeat ajat tulevat, ne täällä kohtaisivat yksimielisen kansan». Näyttää siltä, että tämä on mahdollista vasta, kun kansalaissotaan osallistunut polvi on lakannut vaikuttamasta maan asioihin.

Selvää on myös, millaista sotilasaineksen säästöä, moraalisesta rappiosta ja taloudellisista tappioista välttymistä 'puolueettomuus' merkitsisi Suomelle. Ehkäpä maailmansota n:o 2 karistaisi pasifistiset toiveunet muidenkin pohjoismaiden silmistä ja loisi seitsemän hiirenpesän muodostaman puolueettomuuspuolueen tilalle — pääministeri Stauningin sanoja käyttääksemme — »uuden suurpoliittisen vaaravyöhykkeen»: puolustusliittoon nojautuvan suurvallan.

Niin sopii haaveilla. Tosiasia on, että kierroksenkin lepo alkaneessa maailmanmestaruusjuoksussa on vaikeasti saavutettu etu. Sotilasasiantuntijat puhuvat yleensä vain puolueettomuuttamme uhkaavasta aseellisesta loukkauksesta. Vähintään yhtä suuret vaarat uhkaavat psyykillisellä rintamalla. Ja suurin niistä on alusmaa-ajattelu.

Aatteellisia hölmöjä on kaikkialla ja erityisen sakeasti Suomenmaassa. »Oman valtakunnan etu» on liian pieni ja liian arkipäiväinen asia heidän aatteekseen. He tarvitsevat jotakin suurta, mullistavaa, yleismaailmallista. He tarvitsevat uskonliikkeen, joka tosiaan menee eteenpäin, jolla on miljoonia kannattajia, joka sytyttää kaikki kansat. He tarvitsevat ylivaltiollisen työnantajan.

Nämä juurettomat maailmanparantajat, työttömät tappelupukarit ja umpisilmäiset idealistit ovat oiva saalis naapurivaltain suurille ihmisenkalastajille. Kaikenkarvaiset herätysliikkeet kokoilevat heitä verkkoihinsa: yhdestä tulee »germaanisen heimon» esitaistelija itäisellä maalla, toisesta »kaikkialla maailmassa leviä-

vän» kansallisen nousun alikersantti, kolmannesta »kansainvälisen proletariaatin» torvensoittaja. Sisä- ja ulkopoliittisia tapahtumia he arvioivat kukin oman internationalensa kannalta. Aate ennen kaikkea!

Sotamarsalkka Mannerheimin 4. 6. 1937 pitämän puheen loppusanat eivät ole fraasien helinää: »Jos minä tällä hetkellä voisin antaa kansallemme lahjan, antaisin yksimielisyyttä, tyytyväisyyttä ja keskinäistä luottamusta.» Eripuraisuuden kylvö, omien olojen järjestelmällinen mustamaalaus ja valtionvastainen propaganda on nykyisenä ajankohtana leimattava provinssialismiksi, vihollispropagandan avustukseksi. Kansainväliset ideologiat ovat rutto, joka mädättää valtiomme, ellei vastamyrkkyä löydy.

Linnoittamaton Ahvenanmaa ja alusmaa-ajattelu — siinä maanpuolustuksemme vaikeimmat pulmat. Jo Abessinia ja Espanja virittävät Suomessa vimmatun propagandasodan — entäpä kun tykit alkavat jyristä Itämerellä? Pystyykö valtiovaltamme lannistamaan »antifascistien» ja »antibolševikkien» sotakiihoituksen, torjumaan diktatuurimaiden hyökkäyspropagandan — joka jo nyt on täydessä vauhdissa! — ja ylläpitämään kansassamme »puolueettoman» mielialan? Ellei, pystyykö valtiovaltamme ratkaisevana hetkenä saamaan koko kansan samalle puolelle rintamaa vai toistuuko vuoden 1918 surkeus? Ja vihdoin: pystyykö valtiovaltamme selvittämään kansalle, että ystävät eivät totaalisessa sodassa ole vaarattomampia kuin viholliset, että »kansakunnan tulee kaikissa olosuhteissa luottaa ainoastaan itseensä»?

Suomalaista uskonpuhdistusta kaivataan. Keskipolvi, fascistismarksilais-suomenruotsalainen riitasointu, havahtunee tuskin koskaan tuomitsemaan »viattomia» muukalaissympatioita — muuten kuin vastapuoluelaisten kohdalta. Vuoden 1918 kirot elävät. Ellei uusi nuoriso kykene uudelleen arvioimaan suomalaisen vastustajan ja muukalaisen aateystävän keskinäistä arvojärjestystä, on sangen samantekevää, piirretäänkö FINIS FINLANDIÆ punikin vai lahtarin verellä.

IX. KESTÄMMEKÖ?

Kestääkö Suomen linna? Vai toistuuko Viaporin häpeä: ryssän raha ja kavalat kuiskuttelut aukaisevat Pohjolan Gibraltarin portit — sisältäpäin?

Eräs Sigmund Freudin uusimpia teesejä on, että n.s. luonnollinen kuolema useimmissa tapauksissa on itsemurha. Yksilössä piilevä »kuolemanvietti» pääsee voitolle ja ihminen kuolee, koska hän ei *tahdo* elää kauempaa, ei jaksa enää tahtoa.

Miten lieneekin yksilön laita, taistelevan kansakunnan loppu on aina itsemurha. Kansaa, joka tahtoo elää, ei mikään mahti maailmassa pysty musertamaan. Ken epäilee, muistakoon juutalaisten historiaa.

Jos kansallamme olisi sisua taistella viimeiseen mieheen, se olisi voittamaton nykyisessä Euroopassa. Suomea ei murskaa ryssä vaan suomalainen efialtes. Jokaisessa kansassa, jokaisessa joukkoosastossa ja jokaisessa yksilössä vaanii kavaltaja, ensimmäinen rintamakarkuri. Totaalinen sota on »mahdotonta-kauempaa!»-ja »sittenkin-me-kestämme!»-vaistojen kamppailua kansassa ja yksilössä. On linnanpäällikköjä, jotka ovat mieluummin räjäyttäneet itsensä ilmaan kuin antautuneet, on miehiä, jotka »ennemmin ovat kaatuneet oman kätensä kautta kuin peräytyneet siltä paikalta, jolle he itse ovat itsensä asettaneet».

Efialtes ja Bobi Sivén! Edellisen kanssa liittoutuu vihollisen propaganda. Kumpi on jäävä voittajaksi? Mistä riippuu ratkaisu? Sinusta.

Ilman yhtä miestä, Clemenceauta, olisi Ranskan kansa luhistunut v. 1918 ennen Saksaa. Ei ole ainoatakaan suomalaista, jolle tulevaisuuden sodassa ei tarjoutuisi tilaisuus olla oman piirinsä Clemenceau. Jokaisessa maalaiskylässä, jokaisessa työläiskorttelissa, jokaisessa juoksuhautaparakissa, partioryhmässä ja ihmissielussa vastavoimat sotivat. Kuka huolehtii, että tulevassa sodassa jokaiselle rintamanosalle riittää edes yksi Toivo Lehtoranta? Housupareja on tuhansittain, miehiä vain siellä täällä.

Vihollisen propagandahyökkäys on lyötävä takaisin. Ja se lyödään takaisin, jos vartijat valvovat.

Vihollisen propagandahyökkäys käyttää aseenaan demagogiaa. Propagandatorjunnalla on tukenaan eräs korvaamaton lisätekijä: arvovalta.

Propagandahyökkäys lyödään takaisin, jos kaikki, joilla kansamme silmissä on arvovaltaa, hetken tullen ovat valmiit tinkimättömään itsenäisyystaisteluun.

Kirkko, teatterit, yliopistot, kansakoululaitos, yleisradio, sanomalehdistö, elokuvat, kaunokirjailijat, kuvaamataiteilijat, nuorisoseurat, maamiesyhdistykset, työväenjärjestöt, ihmisoikeusnaiset, lahkolaissaarnaajat ja kansanedustajat on asetettava liikekannalle maanpuolustuksemme psyykillisen rintaman lujittajiksi.

Onnistuuko?

Tilanne voi näyttää epätoivoiselta. Valtiovaltamme on ilmeisesti tuskin tullut ajatelleeksikaan totaalisen liikekannallepanon rauhanaikaiselle politiikalle asettamia velvoituksia. Kapt. Huhtalan tavoin johtuu kysymään »onko meidän valtiokoneistomme ja erikoisesti puolustusvoimiemme rauhanaikainen järjestely ja koulutus ajan vaatimusten tasalla? Vai olisimmeko ehkä jääneet pahasti ajasta jälkeen, vaikka meillä on rajanaapurina eräs maailman ensimmäisiä propagandamaita ja omat kansalaisemme ovat osoittautuneet melko vastaanottavaisiksi?»

X. ME JA MAHDOLLISUUTEMME.

Me olemme hitaasti oppiva ja hitaasti unohtava kansa.

Seitsemässä vuosisadassa emme oppineet ruotsalaisiksi, vuosisadassa emme ryssiksi.

Hitaasti unohtuvat täällä Ison Vihan muistot. Vitkaan arpeutuvat veljessodan haavat. Mutta ne arpeutuvat kerran.

Ei tätä kansaa huutamalla käännetä. Meluisa julistus kimmahtaa meistä kuin kirves kalliosta.

»Puhein ja sanoin ei maaseudulla paljoa rakenneta. Siellä katsotaan myös henkilöön. Ihmisillä on aikaa odottaa ja katsoa, minkälainen tuo julistaja oikein on miehiään.» Niin kirjoitti vuosi sitten »AKS:n Tiessä» Erkki Virta.

Moni lienee tämän pannut merkille. Moni on myöskin tuskastunut ja kysynyt: emmekö siis koskaan saavuta eheyttä?

Suotta kadehtia slaavien, italialaisten ja muiden yksimielisyyttä. Huutava hiljaisuus ei ole kansallishenkeä, pistinten ja demagogian sitoma kaaos ei lujuutta. Pohjoisten kansain — englantilaisten, skandinaavien, suomalaisten ja sveitsiläisten — takapajuisuus on siinä, että *itsekuri ja arvovallan kunnioitus* ei niiden keskuudessa vielä tyyten ole väistynyt laumahengen tieltä. Olemme mitä olemme — emme ainakaan ryssiä ja brasilialaisia. Ajattelemme miten tahdomme — emme ainakaan maaorjamaisesti.

Asema on vaikea mutta ei toivoton. Ja tulevaisuudenuskomme lujin peruste on tämä: ryssä on ryssä mutta Suomen mies sotilas.

Meillä tosin on kielikuilumme, puoluekuilumme, yhteiskunnalliset kuilumme. Mutta meillä ei kirkko vehkeile valtiota vastaan, meillä ei armeija kaipaa jokaviikkoista puhdistusta, työväenjärjestöjemme ja ylioppilasjärjestöjemme sisäinen lujuus on ihailtava. On osoittautunut, ettei tämä lujuus — suomalainen lujuus! — ole muserrettavissa yhdellä taholla helpommin kuin toisellakaan. Mikään yksityinen puolue ei ole pystynyt pakottamaan valtiovaltaa nöyräksi välineeksensä ja muitten ryhmäin orjuuttajaksi.

Voimaa vai heikkoutta?

Demokratia ei ole sairaus sinänsä. Vasta jos puoluetaistelut vaarantavat kansan sisäisen riippumattomuuden, s.o. jos jokin ryhmä tottuu näkemään muukalaisessa hengenheimolaisen ja toisinajattelevassa suomalaisessa pelkän 'muserrettavan', jos vaalivoitot arvioidaan korkeamma kuin valtakunnan turvallisuus ja puoluehenki ylemmä kuin puolustushenki, silloin on aika tarkistaa suuntaa.

Valtiomme vaatisi lujittamista. Mutta valtiovallan arvovalta on yhä niin luja, ettei »nykyinen johto ja nykyinen järjestelmä» hievahda edes modernien propagandateknikkojen rynnistyksistä.

Surkaamme — ja iloitkaamme! Sillä pahin kanto neuvostopropagandan kaskessa on juuri arvovallan kunnioitus ja kansan harkintakyky. Puoluetaistelut ovat Suomessakin horjuttaneet uskoa lain ja esivallan pyhyyteen. Mutta täällä tapaa yhä persoonalli-

suuksia, joitten arvovalta ei juonnu demagogiasta vaan tunnustetaan mielipiderajoista riippumatta. Vallankumoukset ja kerettiläisvainot eivät täällä ole tuhonneet kansallista parhaimmistoa, kaikissa puolueissa ja yhteiskuntaluokissa tavattavaa, jonka tekoja ohjaa siveellinen vastuuntunne eikä despootin pelko ja laumojen oikut. »Kansanvaltaisen vapauden» maine on propagandistisestikin mitä halutuinta tavaraa, niinkuin Venäjän ja Eestin eduskuntailveilyt osoittavat. *Sitä* ei ole tarvis hävetä. Tosiasiat ovat propagandan paras tuki, ja Suomen olot kestävät kyllä vertailun rajantakaisiin. Ja vihdoin: se että esim. suomalaisten työväenjärjestöjen rivit eivät repeile pitkällisenkään propagandahyökkäyksen alaisina, takaa, että *jos* kansamme kerran saadaan taotuksi valtakunnalliseksi yhteisrintamaksi, sen laatu ja lujuus on voittamaton.

XI. VELVOLLISUUTEMME.

»Mitä tekisin, jos olisin diktaattori?»-nimiseen lukuun on tapana päättää tämäntapaiset tutkielmat.

Helppo olisi syytää vaatimuksia valtiovallalle ja puolustuslaitoksen johdolle. Mutta hyttysen huuto tuskin kantaisi työläistalonpoikaisten olympolaisten kuuluville. Tarkoituksenmukaisinta on siis asettaa kysymys toisin: »mitä nykyoloissa on AKS-läisten tehtävissä psyykillisen puolustusvalmiuden hyväksi?»

Jos olisi varma, että tulevaan suursotaan on aikaa kolme vuosikymmentä, voisi ehkä yhtyä niihin, jotka vastaavat: »vallankumous». Sotilasasiantuntijain käsityksen mukaan aikaa on tuskin viisivuotissuunnitelmiinkaan. Niin ollen lähtökohdaksi on otettava nykyiset olot.

Mitä meidän siis on tekeminen?

Ensinnäkin: luovuttava kaikista ryhmä- ja luokkaennakkoluuloista, henkilökohtaisista vastenmielisyyksistä ja aatteellisista päähänpiintymistä, jotka estävät itsekutakin näkemästä, mitä *valtakunnan* etu nykyhetkellä vaatii.

Toiseksi: oivallettava kerta kaikkiaan, että valtakunnan puolustusta ei voida rakentaa *enemmistön* puolustustahdon varaan.

Käsitettävä edelleen, että valtakunnan kannalta on melkoisen yhdentekevää, millä puolella itsekukin tulevassa sodassa taistelee, ellei ole varmuutta, että koko kansa taistelee samalla puolen rintamaa. *Koko* kansan oltava taisteluvalmis *jokaista* tunkeilijaa vastaan.

Kolmanneksi: pyrittävä lisäämään »yksimielisyyttä, tyytyväisyyttä ja keskinäistä luottamusta» oman kansan keskuudessa. Tunnussanana *»ei koskaan enää kansalaissotaa!»* pyrittävä umpeuttamaan v:n 1918 haavat.

Neljänneksi: poistettava herravihan syyt 'herrojen' keskuudesta. Uusi yhteiskunnallinen ajattelutapa, *kunnioittava suhtautuminen omaan kansaan*, sen elämänmuotoihin ja perinnäisiin vakaumuksiin juurutettava nousevaan sivistyneistöön. Kyynillinen demagogismi, rahvaan halveksunta älyttömänä käännytysobjektina tuomittava mitä jyrkimmin. Samoin akateeminen itseimartelu ja omavanhurskaus. Arkipäiväisen työn ja sotilaallisen rivimieskunnon korkea arvostus nuijittava »hienostonkin» tuoksuviin kalloihin.

Viidenneksi: levitettävä oikeita tietoja diktatuurimaiden oloista ja muokattava mielialaa *skandinaavisen puolustusliiton* hyväksi.

Kuudenneksi: pidätyttävä mielenilmaisuista, joita vihollinen voisi käyttää hyväkseen pyrkiessään osoittamaan omilleen, ulkovalloille ja meikäläisille pässinpäille, että syypää sotaan on Suomi tai »hyökkäysaikeita hautovat suomalaiset nationalistipiirit.» Kaikissa yhteyksissä voimakkaasti tähdennettävä Suomen ehdotonta *rauhantahtoa*.

Seitsemänneksi: pyrittävä 'suolaamaan' maa ja erikoisesti maan kulttuurielämä AKS:läisillä *persoonallisuuksilla* — ja hoidettava, ettei suola käy mauttomaksi!

Kahdeksanneksi: luotava vapaaehtoista tietä sotalaitokseltamme puuttuva *propagandamiehistö*, joka on käytettävissä silloin, kun valtiovaltamme välttämättömästi on terästyttävä taistelevaksi valtioksi ja järjestettävä maanpuolustuksemme kolmas rintama. Kehitettävä tulevia radiopuhujia, sotilaspuhujia, matkapuhujia, ulkomaan propagandan tekijöitä, päätoimittajia, pakinoitsijoita, paloartikkelien ja lentolehtisten kirjoittajia, psykotek-

nikkoja, pilapiirtäjiä, julisteiden maalaajia j.n.e. Neuvostopropagandan teknillinen etumatka on pelottava. Tärkeältä osalta psyykillinen väestönsuojelu — kuten sodanaikaiset siviilitoimet yleensäkin — on suoritettava naistyövoimaa käyttäen. NYKS:läisille soveltuisi m.m. Neuvostoliiton olojen, kansanluonteen ja eri kielten tutkinta valmistavaksi työmuodoksi.

Yhdeksänneksi: jokaisen AKS:n jäsenen tehtävä v. 1938 omaalotteisesti *enemmän* aktiivisen maanpuolustushengen herättämiseksi kuin Seura itsekultakin vaatii.

Kymmenenneksi: kaikkialla ja hellittämättömästi taisteltava *alusmaa-ajattelua* vastaan. Pidettävä mielessä muukalaisvallan muistot: ryssien julmuudet Ison Vihan aikana, saksalaisten hallituskausi Eestissä, Ruotsin Ahvenanmaan-politiikka v. 1918. Skandinaavisen puolustusliitonkin synnyttyä muistettava Snellmanin valtakunnallinen perustuslaki: *Yhden seikan minä haluaisin jos voisin lähtemättömästi painaa maanmiesteni vakaumukseen: että kansakunnan tulee kaikissa olosuhteissa luottaa ainoastaan itseensä.*

Yksilöllinen kunniantunto on kasvatuksen kautta yleistettävä kansalliseksi kunniantunnoksi, kansalliseksi itsetunnoksi, sillä vain se juottaa kansan yhdeksi kokonaisuudeksi ja pakottaa yksilön kaikissa olosuhteissa uhrautumaan kokonaisuuden hyväksi ja alistamaan omat etunsa kokonaisuuden edun alle.

E. E. Kaila »Sanassa ja Miekassa» 1924.

LIBERALISTINEN KAUPPAPOLITIIKKA JA MAANPUOLUSTUS

Eero Hietakari

»Ajatellaan taloudellisista tehtävistä yksilöllisesti, ei kansakunnallisesti ja poliittisesti.»

J. H. Vennola.

Talouselämän ja maanpuolustuksen välisten suhteiden arvostelu edellyttää aina määrättyä mielipidettä talouselämälle asetetuista tehtävistä. On selvää, että kukaan ei pidä taloudellista toimintaa kaikkine erilaisine esiintymismuotoineen minään itsetarkoituksena, vaan välikappaleena. Mutta kysymys siitä, minkä välikappaleeksi se on katsottava, yksilöllisen vaiko kansallisen, valtakunnallisen vaiko koko ihmiskunnan edun, on ratkaisematon ja ilmeisesti tulee sinä pysymään. Yleispätevää vastausta siihen ei voida antaa. Kukin aikakausi antaa siihen oman maailmankatsomuksensa mukaisen vastauksen.

Merkantilismi, ylhäältäpäin tarkoin jäsennelty ja holhottu taloudellinen järjestelmä soveltui aikoinaan valtion ja siihen kuuluvien yksilöiden talouspyrintöihin. Valtiovalta suoranaisesti pa-

koitti kaikki yksityisetkin taloudelliset pyrinnöt palvelemaan omia tarkoitusperiään, joista ehkä tärkeimmällä sijalla oli ulkopolitiikka, oli sitten kysymys aseellisesta tai diplomaattisia teitä hoidettavasta ulkopolitiikasta. Kaikkeen tähän alistuttiin, koska se suurin piirtein vastasi silloisia käsityksiä valtion ja yksilöiden välisistä suhteista. Mutta olot muuttuivat. Liikenne kehittyi. Toimintamuodot monipuolistuivat. Ja ajan henki muuttui niiden mukana. Se taloudellinen holhous, mikä joskus oli hyvin sopinut yleiseen ajatteluun ja pyrkimyksiin, alkoi vähitellen tuntua sietämättömältä pakolta, valtiovallan ja sen ylläpitämän taloudellisen järjestelmän suoranaiselta kuristusmenettelyltä yksilöä kohtaan. Järjestelmä ei ollut kyennyt seuraamaan yleisen kehityksen mukana. Se oli jäänyt ajastaan jälkeen, vanhentunut, jopa suorastaan huipentunut asiattomaksi ja pikkumaiseksi byrokratiaksi. Vastavaikutus oli välttämätön. Se kiteytyi ensin muutamien kaukonäköisempien ajattelijoiden mielissä merkantilismia vastustavaksi teoriaksi. Tämä teoria syöpyi sitten ilmeisten epäkohtien jokapäiväisestä toteamisesta jatkuvaa tukea saaden syvälle yleiseenkin ajatusmaailmaan, ja sitä tietä sai aikaan käsitteiden mullistuksen, mikä lopulta hajoitti koko merkantilistisen talousrakennelman. Ja silloin tilalle astui olevia oloja paremmin vastaava uusi taloudellinen toimintamuoto, liberalistinen talousjärjestelmä.

»Laisser faire et laisser passer» muodostui siitä alkaen yksilöiden ja valtioiden taloudellisen toiminnan korkeimmaksi ohjeeksi. Kuitenkin on erikoisesti huomattava, että sanotulla iskulauseella ei alkujaan ollut tuota myöhemmin niin huonon maineen saanutta merkitystä »ei mitään rajoituksia, antaa mennä vaan ihan vapaasti, kyllä aina jotenkuten selvitään». Taloudellisen liberalismin henkinen perusta oli sen varhaisemmalla kehityskaudella kokonaan toinen, kuin miksi se sitten myöhemmin muodostui tämän järjestelmän vuorostaan jo alkaessa rappeutua. M.m. liberalistisen taloussuunnan suuren oppi-isän Adam Smithin mielestä taloudellisen vapauden tarkoituksena oli *kansallisen* hyvinvoinnin lisääminen. Kansa ja sen muodostama valtio olivat samalla kertaa sekä lähtökohtana että päämääränä. Myöhemmin tätä kaunista oppijärjestelmää

kehitettiin paljon pidemmälle, kunnes jo teoriassakin, mutta ennen kaikkea käytännössä, päädyttiin vastakkaiseen äärimmäisyyteen. Tiukkaan kahlehditun ja tarkoin jäsennellyn merkantilistisen talouskoneiston sijaan astui yksilön täydellinen mielivalta, taloudellinen anarkia. Kansakunnan etu alettiin ennen pitkää samastaa yksilön edun kanssa. Yksilön arveltiin parhaiten tietävän, mikä hänelle itselleen oli edullisinta ja muka sen kautta välillisesti myös yhteiskunnalle. Mutta yhteiskunta itse ei saanut oma-alotteisesti millään tavalla puuttua talouselämän kulkuun, jotta se ei joutuisi vaaraan sotkea omaa etuaan tavoittelevien yksilöiden taloudellisia suunnitelmia. Valtiolle jäi kuitenkin eräänlainen poliisin tehtävä, velvollisuus valvoa, ettei yksilöiden taloudellista vapautta mitenkään loukattu. Johdonmukaisena seurauksena kaikesta tästä oli se, että yksilöstä vähitellen tuli yleisen ajattelun lähtökohta, yksilön hyvinvoinnista taloudellisen toiminnan päämäärä, ja kansa sekä valtio jäivät vain välikappaleiksi pyrittäessä saavuttamaan tätä päämäärää.

Itsevaltius ja merkantilismi, kaikkinainen henkinen ja aineellinen pakkovalta lukuisine virheineen ja väärinkäytöksineen olivat niin tyystin myrryttäneet ihmisten mielet, että melkeinpä joka maassa uuden vapauden humalluttamina arvelematta syöksyttiin tähän toiseen äärimmäisyyteen, josta pian muodostui kansoille yhtä paha olotila kuin siitä, josta ne juuri olivat vapautuneet. Joka maassa nähtiin aluksi rusohohtoisia unia rajoittamattoman taloudellisen vapauden ja kansainvälisen työnjaon mittaamattomista siunauksista.

Käytäntö pian kuitenkin romahdutti kasaan nämä kauniit korttirakennelmat. Rajoittamattoman yksilöllisen kilpailun monet varjopuolet alkoivat tulla näkyviin. Työnantajien ja työntekijöiden entisestä tavallaan patriarkaalisesta yhteispyrkimyksestä ei kohta ollut enää mitään jälellä. Yhteiskuntaan syntyi kaksi toisilleen vihamielistä kerrosta, työntekijät, jotka omistivat vain työkyvyn, ja työnantajat, joilla sen lisäksi vielä oli hallussaan raha. Rautaiset palkkalait y.m. sosialismin ja kommunismin sittemmin omaksumat ja määrätyin tendenssein kehittämät teoriat eivät suinkaan olleet täysin tuulesta temmattuja. Niillä oli kyllä

aikoinaan hyvinkin paljon todellisuuspohjaa taloudellisen liberalismin alaisissa maissa. Yhteisedun kannalta kaikkein ikävintä oli se, että isänmaa oli olemassa vain omistaville luokille ja heidän velvollisuudekseen jäi sen vuoksi myöskin maanpuolustustahdon ja -taidon säilyttäminen ja kehittäminen. Se, joka omisti vain oman ruumiinsa työkyvyn, ei joutunut mihinkään kosketuksiin isänmaan kanssa. Asevelvollisuus tuntui hänestä siitä syystä usein suoranaiselta kiroukselta.

Vapaa kilpailu tappoi ennen pitkää lukuisan joukon pikkuyrityksiä. Suurten yrittäjien kesken raivosi taistelu henkeen ja vereen asti. Ja kuitenkin kaikesta tästä huolimatta vapaa hintojen muodostus ehkäistiin sen kautta, että muutamat yritykset liittyivät yhteen ensin kansallisiksi ja sitten edelleen yleismaailmallisiksi trusteiksi ja konserneiksi. Kansainvälisiä ja kotimaattomia pääomavarastoja syntyi. Ne pääsivät yhä suuremmassa määrässä kontrolloimaan kaikkea kansallista tuotantoa, ja mikä pahinta, niistä kehittyi pian valtioiden yläpuolella olevia taloudellisia ja poliittisia voimatekijöitä, joista monet valtiotkin joutuivat riippuvaisiksi. Sen sijaan, että taloudellisesta liberalismista olisi tullut se elähdyttävä lääke, joksi sitä ensin kuviteltiin, siitä tulikin ruttobasilli, joka muiden aikaansaannosten lisäksi hävitti yksityisten yrittäjien merkityksen ja loi tilalle persoonattomat yhtymät, joille isänmaa on melkoisen tuntematon käsite, tai joille se ainakaan ei merkitse sitä kuin yksilölle.

Yhä paranevat liikeyhteydet saattoivat kokonaan vastakkaisissakin maanäärissä sijaitsevat valtiot toinen toistensa melkein välittömiksi naapureiksi. Entisten pitkien ja hankaloiden kuljetusmatkojen antama taloudellinen suoja on vuosi vuodelta supistunut melkein olemattomiin. Monissa maissa on joku kotimainen tuotannonhaara joutunut paremmilla luonnon edellytyksillä varustettujen tai pääomasta rikkaampien tai kehityksessä muuten jo pitemmälle ehtineiden maiden ylivoimaisen kilpailun painostuksesta täydelliseen häviöön. Usein on käynyt vielä niin, että työtilaisuudet ovat sen johdosta supistuneet vain joitakin määrättyjä toimialoja käsittämään. Kansainvälinen työnjako alkoi jo yhteen aikaan olla selvä todellisuus. Se teki kaikki kansat suuremmassa

tai pienemmässä määrässä toisistaan ja samalla myös näiden yläpuolella olevista kosmopoliittisista voimista riippuvaisiksi, mikä riippuvaisuus monessa eri muodossa ilmenee m.m. sellaisissakin kysymyksissä, jotka koskevat maanpuolustusta.

Kansojen keskinäisestä terveellä pohjalla olevasta taloudellisesta vuorovaikutuksesta ei olisi mitään pahaa sanottavaa, jos voitaisiin olla aivan varmoja siitä, että sen säännöllinen jatkuvaisuus ehdottomasti ja kaikissa tilanteissa olisi voimassa. Kokemus on jo kuitenkin useamman kerran osoittanut, että vaikka kansat tavallisissa oloissa tuottavatkin hyödykkeitä paitsi omaa kulutustaan varten myöskin varustaakseen niillä korvauksesta toisiakin kansoja, ne määrätyissä tilanteissa lakkauttavat tämän viennin, jopa pyrkivät estämään kaikkia muitakin valtioyhteisöjä avustamasta jotakin tiettyä kansaa sille välttämättömillä hyödykkeillä. Tällaisen tilanteen olemassaolo on jo monesti todettu, ja sellainen syntyy vastakin aina sotien aikana. Vastustajan yhteyttä kansainväliseen työnjakoon ja hyödykkeiden vaihtoon pyrkivät sotivat puolet voimiensa mukaan häiritsemään. Maailmansodassa pitivät ympärysvallat Saksaa ja sen liittolaisia sellaisessa saartorenkaassa, että niiden oli aika ajoin kerrassaan mahdotonta saada tarvitsemiaan hyödykkeitä ulkoapäin. Saksa yritti puolestaan vastata siihen rajoittamattomalla sukellusvenesodalla, joka erikoisesti suunnattiin Englannin ulkomaista tuontia vastaan. Saksan ei kuitenkaan onnistunut toteuttaa aijettaan riittävässä laajuudessa. Sodan tulos osoitti, erikoisesti mitä tulee keskusvaltoihin, miten kauheaan tilanteeseen maa voi joutua, jos sen oma tuotantoelämä ei voi tyydyttää sodanaikaista kotimaista kulutusta eikä ulkoapäin kyetä välttämättömiä hyödykkeitä hankkimaan. Siinä tapauksessa ovat kaupan vapaus ja kansainvälinen työnjako niitä tekijöitä, jotka ovat jo rauhan aikana kaivaneet kansallisen puolustuksen alta maan pois keskittäessään tuotannon vain määrättyjä aloja käsittäväksi.

Voimme olla aivan varmoja siitä, että tulevaisuuden sodissa taloudelliseen saartoon kiinnitetään vieläkin suurempaa huomiota, ja pyritään saamaan se mahdollisimman aukottomaksi. Näin tapahtuu kaikkiin maihin nähden, eikä Suomi tule olemaan suin-

kaan missään poikkeusasemassa. Tällöin ei ulkomaisten hyödykkeiden maahantuonnin tarvitse lainkaan riippua siitä, olemmeko itse mukana sodassa tai olemmeko onnistuneet säilyttämään puolueettomuutemme. Edellisessä tapauksessa vihollisemme pyrkivät eristämään meidät mikäli mahdollista aivan kokonaan kansainvälisen työnjaon ulkopuolelle, siis estämään meitä saamasta käytettäväksemme niitä ulkomaisia hyödykkeitä, joita emme kotimaassa itse voi tai osaa valmistaa. Heikko laivastomme ei riitä turvaamaan meritse tapahtuvan kauppayhteyden jatkuvaisuutta. — Jälkimmäisessä tapauksessa, siis olettaen, että voimme pysyä syrjässä kaikista sotaisista voimanmittelyistä, mikä mahdollisuus muuten geopoliittisen asemamme huomioonottaen on häviävän pieni, eivät sotaa käyvät puolet kuitenkaan, olkootpa ne sitten ketä hyvänsä, jättäisi tilaisuuden sattuessa anastamatta niitä meille tarkoitettuja hyödykkeitä, joita ne itse tarvitsevat tai joiden ne pelkäävät joutuvan vastustajien käsiin. Käytettävissä olevilla voimillamme meidän on hyvin vaikea estää tällaisia meihin kohdistettuja puolueettomuuden loukkauksia sattumasta. Ja paljailla nooteilla ei sota-aikana tule olemaan sanottavaa tehoa, päätellen siitä, mitä ulkoministeriömme niillä on tähän mennessä rauhan vallitessa aikaansaanut.

Nyt on kysymys siitä, pystymmekö näissä molemmissa mahdollisissa tilanteissa tulemaan edes jollakin tavoin toimeen ilman tuon liberalistisen talouskäsityksen ihannoiman kansainvälisen työnjaon kautta maahan saatuja hyödykkeitä, toisin sanoen, kykeneekö kotimainen tuotantomme tarpeen tullen edes välttävästi tyydyttämään kaikkein välttämättömimmät tarpeemme.

Ei ole epäilystäkään siitä, että tällä hetkellä käytettävissä olevan tuotantokyvyn huomioonottaen vastaus ei voi olla muuta kuin kieltävä. Jo pintapuolinen tarkastelu paljastaa totuuden kaikessa alastomuudessaan. Aivan ensimmäisenä tulee tällöin kysymykseen elintarvikkeiden kotimaisen tuotannon ja kulutuksen välinen suhde.

Tilastollisen vuosikirjan mukaan oli sato vv. 1931—1935 keskimäärin vuotta kohti tärkeimpien viljelyskasvien osalta pyörein luvuin seuraava:

Vehnää	68,400	tonnia
Ruista	352,300	»
Ohraa	179,500	»
Kauraa	672,000	»
Perunoita	1,130,300	»

Nämä määrät eivät kuitenkaan täysin riittäneet tyydyttämään kulutustamme, vaan ulkomailta oli esim. 1/9-34 — 31/8-35 välisenä aikana tuotettava seuraavat huomattavat määrät:

Vehnää	118,600	tonnia
Ruista	22,600	»
Ohraa	700	»
Kauraa	500	»
Perunoita	5,800	»

Vastaavat vientinumerot ovat taas niin mitättömät, muutamia tonneja korkeintaan, ettei niitä kannata lainkaan ottaa huomioon. Kaikki nuo määrät eivät tosin ole menneet suoranaiseen elantoon, vaan osa on käytetty teollisuudessa ja niin ollen tiukan tullen voitaisiin tämänlaatuista kulutusta huomattavastikin pienentää, mutta missään tapauksessa ei nykyinen kotimainen tuotanto riittäisi suoranaiseen kulutukseen ja uusiin vuosikylvöihin. Viime vuonna pääsimme kyllä viljantuotannossa yhä lähemmäs omavaraisuutta. Se voi kuitenkin olla suotuisten olosuhteiden aiheuttama sattuma, vaikka sen ei tietysti sitä tarvitse olla. Vasta sitten voimme puhua omavaraisuudesta viljantuotannossa, kun kotimaisen tuotannon keskimäärä useampien vuosien aikana vastaa kulutusta.

Tässä yhteydessä on otettava huomioon vielä eräitä muita tärkeitä näkökohtia. Ensinnäkin se seikka, että sotatilan sattuessa sotatoimien alueelta ei saada mitään satoa, vaan niidenkin väestö on elätettävä muiden seutujen tuotolla. Toiseksi ei myöskään ole unohdettava sitä, että nykyinen tuotantovolyymi on suurelta osalta saavutettu monien erikoistoimenpiteiden avulla.

Ulkomailta tapahtuvaan ravintoaineiden tuontiin ei sodan sattuessa kannata laskea kovin suuria. On selvää, että vihollisemme kaikin tavoin pyrkivät kaappaamaan meille tarkoitetun tavaran jo Atlannilla, ja Itämeri on täysin suljettu ulkomaiselta kauppavaihdoltamme. Ruotsi ja Norja eivät nykyisellä ravintoainetuotannollaan pystyisi meitä silloin sanottavammin varustamaan, vaikka ne sitä haluaisivatkin, mikä ei joka tilanteessa ole niin ehdottoman varmaa. Tanskan suhteen on asia tosin hiukan toinen. Mutta vaikka sieltä saataisiinkin ravintoaineita ja vaikka kauempaakin tulevat laivat pääsisivät onnellisesti Norjan ja Ruotsin länsirannikon satamiin, ei se vielä riittäisi pelastamaan meitä nälänhädästä. Tuotteet olisi myös saatava Suomeen saakka tuoduiksi. Ainoa rautatieyhteys Tornion-Haaparannan kautta voidaan lento-aseella suhteellisen helposti pitää katkaistuna. Maanteiden puutteessa on tuontia pohjoisempia kiertoteitä käyttäen melko vaikea ylläpitää, ainakin mitä tulee suuremmassa määrässä tapahtuvaan kuljetukseen. Vaikeimmin katkaistava yhdystie kulkee Pohjanlahden yli. Mutta se on yhteyden ylläpitäjä vain siinä tapauksessa, että Ahvenanmaan linnoitukset sulkevat pääsyn asiattomilta Pohjanlahdelle. — Milloin saamme nämä linnoitukset, on epätietoista. Ehkäpä suurvallat säilyttävät rauhantilan siksi, kunnes olemme päässeet Ahvenanmaan linnoittamisesta keskenämme ja Ruotsin kanssa yksimielisyyteen ja ennättäneet rakentaa ne.

Nykyisellään meidän on siis lähdettävä siitä olettamuksesta, että sotatilan sattuessa joudumme syömään pääasiassa vain sitä, mitä itse pystymme maastamme irti saamaan. Rauhan aikana kootut varastot loppuvat lyhyessä hetkessä, ja ulkomailta ei voida luottaa saatavan tänne saakka riittävästi elintarvikkeita.

Nämä perspektiivit silmiemme edessä meillä ei sodan sattuessa ole valittavana muuta kuin kaksi vaihtoehtoa, — antautuminen on (kai) ilman muuta laskettava pois — joko opittava olemaan syömättä tai kehitettävä kotimainen elintarviketuotanto sille tasolle, että se kykenee kaikissa tilanteissa, eikä vain tällaisina suoranaisina viljavuosina, tyydyttämään kulutuksen. On otettava huomioon kaikki sota-aikana sattuvat tuotantoa supistavat seikat.

Vihollinen pyrkii m.m. viljankorjuuaikana aivan varmasti ilmasta käsin hävittämään satoa. Koneisiin tarvittavan nestemäisen polttoaineen puute ja lannoitteiden käytön väheneminen myös osaltaan supistavat peltoyksikön tuottoisuutta ja osa viljelysalasta on pakko jättää käyttämättä. Sota-aikana tulee sitä paitsi olemaan miehisestä työvoimasta, koneista ja vetojuhdista puutetta. Katojakin voi sattua. Kaikki nämä mahdollisuudet on otettava ennakkoarvioinneissa huomioon.

Todennäköistä kaiken lisäksi on, että leipäviljan kulutustarve juuri silloin asukasta kohti suurenee. Sota-aikana nimittäin menetetään monet tärkeät ravintoainelähteet m. m. suurelta osalta merikalastuksen saalismäärät, jotka, ollen vuodessa nykyisin lähes 20,000 tonnia, merkitsevät hyvin paljon kansamme ruokataloudessa.

Kilohailin pyyntimahdollisuudet supistuvat aivan mitättömiin, sillä pääasiallisin pyyntialue, Helsingin ja Hangon välinen rantaosa, on kalastukselle miinojen sekä lento- ja laivahyökkäysten vuoksi liian vaarallinen. Sama on asianlaita silakan suurpyynnin itäisten keskusten, Koiviston, Lavan- ja Suursaaren sekä Kotkan lähiseutujen kanssa. Pyyntialueet Turun saaristossa, Porin ja Merikarvian edustalla sekä Merenkurkussa ovat tosin edullisemmassa asemassa, mutta tulos näiltä alueilta pyrkii aina olemaan vain noin puolet kokonaissaaliista. Laatokankin kalastus vaikeutuu hyvin suuresti, todennäköisimmin loppuu kokonaan. Petsamossa ainakin käy siten. Kaiken lisäksi putoavat elintarviketilastostamme silloin pois myöskin Pohjois-Atlannin sillisaaliit, jotka v. 1935 nousivat 3,680 tonniin. Vain suurimman osan joki- ja järvikalastuksen tuotosta, joka v. 1935 oli yht. 4,590 tonnia, voidaan laskea olevan käytettävissämme sodan aikana.

Karjatalouden tuotantokyky tulee sota-aikana huomattavasti laskemaan. Voin, juuston y.m.s. vienti tosin tyrehtyy, ja kotimaan markkinoille jää näitä ravintoaineita siten suhteellisesti paljon enemmän kuin tavallisissa oloissa, mutta tuo ylijäämä ei absoluuttisen tuotantomäärän vähenemisen vuoksi riitä korvaamaan kaikkea sitä elintarpeiden puutetta, mikä varmasti syntyy.

Koko se aukko, minkä erinäisten ravintoaineiden saannin tyreh-

tyminen aiheuttaisi, ja jota karjatalous ja suurempi säästäväisyys ruokataloudessa eivät pystyisi täyttämään, olisi korvattava kotimaisella maanviljelystuotannon lisäyksellä. Sodan sattuessa on sellaisen yhtäkkisen vaatimuksen täyttäminen kuitenkin aivan ylivoimainen tehtävä maanviljelyksellemme. Tavallisissakin oloissa maatalous kykenee lisäämään tuotantoa tai siirtämään tuotannon painopistettä artikkelista toiseen vain hyvin hitaassa tempossa. Sota-aikana se on sula mahdottomuus, varsinkin kun sellainen vaatimus edellyttää huomattavaa viljelysalan lisäämistä. On ihan kylliksi, jos maatilat, parhaimman työvoiman ollessa silloin muussa käytössä, pystyvät huolehtimaan entisten viljelysten hoidosta. Niiden laajentamisesta ei voi olla silloin puhettakaan. Laajentamistyöt ja tarvittavat perusparannukset on siis suoritettava jo ennakolta rauhan aikana.

Maataloustuotannon rauhanaikainen laajeneminen edellyttää kuitenkin taattua menekkiä, toisin sanoen, että se on tarpeeksi suojattu ulkomaista kilpailua vastaan. Sillä on selvää, puhuttakoon kaupan vapauden ja kansainvälisen työnjaon puolesta miten kaunista tahansa, että nykyisten liikeyhteyksien vallitessa Suomen maatalous ei ilman erikoistoimenpiteitä pysty kilpailemaan luonnon monin verroin paremmin suosimien maiden kanssa. Ja ellei kotimaisella leipäviljalla ole menekkiä syystä, että ulkomaalainen on halvempaa, silloin ei yhdenkään talonpojan kannata sitä viljellä muuta kuin korkeintaan kotitarpeiksi. Tätä epäsuhdetta tuotantokustannuksissa on valtiovalta pyrkinyt tasoittamaan tullien avulla. Ja niiden suojassa kotimainen viljatuotanto onkin päässyt suuresti kohoamaan siltä alhaiselta tasolta, jossa se aikoinaan m.m. halvan venäläisen viljan painamana oli. Seuraava taulukko osoittaa tämän nousun:

	Satomäärät			
	v. 1911—1915.		v. 1935	
Vehnää	4,700	tonnia	115,200	tonnia
Ruista	259,600	»	349,500	»
Ohraa	102,600	»	165,900	»
Kauraa	356,900	»	608,900	»

Samanlainen tullisuojasta johtuva ilahduttava ilmiö on havaittavissa myös perunan tuotannossa, joka vv. 1911—15 oli keskimäärin vain 441,300 tonnia ja v. 1935 1,269,000 tonnia. — Karjatalouden kilpailukykyä taas on pyritty ylläpitämään vientipalkkioilla.

Ei ole epäilystäkään siitä, etteikö viime vuosikymmenien kehitys olisi tuottanut välitöntä etua niin kansantaloudellemme yleensä kuin myös maanpuolustuksellemme sen kautta, että siten on pantu hyvälle alulle autarkia ravintoainetuotannossa. Välillisesti niistä on ollut hyötyä siinä, että nuo toimenpiteet edes jollakin tavoin turvaavat maanviljelysväestön säilymisen, mikä taas on maanpuolustushengen ehdoton edellytys.

Viimeaikainen suuntaus tullipoliitiikassa panee kuitenkin pelkäämään, että jo saavutetut edut vaarannetaan tai ainakin, että entistä suhteellisen suotuisaa kehitystä ryhdytään vaikeuttamaan.

Suunnilleen samanlainen on tilanne kotimarkkinateollisuudessammekin tällä hetkellä. Maanpuolustuksen kannalta ovat siinä tärkeimpiä haaroja metalli- ja vuoriteollisuus, kemiallinen, nahka-, kutoma- ja ravintoaineteollisuus.

Meidän täytynee lähteä siitä selviöstä, että ainakaan pitkiin aikoihin ei Suomi voi tulla omavaraiseksi metallien tuotannossa, kuparin ja joskus kenties myöskin nikkelin tuotantoa lukuunottamatta. Ilmahyökkäyksillä voidaan m.m. Outokummun työskentelyä pahasti häiritä, mutta tuskin sentään niin pahasti, että joudumme aivan täysin ulkomaisen kuparin varaan. — Tässä yhteydessä on merkillepantavaa, että Outokummun nykyiseen kukoistukseen on valtiovallalla ollut tärkeä osuus.— Valitettavasti tähän mennessä parhaimmaksi todettu nikkelikenttä sijaitsee ilmeisellä sotatoimialueella, joten sen hyväksikäytölle ei sodan aikana voi suuriakaan laskea. Ellei Nivalan malmikenttiä saada pian tuottaviksi, olemme sodan sattuessa nikkelin suhteen ulkomaisen tuonnin varassa. Mutta vapaa kilpailu ei Nivalan mahdollisia nikkeliaarteita vielä pitkiin aikoihin saa päivänvaloon. Siihen tarvitaan ehdottomasti sitä paljon moitittua »valtion sekaantumista taloudellisiin asioihin». Raudan ja teräksen tuotannossa olemme ulko-

maista ja ennen kaikkea Ruotsista riippuvaisia. Nykyinen rauhanaikainen suhteellisen pieni tuontimme johtuu suurelta osaltaan romuraudan vientiä koskevista vaikeutustoimenpiteistä. Siis taaskin niistä valtion sekaantumisista. Sodan aikana tulee kulutus kuitenkin olemaan niin suuri, että kaikki saatavissa oleva romurauta on tuokiossa kulutettu, ja silloin on kohtalomme sen varassa, onko meillä olemassa edes osittaista liikeyhteyttä Ruotsin kanssa, mikä turvaisi m.m. raudan ja teräksen tuontimahdollisuudet, toisin sanoen, voidaanko Pohjanlahti sulkea vierailta tunkeilijoilta.

Sähkömetallurginen teollisuus on meillä kukoistavassa nousukaudessa. Konepaja- ja valimoteollisuus on suunnilleen samassa asemassa. Mutta tätä alaa onkin valtiovalta aikoinaan lainoilla ja tilauksilla pontevasti tukenut, vieläpä usein vastoin »asiantuntijain» mielipidettä. Sopii kuitenkin kysyä, pystyvätkö nämä alat joustavasti ja kyllin nopeasti siirtymään sotatarviketuotannon aloille, jos joudumme tilanteeseen, jossa tällainen toimenpide on välttämätön. Meillä kyetään valmistamaan erinomaisia separaattoreita, leivinuuneja, erinäisiä maataloudessa ja teollisuudessa käytettäviä koneita, mutta ilmeisesti ei luoteta niitä tuottavien laitosten kykyyn tarvittaessa mukautua aseiden valmistukseen, koskapa kerran valtiovallan on vastoin liberalistisia talousperiaatteita täytynyt ryhtyä itsenäiseksi yrittäjäksi näillä aloilla.

Pahimman kompastuskiven muodostaa kysymys moottoriliikenteen polttoaineista. Esim. Saksassa, joka myös on tässä suhteessa ulkomaista riippuvainen, on tähän puoleen nimenomaan valtiovallan taholta kiinnitettu suurta huomiota ja uhrattu huikeita summia ratkaisun löytämiseksi. Meillä tämä työ on saanut jäädä yksityisten huoleksi. Valtiovalta ei uhraa sanottavasti mitään työn tukemiseksi, koska kansainvälinen työnjako kerran on olemassa sitä varten, että se varustaa meidät sillä, mitä tässä suhteessa tarvitsemme.

Nestemäisen polttoaineen korvaaminen jollakin muulla tuotteella, jota meidän maassamme olisi saatavissa, liittyy läheisesti kemialliseen teollisuuteen yleensä. Vaikka meillä esim. vuonna 1935 valmistettiin kotimaassa noin 52,000 tonnia superfosfaattia, ei kemiallisella teollisuudellamme voi sanoa olevan edes rauhan-

aikana mitään suurempaa merkitystä. Ilman valtion vaikutusta asiaan tämäkin vähäinen alku olisi melko varmasti jäänyt saavuttamatta. Mutta vielä paljon enemmän sitä vaikutusta tarvitaan, tapahtukoon se sitten valtion omien yritysten muodossa tai yksityisyritteliäisyyttä elvyttävien toimenpiteiden avulla, ennen kuin olemme siinä asemassa, että edes pääpiirteissä voimme käyttää mahdollisessa sodassa hyväksemme sitä tavattoman suuriarvoista tukea, minkä nykyaikaisella tasolla oleva kemiallinen teollisuus kykenee puolustukselle antamaan. Maassamme kuuluu kyllä olevan joku näitäkin kysymyksiä pohtimaan asetettu komitea. Mutta sen paljas olemassaolo ei riitä turvaamaan Suomea, siinä tarvitaan jotain konkreettisempaa.

Kutomateollisuus kuuluu maamme merkittävimpiin teollisuushaaroihin jo rauhanaikaisessa kansantaloudessa, sillä se tyydyttää noin 70 % kotimaisesta kulutuksesta. Sodassa sen merkitys yhtenä armeijan tärkeänä varustajana vielä suuresti kasvaa. Valitettavasti täytyy villateollisuutemme olla melkein kokonaan ulkomaisten raaka-aineiden saannin varassa. Tästä syystä olisi erittäin tärkeätä saada kotimainen villatuotanto elpymään ja lammaskanta paranemaan nimenomaan villan laadun suhteen. Ilman valtion nimenomaisia toimenpiteitä kaikki sellainen on utopiaa.

Pellavateollisuus on sikäli paremmassa asemassa, että sen tarvitsemasta raaka-aineesta noin puolet saadaan kotimaasta. Loppuerä tuodaan pääasiallisesti Itämeren maista. Sodan sattuessa saamme siis varustautua olemaan ilman ulkomaista pellavaa. Tätä silmälläpitäen olisi jo ajoissa ryhdyttävä lisäämään pellavanviljelystä kotimaassa. — Tämä ei kuitenkaan saisi tapahtua ravintoainetuotannon kustannuksella, vaan lisäämällä viljelyspinta-alaa. — Pellavanviljelys ei voi saavuttaa suurempaa levikkiä, ellei sitäkin sopivilla toimenpiteillä, siis valtion puuttumisella asiaan, auteta. Puuvillateollisuus, joka myöskin tarvittaessa voi auttaa sotatarvikehuollossa, oli viimeisten vuosien aikana kauniissa nousussa. Aivan äskettäin ovat kuitenkin valtiomme nykyiset johtavat piirit saaneet tämän teollisuuden haaran suojana olleet tullit lasketuiksi, vaikka puuvillateosten tuonti v:n 1937 aikana olikin

huomattavasti noussut edellisestä vuodesta. Tämä teko panee pelkäämään, että kotimainen puuvillateollisuus jää lujassa kansainvälisessä kilpailussa huonommalle puolelle, voipa pahimmassa tapauksessa kerrassaan luhistuakin. — Sota-aikana ei kotimaisella puuvillateollisuudellamme, jonka on pakko toimia kokonaan ulkomaisen raaka-aineen varassa, tule todennäköisesti olemaan kovin suurta merkitystä.

Erittäin räikeänä on valtiomme johtavien piirien epäsuosio langennut kumiteollisuutemme osalle. Tämän vuoden alusta kannetaan m.m. ulkomailta tuotavista kumijalkineista tullia ainoastaan puolet siitä mitä aikaisemmin. Kun toisissa pohjoismaissa ja lisäksi melkeinpä kaikkialla muuallakin k.o. tulli on monin verroin korkeampi kuin meillä, tuntuu koko alentamistoimenpide suorastaan käsittämättömältä. Siellä korkealla näytään kokonaan unohdetun se, että kenkäteollisuutemme oli aikoinaan hätää kärsimässä tšekkoslovakialaisen Bata-trustin dumping-hyökkäysten johdosta ja pystyi torjumaan ne m.m. juuri tullien suojassa. Onko nyt tarkoituksena katsella, olisiko tšekkoslovakialaisella kumilla parempi menestys maassamme kuin kengillä. Tällainen uteliaisuus kostaa kuitenkin mahdollisen sodan aikana itsensä, sillä jos kotimainen kumiteollisuus nyt kaadetaan, niin ei ainakaan Tšekko-Slovakian apuun kannata mitään laskea pahoina päivinä. — Kumiteollisuuden on tosin pakko tuottaa raaka-aineensa ulkomailta. Mutta luottosuhteitamme silmälläpitäen on sota-aikana yleensä pyrittävä saamaan tänne mieluummin raaka-aineita kuin valmiita tuotteita. Tästä syystä ei sellaisia välttämättömän ulkomaisen raaka-aineen kotimaisia jalostajia kuin m.m. puuvilla- ja kumiteollisuus ovat, saa päästää sortumaan.

Voidaan täydellä syyllä huomauttaa, että meillä, sikäli kuin se maan muita taloudellisia etuja vahingoittamatta on ollut mahdollista, on tähän saakka pyrittykin antamaan valtiovallan taholta tarpeellista tukea suojelustullien, apurahojen, vientipalkkioiden y.m. muodossa niin hyvin maataloudelle kuin myös edellä käsitellyille teollisuuden haaroille, ja että taloudellinen liberalismi ei ole päässyt vahingoittamaan maanpuolustukselle tärkeitä elinkeinohaaroja. Tämän väitteen oikeutusta ei voida kieltää. Mutta tällä

hetkellä ei saa olla lainkaan kysymystä siitä, mitä *on tehty*, vaan siitä, mitä vastaisuudessa ehdottomasti on tehtävä.

Kauppapolitiikkamme on hoiperrellut liberalismin ja suojatullien välillä, uskaltamatta ottaa täyttä askelta kumpaankaan suuntaan. Valtion suojelevien toimenpiteiden merkitys on kyllä hyvin ymmärretty, mutta diktatuurilta näyttämisen pelosta niitä on järjestelty vain annoksittain.

Nykyisenä ajankohtana on sitä paitsi olemassa jo riittävästi merkkejä näkyvissä, jotka panevat arvelemaan, että käänne pahempaan on tulossa tai ainakin, että pyritään saamaan aikaan sellainen käänne, ja, mikä pahinta, juuri nyt, jolloin uuden suursodan uhka kuuluu tavallaan päiväjärjestykseen. Mahtavat kansainväliset voimat ovat jo vuosikausia tehneet työtä kaikkialla maailmassa »kansainvälisen työnjaon» asettamiseksi uudelleen yhdeksi valtioiden politiikan johtotähdeksi. Siinä hengessä on tällä vuosikymmenellä jo ennätetty pitää suuria yleismaailmallisia ja eurooppalaisia kongresseja. Näillä myöhäisliberalistisilla pyrkimyksillä on samoin kuin aikaisemmalla varsinaisella talousliberalismilla taipumus teoriassa pitää koko maapalloa yhtenä ja samana tuotanto-, vaihto- ja kulutusalueena ottamatta huomioon erilaisissa oloissa eläviä kansayhteisöjä. Ei ole lainkaan ilahduttavaa, että tällaiset ajatukset ovat myöskin meillä taas alkaneet nostaa päätään. Lukuisat lentokirjaset, eräiden pääkaupungin suurlehtien jatkuva kirjoittelu ja puolueohjelmien julistukset, joissa kaikissa taitetaan peistä »kaupan vapauden» puolesta, ovat jo riittävän selvä ajan merkki. Sosiaalidemokraattiemme vastustavan asenteen kotimaisen tuotantomme suojelutoimenpiteisiin ei ehdottomasti tarvitse johtua taloudellisen liberalismin teorioiden omaksumisesta. Se voi myöskin olla Karl Marxin orjallista apinointia: »Kaikki tuhoavat ilmiöt, jotka vapaa kilpailu kypsyttää maan sisäpuolella, toistuvat vielä valtavammin mitoin maailmanmarkkinoilla. Vapaakauppajärjestelmä jouduttaa yhteiskunnallista vallankumousta, ja vain tätä vallankumousta silmälläpitäen minä kannatan vapaakauppaa.» Suomi, jonka kotimarkkinateollisuus ja elintarveomavaraisuus vapaan kilpailun kautta olisi tuhottu, joutuisi helposti »erään kanssamme ystävällisissä

suhteissa olevan valtion» saaliiksi. Mutta onko järkevää porvarillisten ja n.s. yhteiskuntaa säilyttävien kansanainesten ruveta huutamaan kaupan vapauden puolesta ja valtion harjoittamaa kansallisen elinkeinoelämän suojelua vastaan leimaten viimeksimainitun vielä ilman riittäviä perusteita joksikin suunnitelmataloudeksi? Sellainen menettely on todella lyhytnäköistä ja tyypillistä liberalistiselle oman edun tavoittelulle kokonaisuuden edun kustannuksella. Todellisuudessahan meillä on talouselämässä ollut liiankin vähän kansakunnallista suunnitelmallisuutta. Voi olla, että vientiteollisuutemme hyötyisi m.m. kauppasopimuksia solmittaessa, jos kotimarkkinateollisuutemme ja maataloutemme olisivat suojattomammassa asemassa. Mutta niin suuri merkitys kuin vientiteollisuudella kansantaloudellemme rauhanaikana onkin, ei se kuitenkaan sanottavammin voi auttaa meitä saamaan elin- ja sotatarvikkeita sodan aikana. Hitaat lastihöyryt eivät silloin pääse saartoketjun läpi. Ja niin suurta puutetta esim. Englannissa tuskin syntyisi puutavarasta ja paperista, Kanadan pystyessä jotenkuten tyydyttämään sen tarpeen, että näitä tuotteita kannattaisi yrittääkään viedä meiltä joillakin erikoisen nopeilla ja vahvasti asestetuilla saarronmurtajalaivoilla.

Jos nämä piirit todella ovat tuon kaupan vapauden puolesta alkaneen touhun takana, niin silloin niillä kai on perimmäisenä vaikuttimena pyrkimys saada halvempien ulkomaisten kulutustarvikkeiden avulla elintasoa painetuksi alaspäin, jotta vientiteollisuuden tuotantokustannukset pysyisivät alhaisina tai että tämän kautta saataisiin kauppasopimusneuvotteluissa joitakin etuja vientiteollisuudellemme. Yksilöllinen ajattelu taloudellisista tehtävistä saattaa ne silloin ajamaan tyypillistä liberalistista »tämän päivän talouspolitiikkaa» ja ummistamaan silmänsä kaikilta niiltä yhteistä kansaa uhkaavilta suurilta vaaroilta, jotka jo lähimmässä tulevaisuudessa saattavat olla kalseata todellisuutta.

On toivottavaa, että vientiteollisuudella ei olisi mitään osuutta nykyiseen propagandasotaan »kaupan vapauden» puolesta. Ottaen huomioon lähestyvät v. 1939 valtiolliset vaalit ei ole mikään ihme, vaikka puolueet ja puoluelehdistö täysin omasta aloitteestaan ja

vain ääniä kuluttajapiireistä kalastaakseen olisivat siihen ryhtyneet. Tällainen äänestäjäyksilöiden oman edun kutittelu on kuitenkin mitä edesvastuuttominta menettelyä. Tähänastinen talouspoliittinen suuntautuminen on tosin asettanut juuri m.m. kuluttajien kannettavaksi huomattavia rasituksia. Mutta tuskinpa kansamme enemmistö sentään olisi valmis vaihtamaan tämänpäiväisen ehkä hiukan halvemman leipänsä pettuleipään tulevaisuudessa, ellei sitä yhä toistuvilla korulauseilla »taloudellisesta vapaudesta» saada sekaisin. Sillä kysymys ei ole ainoastaan siitä, miten oma teollisuutemme ja maanviljelyksemme pystyy mahdollisessa tulevaisuuden sodassa auttavasti tyydyttämään väestön ja armeijan välttämättömimmät tarpeet edes niillä aloilla, joilla luonto on suonut jonkinlaiset perusedellytykset. Kysymyksessä on myöskin se, kykeneekö kotimarkkinateollisuus sijoittamaan työhön ne suuret väestöjoukot, jotka eivät mahdu valtion, kuntien ja vientiteollisuuden palvelukseen, ja siten estämään näitä ihmisjoukkoja luisumasta isänmaalle ja sen puolustukselle vihamielisten ainesten sekaan. Tämäkin on eräs laji välillistä ennakolta hoidettavaa maanpuolustusta. Fredrik Suuri on näistä asioista lausunut sangen sattuvan arvostelun: »Raha-asiat, politiikka ja sotalaitos ovat toisistaan eroittamattomat.»

Nykyisellä kauppapolitiikalla pyritään kuitenkin muka kuluttajien edun vuoksi erottamaan nämä asiat toisistaan. Sellainen on liian hyväuskoista menettelyä. Ei meidän turvallisuutemme ole sillä taattu, että kukin meistä *ehkä* saa joitakin hyödykkeitä muutaman rovon halvemmalla, eikä sillä, että maa jaetaan talouspiireihin, joille jokaiselle asetetaan virkakunta sota-aikaista puolustusta silmälläpitäen. Viimeksimainitulla toimenpiteellä on merkitystä vain siinä tapauksessa, että maanviljelystämme ja kotimarkkinateollisuuttamme ei ole heitetty »kaupan vapauden ja kansainvälisen työnjaon» uhriksi, vaan että niiden kehittymistä on kaikin käytettävissä olevin keinoin edistetty.

Tulevaisuuden sota on totaalista sotaa. Jokaisen kansakunnan, olkoonpa siinä mukana tai onnistukoonpa säilyttämään puolueettomuutensa, on silloin kyettävä ainakin pääpiirteissään tulemaan toimeen oman kansantaloutensa avulla. Tämä on siis pyrittävä

jo rauhan aikana saattamaan niin monipuoliseksi ja tuottoisaksi kuin suinkin. Liberalistisilla taloustoimilla siihen ei meillä missään tapauksessa kyetä. Meidän kansallamme ei ole varaa seurata pienille ja pääomasta köyhille maille epäterveellisiä liberalistisia talousteorioja eikä niin ollen ajatella taloudellisista tehtävistä yksilöllisesti. Ainoa tulevaisuuden tae on siinä, että niin hyvin taloudellisia kuin kaikkia muita yhteiskunnallisia asioita opitaan käsittelemään kansakunnallisesti ja poliittisesti.

Meidän on muistettava, millainen on nykyaikainen sota. Siinä kansa kokonaisuudessaan saa ponnistaa kaikki mahdollisuudet yhden ainoan päämäärän hyväksi. Ja onneton on se kansa, joka ei aikanaan ole tehnyt kaikkeansa lisätäkseen taisteluvalmiuttaan niin suuressa määrin kuin sille on mahdollista. Silloin kun sota on alkanut, on jo myöhäistä ruveta näitä asioita ajattelemaan.

Martti Ilmari Kantele »Suomen Heimossa» 1933.

ITÄ-KARJALAN VIIMEISINTÄ HISTORIAA

Keijo Loimu

Vuotta 1937 voidaan useammassakin suhteessa pitää merkkivuotena Itä-Karjalan tähänastisessa historiassa. Ensinnäkin sai Neuvosto-Karjala vihdoin oman valtiosääntönsä, jota se oli odottanut vuodesta 1923 saakka. Edelleen voidaan hyvällä syyllä katsoa, että viime vuosi merkitsi suomalaisten kommunistiemigranttien valtakauden lopullista päättymistä Neuvosto-Karjalassa ja samalla myöskin voimakkainta venäläistämiskautta, minkä Itä-Karjala on kokenut vuosituhantisen kosketuksensa aikana slaavilaiseen maailmaan.

Karjalaisen autonomian perustamisaikana katsoivat bolševikit menestykselleen välttämättömäksi melko voimakkaan kansallisen värityksen antamisen tälle tasavallalle saavuttaakseen siten karjalaisen väestön myötätunnon sekä kyetäkseen hämäämään

maailman julkisen mielipiteen. Tähän tarkoitukseen soveltuivat erinomaisesti Suomesta v. 1918 paenneet kapinanjohtajat. He olivat omiaan leniniläisen kansallisuuspolitiikan toteuttajiksi. Suomalaisten kommunistien käsiin uskottiin aluksi Neuvosto-Karjalan korkeimmat virkapaikat ja muodollinen johtoasema. Olivathan he Suomesta tuoneet mukanaan melkoisen sivistyksen, ja suomen kielellä he pääsivät kosketukseen karjalaisen väestön kanssa. Toisaalta saattoivat he Neuvosto-Karjalan johtajina päästää valloilleen syvän vihansa porvarillista Suomea vastaan, varsinkin kun he eivät ainakaan aluksi tunteneet erikoista yhteenkuuluvaisuutta karjalaisen väestön kanssa.

Ei liene mitään syytä epäillä näitten Neuvosto-Karjalan suomalaisten johtajien vilpitöntä kommunistista mieltä eikä heidän auliuttaan toteuttaa Moskovasta annettuja ohjeita. Heidän ensimmäinen suuri tehtävänsä oli karjalaisen kansan henkinen bolševisoiminen. Tässä otettiin apuun kaikki välineet: koulut, lehdistö, kirjallisuus, teatteri, radio j.n.e. Oli luonnollista, että mitä nopeammin tässä kasvatustyössä haluttiin saavuttaa tuloksia, sitä välittömämmin täytyi kääntyä kansan puoleen, ja sen vuoksi otettiin käytäntöön suomen kieli karjalaisten murteiden yhteisenä kirjakielenä. Tarvitsee tuskin mainita, että »suuri neuvostoisänmaa» tänäkin aikana oli kaiken kiitoksen ja kaunomaalauksen kohteena, kun taas Suomi ja vapaussotiin osallistuneet karjalaiset joutuivat jatkuvan pilkan ja häväistyksen esineiksi. Suomen kieli siis palveli karjalaisen kansan mahdollisimman nopeata kommunistista kasvatusta.

Suomalaisten kommunistien johdolla tapahtuva karjalaisten bolševisoiminen oli sitäkin tärkeämpi, kun bolševikkijohtajien ilmeisenä tarkoituksena alun pitäen oli muodostaa Neuvosto-Karjalasta luoteiseen suuntautuvan ekspansion tukikohta. Karjalasta käsin oli luotava pohjoisskandinaavinen neuvostotasavalta. Tämähän oli suunnitelma, jonka Gylling esitti Leninille korostaen Itä-Karjalan merkitystä sen toteuttamisessa. Suomalaiset kommunistit eivät tässä pyrkimyksessään etsineet vain kunniakasta korvausta epäonnistumiselleen Suomessa, vaan toimivat nimenomaan Moskovan suunnitelmien toteuttajina. Niinpä esim. Žinovjev

kommunistisen internationaalen toimeenpanevan keskuskomitean kokouksessa syyskuun 4. päivänä 1924 korosti Neuvosto-Karjalan laajenemisen merkitystä Pohjois-Skandinaviaan päin. Keskuskomitea asetti erikoisen toimikunnan johtamaan näitä suunnitelmia. Tähän valittiin m.m. Santeri Nuorteva ja O. V. Kuusinen sekä ruotsalainen Kilbom ja norjalainen Sommar.[1] Edv. Gyllingin samanaikaiset Berliinin matkat olivat epäilemättä myös yhteydessä näiden suunnitelmien kanssa.

Kuten mainittiin, suomalaisten kommunistijohtajien ja karjalaisen väestön kesken ei aluksi vallinnut mitään yhteistuntoa, vaan ehkä päinvastoin tietty vastakohtaisuus, joka ilmeni m.m. siinä, että karjalaisia tuskin lainkaan pääsi tasavallan korkeimmille virkapaikoille. Mutta tämä suhde näyttää vähitellen muuttuneen. Oikeaoppisesta kommunistisuudestaan huolimatta eivät nämä suomalaiset bolševikit näytä voineen unohtaa suomalaisuuttaan, ja tämä vei heidät yhteen karjalaisen kansan kanssa sekä aiheutti eräänlaisen yhteisen rintaman muodostumisen yhä voimakkaammaksi kasvavan venäläisyyden vastapainoksi. Kaikesta päättäen he vakavasti pyrkivät muodostamaan Neuvosto-Karjalasta karjalais-suomalaisen valtion. Eräänä osoituksena tästä on m.m. seuraava Neuvosto-Karjalan puolue-elinten ja hallituksen virallisen äänenkannattajan »Punaisen Karjalan» pääkirjoituksesta 11. 4. 1929 lainattu kohta, jossa suorin sanoin vaaditaan venäläisten alueitten erottamista autonomisesta tasavallasta:

> »Myöhemmin liitettiin autonomia-alueeseen vielä (toistaiseksi, kuten liittämispäätöksessä sanottiin) ent. Poventsan ja Puutosin kihlakunnat sekä joukko kyliä ja kuntia Valkeameren rannalla ja etelässä, jolloin tuli m.m. yli 8.500 vepsäläistä. Tämän aluelisäyksen kautta sekä siirtolaisuuden johdosta, joka viimemainittu on tänne tuonut vuosittain yli 4.000 asukasta (etupäässä venäläisiä), ovat tasavaltamme väestön kansallisuussuhteet muut-

[1] Kts. »Internationale Presse Korrespondenz», Wien. N:o 116, 5. 9. 1924. Kominternin TpKK:n ohjeet kommunistisen toiminnan vilkastuttamiseksi Skandinavian maissa.

tuneet niin, että viimeisen väenlaskun mukaan (1926) on täällä karjalais-suomalaista väestöä 61.4 %:n asemasta vain 38.3 %, venäläisiä 57.1 % ja muita 1.4 %. On itsestään ymmärrettävää, että tämä väestön kansallisuussuhteitten erittäin suuri muutos ei voi olla kuvastumatta käytännöllisessä elämässä epäedullisesti... Täten ovat lisääntyneet vaikeudet karjalaisten autonomian käytännöllisessä lujittamis- ja edelleenkehittämistyössä. Onkin niin muodoin syytä ottaa harkittavaksi kysymys vissien väliaikaisesti autonomia-alueeseen liitettyjen alueitten siirtämisestä takaisin Neuvostoliiton muihin piireihin.» (Harvennus allekirjoittaneen.)

On myönnettävä, että Neuvosto-Karjala suomalaisten kommunistien johtamana kielellisessä suhteessa saavutti melkoisen kansallisen leiman. Koulut olivat kansankielisiä, suomenkielinen lehdistö ja kirjallisuus melko laaja j.n.e. Tämän kaiken jyrkästi kommunistista luonnetta ei kukaan tietenkään pyrikään kieltämään. Moskovan bolševikkijohto luonnollisesti huolehti koko ajan siitä, etteivät nämä »kansalliset» pyrkimykset päässeet vaarantamaan sen kansallisuuspoliittisia suunnitelmia Itä-Karjalan suhteen. Moskovan suorittamat varaukset »suomalaisena valtakautena» selviävät esim. sen toimesta ja vastoin paikallisen johdon mieltä harjoitetusta väestöpolitiikasta, puolue- ja virkakoneiston voimakkaasta venäläistämisestä j.n.e.

Vuosi 1935 muodostaa jyrkän käännekohdan tässä kehityksessä. Suomalaiset kommunistiemigrantit olivat täyttäneet heille asetetut tehtävät: antaneet nousevalle karjalaispolvelle kommunistisen kasvatuksen sekä karjalaiselle väestölle ainakin pintapuolisen käsityksen kommunismista. Tilannehan oli muutenkin vallan toinen kuin karjalaisen kommuunin perustamisen aikoina. Puolitoista vuosikymmentä jatkunut bolševistinen hallinto ja kasvatus oli »proletarisoinut» karjalaisen kansan siinä määrin, ettei sen mielipiteitä tarvinnut enää ottaa vakavasti huomi-

oon eikä varoa sen oikeutta loukkaamasta. Samoin oli Neuvostoliiton aseellinen mahti sekä asema kansainvälisessä politiikassa tavattomasti vahvistunut näiden vuosien kuluessa, eikä myöskään Tarton rauhansopimuksen toisen osapuolen Suomen taholta ollut odotettavissa vakavia hankaluuksia, vaikka Itä-Karjalan autonomiaa muodollisestikin loukattaisiin. Näin ollen Moskova katsoi ajankohdan sopivaksi kansallisuuspoliittisten suunnitelmiensa avoimelle toteuttamiselle Itä-Karjalassa. Mutta tällöin olivat Neuvosto-Karjalan suomalaiset kommunistijohtajat käyneet vallanpitäjille epämukaviksi.

Kun tarkastelee vuoden 1935 tapauksia Neuvosto-Karjalassa, voi osoittaa piirteitä, jotka tukevat edellä esitettyjä käsityksiä. Niinpä on aivan ilmeistä, että syksyn 1935 puhdistukset tapahtuivat Moskovan aloitteesta ja kommunistisen puolueen keskusjohdon suunnitelmien mukaisesti. Pietarin aluekomitean lähettämät »tutkijat» suorittivat laajan puhdistuksen Neuvosto-Karjalan puoluepiireissä. Heidän käsityksensä mukaan olivat suomalaiset kommunistit raskaasti poikenneet puolueen kansallisuuspoliittisilta linjoilta: suuntautuneet porvarilliseen Suomeen päin, suosineet suomalaisia kaikilla aloilla, sortaneet venäläisiä ja kokonaan laiminlyöneet venäjän kielen opettamisen kansalle sekä pyrkineet kiihoittamaan karjalaisia ja suomalaisia venäläisiä vastaan. Neuvosto-Karjalan korkein puoluejohtaja, Helsingin entinen miliisipäällikkö Kustaa Rovio sekä Karjalan Työkansan Kommuunin perustamisesta saakka pääministerinä toiminut Edv. Gylling erotettiin toimistaan. Heidän lisäkseen kohtasi puhdistus miltei kaikkia korkeilla virkapaikoilla toimineita suomalaisia kommunistiemigrantteja.

Rovion seuraajana perinpohjaisempaa puhdistusta suorittamaan määrätty latvialainen kommunisti Irklis mainitsi ohimennen puoluekokouksessa, jossa erottamistoimenpiteistä päätettiin, että hänen on läheisessä tulevaisuudessa annettava itse Stalinille selvitys kansallisuuspolitiikan tuloksista Neuvosto-Karjalassa. Tämä jo osoittaa selvästi, että kysymyksessä oli Moskovassa etukäteen laaditun, Itä-Karjalan venäläistämiseen tähdänneen suunnitelman toteuttaminen. — Esimerkkinä siitä, että k.o.

puoluekokouksessa suomalaiset kommunistitkin käsittivät, mistä itse asiassa oli kysymys, mainittakoon seuraava katkelma suomalaisen Savanderin puheenvuorosta: »Muuttuuko vai ei muutu kansallisuuspolitiikka Karjalassa. Eräät suomalaiset kommunistit ovat ei ainoastaan ajattelematta, vaan myös puhuvat, että nyt Karjalassa muuttuu kansallisuuspolitiikka, tulee ajojahti suomalaisia kohtaan. On matkustettava Karjalasta pois.» Myöskin »Suomen Sosialidemokraatti», joka tosin luonnollisesti tuntee erikoista »lukkarinrakkautta» punaisia kapinanjohtajia kohtaan, mutta on samalla osoittanut suuresti ymmärtävänsä neuvostojohtajien toimintaa yleensä, kirjoitti näiden tapausten johdosta 7. 11. 1935 m.m. seuraavaa:

> »Sosialistien (— ja kommunistien —) kansallisuuspolitiikkaa olemme puolestamme käsittäneet aina niin, että kunkin kansan on saatava omalla kielellään kehittää ja vartuttaa henkisiä voimiaan ilman, että sitä pakotetaan oppimaan toisten kansojen kieltä. Se kansallisuuspolitiikka, jota Neuvosto-Karjalassa nyt näytään ryhdytyn soveltamaan leimaamalla karjalaisen väestön keskuudessa toimineet ja epäilemättä myös huomattavia tuloksia saavuttaneet suomalaiset 'natsionalisteiksi' joutuu omituiseen valoon. Ei voi päästä siitä ajatuksesta, että sillä on vahvasti sama pohjasävy kuin mikä panslavismilla oli entisen Venäjän kieli- ja kansallisuuspolitiikassa.»

Vaikkakin vuoden 1935 puhdistukset koskivat myös eräitä puhtaasti karjalaisia kommunisteja, keskittyi ajojahti kuitenkin ylivoimaisesti suomalaisiin emigrantteihin. Näiden osuutta Itä-Karjalan olojen kehitykseen lisäksi huomattavasti liioiteltiin. Tässä oli bolševikkijohdolla ilmeisenä tarkoituksena särkeä se yhteisrintama, joka Neuvosto-Karjalassa vähitellen oli karjalaisten ja suomalaisten välille syntynyt. Eräänä pahimpana virheenä Neuvosto-Karjalan suomalaisten johtajien kohdalta väitettiin nim. olevan karjalaisen aineksen laiminlyönti ja karjalaisten tahallinen syrjäyttäminen virkapaikoilta. Karjalainen väestö haluttiin täten nostattaa suomalaisia kommunisteja vastaan, jotta tulos muodostuisi sitä varmemmaksi. Tämän eleen

todellisen, venäläistämispolitiikkaa palvelevan tarkoituksen on myöhempi kehitys Itä-Karjalassa kiistattomasti todistanut. Yleisen vastarinnan välttämiseksi pyrittiin karjalaiset ja suomalaiset ensin erottamaan toisistaan ja sitten tuhoamaan kumpienkin kansallisten harrastusten rippeet.

Vuoden 1935 tapaukset eivät suinkaan jääneet erilliseksi ilmiöksi Itä-Karjalan historiassa. Venäläistämispolitiikka on keskeytyksittä jatkunut näihin saakka. Taistelua kansallisia aineksia vastaan on edelleen käyty »porvarillisen natsionalismin» varjolla, ja se on kohdistunut sekä suomalaisiin että karjalaisiin. He ovat menettäneet aseman toisensa jälkeen neuvostoyhteiskunnassa, ja tilalle on tullut puhtaita venäläisiä.

Kun siirtyminen suomalaisesta venäläiseen Neuvosto-Karjalan julkisessa elämässä näytti kohtaavan voimakasta vastarintaa väestön taholta, otettiin — taktillisena keinona — käytäntöön Itä-Karjalan karjalaistaminen. Mutta yritys toteuttaa Neuvosto-Karjalan venäläistäminen karjalaisuuden varjolla näyttää olevan siksi tökerösti järjestetty, että tulokset ovat toistaiseksi jääneet melko vähäisiksi. Tämä ilmenee esim. kielikysymyksestä. Karjalan Työkansan Kommuunin ajoista saakka olivat suomi ja venäjä rinnakkain Neuvosto-Karjalan virallisina kielinä. Vuoden 1935 puhdistuksen jälkeen ryhtyi bolševikkijohto luomaan uutta karjalan kirjakieltä. Viime vuonna tämä venäläisen prof. Bubrihin keksimä »karjalankieli» saatiin valmiiksi. Monet syntyperäiset karjalaiset ja myös suomalaiset ovat pätevästi osoittaneet, että tämä uusittu kieli on varsin kehnoa.[1] Voimakkaasti venäläistyneiden karjalaismurteiden sanavarastoon on liitetty runsaasti aivan puhtaita venäläisiä sanoja, ja lisäksi tätä kieltä kirjoitetaan venäläisin kirjaimin, joten vain ne karjalaiset, jotka osaavat venättä, voivat tätä »omaa» kieltään ymmärtää.

Tämä kieli on nyt kuitenkin tehty Neuvosto-Karjalan virallisiksi kieleksi venäjän ohella. Suomen kielen käytöstä aiotaan

---

[1] Kts. Eino Leskisen artikkelia »Suomen Heimo» 3/1938.

ilmeisesti tehdä kokonaan loppu. Niinpä viime vuoden aikana lakkautettiin Neuvosto-Karjalassa suomenkielisinä ilmestyneet sanoma- ja aikakauslehdet. Vielä viime vuoden alkupuolella ilmestyi Itä-Karjalassa toistakymmentä suomenkielistä julkaisua, mutta tänä vuonna on nämä korvattu kahdella »karjalankielisellä» lehdellä. Muissakin suhteissa on suomenkieli julistettu pannaan Neuvosto-Karjalan julkisessa elämässä.

Kielikysymyksen ohessa osoittavat myös muut vuoden 1937 tapaukset Itä-Karjalassa kaksi vuotta aiemmin aloitetun suomalaisvastaisen taistelun lopulliset tarkoitukset. Viime vuoden syyskuussa ryhtyi Neuvostoliiton kommunistisen puolueen päääänenkannattaja »Pravda» uuteen hyökkäykseen Itä-Karjalan kansallisia aineksia vastaan. Seurauksena oli vielä huomattavasti laajempiin piireihin ulottunut kansallisten ainesten syrjäyttäminen kuin v. 1935. Vangittujen ja toimistaan erotettujen lukumäärä nousi useihin satoihin. Ankarimpana kohdistui hyökkäys niihin suomalaisiin kommunistiemigrantteihin, jotka vielä olivat onnistuneet säilyttämään asemansa. Mutta vaino ei rajoittunut vain heihin, sillä viroistaan erotettujen ja vangittujen joukossa olivat m.m. Neuvosto-Karjalan »presidentti», Toimeenpanevan Keskuskomitean puheenjohtaja karjalainen talonpoika Arhipov, Gyllingin seuraaja Neuvosto-Karjalan pääministerinä Tverin karjalainen Bušujev sekä hänen apulaisensa Leskov, joka toimi Karjalan kansankomissaarien neuvoston puheenjohtajan apulaisena autonomian perustamisesta saakka ja oli jo Karjalan vapaustaisteluiden aikana johtoasemissa punaisten puolella.

Tämä raivaustyö ei suinkaan rajoittunut vain korkeimpiin huippuihin, vaan Karjalan neuvostoyhteiskunnan kaikki piirit joutuivat sen alaiseksi. Koululaitos puhdistettiin erikoisen tarkasti kansallisista aineksista, ja kehityksen suuntaa osoittaa selvästi se, että Neuvosto-Karjalan opettajaseminaarin suomenkielinen osasto muutettiin viime vuoden lopulla venäjänkieliseksi. Myös talouselämä, kirjailija-, teatteri- ja urheilupiirit kuorittiin varsin tarkoin puhtaiksi »natsionalisteista».

»Punainen Karjala» kirjoitti viime syksynä, että k.o. »Pravdan» artikkelia on pidettävä »signaalina porvarillisen natsionalismin

lopullisesta hävittämisestä». Tämä arviointi osui epäilemättä oikeaan, kun ymmärrämme »porvarillisella natsionalismilla» kansallisten ainesten vaikutusmahdollisuutta Neuvosto-Karjalan asioihin. Suomalaisten kommunistiemigranttien satu Neuvosto-Karjalassa on nyt lopullisesti päättynyt. Mutta viimeaikaisten tapausten merkitys Itä-Karjalan historiassa ei suinkaan rajoitu vain tähän. Vanha, suomalaisesta kansallisuudestaan ehkä sitkeästikin kiinni pitänyt kommunistipolvi on raivattu nyt tieltä, ja karjalainen kansa, jolle ei ole ennättänyt kasvaa kansallista itsesäilytystahtoa tukevaa opillista sivistyneistöä ja jolta suomalaisten bolševikkiemigranttien mahdollinen apu niin on riistetty, on puolustuksessaan venäläistämispolitiikkaa vastaan jäänyt kokonaan kansassa itsessään uinuvan vaiston varaan. Ilmeistä myöskin on, että bolševikit nyt toteuttavat politiikkaansa entistä avonaisemmin ja vaivautumatta edes naamiointiin. Siihen viittaa ennen kaikkea se, että karjalaisten tilalle Neuvosto-Karjalan johtoon on asetettu puhtaasti venäläiset miehet, jotka ilmeisesti entistä säälimättömämmin tulevat noudattamaan Moskovan määräämää karjalaisuuden tuhoamispolitiikkaa.

Gyllingin karkoittamisen aikoina kirjoitti ruotsalainen »Svenska Dagbladet» Itä-Karjalan asiasta seuraavaa:

> »Kaikkialla pohjoismaissa on syytä tehdä tästä se johtopäätös, että Neuvosto-Venäjän rauhansopimuksissa antamilla juhlallisilla sitoumuksilla ei ole suurempaa arvoa kuin aikoinaan tsaari-suuriruhtinaan Nikolai II:n hallitsijavakuutuksella, jossa hän lupasi kunnioittaa Suomen perustuslakeja. Venäläistämispolitiikka samoin kuin uusi neuvostopatriotismi ovat samaa laatua kuin vanha venäläinen natsionalismi Bobrikovin ja Pobjedonostsevin aikana. On kylläkin totta, että Gyllingin aikoinaan Leninille esittämä rohkea suunnitelma, jossa hän Leninille esitti Neuvostoliittoon kuuluvan Kauko-Karjalan muodostuvan bolševismin parhaaksi ponnistuslaudaksi länteen päin, on täten murskautunut ainakin mitä sen alkuunpanijaan tulee. Mutta kun Kauko-Karjala sen sijaan liitetään lujasti sentralisoituun ja militaristiseen Neuvosto-Venäjään, ei bolševismin painostus pohjoismaihin ainakaan vähene.»

Tämä asiantila täytyy meidän Suomessa pitää silmiemme edessä ja toimintamme pontimena vielä voimakkaammin kuin Skandinaviassa, muuten saamme pian tuntea »kansojen sulattimon» hehkun omassa keskuudessamme samanlaisena kuin nyt joudumme näkemään sen Itä-Karjalassa.

Valoisamman tulevaisuuden lunastamiseen sekä omalle itsellemme että koko Suomen suvulle ei johda muuta kuin yksi ainoa tie: tämänpäivän Suomesta on luotava horjumattoman puolustustahtoinen, sisäisesti mahdollisimman eheä ja aktiivisen suomalaisen kansallishengen elähdyttämä ja ohjaama valtakunta.

Vilho Helanen »Suomen Heimossa» 1932.

AKS

YSTÄVILLEMME JA VIHOLLISILLEMME

Me tiedämme kansamme nukkuvaksi kansaksi.

Me tiedämme, ettei se tahdo herätä nähdäkseen oman heikkoutensa ja vihollistensa voiman, tuhon, joka sitä uhkaa.

Mutta:

Me uskomme Suomen kansaan.

Me uskomme, että itsensä löydettyään, unestaan havahduttuaan kansamme kykenee tehtävänsä täyttämään.

Me uskomme tämän tehtävän velvoittavan jokaista kansamme yksilöä.

Me uskomme sen velvoittavan meitä.

Me uskomme veriheimouteen.

Me uskomme Karjalan ja Inkerin kansat vereltään suomalaisiksi.

Me uskomme kansojen Kaitsijan kerran vapauttavan ne orjuudesta ja tekevän ne myöskin ulkonaisesti suomalaisiksi.

Me uskomme, että yksilö on kansakuntaa, eikä kansakunta yksilöä varten.

Ja

Me tahdomme täyttää velvollisuutemme isänmaatamme kohtaan.

— — — — —

Me tiedämme, että me, asettaessamme itsellemme päämäärämme ja tehdessämme työtä sen saavuttamiseksi häiritsemme monen rauhallista unta, että me »häpäisemme pyhiä traditioita, rikomme historiallisen kontinuiteetin lain, harjoitamme klikkipolitiikkaa, yltiöpäisesti kapinoitsemme tunnettuja arvovaltaisia auktoriteetteja vastaan j.n.e.»

Kuitenkin me jatkamme ja tunnustamme vain tulevien sukupolvien tuomion.

Akateemisen Karjala-Seuran puolesta

E. E. Kaila

(Ylioppilaslehti v. 1923)

SISÄLLYSLUETTELO.

	Siv.
Lukijalle	5
VILHO HELANEN: Tiemme	7
JUSSI KUOPPALA: Kristitty maanpuolustajana	18
H. JAHNUKAINEN: Kansallishenki ja maanpuolustus	23
RISTO VUORJOKI: Suomalaisen Pohjolan puolesta vuonna 1918	36
AATOS TAVAILA: Mitä sota edellyttää maataloudeltamme?	56
KAI VON FIEANDT: Kansan taistelukunnon psykologisia ongelmia	66
B. HEIMOLAINEN: Voitto — puolustuksen ainoa päämäärä	79
U.PELTONIEMI: Propagandamme huomioita ja kokemuksia	94
JAAKKO JAAKONPOIKA: Maaseudun tulevaisuus	104
MATTI KUUSI: Maanpuolustuksemme kolmas rintama	118
EERO HIETAKARI: Liberalistinen kauppapolitiikka ja maanpuolustus	140
KEIJO LOIMU: Itä-Karjalan viimeisintä historiaa	158

Suomen nykyisiä puolustusvoimia esittävät kuvat on saatu YE:n luvalla WSOY:n kustantamasta »Suomen Sotaväki»-teoksesta ja suojeluskunta-aiheiset SK:n yliesikunnan luvalla Otavan julkaisemasta teoksesta »Suomen suojeluskunnat 1935». Vapaussota-aiheiset kuvat on saatu Sota-arkistosta. Ilmoitusosaston kuvat ovat heimosotakuvia.

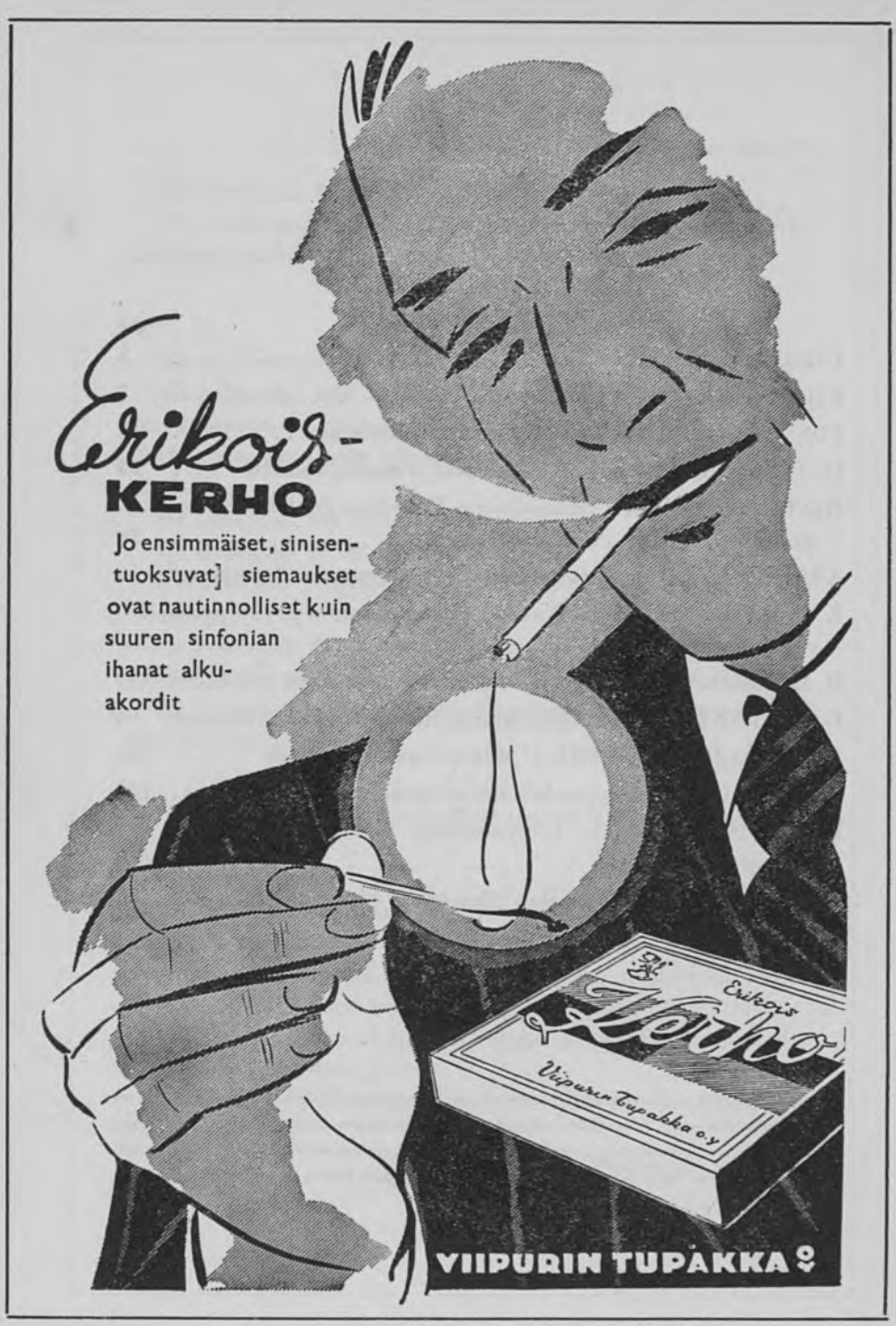
Erikois-
KERHO
Jo ensimmäiset, sinisen-
tuoksuvat siemaukset
ovat nautinnolliset kuin
suuren sinfonian
ihanat alku-
akordit
Erikois
Kerho
Viipurin Tupakka o.y.
VIIPURIN TUPAKKA

WSOY:n miehisiä uutuuksia

Ahvola

Ev.-luutn. **Paavo Susitaipaleen** suurenmoinen muistelmateos, "kertomus, jossa sodan todellisuus vaikuttavalla, vakuuttavalla ja suggeroivalla tavalla nousee lukijan tajuntaan. — Paras kaikista vapaussotamme muistelmista". (Emerik Olsoni U. Suomessa.) — 2. painos. 232 siv., syväpainokuvia ja tilannekarttoja. Hinta 45: —, sid. 60: —.

Karjalan nousu

Aarno Karimon monivuotisiin tutkimuksiin ja henkilöhaastatteluihin perustuva uusi merkkiteos, joka tuo julkisuuteen lukuisia yllättäviä tietoja, antaen uuden käsityksen vapaussodan alkuvaiheista. Tekijän yksi- ja monivärikuvin. Hinta 100: —, sid. 120: —, nahkaselk. 150: —.

Jääkärivärväys Etelä-Karjalassa

Ev.-luutn. **Jussi Sihvon** vauhdikas ja jännittävä muistelmakirja karjalaisten uhrautuvasta isänmaallisesta työstä, 207 sivua ja kuvia. 40: —, sid. 55: —.

Mommila

Kruununvuoti **Matti Hurmeen** poliisipöytäkirjoihin ja haastatteluihin perustuva järkyttävä kuvaus vapaussotaamme välittömästi edeltäneistä kauaskantoisista Mommilan tapahtumista. 181 sivua ja kuvia. 35: —, sid. 50: —.

Taistelujen kirja

Eino I. Parmasen suurteos palauttaa lukemattomin muistitiedoin draamallisen jännittävässä muodossa mieliin Suomen historian ihmeellisimmät vaiheet. — Kaksi valmistunutta osaa esittää sortokauden kuumimmat taistelut aina Bobrikovin kuolemaan saakka. Osalta 140: —, sid. 165: —, 1/2-nk. 200: —.

Suomen itsenäisyyden tunnustaminen

Toht. **Aaro Pakaslahden** toimittama, ulkoasiainministeriön julkaisema ainutlaatuinen kokoelma itsenäisyytemme alkuvuosien valtiollista historiaa valaisevia asiakirjoja ja kirjeenvaihtoa. 286 siv. Hinta 75: —, sid. 100: —.

Suomen itsenäisyys

Valtioneuvoston toimittama juhlajulkaisu, joka sisältää prof. A. R. Cederbergin, toht. Y. Ruudun ja maist. Urho Toivolan kirjoitukset. Hinta 5: —.

EINO RAILO: **Koti virran rannalla.** "Kaunokirjallinen Taistelujen kirja", jossa itsenäisyysliikkeemme vaiheet kuvataan niin elävästi kuin se vain romaanissa on mahdollista. 3 osaa, yht. 1050 sivua. Hinta 120: —, sid. 160: —, yhteensid. nahkaselk. 160: —.

MARTTI SANTAVUORI: **Hiiltynyt lehti.** Suuren suosion saavuttanut romaani vapaussodan sankaripojista. 2. painos. Hinta 50: —, sid. 65: —.

—„— **Sen täytyi kerran tulla.** Palkittu pienoisromaani, aihe vapaussodan päiviltä. 2. painos. Hinta 35: —, sid. 48: —.

Hienot juhlapuvusteet luovat

Oikean juhlatunnelman

Tunnette olevanne loistavalla tuulella jo juhlaan pukeutuessanne, jos yksityiskohtia myöten olette valinneet pukunne TAILORISTA ja puvusteenne STOCKMANNIN Miestenpuvusteosastolta. Valiolaatuisia tuotteita, varmasti miesten mieleisiä, sillä niin Tailor kuin Stockmannkin tuntee asiakkaittensa vaatimukset ja miesten maun.

Maaseutuosastomme palvelee toispaikkakuntalaisia lähettäen nopeasti tilatut tavarat.

Stockmann

YLIOPPILAS-KAHVILA

VANHASSA YLIOPPILASTALOSSA

Edullisin kahvi- ja ruokailupaikka kaupungin keskuksessa

Suomalaisten ylioppilaiden oma liikelaitos

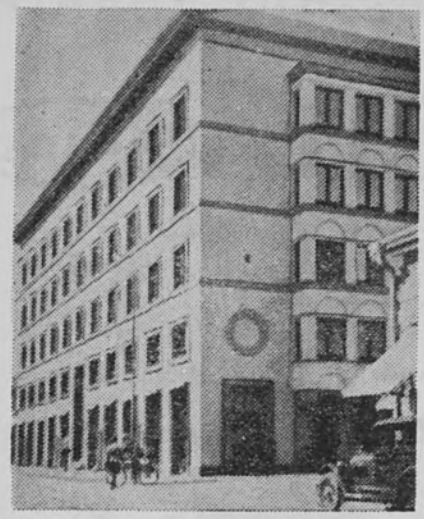

Jyväskylän Säästöpankki

Perustettu v. 1841

Järjestäessänne palovakuutuksianne tiedustelkaa

SUOMEN MAALAISTEN KESKINÄISEN PALOVAKUUTUSYHTIÖN

(Pääkonttori: Helsinki, Ritaritalo)

vakuuttajilleen tarjoamia edullisia vakuutusehtoja!

"Kuka on tuo komeavartaloinen, aistikkaasti puettu nuorimies, joka istuu herra Teppolan paikalla?"

"Herra Teppola itse! Hänkin on nähtävästi hankkinut itselleen TIKLAS-puvun!"

Vartalonne „oikeuksiinsa"

— tämän takaa mainio TIKLAS-jaoittelu. H, N, S, T ja U ovat vartalokoot, jotka ovat edustettuina jokaisessa TIKLAS-puvun numerossa. Lisäksi lukuisat kuosi-, hinta- ja värivaihtoehdot.

Tiklas -puku

STADION-valmiste! Puku jossa viihdytte

TIKLAS-pukimia

myyvät useimmat hyvät pukuliikkeet kautta maan sekä TIKLAS-pukimot: **Helsingissä** E. Esplanaadi 18 ja Siltasaarenk. 4, **Tampereella** Keskustori 1.

LASSILA & TIKANOJA O.Y.

PUKU- JA PAITATEHDAS, VAASA

Huomio!
Huomio!

Täällä tuttu Lahti,
täällä maineen mahti
syntyi juoman ERIKOISEN.
Mistä maine? Laatu loi sen!

O.Y. MALLASJUOMA LAHTI

Ollaksesi oikea NYKS:läinen tai AKS:lainen on Sinun tunnettava

rajaseutumme

Jos tilaat **RAJAMME VARTIJAN,** voit sen välityksellä tutustua koko itäiseen rajaamme Suomenlahdesta Jäämereen saakka ja samalla tuet rajaerämaissa tehtävää isänmaallista ja puolustustahtoista valistustyötä. Lehteä kustantaa Suomen Sotilaskotiliitto ja sen päätoimittajana on maisteri U. Peltoniemi.

Rajamme Vartija ilmestyy kerran kuukaudessa, tilaushinta 20 markkaa. Toimituksen ja konttorin osoite: Joensuu.

Oy. Kotkan Rauta Ab.

Kotka

Tarjoaa tukuttain ja vähittäin kaikenlaisia
RAUTATAVAROITA,
RAKENNUSAINEITA,
TALOUSTARPEITA,
TYÖKALUJA ja
RÄJÄHDYSAINEITA.

Maakauppiaat!
Pyytäkää tukkutarjouksia meiltä.

Ostajat!
Muistakaa käydä myymälöissämme, niitä on:

Kotkassa: **Oy. Kotkan Rauta Ab.**, Kouvolassa: **Kouvolan Rautakauppa**, Haminassa: **Haminan Rauta**, Joensuussa: **Joensuun Rauta**, Voikkaalla: **Voikan Rauta.** Tytäryhtiöt: **Itä-Suomen Rautakauppa Oy.** ja **Viipurin Sementtivalimo Oy.**

Tampereen ja sen lähiympäristön isänmaallisen väestön ravintola on

Musta-Karhu

Hämeenk. 28. Puhelimet 25 73, 25 78.

Aamiainen ..... klo 10—15
Päivällinen ..... „ 15—19
Alennuslippuja ruokailijoille erittäin edullisesti.

Iltakonsertti joka päivä klo 20-23,30.
Päiväkonsertti sunnunt. klo 14,30-16.

NAUTTIKAA

täysin

suomalaisen panimon laatutuotteita!

Kaikkina vuodenaikoina

luottakaa SLOY-merkkiin käsineitä tai lakkeja ostaessanne, sillä SLOY edustaa muotia ja sen nauttima hyvä maine kannustaa valmistajaa edelleenkin kehittämään suosittuja erikoislaatuja mitä täydellisimmiksi kaikissa suhteissa.

Sloy valmistaa

NAISTEN HATTUJA, joissa muodin viimeisimmät virtaukset on toteutettu. — Valmistetaan kaikkia kausia varten.

NAISTEN KÄSINEITÄ, jotka edustavat hienostunutta makua ja tyylikkyyttä.

LASTEN LAKKEJA.

MIESTEN LAKKEJA JA KÄSINEITÄ, joissa kaikissa on tuo S L O Y - tuotteella ominainen varma tyylikkyys ja hieno laatu.

Sloy-hiihtolakit - Sloy-hellelakit - Sloy-pesäpallokäsineet jne tunnetaan kautta maan.

Sloy-tuotteita myyvät kaikki hyvät alan liikkeet ympäri maan!

Suomen Lakkitehdas Oy.

Viipuri

RITARIPUKIMET

ja niiden kantajat saavat

miehisten miesten tunnustuksen !

Ei tarvitse olla asiantuntija todetakseen niiden ryhdikkyyden ja täydellisen sopivaisuuden, joka antaa kantajalle miellyttävän varmuuden tunteen. Ilmankos kaikki miehet, jotka vaativat puvulta muutakin kuin hinnan huokeutta, niitä yleisesti käyttävät. Niistä tapaatte Tekin puvun tai päällystakin, joka sopii kuin valettu — onhan kutakin kokoa useita rinnakkaissuuruuksia — ja joka myös kestää.

Tehdastilausjärjestelmä auttaa! Jollette sattuisi mieltymään mihinkään esitettyyn Ritaripukuun, pyytäkää nähdäksenne tehdastilauskankaitten näytteet ja antakaa myyjän ottaa mittanne. Niiden mukaan teemme Teille nopeasti puvun.

Miehet, jotka tuntevat
RITARIPUKIMET
käyttävät niitä

Ritaripukuja ja -ulstereita myyvät useimmat hyvät pukuliikkeet kautta maan.

TAMPEREEN PUKUTEHDAS O.Y.

TAMPERE, HELSINKI, TURKU, VAASA, OULU, JYVÄSKYLÄ, KOTKA

Helsingin myymälä: Mikonkatu 8. Puh. 26 852

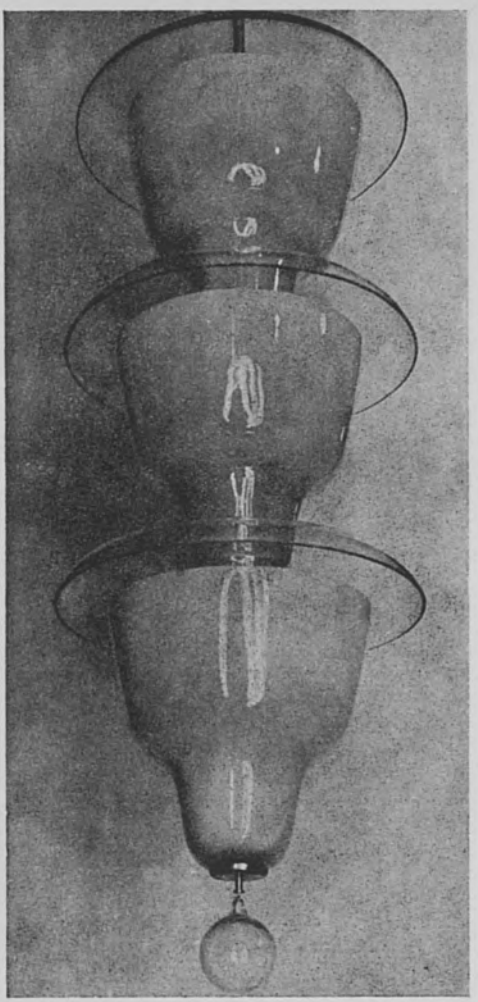

TAITO

valaisimet ovat taideteollisuustuotteina huoliteltua taiteellista työtä ja samalla valoteknillisesti nykypäivien korkeinta luokkaa. Valmistamme valaisimia kaikkiin tarkoituksiin.

Oy. TAITO Ab.

Helsinki, Töölönkatu 28
Puh. 46611, 46612, 46613

Vienan-Karjalan lähetystö matkalla Suomeen 1918.

MATKATOIMISTO

KALEVA OY.

välittää rautatie-, laiva- ja lentolippuja sekä koti- että ulkomailla alkuperäisin hinnoin. — Järjestää ja huoltaa seuramatkoja.

Osoite: Helsinki, Uusi Ylioppilastalo

Puhelimet: Kaukolinja 39 419
Paikallispuhelin 39 105
Johtajisto 39 111

Sähköosoite: Matka

4 vuoden "tilinpäätös" Akateemisen perustaman ainutlaatuisen

"ylioppilaiden palveluosaston"

toiminnasta:

* julkaissut "Helsingin Yliopiston opiskeluopas"-nimisen, suuren levikin saaneen kirjasarjan sekä erityisen oppaan polyteekkareille . . .
* opastanut parhaiden mahdollisten opintoneuvojain avulla *henkilökohtaisesti* noin 2,200 ylioppilasta opintojen alkuun . . .
* laatinut laudaturkirjoitusten kirjallisuusluetteloja noin 280:lle opiskelijalle . . .
* antanut lukuisille ylioppilaille tietoja ulkomaisista yliopistoista niissä opiskelua varten . . .
* *tehnyt kaiken tämän maksutta,* pelkästään palvelusmielessä.
* Eräs lisäpalvelu, jota Teidänkin kannattaa käyttää hyväksenne, on Akateemisen

opintotili

A. K. S:n TOIMISTON

Nykyinen osoite
HELSINKI
YLIOPPILASTALO
(HEIKINKATU 9. C.)

PUHELIMET:
TOIMISTO: 28 400
SIHTEERI: 29786

VALMISTEEMME

kuten:

Öljy- ja nitroselluloosalakat
Öljy- ja nitroselluloosavärit
Vernissa

Kenkävärit ja -kiillokkeet
Nahkavärit

Antura- ja nahkavoiteet
Kylmäliima

y.m. kem. tekniilliset tuotteemme ovat ensiluokkaisia ja kilpailukykyisiä

V. 1935 Suurmessujen laatukilpailussa palkittiin valmisteemme kultamitaleilla.

Kysykää ja käyttäkää niitä.

Kiilto Osakeyhtiö
Tampere.
Lakka-, väri-, vernissa- ja kem. tehdas.

Opiskelevan nuorison

pankki on

SÄÄSTÖPANKKI

Säästöpankit ovat maan vanhin ja suurin opintoluoton antaja.

Yksin 10 viime vuoden aikana ovat säästöpankit myöntäneet **n. 15,000 opintolainaa määrältään yhteensä n. 150 milj. mk.**

Säästöpankkien lainakorot ovat halvimmat.

Opintoluottoa tarvitessanne kääntykää sen vuoksi paikkakuntanne SÄÄSTÖPANKIN puoleen.

KAHVILA-RAVINTOLA

MUSTA KARHU

suomalainen, isänmaallisen väen suosima virkistyspaikka Helsingin Keskustassa.

Ainutlaatuinen musiikki-ohjelma (taiteilijayhtye)

Iltaisin myös reipasta yhteislaulua

Vapaaehtoisia matkalla Vienaan 1918.

AKS:läiset!

Kun tahdotte viettää leppoisan hetken työn lomassa tai vapaa-aikananne, niin valitkaa ravintola, jossa tunnette olonne viihtyisäksi!

F A Z E R I N

RAVINTOLA & KAHVILA

KLUUVIKATU 3

— pääkaupungin keskeisimmällä paikalla, on m.m. ylioppilaiden y.m. akateemisten kansalaisten ja heidän tuttaviensa suosima käyntipaikka.

Kahvia — Virvokkeita — Kahviaamiaisia — Lounaita — Illallisia

ENSILUOKAN KEITTIÖ
TÄYDET OIKEUDET

Soittoa päivällä ja iltaisin

Huolisätainen laatumaine

Pilsneri, jolla on perinteitä

Sinebrychoff

Suomalaista ajatusta

henkivakuutusalalla edustamaan ja suomalaisuuden asiaa niillä keinoin palvelemaan, jotka kuuluvat henkivakuutusyhtiölle, perustettiin

SALAMA

Kansallisella ja isänmaallisella pohjallaan pysyen Salama on nopeasti kasvanut erikoisen vakavaraiseksi ja vakuutuksenottajille voittamattoman edulliseksi suuryhtiöksi.

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö

SALAMA

Uhtuan kirkonkylä.

KIRJOITUS- PIIRUSTUS- ja KONTTORI-TARVIKKEET

ostatte edullisesti meiltä.

TH. WULFF O. Y.

Helsinki: P. Esplanaadink. 43 — Tehtaank. 5 — Yrjönk. 6 — Hesperiank. 9 — Snellmanink. 15 — Turuntie 25.

Valaisin on aina *„silmissä"*

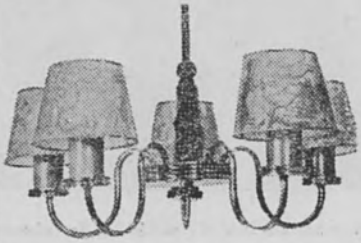

Kruunu, pöytä- tai lukulamppu on tavallaan aina silmissä. Senvuoksi tulee sen olla tyylikäs ja kaunis. Sellainen valaisin miellyttää jokaista ja siihen ei kyllästytä.

Tyylivalaisimet tunnette PSO kultamerkistä. Valikoima on ainutlaatuisen laaja ja monipuolinen.

● Maaseudulla saatte PSO valaisimia paikkakunnan sähköliikkeestä tai sen välityksellä meiltä.

PSO

POHJOISMAINEN SÄHKÖ OY.
HELSINKI. Vuorik. 14.
VIIPURI. Torkkeli 8.

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ

SAMPO

Turku - Rahastot n. Smk. 100.000.000:-

Tapaturma-, palo-, metsä-, vastuu-, auto-, autokuljetus-, murtovarkaus-, lasi-, sade- y.m. vakuutuksia.

● ASIAMIEHIÄ KAUTTA MAAN.
● VAKUUTUS ON VARMUUTTA!
● VAKUUTTAKAA SAMMOSSA.

Tulevaisuus on nuorison! Säästäväisyys kansamme varallisuuden kohottaja!

Jo yli 50 vuotta POSTISÄÄSTÖPANKKI on suorittanut tuloksellista työtä säästäväisyyden edistämiseksi kansamme keskuudessa.

Tallettakaa varanne POSTISÄÄSTÖPANKKIIN, Suomen valtio vastaa rahojenne turvallisuudesta.

POSTISÄÄSTÖPANKKI TALLETTAJAIN TAATTU TURVA

Kestävin pohja, mille isänmaallinen nuoriso voi rakentaa, on isiltä peritty usko!

Tämän uskon puolesta taistelee kristillinen sanomalehti

KOTIMAA.

Iäisyyden humina kantautuu sen kautta kirkon holvista kotien kynnysten yli.

Anna KOTIMAAN **kahdesti viikossa** tuoda päivän uutisten, kertomusten ja muun rikkaan sisällön mukana ilon, rauhan ja rakkauden sanomaa kotiisi.

● Tavallisen lehden lisäksi saavat tilaajat kahdesti kuussa KOTIVIESTI nimisen perhelukemiston.

● KOTIMAA **on levikiltään suomenkielisistä sanomalehdistä ensimmäisiä** ja sellaisena maan voimakkaimpia ilmoitusvälineitä. — Keskimääräinen levikki nousee tänä vuonna runsaasti yli 27,000 kappaleen.

● KOTIMAAN **hinta ei ole kohonnut!** Koko vuosikerta maksaa vain 50 mk., ½ vk. 26: — ¼ vk. 13: 50. — Lehden tilaatte mukavasti paikallisen asiamiehemme, postitoimiston tai kirjakaupan kautta.

KOTIMAA Yrjönk. 13 Helsinki

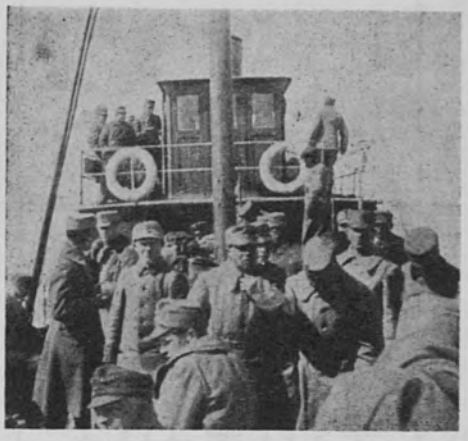

Vapaaehtoisia laivalla matkalla Aunukseen.

ERIKA - PORTABLE

KESTÄVÄ - KAUNIS - HALPA

Helsingin

KONTTORIVÄLINEITÄ

PUHELIN 22675

O. Y. Sytytin

Helsinki - Fleminginkatu 27
Puhelin 70 141 sarja

Erikoisalana:

TYKISTÖN

aika- ja iskusytyttimet,

lyijyvaippa- ja panssariputkijohdintarvikkeet sekä edellisiin verrattavat sähkökalusteet.

Huom! Terästä ja rautaa parkerisoidaan ruostumattomaksi.

Columbian Kahvi Oy.

HELSINKI

Mainoskahvilat ja myymälät: Aleksanterink. 13, Keskusk. 4, Siltasaarenk. 12, Iso-Robertink. 17-19 (myymälä). - Leipomon myymälät: Museok. 15, Arkadiank. 8. - Kahvilähettämöt: Keskus puh. 26 940, Siltasaari puh. 73 432, Iso-Robertink. puh. 37 150. Leipätilaukset: puh. 47 693.

— Sanovat, että 99% Amerikassa poltetuista savukkeista on tätä Twenty Gold-tyyppiä.

— No, eipä ihme: amerikkalainen on vaativa, ja tämänlaatuista parempaa savuketta en voi kuvitellakaan!

Twenty Gold

20 KPL 5:-

Suomen Matkatoimisto

(Suomen valtionrautateiden ja maan suurimpien laivayhtiöiden omistama liike)

Helsinki, P. Espl. 19 - Puh. 28 989

Haaraliike Stockmannin tavaratalossa puh. 20 181

välittää matkalippuja, makuupaikkoja, matkavakuutuksia, passiviisumeja, seuramatkoja j.n.e.

Kiiruhtakaa hankkimaan matkaohjelmia, kustannusarvioita, matkajulkaisuja ennen matkailukauden alkua. Kaikki tiedot annetaan maksutta.

Nuori suomal. lähetti Virossa 1919.

Ensimmäinen

taloudellinen yritys, joka maassamme nimelläänkin julistautui **Suomalaiseksi,** oli v. 1901 perustettu

Helsingin Suomalainen Säästöpankki

Kluuvikatu 8
Turuntie 36

Tyhjästä

20.000.000 markkaan

ovat **yhtiömme rahastot**
18 vuoden kuluessa kasvaneet

Keskinäinen Vakuutusyhtiö VARMA

Pääkonttori Tampereella
Oma keskus: 5070 Tampere

AJAN SUUNTA

ISÄNMAALLISEN KANSANLIIKKEEN PÄÄ-ÄÄNENKANNATTAJA

UUTISVALPAS

PIRTEÄ

LUOTETTAVA.

suomalaisen aamulehti

▶ TILAUSHINNAT: Maaliskuun alusta vuoden loppuun 137:-, kevätlukukauden loppuun 39:-, 6 kk. 85:-, 3 kk. 44:- ja 1 kk. 15:-.

PÄÄKAUPUNGIN HALVIN AAMULEHTI

HEUER

on

luotettavan

sekuntikellon

merkki

Tukkumyyjä:

KELLO-TUKKU-OSAKEYHTIÖ

Helsinki, Aleksanterink. 13

Vapaaehtoinen komppania Aunuksessa.

Mitä suurempi vastuu

on miehellä työssään ja toimessaan, sen tärkeämpi tehtävä on apulaisen valitseminen.

Suuri on niitten tupakoitsijain luku, jotka ovat ottaneet työssä "apulaisekseen" Klubi 7:n. Ja he sanovat valinneensa viisaasti, sillä Klubi 7:n erinomaiset sauhut pitävät ajatukset selvinä ja vaikuttavat niin innoittavan virkistävästi. Tämän vuoksi Klubi 7:stä onkin tullut hintaluokkansa poltetuin savuke.

P. C. RETTIG ja Kumpp.

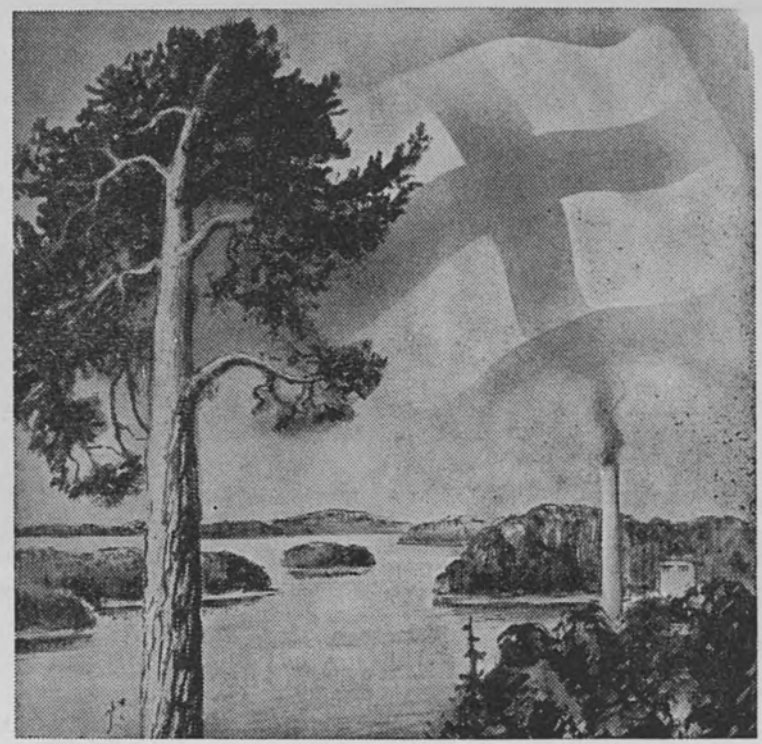

SUOMEN ITSENÄISYYS

Suomen itsenäisyys edellyttää myös taloudellista riippumattomuutta vieraista valtakunnista. Suomi onkin saavuttanut taloudellisesti vapaan aseman — ja tähän saavutukseen olemme päässeet ennen kaikkea puun ja puunjalosteiden viennin ansiosta.

SUOMEN PUU–SUOMEN TURVA

KALEVA

VAKUUTTAA HENKENNE

KALEVA on maksanut vakuutetuilleen jo yli 700 miljoonaa nykymarkkaa. — KALEVAN rahastot nousevat yli 300 miljoonan markan.

Tiedustelupartio Inkerissä 1919.

KAUPUNKIEN YLEINEN KESKINÄINEN PALOVAKUUTUSYHTIÖ

KIINTEISTÖVAKUUTUKSIA.

Rahastot yli 200.000.000 mk.
Vakuutuskanta yli 10.000.000.000 mk.

Edellisen tytäryhtiö

VAKUUTUSOSAKEYHTIÖ

TARMO

myöntää

LASI-, MURTO-, TAPATURMA- y.m.
vakuutuksia.

HELSINKI — ALEKSANTERINKATU 11 — OMA KESKUS 61 161

Sen juuret

ovat tunkeutuneet syvälle Suomen maakamaraan.

Pienestä taimesta on kehittynyt aarniohonka.

YLI 90 VUOTTA

on UUDEN SUOMEN ikä

Sen jokainen elinvuosi on merkinnyt taistelua uuden Suomen hyväksi, taistelua, jolla Suomen heimon kansalliset ihanteet puhkeavat kukkaansa.

UUSI SUOMI

KANSALLINEN SUURLEHTI

HIIHTOLIITTO HYVÄKSYI

- niin on syytä Teidänkin!

VOITTO-mäystimet ovat entuudestaan ainoat Hiihtoliiton hyväksymät ja sen merkillä varustetut mäystimet - varmat, kenkiä säästivät edelleen näppärimmät mäystimet mitä on tarjolla.

ILVES-kengät ovat nyttemmin päässeet samaan Hiihtoliiton hyväksymäin luokkaan. Ne ovatkin nyt paremmat kuin koskaan ennen - päälliset paranettua Petsamonahkaa, pohjat entistä tukevammat, kärjet leveämmät ja varren suut avarammat. - Loistoluokan kengät, valkka vain keskihintaiset.

SKOHA

OY HELSINKI, Kaivok. 6. AB

Ravintola

Ilves

Hämäläisten talossa
Kampinkatu 4-6.

Puh. 39 659.

Aamiaiset klo 10-14 ..... 8: — lipuilla
Päivälliset klo 15,30-19 9: — „

Huomaa: **Seisova voileipäpöytä.**
Täydet oikeudet.

Auki 9—24.

MISSÄ MAKU SAA RATKAISTA

valitaan tarjottavaksi tunnettu ja tunnustettu

Bn *-pilsneri*

Se on oluentuntijain hyväksi tunnustama - maultaan hieno ja täyteläinen - laadultaan aina tasaisesti samanlainen.

BASTMAN olutpanimo-virvoketehdas

Se huolt' ei tunne laisinkaan ken Havin tuotteet tuntee vaan.

Niinkuin esimerkiksi tämän

HAVIN partavaahdokkeen

ja

Palmu-saippuan.

HAVIN OSAKEYHTIÖ, VIIPURI

Puvun arvon luovat

TYÖ ja KANGAS

Paras yhdistelmä saavutetaan silloin, kun työn tekee I-luokan vaatturi ja kangas on

Hämeenlinnan Verkatehtaan valmistetta.

Vaatturimme ovatkin jo tämän vuosisadan ensimäisistä vuosista lähtien arvostelleet Hämeenlinnan kankaat parhaiden ulkolaisten veroisiksi. Viimeaikainen tehtaan laajennus saattaa tehtaan yhä toimituskykyisemmäksi sekä parantaa valmisteitten entisestäänkin erinomaiseksi todettua laatua.

Hämeenlinnan Verkatehdas Oy.

Hämeenlinna

PYYNIKIN

TÄHTI-OLUT

on kaikkien oluenystävien mielijuoma

Lakritsipastilli

Tehokas kurkun käheyden ja yskän parantaja.

HUHTAMÄKI-HELLAS Oy.

KUKKIA JA KUOLEMAA
Karjalaisten tykistöä Uhmoilassa Säämäjärven taistelussa.
Valokuvattu Aunuksessa kesällä 1919.

NE 45 MILJOONAA,

jotka POHJA-YHTIÖ on kuolemantapausten johdosta suorittanut, ovat lievittäneet hätää ja puutetta tuhansissa Suomen kodeissa.

Jokaisen miehen koti tulee hätää ja puutetta vastaan linnoitetuksi, kun mies ottaa POHJA-YHTIÖSTÄ hengelleen riittävän henkivakuutuksen.

Siksi POHJAN henkivakuutuskirja on se perheenisän panema pyykki, joka pysyy.

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ

POHJA

Voitte käyttää

SAMAA PARRANAJO-TERÄÄ KUUKAUS-MÄÄRIÄ

jos Teillä on **TEROTTAJA!**

Miesväki kautta Suomen on mielistynyt tähän IITTALAN lasitehtaan valmistamaan kätevään teroittimeen, joka säästää heiltä huomattavasti rahaa! Eräskin TEROTTAJAN käyttäjä kirjoittaa meille ihastuneena: "Olen kokeilutarkoituksessa käyttänyt viisi kuukautta samaa terää; joka kerran ajamaan ryhtyessäni olen kevyesti hionut terän, enkä vieläkään huomaa mitään eroa sen pystyväisyydessä uuteen terään verrattuna. Kerrankin pätevä teroitin — ja niin perin huokeahintainen!"

Huomatkaa kaunis, huokea uutuutemme ***"IITTA" lasi!*** *Kaikkiin tarkoituksiin sopivia kokoja.*

TEROTTAJA kuuluu jokaisen käytännöllisen miehen parranajovarusteisiin! Hinta pakkauksineen vain 10: —.

KARHULA JA IITTALA

Lasitehtaat

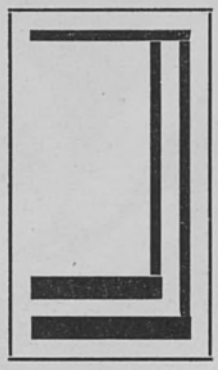

Oy.
Juho Jussila

Jyväskylä. Puh. 16 86.

FORTUNAPELEJÄ
TIKKAPELEJÄ
LELUJA
KYNÄLAATIKOITA
KYNÄKOURUJA
y. m.

Kultamitali laatukilpailussa
suurmessuilla 1935.

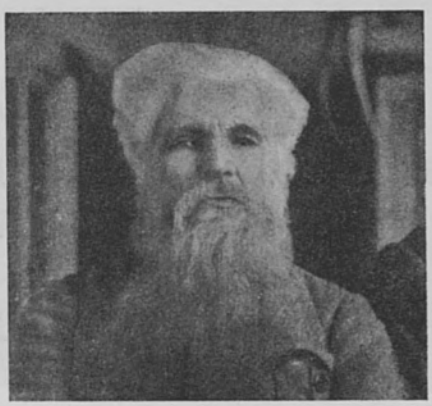

Ukki Väinämöinen.

ALKUPERÄISEN AMERIKKALAISEN MENETELMÄN MUKAAN VALMISTETTU LAATUSAVUKE.

20 Kpl. 5:-
SUOMEN TUPAKKA O.Y.

Halutessanne

ilahduttaa ystäväänne

tai kaunistaa kotianne aidon omaperäisellä taiteellisella esineellä — mikä olisikaan sopivampaa kuin

käsin muovailtu LASI.

Riihimäen muotolasit, maljat ja kukkalasit, on valmistettu *sulaa lasimassaa käsin muovaillen.* Jokainen niistä on omasävyinen, toisestaan eroava *yksilöllisesti* valmistettu lasiteos, jolla lasiesineitten joukossa on oma erikoisarvonsa.

Käyttö- ja koriste-esineiksi kauneinta

RIIHIMÄEN lasia

Riihimäen Rauklahden ja Ryttylän
LASITEHTAAT

Pohjois-Suomen Keskinäinen Palovakuutusyhtiö

Vakuutuskanta:

	1919 ..	n. 50.000.000:-
	1923 ..	,, 150.000.000:-
	1927 ..	,, 250.000.000:-
	1930 ..	,, 350.000.000:-
Nopea	1933 ..	,, 450.000.000:-
korvausten	1936 ..	,, 550.000.000:-
suoritus	1938 ..	,, 650.000.000:-

PÄÄTOIMISTO:

Oulu, Kansankatu 7, puh. 2185 ja 3385.

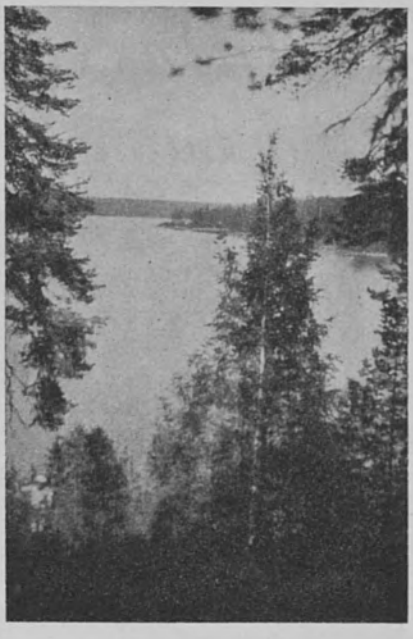

Maisema Jyskyjärveltä.

Tehokas mainonta

saa ostajat liikkeelle siellä, missä on ostokykyä.

Varsinais-Suomi on vauraimpia maakuntiamme ja sen väestö maamme ostokykyisintä. Siksi tämän maakunnan valtalehti

UUSI AURA

on tehokas ilmoitusväline.

HOTELLI UNTOLA

HELSINKI - Kaivokatu 8
50 askelta asemalta
Puh. 20 407

Täysin nykyaikaiset varusteet: juokseva kuuma ja kylmä vesi, hissi, huonepuhelimet.

10 % palvelusrahaa — ei juomarahoja.

Ainutlaatuinen erikoisuutemme:

Oma suomalainen sauna.

SMK

SUOMEN MAANVILJELIJÄIN KAUPPA OY.

Maataloustarvikkeiden erikoisliike

Tampere

MAATALOUS- ja
MEIJERIKONEITA
SÄHKÖKONEITA ja
-TARVIKKEITA
VÄKIREHUJA
VÄKILANNOITTEITA
SIEMENIÄ
VILJAA
VEHNÄJAUHOJA

K. H. SAINIO

Kenkäkauppa

Kluuvi- ja Hallituskatujen
kulmauksessa. Puh. 26068

Valiolaatuisia

ARKI-,
KÄVELY- ja
JUHLAKENKIÄ

Erikoisalennukset A. K. S:lle

Nopeus ja kuumeinen kiire ovat nykyajan tunnus

ROYAL-matkakirjoituskone

kaikkine kuuluisine ROYAL-erikoisuuksineen on käytettävissänne miltei ajasta ja paikasta riippumatta. Se toimii yhtä hienosti ja luotettavasti lentokoneessa kuin rautatievaunussa tai höyrylaivan kannella.

Esittelemme mielellämme **ROYAL**-*uutuusmallit.*

Osakeyhtiö
KONTTORITARPEITA

HELSINKI - E. ESPLANAADIKATU. 8
PUHELIMET 21 125, 25 787 JA 26 277

KAIPIO OY.

(Entinen G. R. Grundströmin Kassakaappitehdas O/Y.)
Tampere.

Maan vanhin, suurin ja tunnetuin
KASSAKAAPPITEHDAS
Valmistaa kaikkia alan tuotteita.

Lähes 50-vuotinen tunnettu toimintamme takaa tuotteittemme ja liikeperiaatteidemme laadun.

Ei auta suunsoitto

vaan toiminta ja työ.

Varsinais-Suomen
Vakka-Suomen
Savialueen
Satakunnan
Lounais-Hämeen

AKS:läiset

tukekaa työllä ja toiminnalla oman maakuntanne isänmaallisen aatesuunnan ainoata äänenkannattajaa,

Sanomalehti Varsinais-Suomi

Turku — Eerikinkatu 15.

Tilatkaa - levittäkää - ilmoittakaa.

Tampereen Kirjapaino-Osakeyhtiön

KIRJAPAINO

Tampereella

suorittaa kirjapainotöitä kautta maan

Offsetpainomme ja kuvalaattalaitoksemme tekevät mahdollisiksi vaativimpienkin painotöiden tekemisen kohtuullisiin hintoihin.

Ilmoittakaa vain mitä painotöitä tarvitsette, huolehdimme ammattitaitajien avulla niiden suorittamisesta alusta loppuun saakka. Pyytäkää työnäytteitä ja hintatarjouksia.

Puhelin sarja 5020

Pikku-CONTINENTAL

vastaa suuria ja paljon kallishintaisempia koneita paremmin kuin kukaan voisi odottaakaan.

OY. MERCEDES AB.

H:ki, Aleksanterink. 38. Puh. 39 057.

Karhu iskee!

Kysykää kaupoistanne näitä:

N:o 212	"Johto"	13:—	1/4 kg.
„ 216	"Voimakas"	12:25	„
„ 218	"Kapu"	11:50	„
„ 220	"Musta Karhu"	10:25	„
„ 222	"Perhe"	9:—	„
„ 224	"Pirtti"	8:50	„
„ 228	"Kerho"	8:—	„
„ 230	"Kenttä"	7:50	„
„ 232	"Juttu"	7:—	„

IKL:n KAUPPA OY.

Helsinki, Mikonkatu 15 A · Puh. 26404

Hyvän kahvin

juotte aina vähin kustannuksin jos keitätte sen näistä kahvilaaduista:

"Juttu"	1/4 kiloa	7:—
"Kenttä"	„	7:50
"Kerho"	„	8:—
"Pirtti"	„	8:50
"Perhe"	„	9:—
"Lotta"	„	10:25
"Kapu"	„	11:50
"Voimakas"	„	12:25
"Isäntä"	„	13:—

Kysykää kaupastanne näitä!

LAATUKAHVI OY

Helsinki · Puh. 26404

OY. HAMMAS- JA SAIRASTARVIKE

HELSINKI — UNIONINKATU 24 — PUHELIN 37 669

MYY

JOTA-

"SPANBRECHER"-poria ja porakoneinstrumenttejä,
"DIASILIC"-silikaattisementtiä,
"NEUTRACID"-100 %:sta pulppasuoja-ainetta,
"JOTA"-stenssiä,
"NEO-JOTA"-elast. jäljennösmassaa,
"JOTA"-kivisementtiä,
"TOPAS"-fosfaattisementtiä,
"JOTA"-hiomakiviä,
"JOTALLOY"-amalgamaa (50 ja 67 % hopeaa),
"JOTA"-maitohammas-amalgamaa (55 % hopeaa, 15 % kuparia).

HOHENBOCKA-kipsivalmisteita
ja muita tehtaitten hammaslääkärintarvikkeita varsin
kohtuullisiin hintoihin.

HYVÄÄ TAVARAA HUOKEALLA.

Salervo - TERÄ

VIIMEINEN SANA TERÄSKYNÄALALLA

Salervo-terällä on miellyttävä kirjoittaa. Se luistaa kevyesti eikä raapi.

A. W. Faber, Koulukeskuksen laskukynä N:o 2.

A. W. Faber, Koulukeskuksen laskukynä HB.
Edellistä vähän kovempi.

A. W. Faber, Koulukeskuksen piirustuskynä 2 B.
Erikoisesti piirustukseen soveltuva.

Ostaessanne edellämainittuja kyniä ostatte hyviä kyniä halvalla.

Saatavana kaikista kirja- ja paperikaupoista.

KOULUTARPEIDEN KESKUSLIIKE OSAKEYHTIÖ

Helsinki **Heikinkatu 16**

OY. STARKJOHANN & C:o AB.

VIIPURI

Perustettu 1868

▶ *Karjalan vanhin ja suurin rauta- ja rakennustarpeiden sekä taloustavaroiden y.m. erikoisliike, on erinomainen ostopaikka kenelle tahansa.*

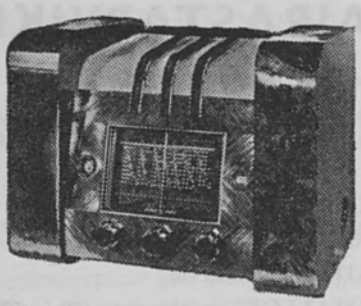

KOTIMAINEN
LAATUVALMISTE

HELVAR RADIO

Lounais-Suomessa

juodaan

Loimaan olutta

Loimaan Oluttehdas Oy.

Loimaa

5

ilmaista

etua

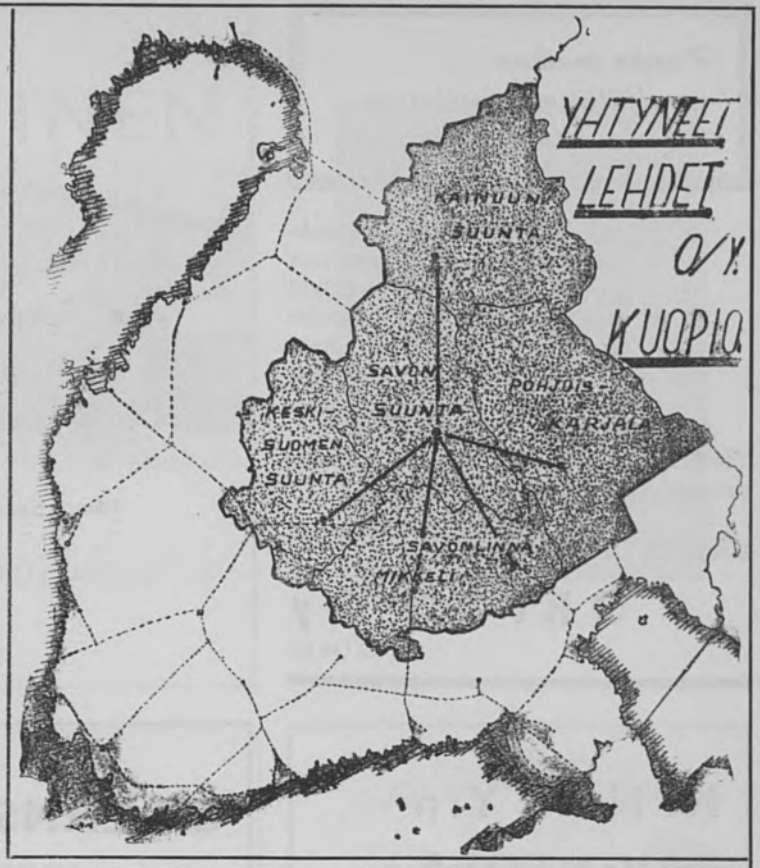

saatte mainostamalla liikettänne Yhtyneet lehdet Oy:n lehdistössä, sillä me julkaisemme ilmoituksenne kuudessa lehdessä yhden lehden hinnalla.

YHTYNEET LEHDET O/Y.

julkaisee nyt seuraavia, kolme kertaa viikossa ilmestyviä lehtiä:

SAVON SUUNTA - Paikallinen konttori ja toimitus Kuopio, Satamakatu 20. Puh. til. 1583, ilm. 344, uut. 1055.

KESKI-SUOMEN SUUNTA - Paikallinen konttori ja toimitus Jyväskylä, Kauppak. 8. Puh. 1806 ja 1896.

MIKKELI - Paikallinen konttori ja toimitus Mikkeli, Maaherrank. 34. Puh. 739.

SAVONLINNA - Paikallinen konttori ja toimitus Savonlinna, Linnanrakentajank. 10. Puh. 387.

POHJOIS-KARJALA - Paikallinen konttori ja toimitus Joensuu, Kirkkok. 17. Puh. 494.

KAINUUN SUUNTA - Paikallinen konttori ja toimitus Kajaani, Kirkkok. 22. Puh. 405.

Hyvän matkaa
neljättäsataa erilaista
lääkevalmistetta

kuuluu suomalaisen lääketehtaan — ORIONIN — valmistus ohjelmaan. Ne ovat kaikki etevimpien erikoislääkäreittemme ohjeitten mukaan ihanteellisissa olosuhteissa valmistettuja, tehokkaita lääkkeitä.

Tiedustelkaa apteekeista nimenomaan Orionin tuotteita.

LÄÄKETEHDAS

ORION Oy

HELSINKI

Uhtuan Kunnantalo.

N. N. K. Y:n
RAVINTOLA

POHJOIS-RAUTATIENKATU 23

- Suosittu ruokailupaikka
- Hyvä keittiö
- Huokeat hinnat
- Opiskelijoille alennus

OY. LÄNSI-SAVO

MIKKELI

▶ KIRJAPAINO
▶ KIRJANSITOMO

ERIKOISALA:
Puolustuslaitoksen painotyöt

PIETINEN

HELSINKI
Kasarmik. 23
Puh. 24414

Ottaa valokuvia

Kirjansitomo
Juleva
Annankatu 32, Helsinki
Puh. 35 801-38 215 · Perustettu 1906

kuivat ja lämpimät jalat
Nokian
kumisaappaissa

Miesten saappaat
Smk:sta 135:-
Naisten saappaat
Smk:sta 95:-
Lasten saappaat
Smk:sta 53:-

Syylingit ja irtopohjat mukana ilmaiseksi.

NOKIA *kumisaappaat*

SUOMEN HEIMO

Akateemisen Karjala-Seuran äänenkannattaja • Nousevan kansallisen sivistyneistön aikakauslehti.

ILMESTYNYT VIISITOISTA VUOTTA

Liity **AKS:n Kannatusyhdistykseen!**

Jäsenmaksu 100 mk. vuodessa tai 1.000 mk. kertakaikkiaan

Yhdistyksen jäsenet saavat vapaasti Suomen Heimon

Jäseneksi voi ilmoittautua jokaiselle Seuran jäsenelle tai kirjeellisesti os. Helsinki, Ylioppilastalo

Helsinki 1938 Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Kirjapainon Oy.

Hinta: nid. 40:-
Kangask. 60:-